

библиотека

Дејан Симоновић

Дејан Симоновић
Приказа

Уредник

Приказа

Фотографија:

2011

1.

Зззззз. Зззз. Ззззззз. Зззз. Крви ћу ти се напити.

Тако је зујао тај комарац, животиња крвожедна.

Млатио је руком да га отера, ударао шаком о шаку да га спљеска. Није вредело. Није се предавало, то створење. Невероватно упорна, несносно напорна појава.

Добро, ако ћемо тако. Кад је рат, онда је рат. Има и Јаблан Јаковљевић за чим да посегне. Ево апарата у струји, сребрнкасте таблете у апарату. Када се загреје, просторију ће испунити мирис. Хемијско оружје на делу, па да видимо ко ће кога. Да се моли за примирје, биће касно.

У прозору, лебдела је приказа. Била је љубичаста, светлуцава. Имала је искричаве, зеленкасте прорезе, некакве очи. И округласти отвор који се отварао и затварао, некаква уста. Личила је на главу, али то није била. Понекад јој није наликовала ни издалека. Дешавало се да није било ни прореза, ни отвора, само узан, усправни стубић, некакав звучник. Стубић је сипао речи.

„Ништаријо, никоговићу, билмезу, букване, безвезњаковићу“, набрајала је приказа.

Глас је био раван, без срцбе, без претње, без пакошти.

„Иш, наказо!“

Ни да макне.

Да је нечим гађа, неће му помоћи. Да је попрска спрејом, неће ништа постићи. Пробао је и једно и друго, их колико пута. Па ништа. Пробао је и да је прободе или распори ножем, па опет ништа. Пуцао није. Није имао чиме. Сумња да би јој и пуцњи нашкодили. Била је неповредива.

Била је то ћудљива приказа. Показивала се у раз-

личитим облицима, гуменаста, растегљива. Час обла као лопта, час уска као змијина глава. Ноћу љубичаста, дању испрано, истањено розе. Било је и других боја. Глас је, међутим, био исти. И речи су биле истоветне, иако различите.

Некада би га приказа пратила данима, од јутра до сутра, некада би искрсла ујутру, поподне или навече. Некада је чак недељама не би било, готово би и заборавио на њу. Није то био прави заборав, више гуркање у страну. Искуство га је поучило да ће се приказа, а пре, а касније, поново јавити. Онако како јој и када одговара.

Покушавао је да јој уђе у траг, да утврди неку законмерност њених поступака, тако би научник да овлада природном појавом, откривши правила којима се ова покорова. Јабланов ум је са гађењем одбијао да прихвати неукротиву хировитост, дивљу произвољност. Законитост није установио, али једном хоће. А онда ће се другачија песма певати.

„Шушумиго, швиндлеру, шалабајзеру. Млатишумо.“

Пре приказе, био је само глас. Овај исти. Бубњао је у Јаблану. Брум, бум, бум, бум, брум, бум, бум! Онда се глас оваплотио.

Звррр, звррр, звррр.

Зврндао је телефон. Нестрпљиво. Насртљиво. Нека га нека зврнда.

„Скоте!“

Не, није то била приказа. Приказа није употребљавала узвичнике. Само је саопштавала. Као звучници на станицама. Аутобус за... са перона... полази у... Неумитност.

Била је то Јагода. Била је својевремено свежа, сочна. Онда је угњила.

„Подигни слушалицу, стрвино!“

Тако је гласила СМС порука.

Уместо да, као малочас, кратко сквикне, моблини је зациликао, да се загрцне.

Пропуштен позив. Тако, нека тамо стоји.

Уједали су се дуго, прешило им је у навику. Онда су се раставили, није више могао да поднесе. Јагода је задржала сина од четрнаест година, стан од шездесет шест квадрата, кола од хиљаду триста кубика, рачунар са сто гигабајта, телевизор са шездесет програма. Уз припадајући намештај и оно нешто готовине што се нашло. Уз алиментацију која је гутала трећину плате.

Захтеви су јој били осветнички. Пристао је на сваки, без оклевања. Једни су га сматрали центлменом, други будалом. Није био ни једно ни друго. Био је спреман да плати сваки откуп, само да се докопа слободе.

Сместио се у изнајмљени стан на осамнаестом спрату једне двадесетоспратнице, љуљушкао се под налетима ветра. Занимљив доживљај. Кирија је била симболична, стан је припадао познанику. Познаник је био у иностранству. Здимио је када су се ратољупци распиштољили. Није имао склоности ка борбеним дејствима, ни пратећим пљачкама и зверствима. Здимио је на привремено. Док се ствари не доведу у ред. Привремено се одужило. Јаблан је више био чувар него подстанар.

Тамо доле, дахтао је град. Позамашно, злоћудно псето. Заморено кевтањем, исцрпљено лајањем, изнурено режањем.

Небо је налегло, поклопац од порцелана. Не можеш под њиме дисати. Ваздух, згуснут, запињао је у ноздрвама.

Комарац је замукао. Сатрвена је непријатељска сила. Крв сачувана. Величанствена победа!

Време се ронило. Када би могао да га заустави. Као дете, маштао је да створи временску машину. Са разноразним полугама. Да успори време, онда када би, занет игром, да одложи повратак кући. Да га убрза, онда када му је досадно или када би да похрли у сусрет неком изузетном догађају. Или да га закочи, онако ка-

ко је кочио бицикл, онда када је ваљало избећи грдњу и казну. Неминовно, открио је да је време река која се улива у ништавило. Доносило је смрт чак и пре коначног нестанка. Није то била само физичка оронулост. Било је то нешто много горе. Често му се чинило да су одрасли око њега тек механичке фигуре, које, једном навијене, производе увек исте покрете, исте речи. Желео је да прегради ту реку, да је задржи, невољан да одрасте, остари, умре.

„Гаде, гњидо, гуланферу“, цедила је приказа.

Дон’т трџ анџтхинг силлџ, упозоравао је, на екрану, један дрипац другог. Упозорење је било поткрепљено упереним револвером. Затим је дрипце прекрио чаршав блиставе белине. То само Хипервош детерџент може, закокота једна кока другој. Кокода, кокода.

Праснуо је пуцањ. Па још један. Па још један. Упозорење је, изгледа, пренебрегнуто, други дрипац уокан. Наравно, да је користио Тутшајн пасту за зубе, са додатком минералних соли, зубохранитеља и зубобранитеља, не би завршио овако жалосно. Блистав осмех би му отворио врата успеха и среће. Лова би му падала с крова. Од жена не би могао да се одбрани.

Или је то запуцало напољу. Шта ако је неко уцмекан, ту, у околини? Могло би да испадне незгодно. Нема алиби. Где си био, шта си радио? Ко то може да потврди? Свако је сумњив док не докаже супротно. А ти, изволи, докажи ако можеш. Шта ће када га убаце у жрвањ унакрсног испитивања? Како да се оправда? Никако. Шта ће када га један пандур подухвати питањима, други песницама, трећи чизмама, четврти пендреком? У сосу си, друшкане. До грла. Самлеће те. Као мак.

Хоће ли направити маковњаке? Какве маковњаке? Зна се какве.

Као шврћа Јаблан је прождирио колаче од мака. Маковњаци, тако их је звао. Не би стигли ни да их изнесу на сто а већ би нестајали у његовим устима. Иако

је то било забрањено. Маковњаци нису смели да се такну пре него што их мајка званично стави на сто. Ко да то дочека? Стављање маковњака на сто је личило на пресецање врпци са телевизије. Ничег досаднијег од пресецања врпци, које је отац, међутим, пратио са дубоким уздасима. Каква постигнућа, да ти памет стане.

Једном је смазао пола тепсије, припремљене за драге госте, очекивали су се са уобичајеном нервозом. Злодело је отривено тек за столом, када је дошао ред на послатицу. Било је много снебивања, црвењења, извињавања, а злотвор је већ извукао своје. Радило се о породичној части, са тим нема шале. Зар да их тако обрука? Шта ће свет мислити о њима?

Драги гости су, наравно, имали бројне недостатке, који су се потанко разматрали чим се, после сиктер кафе, удаље. Јаблан није разумео зашто таквим ништаријама мора да препусти највећи део своје највољеније послатице. Била је ту на делу нека чудна логика. Увек је на делу нека чудна логика, Јаблан читавог живота никако да јој уђе у траг.

Добијао је због својих маковњака и по прстима и по зубима, и по глави, и по души, али није могао да се заустави, иако је често доносио најчвршће одлуке. Одлуке је пропраћао свечаним заклетвама. Заклетве је давао самом себи. И редовно их кршио.

Ако ништа друго, на маковњацима је научио да љубав боли и да уз сласт иде горчина.

Отац није био уцмекан. Издахнуо је за кухињским столом.

Сто је био прекривен мушемом, мноштво препелица на трави. За врелих дана, лактови су се лепили за мушему, остављали су влажан траг. Отац се једио што Јаблан држи лактове тамо где им није место. Није имало никакво држање, то дерле. Не само за столом, већ уопште гледано. А држање је све. Отац се силно поносио својом позитуром. Пронашавши подсмех, на-

слутивши његову разорну моћ, Јаблан га је прозвао позером.

Био је то уобичајени породични ручак, мрзео их је јаловом мржњом, није било начина да их избегне. За ручковима су се спроводиле истраге, одржавала су се суђења, прихватале или одбацивале жеље, жалбе и молбе. Ту се се подносили извештаји, где си био, шта си радио. Ископавале су се грешке, трагало за марифетлцима. Марифетлуке је отац разоткривао са неким славодобитним, ха уватио сам те, гаде, гнушањем. Јаблан је стекао одвратност према испитивању. Свако, и најбезазленије питање, доживљавао је као напад. Свако је могло да буде клопка, приправљена да га разоткрије. Свако је, као војни одреди, отварало пролазе наредним, да у њега продру све дубље, док га попуно не освоје. За породичним ручковима је запатио уплахирену одбојност према радозналцима, према онима који забадају свој нос тамо где му није место, и потребу да разбуца превише знатижељне њушке, коју, нажалост, није успевао да задовољи.

Стоне истраге су биле нагле, пресуде преке, беспризивне. По потреби, удељивале су се и похвале, давала признања, али их за Јаблана није било. Отац је на тим ручковима био истражитељ, тужилац и председник судског већа. Покаткад, иако ретко, био је и адвокат одбране, искључиво сестрин. Мајка је била сведок, тужилац, члан судског већа и братов бранитељ. Сестра и брат су били сведоци, окривљени и подносиоци жеља и молби. Само је Јаблан био оптужени, и ништа друго. Није био ничији љубимац, није имао ничију заштиту. Нашао се на ничијој земљи, на брисаном простору. Касније, уписаће права, као што неки похађају обуку у борилачким вештинама, како би научио да се брани. Има ваљда каквог законског заклона и за Јаблана Јаковљевића.

Тог дана, отац је, мрштећи се али ћутке, посегао за слаником. За оца су постојале две врсте јела, неслана и пресољена. Трећу није признавао. Хлеб, сир и дели-

катес су му увек били предебело сечени. Док је био у пуној снази, своје негодовање је изражавао грубо и бучно. Ове сплачине се не могу јести, гракнуо би, захтевајући да се досоли. Или би одгуривао тањир од себе, ово је да човека убијеш, има соли више него у читавом Пацифику. Затим би, дувајући кроз нос, привлачио тањир, са изразом као да приноси огромну жртву што уопште пристаје да једе. Јаблан се сећао времена у коме би мајци засузиле очи, али је касније оуглала. Кома не ваља, има кафану, одсекла би.

Отац је већ био на животној низбрдици. Измицала му је породична моћ и то га је изједало. Рука му је задрхтала над самим тањиром. Сланик је треснуо у чорбу која се пушила. Отац је задрхтао, избекељио се некако чудновато, дошао сав љубичаст у лицу, принео руку грудима, као када се полаже заклетва, треснуо главом и трупом о траву и препелице. Мајка је цикнула, сестра кинула, брату је застала кашика у ваздуху, тик до устију. И то је било то.

После је све ишло само од себе. Постојала је текућа трака смрти на којој је свако обављао свој део посла. Од сахране до помена.

Прзница за живота, отац се показао као изненађујуће миран, ненаметљив покојник. За разлику од бабиног, није долазио мајци да је зове да пође са њим, нити да дели прекоре, опомене или савете. Није долазио ни сестри, ни брату, ни Јаблану. Потпуно се помирио са својим одласком. За Јаблана је тај одлазак био велико олакшање. Неко му је скинуо огроман камен са грудију, па сада може да како-тако дише. Олакшање је било краткотрајно. Тежина је убрзо поново налегла, а снови у којима не успева до дође до ваздуха нису ни престајали.

„Тикване, тупацију, тутумраку“, ређала је једнолично приказа. Сада је била четвртаста.

На погребу, стрепео је да неко, над отвореним гробом, не упре прстом у њега – ево убице. Разрађивао је планове шта да предузме у том случају. Да обаспе

ударцима клеветника или клеветницу? Да се гневно удаљи? Без речи или уз погрде? Да доказује своју невиност? Да, скрушено, прихвати кривицу? И, погнуте главе, затражи милост? Или, напротив, најтежу казну? Да се баци у раку? Није донео коначну одлуку. Препустио ју је тренутку. Прст, међутим, није упрт. Сви су му, тронуто, овлажених очију, стискали руку, мрмљајући речи саучешћа. После су се, да утоле тугу, надоместе ненадокнадиви губитак, свом силином, за по кој души, бацили на клопу и пиће. Заорио се и смех, када се потегла која.

Град се мешкољио, уздисао, хркао, тамо доле. Понеко је стењао, у танком, немирном сну, натопљен знојем. Понеки парови су се спајали, раздражени, да, раздвојивши се, падну у тупу обамрлост.

Сквик. Јаблан је отворио поруку.

„Јави се, идиоте. Треба да под хитно попричамо о Гаврилу.“

Платио је откуп, али се није ослободио. Јагода је наставила да га сеца, дрма, цима. Користила је сина као изговор и као оружје. То је у Јаблану створило одбојност према дечаку, неправедну, признавао је. Дечак био злоупотребљен и, самим тим, недужан.

Покушао је да уклони одбојност, да је напором воље ишчупа из себе, али није ишло. Међу њима никада није било присности. Лебдела је нека nelaгондост, нека затегнутост. Наклоњен мајци, дечак је према према Јаблану био неповерљив. Јагода га је узела под своје. Под њеним утицајем, кривио је оца за све што у породичном животу није ишло како ваља. Била је умешна у пропаганди, Јабланова бивша. Марљиво је подизала непрелазан зид између оца и сина. Додавала је циглу по циглу, ред по ред.

Са Гаврилом је проводио сваки други викенд. Није знао шта да започне са тим младим, подозривим странцем. Слабо се сналазио у очинском занату. Никако му није ишло. Заправо, одбацивао је очинство. Замрзео

је Очеве још у детињству. Мржње из детињства остају заувек у теби. Само се преруше, поставши лукавије.

Била је то гадна врста. Није желео да јој припада. Није желео да управља туђим животом, нити да за тај живот одговара. Није желео да придикује. Нити да угњетава оног ко није у стању да се брани. Ни да га оптерећује собом. Нити да на њему искаљује своја незадовољства. Није желео ни да се претвара да је, из васпитних разлога, другачији и бољи него што јесте, не би ли се наметнуо као узор.

Када се Гаврило уселио у његов живот, Јаблан се нашао пред једним од оних школских задатака које је није умео да реши, а није могао ни да препише, ни да се измигољи. Најрадије би шмугнуо, али како?

Јагода је користила двонедељна виђења за нове настртаје. Пре него што би му утрапила дечака, обасула би га прекорима и пребацивањима. Извлачила би и давно застареле случајеве, за које би се волшебном поставило да имају везе са садашњим невољама.

Какав је раскошан тужилачки таленат трунуо у тој жени. Да се посветила тужитељском позиву, чудо би направила. Та је у стању да створи оптужбу ни из чега.

Раскантали су се, али се ипак није завршило. Неке ствари се, изгледа, никада не завршавају. Остају као ожиљци које је немогуће уклонити.

Бившу није сменила Садашња. Неће, док је при чистој свести, бити ни Будуће. Хвала лепо, не би да поново пролази кроз слично мрцварење. После извесног времена, жене се укиселе, постају несносне.

Уместо Бивше, Садашње и Будуће, била је ту бележница. А у бележници су на његов позив чекале и Грофица, и Тигрица, и Мезимица, и Мученица, и Анђелчић, и Бомбоница, и Чоколадица, и Собарица, и Конобарица, и Јахачица, и Продавачица, и Васпитачица, и Секретарица, и Учитељица, и Попадија, и Калуђерица, и Трнова Ружица, и Црвенкапица, и Болничарка, и

Аутостоперка. И Раскалашна Распуштеница, и Несташна Домаћица, и Весела Удовица. И Клеопатра, и Јозефина, и Помпадурка, и Марија Антоанета, и Ева Браун, и Катарина Велика. Била је ту и Меги Тачер, за оне који траже посебно чврсту руку. Биле су ту и Лу Саломе и Алма Малер за филозофски или уметнички настројене. Било је ту и Слатких Секица и Нераздвојних Другарица и Мајчица и Ђеркица које су наступале у дуету. Све ваљане, чисте, здраве цуре, које су знале свој посао. Нису биле просте, простаство није подносио, било је ту нечег прљавог, понижавајућег. Могао је да изабере коју год му се прохте. И да их мења сваки дан, ако му је тако по вољи.

Колико је са њима све било једноставније. Није било гложења, закерања, зановетања. Ни бескрајног низа којекаквих услова и захтева. Све је ту текло глатко. Плати па клати. Поштен посао. Чист рачун, дуга љубав.

Није посегао за бележницом. Опијен оморином, склизнуо је у паучинасти полусан. Када се пренуо, приказе није било у прозору. На екрану, у микрофон је урлао неки момак, обнажених рутавих прсију, прекривен сребрнатим шљокицама. Својевремено, када би задремао уз телевизор, дочекао би те, онако буновног, шушкетав снег. Сада слика никада није нестајала. Живиш обмотан сликама, као ватом. Да се не распрснеш, удариш ли о сирову стварност.

2.

Бинг-банг-бонг! Бинг-банг-бонг! Бинг-банг! Бинг-бонг! О, Бого мој! О, Бого мој! Тукла су звона на оближњој цркви. Звук би да силовито полети, али је било нечег бледуњавог, жалостивог, отужно неубедљивог у њему. Ваљда због грешке у правцу. Допирао је одоздо, уместо да се, величанствен, свом силином сручи са висина, да те, скрушеног, здроби. Црква је, тамо доле, деловала као играчка док је на њу спуштао

поглед, уместо да га, са страхопоштањем, диже.

Ваљало је поћи на посао. Да на весла прионе, да се у јарам упрегне. Ринтај робе.

Душа је, стално једно те исто, цвилела. Танушно.

Приказа је дошла прозрочно розе.

„Ленчуго, дангубо, џабалебарошу.“

Град је заударео на смеће, гушио се у гасовима. Бректали су и хуктали аутобуси, зловољни као зубобоља, шкрипали и цвилели унезверени аутомобили. Возачи су шкргутали зубима.

Када прође поред школе, фирма је већ сасвим близу. Школа, дугуљасто касарнско здање, била је пуста, ђаци на распусту, како им је само завидео. Ту је, клонулог срца, успоравао корак, затвореник који се враћа на издржавање казне, као што га је успоравао и некада, надомак оне друге школе.

Та друга школа је била једанаест уличних светиљки далеко од улаза. Код треће, на прозору је висила вештица. Децу, истина, није пекла у фуруни. Гонила их је да јој купују хлеб и млеко. И да јој доносе јучерашње новине, оне које се бацају. Имала је крекетав глас. Код седме светиљке би на улици излетао увек задихани, зајапурени Душан, који ће себе назвати Силним. Када се буде докопао историје, да је више никада не испусти.

У Душановој глави ће беснети битке, војеваће се ратови, сударати војске, плести замашне завере и препредене сплетке. Ту ће се одигравати државни удари, преврати и револуције. Тумбаће се у њој војсковође и владари, хероји и ниткови, догађаји и датуми. Презреће свакодневни, нехеројски живот, лишен великих дела. Дрхтаће у историјској грозници, као што је дрхтао због ненаучених лекција и мангупа који деле шамаре.

Око десете светиљке би се предвече врзмала Дроља или Дроца. И она је држала школу, иако са нешто другачијим наставним планом и програмом. Била је то школа чулности. Старала се о путеном васпитању пунонадежне, бубуљичаве младежи.

Није на настави зарађивала бог зна шта, ко шта и

колико да, могло је да се прође са буреком или штеком цигара, била је, у складу са временима, више просветитељска него профитна душа. Полазником ове школе се постајало по прерастању и посних и масних фота. Старији ђаци су, једном прошавши ватрено крштење, Дроци одлазили сами, новаци су ишли махом по двојица или тројица, да један другом држе страх.

Мајке би је терале, млатарајући рукама. Потезале су и полицију, и школске власти, одбијајући да у синовима препознају мушкарце, као да им коначно измичу када обљубе жену, али бадава. Васпитачки жар био је јачи од свега. Дроља би нестајала на пар дана, да се затим поново појави. Очеви су по том питању били далеко помирљивији. Углавном би се смејуљили, понеки би и саучеснички, заверенички намигнуо свом потомку, због чега би и сам извукао своје. „А шта се ти клибериш? Знаш ја тебе, и ти би да га умочиш, крмку један. Да није мене да те држим на узди, у блату би се ваљао.“

Јабланов отац се претварао да Дроља не постоји. Није се уклапала у његов свет, али јој ништа није могао, није била у његовој надлежности. Зато је изабрао да је не примећује. Шта не признаје, тога и нема. За оца није било стварно оно што јесте, него оно што прихватањем потврди.

Дроља, блудница, блуд. Било су то сочне речи, да те слатка језа прожме до сржи, да сав затрепериш. Била је ту и помало шаљива али шкакљива реч – флундра. Биле су ту и фаћкалице, и профукњаче, и развратнице, и радодајке. Све сама занимљива, замамна, заносна створења. Куда ли су само дела? Преживела је курва, отпорна као коров, квргава, кричава. Преживела је проститука, пословна, сувопарна, спарушена службеница, безлична као део какве огормне машине, што и јесте била. И њена досадна рођака спонзоруша. Нису машти давале хране.

Ерос је у међувремену постао безопасан, отупели су му стрелице, подсекли крила. Више не здрма чита-

вог човека, када га згоди. Тек га огребе, колико да надражи. Колико да га наведе да се отре о друго тело. Колико да га засврби, да се почеше. Претворен је у марљвог, савесног упосленика сексуалне индустрије, сироти Ерос. Ради, ако му је за утеху, у напредној индустријској грани. Са бецом на грудима, тутшајн блиставим осмехом на лицу, труди се да и сам делује секси. У противном би могао да добије ногом у стражњицу. Конкуренција на тржишту рада је велика, немилосрдна. Тешко оном ко заостане, јао оном ко се не уклопи.

Нестало је блудница. Нестало је разврата, нестало блуда. Сменио их је секс, шкрипав као шодер, прашњав као шамот, храпав као шмиргла. Спарушиле су се страсти. Истисли су их односи и везе. Жалосно је то. Одузели су нам грех. Ако нема греха, нема ни сладострашћа, ни искупљења. Како поднети тако суморан свет? Како у њему живети, а да не свиснеш од чамотиње?

Уосталом, нема више ни злочинаца, ни зликоваца, ни разбојника. Све сами криминалци, респектабилно занимање.

Такве је мисли мотао по глави Јаблан Јаковљевић, док се провлачио између паркираних или узмуваних аутомобила, суверених господара плочника и улица. Трубиле су, завијале сирене, грчиле су се вилице, крешатли гласови. Куд, срљаш, билмезу?

„Не трабуњај, трабуњало. Не лупетај, лупетало“, верглала је приказа. „Ко је теби одузео грех? Какве се све будалаштине могу чути.“

Школом је управљао директор Глигорије. Звали су га Диша Глиша. Постојао је и чича Глиша, чудо од слаткиша, али је то била сасвим друга особа. Чича Глиша је живео у реклами. Реклама се приказивала пре цртаних филмова. Постојала је и чинчила са дугим танушним брцима. Постојале су и рескозвукe чинеле.

Диша Глиша је претежно био невидљив, било је то

његово уобичајено иако никада званично признато агрегатно стање. Када је Јаблан пред таблом побројао четири агрегатна стања: чврсто, течно, гасовито и невидљиво, читав разред је прснуо у смех. Наставник физике се ухватио за главу, као да би да је придржи, да му не спадне с рамена. Узалуд је Јаблан износио убедљиве разлоге у прилог четвртог агрегатног стања, ништа му то није вредело. Залепио му је физичар кеца као врата, уз поучитељну напомену да више учи, мање филозофира. Отац је само одсечно цокнуо језиком. Зар се од те ништавне ништарије друго и могло очекивати?

Наравно, невидљиво агрегатно стање је постојало и Јаблан би био срећан да га бар понекад досегне, али је школском систему било немогуће доказати било шта, чак и тако очигледне истине. И не само школском. У сваки систем је, као сигурносна мера, уграђена несавладива тупост. Систему је немогуће образложити било шта јер не разуме разлоге. Слеп је и глув за све што му измиче, све што га превазилази. Глупошћу се брани од оспоравања.

Опасно је и супротставити му се – смрвиће те. Прегазиће те, судариш ли се са њим. Систем је неизмерно јачи од тебе, сиротана. Ипак, није несавладив. Можеш да га исфинтираш управо због сигурносне тупости. Да га предриблаш, да га завршнеш, да му протуриш лопту кроз ноге. Научиће Јаблан то да чини. Било је то питање опстанка.

Диша Глиша се приказивао углавном на годишњим приредбама. Држао је свечане говоранице, делио награде и признања. Пребивао је у директорском кабинету, звер у јазбини. „Пази шта радиш, да те не пошале код директора“, била је једна од најтежих претњи којима је прибегавало наставно особље.

И Јаблан Јаковљевић се једном нашао с дишом лицем у лице. Овај га је дочекао стиснутих, танких, бескрвних усана. Пустио га је да одстоји пар минута у тишини коју су пресецали само откуцаји зидног сата. Ти-

ка-така, тика-така, тика-така. Тик, тик, тик. Так, так, так. Онда се накашљао.

„Па, Јакове Јаковљевићу...“

Јаблан, не Јаков, хтеде да исправи, али му је реч запела у грлу. Није се од њега очекивало да било шта каже. Послат је да га исправи, не да исправља.

„Разочарао си ме. Много си ме разочарао. Од тебе то нисам очекивао.“

Уследила је опширна придика. Трајала је и трајала. Поменуто је много тога. И шта је све друштвена заједница учинила да би Јаков Јаковљевић стекао образовање, шта су по том питању све предузели они који се труде да улију нешто знања у његову главу и моралних начела у његову душу. Поменути су и родитељи, и шта све није. Призвани су и славни преци, пали за отаџбину, слободу и напредак, било је речено још много тога што му се сасвим збркало у глави. А Јаков Јаковљевић је све то, срам га било, бацио под ноге. И шта сада да му раде? Нека сам себи одреже казну ако може. А не може. Свака је мала.

Мизерија, процедио је отац, обавештен о овом сусрету.

За разлику од дише, домар је био свеприсутан. Био је то омален, сувоњав чича, руку дугих до испод колена, хитар и окретан као какав мајмун, са вечитом цигаром у устима и брчинама као у Краљевића Марка.

„Имам ја стотину очију. Све ја знам шта ви радите, пробисвети. Ништа не може да ми промакне.“

Поред очију, домар је имао и језик. Уз разумну надокнаду, био је вољан да га, пссссст, држи за зубима. И да зажмури када затреба. На једно, па и на оба ока.

Јаблан Јаковљевић је за живот зарађивао провлачећи послове кроз параграфе. Члан осам, тачка два, у складу са чланом пет, став три. И тако то. Било их је петоро у правном одељењу, сви смештени у једну просторију. Просторија је гледала на унутрашње двориште, закрчено свакојаким оптадом, и прозоре зграда

које су оивичавале дворишни простор.

Са Јабланом су радила два мушкарца и две жене. Једна је била млађахна, брзорека, сва шпицаста, жустрих, нестрпљивих покрета, фирмирана од главе до пете, обучена, обувена, нашминкана по угледу на пословне жене из телевизијских серија. Звала се Слађа или Слађа. По потреби, позивали су је на пословне преговоре и договоре па је себе сматрала вишим бићем од осталих канцеларијских пацова, тако их је звала. Друга, Радмила, неодредивих година, спорог и сувог језика, била је складиште закона и прописа. Тихомир, сав чворугав, био је, по сопственим речима, стара кајла, куван и печен на свакој ватри. Други мушкарац се, заправо, тек водио да ту ради. Био је то благоглавољив момак, скакутавог смеха, лутајућег погледа. Навраћао би ту и тамо, по неки уговор или неки податак, просуо би пар вицева и анегдота. Сео би понекад и за свој рачунар, који нико осим њега није смео да такне, нешто мало куцкао, одиграо би пар игара, отворио пар порно сајтова и нестајао на извесно време. Тај момак је био нечији синовац. Синовац, било је то веома важно занимање. Алимпије је тврдио да тај пара вреди и да је својим одсуством доносио више него читава гомила оних који, не дижући главу, скапавају по канцеларијама. Синовац је био веза. Био је канал којим се продире тамо где се дели велика лова.

Алимпије им је био надређени. Преносио им је налоге одозго, мамузао их, цедио, муштрао. Налози су покатакд били сликовити. Стисните их, да свисну. Увалите им, завуците до балчака. Увезите их у чвор. Јаблан би се чак и порадовао тим сликовитим налозима. Уносили су промену у туробна понављања, доносили узбуђење. Захтевали су довитљивост. Чинили су посао бар привремено подношљивим.

Далеко горе од налога било је оно што се подразумева. То је било убиствено. Није остављало ни мрвицу слободног простора.

У Алимпијевом држању, у његовим покретима би-

ло је нечег лелујавог, трсколиког. Говорио је шушке-таво. Када би на вестима био поменути какав опонумоћени изасланик, Јаблан би помислио на Алимпија. Тај се никада неће сломити. Било је у њему неке жилаве гипкости. Нечег неуништвог.

Ипак, ни Алимпију није било лако. Сломити се, истина, неће, али... Једно слово га је делило од Олимпа. Једно, једино слово. Мајушна али пресудна разлика. Као она између поноса и приноса, ташне и машне, робе и рибе, таштине и баштине. Па нека неко онда каже да се на ситнице није обазирати.

У предворју Алимпијеве канцеларије вребала је жена пепељасте, четкасте косе. На грудима је носила позамашан брош. Мењала га је сваке недеље. Била је то Алимпијева лична секретарица. Десна рука, како је овај истицао, да је издвоји од све самих левака са којима је, на своју неизмерну несрећу, био принуђен да ради. Четкокоса се мрштила на Фирмирану, она шмизла, тако ју је звала, али је зато чворновати Тика био у њеној посебној милости. Било је довољно да га угледа па да запреде и развуче уста од ува до ува. Тај није пропуштао да ода заслужену хвалу њеним брошевицама, остали их нису примећивали.

„Умем ја са људима. Природни таленат“, говорио би самозадовољно Тика.

Било је само пар степеника између Алимпија и врха фирме. Алимпије је сањао о томе да се попне бар за један. Један степенник, то и није тако много. Чини се, заправо, да није ништа. Али га је понекад проклето тешко прећи. Алимпије је то најбоље знао. Можда му је баш тај један степенник уврнуо усне, укиселио фацу. За тај један недосегнути степенник кривио је правно одељење којим је руководио. Тег су му на ногама. Приковали су га, проклетници, не дају му да мрдне.

На самом врху, столовао је Свевишњи. Као и диша Глиша, налазио се претежно у невидљивом агрегатном стању. Да ли врховници измичу погледу услед висинске разлике? Постоји ли такав физички закон?

Или би се физикус поново ухватио за главу, да је задржи на раменима? Разумљива брига. Шта би профа без главе? Да је председник државе, или бар компаније, па у реду, глава му и није неопходна, има друге да се помуче за њега. Али овако... Без главе, не иде, па то ти је. Макар била шупља као што је, по очевој тврдњи, била Јабланова.

Свевишњег су звали и Газда. Са великим Г. Јаблан га је, али само у себи, звао другим именом које почиње са малим г. Јаблан се са Газдом сусрео само једном. Правно одељење је било позвано у кабинет Свевишњег поводом једног успешног и уносног посла, у коме је вешто сачињен уговор одиграо своје.

„Подло, нема шта. Подло, подло, нема шта“, уделио им је, мекетавим гласом, похвалу над похвалама, док су му пихтијасту појаву потресали таласи смеха. Дубоко усађене, окице су се цаклиле неким злим сјајем. „Само тако наставите. Код мене вас чека велика будућност.“

Онда су у име те будућности наздравили и струсили по једну.

Узалуд се Фирмирана упијала, истурала, извијала да на себе привуче посебну пажњу, шњур је однела стара кајла.

„Лако је добро радити, кад се посао добро води. Рука главу следи. Где је глава ваљана, рука не може да омаши“, изустео је Тика меко.

„Ха, ова ти ваља. Ова ти баш ваља“, земекетао је Свевишњи, затресавши се свом силином, само што се не распадне. „Како оно рече?... Рука... Глава... Баш ти ваља... Видим ја, велико си ти спадало.“

Свевишњи је пришао столу, притиснуо нешто, појавио се четвртасти чова у карираној кошуљи.

„Да се запише.. Глава... Рука... Дедер, издиктирирај ти то брајковићу... Да се до сутра постави у свим канцеларијама. Ниједна да се не прескочи. И у клозетима да се постави. Немој клозете да ми заобиђете. Клозет је једна страшно важна просторија. Најважнија. Је ли

тако?“

„Тако је“, извио је правнички хор.

„Видим ја, велико си ти спадало“, ухватио је Свевишњи Тику за ревере. „Мора да си ти смислио како да их укантамо а да не опазе шта им се спрема.“

Није то било дело или недело старе кајле. Сви су радили на томе, али је најважније цаке пронашао управо Јаблан. Чворновати никада није жуљао мозак више него што мора. Звао је то уштедом мисаоне енергије.

„То је више онако, колективно дело.“

„Не, ти си то и нико други. Осећам ја то. Само нећеш да се истичеш. Ниси од оних који дижу нос. Ценим то. Никако не волим оне који дижу нос. Такве бих сабио ногама у земљу.“

Свевишњи је затрупкао.

„Газио би их овако. И овако. И овако. Разумеш?“

Пустио је Тикине ревере.

„Слушај, Алимпије, да ми посебно наградиш овог човека. Заслужио је. Ех, да ми је више таквих, где би ми крај био.“

Онда су се обрели на ходнику.

„Ех, умем ја са људима. Природни таленат. То ми је од рођења... Још као беба сам...“

Фирмираној је позлило, под хитно је морала код лекара. Одболовала је три дана. Радмила је забила нос у хрпу законских хартија. Радије је прелиставала папире него пиљила у монитор. Јаблану се котрљао некакав шљунак по глави. Алимпмије је пар пута улелујао и одлелујао без речи, као да је заборавио зашто је улазио, затим се присетио, па поново сметнуо с ума. Тика се врпољио, смешкао, ширио руке – природни дар, шта ја ту могу, неодлучан између нелагодности и задовољства. Јаблан га је сањао те ноћи. Пентрао се Тика некаквом литицом, нога се омакла, тело полетело у амбис. Падало је стравично дуго. Јаблан је познавао такве снове. Често је сањао себе како пропада кроз бунар. Познавао је то осећање када се стрмоглављу-

јеш и стрмоглављујеш, ништа не може да те заустави, а никако да треснеш о тло. Познавао је ту језу. Ујутру се посекао при бријању. Када се, пред улазом у фирму, сусрео са Тиком, пожелео је да му каже или учини нешто гадно.

Тада је схватио да му није било право. Није држао до Свевишњег, морало би му дакле бити неважно све што од њега потиче. И похвале и покуде. И награде и казне. Ипак, није било тако. Јесу ли га пекле паре које ће отићи другоме? Више га је пекло признање, које му је ускраћено. Као да се његов живот претворио у један бесконачни породични ручак, на коме га похвале заобилазе, погрде не промашују. По чему је он то гори од других? То га је болело.

Био је покраден. Одузет му је његов допринос и приписан другом. Поништен, тек тако. Као да га није ни било. Осећао се пониженим. Као да је мање вредан самим тим што је покраден. Тако је извукао грдњу када му је мазнут новац са којим га је мајка послала да купи зејтина. Добио је жестоко по ушима зато што није знао да сачува породичну имовину. На делу је била ратна логика. Завојевачи и отимачи постају уважени господари, поражени и похарани презрене слуге. Шта је друго племство до наследно разбојништво?

Јаблан није желео да постане сужањ сопствене суревњивости. Ужасавала га је помисао да живот протраћи тукући се за првенство. Каква будалаштина, надметати се у робовању. Покушавао је да се отресе суревњивости, као што пас отреса буве, али се буве увек враћају. Да пецкају, грицкају, сврбе.

Да, тако је било тамо где је Јаблан радио. Ушавши у зграду, себе је остављао напољу, да се сачува. Навлачио је лик запосленог, онако као што се навлачи заштитна одећа. Део њега би се ипак некако ушуњао унутра, а одећа је штитила непотпуно. Повремене повреде су биле неминовне, ране неизбежне.

Тог јутра, Фирмирана је била на неком састанку,

Тика се загњурио у спортске странице новина. Веома се поносио својим *познавањем сјорџске сцене*. Могао је да истресе из рукава сваки важнији резултат на било ком пољу, да издекламује пуне саставе звучнијих тимова, са све тренерима, масерима, лекарима и резервним играчима. Знао је ко је повређен, ко кажњен, ко колико добија. Радмила је, као и увек, складиштила параграфе. Јаблана је у рачунару чекао један од оних уговора при чијем састављању зеваш. Испративши га на посао, приказа је одлучила да га остави на миру. Роб је привезан за весла, справа приведена својој намени, све је, дакле, на свом месту.

Искрсао је и Синовац, дуго га није било. Појавио се неуобичајено рано. Био је натмурен, што му није било својствено. Поздравио се млако. Није истресао ниједан виц из рукава. Чукао је нешто на рачунару, процедивши повремено – има много покварених људи на овом свету. Потезао је мобилни. Разговори су били кратки и сводили су се углавном на – дај, молим те, види ми за оно, немој да ме зајебаваш, знаш да ћу да се реванширам, нисам ја неко јаје. Четкаста га је пар пута звала до Алимпија а потегло га је и код Свевишњег.

„Мени ово не слути на добро“, забрундала би све веслије стара кајла сваки пут када би момак изашао. Био је то рефрен, црпао је снагу из понављања. „Нешто се ту побркало. Да му није Стрикан попио патос?“

Стрикан није био од оних чије се име повлачи по новинама, лик кочопери по телевизијама. Тај паук је своју мрежу плео у дубокој сенци. Знао га је онај ко је требао да зна, а без њега и његових мрежа било је тешко завршити било шта важно.

Помисао на патосираног Стрикана је Тихомира толико развеселила да је поцупкивао на столици, устајао сваки час, поскакивао по канцеларији, окрзнувши Синовца, с времена на време, косим, значајним погледима.

Са састанка, Фирмирана се вратила презадовољна. Какав наступ, какав утисак, да се памти. Сви су оста-

ли запањени њеном појавом, њеном дотераношћу, њеном елеганцијом, њеном стручношћу, њеном речитошћу. Какав је само наступ имала. То се не да описати. То је требало видети. Бацила их је у несвест.

Јаблан ју је подстицао да се размеће. Претварао се да је слуша не може бити пажљивије. На правим местима је убацивао узвике и постављао права питања.

„Зар је тако било?! Ма није могуће?!“

Слађана се сладила собом. Била је на седмом небу. Надула се, да пукне.

То је био први, уводни део. Затим је уследио преокрет. Јаблан је постао саркастичан, заједљив. Приказивао је очараност, представљао падање у несвест. Известно време, Фирмирана није схватала шта се догађа. Наставила је као да се ништа није променило, али је зато Тика колутао очима, само што му не искоче из дупљи, мало се разгалио и утучени Синовац, чак је и на Радмилиним уснама залебдео неки зачетак осмеха. Када је коначно разумела, на Слађином лицу се оцртала узнемирена неверица зверке ухваћене у клопку. Поглед јој се угасио, побегао у страну, образи увукли, рамена опустила. Забила је главу у монитор, као у какво склониште.

Игра се понављала. Слађана би у њу увек изнова клизнула, упркос претходним искуствима. Није могла, а можда ни желела да се задржи. Као да се сваки пут потајно надала да ће овог пута испасти другачије, да иза првог дела неће уследити други. Или јој требао тај подсмех?

Јаблан није чак ни започињао игру. Збивало се то само од себе. Нешто би у њему кврцнуло, нешто би га захватило, повукло и водило само од себе. Ни сам није унапред знао куда ће стићи. Није тражио поступке и речи, наметали су му се. То нешто би стало тек када би Слађана сасвим спласнула.

Свет је гњечио Јаблана својом густином. Није имао довољно снаге ни да га надвлада, ни да му се одупре.

Није могао да га укроти, ни да га разнесе у парампарчад. Зато га је нагризао подсмехом, као киселином. Изругување је било његово једино оружје. Углавном делотворно. Страхујући да не испадну смешни, људи су га махом остављали на миру. Подсмехом се коначно изборио с оцем. Копрцао се, склањао, замахивао наслепо, све док није напипао слабу тачку. Тада се променио однос снага. Стао је да опонаша очеве *позишуре*, комплетан каталог, од броја један до броја дванаест, пред комшилуком, родбином па и самим оцем. Судијска нумера му је била омиљена. Имала је највише успеха. Изводио ју је на бис. Играо је и ништавног сина, уз најскрушенију понизност. Отац је био принуђен да га се окане. Отад је све убрзаније слабио. Као да је извлачио животну снагу из синовљеве слабости. Копнео је пошто му је пресушио извор са кога се напајао.

Јаблан се се борио поругом и пртежно успевао да се избори. Тако је, рецимо, фотографија Свевешњег висила у свакој канцеларији, као подстрек, као опомена, као претња. Чак је и сам Свевешњи седео испод властите слике, да не заборави на себе. И на уважавање које себи дугује. Слике једино није било у правном одељењу. Уклонили су је, због Јаблана. Морам ли да се лику Свевешњег поклоним сваки пут када уђем?, запиткивао је. Тражио је детаљна упутства како треба да се понаша, да и нехотице не почини светогрђе. Сме ли, рецимо, да шмрца испод свете слике? Или штуца? Колико пута у току једног сата треба да смерно подигне поглед ка посвећеном лику? И слично. Тако су одустали. Победио си када их натераш да дигну руке од тебе. Тики и Слађани није било право што су остали без фотографије. Могло би то да им нашкоди. Могло би да изгледа као да су пали у немилост, па им је зато ускраћен Газдин лик. И Алимпије је веровао да би лакше прешао онај степеник, за који је запео, да се слика наша и у просторији њему подређених, тамо где јој је место. Али се ту ништа није дало учинити.

Као и свако друго оружје, и подсмех је умео да за- таји. Код Јагоде није палио, била је отпорна на све, ни прикази није могао да науди. Ту је Јаблан био потпу- но беспомоћан. А мрзео је беспомоћност. Из дна ду- ше.

Синовца је више пута зивнуло, више пута цимнуло. Бивао је све узнемиранији после сваког позива, све тмурнији после сваког изласка. Што је Синовац био тмурнији, Тика је бивао раздраганији. Нешто се круп- но иза брда ваља, гукао је. Унапред се сладио падом који је предосећао.

Приказа је сачекала Јаблана испред школе, изду- жена и наранџаста, налик шаргарепи. У једној таквој школи је Душан Силни утеривао датуме, имена и до- гађаје у мочварне, магловите ћачке тинтаре. То је као живо блато, вајкао би се кад год би се срели. Све у ње- га потоне. Некада сам гулио клупу, сада тупим за ка- тедром. Не знаш шта је тужније.

Душан Силни је имао другачије амбиције од про- светних. Школско подучавање је била жалосна ну- жност, на коју је био присиљен да пристане, што зло- худој судбини никада неће опростити.

Не би Душан баш да осваја и руши царства, није смерао тако високо. Да се угура међу историјске лич- ности, за тако нешто осећао се недостојним. Било му је сасвим довољно да се историјским личностима ба- ви. Да их опишава, обрће, преврће. Незадовољан ста- њем историјских наука, желео је то да то чини на дру- гачији, свој начин. Хтео је да заснује нови историјски правац, који би, бљеском муње, осветлио тмину про- шлости, разјаснивши и шта, и ко, и кад, и зашто. За- што је било најважније. Хтео је да пронађе погонско гориво историје.

Није му се посрећило. Ваљало је црнчити да би се зарађивало за живот. Упрегао се у државна кола па ву- че за место у штали, за нешто зоби и ражи. Због тога

је био утучен.

Живнуо је када је припуцало. Понадао се. Истори- ја се поново порађа. У крви, грчу, болу. А он прису- ствује том порођају. Не само сведок већ и учесник, ма како незнатан. Каква повластица, каква посланица за једног историчара.

Када је пуцњава стала, поново је потонуо у таворе- ње.

Приказа је допратила Јаблана до ресторана у коме ће се наћи са неизбежном бившом, да, шушумига, не шмугне негде успут.

Сунце је тукло округлом жестином, ваздух је по- дрхтавао од јаре.

Циликнуло је. Удар кашичице о стакло чаше. Ко- нобар се, обешених, модрикастих образа, тремо про- влачио између столова. Желите, молим. Када би му подметнуо ногу, разлетеле би се шоље, чаше и фла- ше. Било би галаме и вриске. Онда би конобар изву- као сребрни револвер и сручио себи метак у чело. Та- кву професионалну срамоту не би могао да преживи.

Бивша је била сва у наранџастом. Наранџаста блу- за, наранџаста сукња, наранџасти руж на уснама, на- ранџасти лак на ноктима, наранџасти шешир на гла- ви, наранџасти оквир наочари за сунце. Наранџаста сенка под очима, када наочари спусти на сто.

„Лепо изгледаш, данас. Могла би и да превариш ка- квог несрећника.“

„А ти, још идеш наоколо без упозорења – пази, ује- да? Још те пуштају да луташ без брњице?“

„Шинтери су ми за петама.“

„И крајње би време било да те макну. Угрожаваш безбедност.“

„Раде на томе, воћкице. Приљежно раде. Марљив је то свет. Ти шинтери.“

„Нисам ја ничија воћкица.“

„Право кажеш, више му доћеш као цвећка. Орхи- деја, на пример.“

У пролазу, поскакивало је дете. Буди миран, ђаво-

ле мали, опомињала га је мајка. Шта ти је наспело да ме цимаш по овој врућинштини.

Јагода се није дала смести. Одмах је прешла на ствар. Није била склона заобилажењу.

„Велика је траума за дете да одраста без оца. Дете мора да осети да има оца, ма какав гад тај отац био.“

Траума, била јој је то једна од омиљених речи. Вртела ју је бесомучно, ни дан није могао без ње да прође. Зна се ко је био главни узрочник траума. Волела је да преувеличава, обожавала да драми. Тако јој је живот био мање досадан. Била је вешта да своје намере заодене, да их преруши, да их прикаже другачијим него што су биле.

Јагода се навукла на женске часописе. Узимала их је крајње озбиљно, дословно понављала шта у њима нађе. Понекад му се чинило да је у браку не са једном женом већ са неколико женских редакција истовремено, скупа са сарадницама. Премоћ је била огромна, свака битка унапред изгубљена. Када се Јагода докопала интернета, ствар је попримила ужасавајуће размере. Бродила је и бродила мрежом. Долазила до откровења. Једно јој се управо указало.

„По најновијим истраживањима...“, декламовала је.

Последња реч породичне терапије. За децу разведених родитеља, по питању траума и менталне равнотеже, препоручује се заједничко летовање детета и некадашњих супружника. Растурена породица две недеље на окупу. Лековито дејство на рањену психу. Прибирање да се залечи расцеп. Како се пукотина не би ширила. Што би довело до несагледивих последица.

За Јагоду су последице биле увек несагледиве.

Јаблан је био пренеражен. Најпре није веровао сопственим ушима. Да ли је заиста чуо или му се причуло? Са његовим слухом је увек било петљанција. Отац га је прекоревало да седи на ушима. Прекоре је понављало и наставно особље које је радило на његовом образовању. Тај рад га је подсећао на ударе тупог длетта.

„Мислиш да... нас троје...?“, упитао је за сваки случај, показавши на Јагодицу, на себе и, потпуности ради, на празну столицу.

„Тако је. Да заједно проведемо одмор. Две недеље, то је, стручњаци кажу, минимум минимума.“

Пих, и ти стручњаци. У свашта се плету. Којешта трућају, којешта трабуњају. Млатишуме. Торокала. Требало би их на струњачу. Уз цурикира-акасава захват. Па да видимо. Ко је нападнут, има право да се брани.

„Не мислим да је то баш понајбоља идеја.“

Бивша је склонила наочаре. Нагла се напред, упиљила у Јабланове очи. Имала је сврдласт поглед.

„Слушај ме добро, баксузе, немаш ти ту шта да мислиш. Има ко је за то задужен. Када је нешто стручно утврђено, ту нема врдања.“

Код мене врдаламе не пролазе, био је одлучан домар. Онај са брчинама Краљевића Марка.

Проглашен ненадлежним, Јаблан се стресао као да би да са себе збаци покров. Прибило га уза зид. Мрзео је породична путовања, тешко подносио породична летовања. Осећао се везан, са лисицама на рукама, оковима на ногама. Тешко му је падало да буде укотвљен на једном месту. Драже му је било да путује сам, слободан стрелац. Да бане, на препад, затим нестане. Удри и бежи, закон гериле.

Ово је слутило на нешто горе од уобичајених породичних летовања. Много горе.

„Право да ти кажем, не усуђујем се да кренем с тобом. Удавићеш ме. Гурнућеш ме са неке стене. Приклаћеш ме на спавању. И сама знаш да бисмо се за две недеље двеста пута поцапали. То баш за јуношу и не би био васпитни приказ. Било би далеко више штете него користи.“

„А ти се бар две недеље суздржи од својих испада. Можеш ваљда толико да учиниш. Две недеље, зар ни толико ниси у стању да владаш собом?“

Провидан трик. Посејати семе сумње. Докажи се,

ако можеш. Код Јаблана не пали. Боље да га презиру него да га приморају на оно што не жели.

„Ни пет минута нисам у стању да владам собом. Ма каквих пет минута. Предуго је то. Ни минут.“

Приказа се намрштила. Конобар се пришуњао, с леђа. Јаблан је стегао рамена. Одбиј.

„Који си ти слабић. Која си ти кукавица.“

Прешао је преко изазова. Као и увек, прва је напала. Јаблан је само, право на самоодбрану, узвраћао. И то не увек. Како би скратио борбену линију, избегао је расправу о испадима. Нису му требале побочне чарке.

Бивша је устукнула. Била је затечена. Пристисла је погрешно дугме, са неочекиваним исходом. Повукла се уназад, натакла наочари.

Од блата ће он мене правити, пази шта ти кажем. Схватиће тај шта је изгубио, кучкин син, подржава, у праведничком гневу, пријатељица пријатељицу. Али ће тада бити касно. Него шта него да ће бити касно. Неће му вредети ни да шени. Ништа му то неће помоћи. Ни да пузи. Него шта него да ће да пузи. Штиклom ћу га у ону ствар, када се буде превијао преда мнош. Него шта него да ће да се превија.

А да га ушкопе? Отфикари, фркете, фик. Мораће да им тутне идеју. Женски осветнички одреди.

„Свињо“, излетело је из Јагоде. Бес ју је извукао из запањености.

„Гро, гро...“, загроктао је.

„Престани да се зевзечиш, звекане.“

„Зевзек.“

„Шта зевзек?“

„Зевзек се зевзечи. А звекан звекеће. Звек, звек, звек. А заврзан...“

Ав, вав, посусталим лавежом јавило се псето.

А онда је он мени рекао, можеш да замислиш тог безобразлука, то он мени, очи бих му ископала, вајкала се пријатељица пријатељици за столом десно. Утрнула увређеност. Цццц, на твојој сам страни, цокта-

ла је пријатељица.

Дан је зевнуо.

„Не занима ме шта ради заврзан. Неће те спасти ни заврзан, ни звекан. Нема шансе да се извучеш. Шта мора да се уради, то има да се уради. Као да ће мени бити лако да те трпим две недеље. Али стиснућу петљу, као одговорна особа. Одговорна особа, ти то никада ниси био. Нити ћеш бити. И не знаш шта је то одговорност. Понекад нешто мора и да се прогута због важнијих циљева.“

А онда сам ја њему све сасула у лице. Пресавио се од једа. Тако му и треба.

„Рекла сам ти шта сам имала да ти кажем. Попећу ти се на главу, али ће се на тај одмор ићи. И квит. Не допуштам да моје дете страда због твог блесављења.“

„Зззззз, зујаћеш ми око ушију. Као комарац.“

„И горе Јаблане. И горе.“

„Ти си фабричка грешка, воћкице. Немаш уграђењу опцију за искључивање.“

„Пази се, крви ћу ти се пити, угурсузе.“

Хм, угурсуз и није тако лоше. Јагода би далеко догурала у надметању у погрдама.

„Стеницо.“

„Баксузе.“

Прихватите добронамеран предлог моје госпе. Одреди за ушкопљивање, то вам је добитно решење. Удри на мушки понос. Ја, наравно, нисам ту ништа... Пссст, ником ни речи. Да ме не оптуже за издају, разумете. Прешао у противнички табор. Верност роду своме. Зато, шшшшшш. Катанац на брњицу, лапрдала. Да ме не одате. Иначе сам награбусио. Добитну комбинацију за вечерашње лутријско извлачење немам. Да имам, не бих вам је дао. Што да са вама делим лову?

Пред зградом, испод дрвета, клупа. На клупи збор вештица. Кипти од озлојеђености. Пакост се прелива, да све преплави, све поплави.

Број Раскалашне Распуштенице, који ли беше?

3.

Шшшш. Шиштало је сребрнкасто црево, да с улица спере смеће. Млаз је снажан, момци у наранџастом ревносни, али се ни ђубре не да. Ни оно обично, а камоли људско. Са људским још нико није изашао на крај. Колико год да га уклоне, накупиће га се далеко више. Био је наклоњен момцима у наранџастом. Нико их не цени, иако бисмо се без њих удавили у сопственом смећу. Уклањају туђе ђубре а презиру их управо они који га праве.

Свет је огромна канта за отпатке, неизмерна помијара, свеобухватни контејнер.

Јаблан је био сав напет. Нешто га је стезало, и нешто се отимало у њему. Неки страх би да се пробије, а удара о препреку. Страх од нечег неодређеног.

Слутња му је стегла срце. Нешто ће се догодити. Нешто страшно. Када се то страшно догоди, мора бити на сигурном. Пред очима које ће... Ако и када затреба. А затребаће.

Упао је у прву продавницу. Међу рафовима, окружен супама, соковима, јогуртима, конзервама, сапуницима, шампонима, дерџентима, флашама, кутијама, у шаренилу облика и боја, био је смиренији, сигурнији. Роба га је штитила.

Претварао се да помно проучава артикле, како би оправдао и продужио свој боравак. Убацио је у корпу и пар сардина, убедљивости ради.

На каси је стао да зановега.

„Шта није у реду са тим воћним јогуртом?“, питала је касирка одсуствено. Била је то средовечна, млохавна, кромпирилика жена.

„Па то да је код вас десет одсто скупљи него код других.“

„Ја не одређујем цене“, слегла је раменима. Није је било брига.

„А кекс Хрско, њега немате. Како вам је то промакло? Рекламирају га на свим телевизијама.“

„Ја не наручујем.“

„Спомињем вам то из добре намере. Да вам помогнем. Да вам укажем на пропусте. Конкуренција ће вас збрисати, ако не држите корак.“

„Ја овде само продајем.“

Шљакеризам. О, не, не питајте мене. Моје је место ненадлежно, по свим питањима. Па добро, да се обратимо надлежнима.

„Хоћете ли бити љубазни да позовете власника?“

„Власница. Имамо газдарицу“, значајно је напоменула касирка, као да ова разлика све мења.

„Добро, онда позовите власницу.“

„Не могу.“

„Зашто.“

„Зато што газдарица долази тек предвече“, у женином гласу је зазвучало нешто победоносно, аргумент је био необорив. Решиће је гушитеља. Али не, није га се решила. Јаблан још увек није хтео напоље. Мора да остане ту док се оно страшно догађа.

„Дајте ми књигу примедби.“

„Каквих примедби?“

„Оних што их уписују муштерије.“

„А због зашто вам треба?“

„Да упишем своја запажања о понуди ове радње.“

„Не, немамо књигу примедби.“

„Требало би да је имате. Све боље радње је имају.“

„То је њихова ствар“, кромпирилика се нашла увереном. Зар она не ради у бољој радњи?

„У том случају вас молим да пренесете газдарици оно што сам вам рекао.“

Поглед мрзовољан. Скини ми се већ једном с врата, копиле.

„Пренећу“, обећаће све само се да га се што пре отресе.

Направио се ред. Људи у реду су постали нестрпљиви.

„Олади већ једном. Шта си се наврзао на жену. Нађи неког другог да се иживљаваш. Немамо ми времена да овде цео дан чекамо док се ти...“, тукли су га у потиљак раздражени гласови.

Мораће још да сачекају. Јаблан је пажљиво прегледао рачун, да се није поткрала нека грешка. Погледао је датум и време на рачуну.

„Пише ли овде осам и четрдесет три.“

„Да, баш то пише.“

„И то је тачно време?“

„Него шта него да је тачно.“

„На мом сату је осам четрдесет седам.“

„Ког брига шта је на твој сату?“, дрекнуо му је неко у потиљак.

„Стварно има свакаквих идиота на овом свету.“

Сада је већ могао да изађе. Запамтили су га. И продавачица и купци. Када га приупитају, имаће на шта и на кога да се позове. Радња се звала *Комишница*, мора да запамти.

Неће моћи ништа да му увале, ништа да му сместе. Бар не овом приликом. Закону требају кривци. Закон без криваца и није закон. Уосталом, кривци сваком требају. За том робом је огромна потражња. Ко отвори погон за производњу криваца, тај ће да направи посао.

Отац, њега је појела властита злоба. Јаблан са тим нема ама баш ништа. То не могу да му припишу. Што се нагривајућег, подривајућег подсмеха тиче, била је то нужна самоодбрана, ништа друго. Шта је требало, да га пустим да ме сабије у земљу? Да ме угази. Овако, и овако, и овако? Да ме сатре? Због чега сам му сметао? То никада нисам успео да разумем. А можда му нисам ни сметао. Можда сам му, напротив, био потребан. Да би имао кога да кињи. Можда је из злостављања црпео животну снагу? Када му је то ускраћено, нешто је кврцнуло у тлачитељу. Гасио се како му је моћ копнела. Ко је за то крив? Ја? Глупости. Нападнути има право да се брани. Ни на погребу нико није

указао прстом. А било је много оних који би то радо учинили да су имали било каквог основа. Врвело је од Јабланових непријатеља. Непријатељима ће, уосталом, стално бити окружен. Остаће сам против свих. Без потпоре, без савезника.

Фирмирана се, сва нарогушена, склупчала. Људска бића су се, већ према приликама, скупљала и ширила. Сада би запремала свемир, као у првом полету љубави, сад би постајала толико сићушна да се на њих није вредело ни обазирати.

Брун, брун, брун, брундао је рачунар. Испод пазуха, пробио је зној. Поранила врућина. И њој се некуд жури. Свима се и свему некуд жури. Биће то врело, дуго лето. Ускоро ће град почети да се празни. Избациваће људске гомиле у грчевима као да, отрован, бљује.

Клима је била покварена. Поправиће се следеће недеље, обећавао је Алимпије, али се та следећа недеља стално одлагала.

Да у Верхојанску потражи спас? Тамо мора бити много свежије. Колико ли је сада тамо степени? Могао би очас посла да провери на интернету, али неће. То не би било то. Било би то варање. Драже му је да замишља реску, окрепљујућу свежину.

Верхојанск, био је то један од оних градова чије име га је очарало када га је први пут чуо. У детињству, било је и градова, и предела, и појава са чаробним именима. Куалалумпур, Катманду, Касиопеја.

А да заиста оде тамо овог лета?

Да га не задрже на граници? Куд си ти навро? Нема теби изласка док се не испита она ствар. Која? Знаш ти добро која, не прави се блесавији него што јеси. Да ли се то против мене води некакав поступак? Против човека се увек води некакав поступак.

И против мене?

И ти си човек.

Неки се са тим не би сложили.

Можда је и боље да не сусретне прави Верхојанск. У стварности све сплашњава, расплињава се, све бива јадније, суморније, скученије, туробније.

Ионако од тога нема ништа. Једна особа има за ово лето са њим другачије планове. А та особа обично истера своје. Јаблан није правио планове. Било му је драже да шврља стазама него да граби зацртаним путем. Или путем којим га, што је још горе, други гоне.

Мораће то некако да изврда, то мучилиште које му се припрема.

Штуцајући, штампач је ревносно избацивао листове папира. Добро, и то је скинуто с дневног реда. Бар засад. Упутио се Алимпију, да парафира. Трска је лелујала над папирима, шмркнула ту и тамо, па свечано, широким покретом, ставила свој потпис, владар издаје прокламацију. Наше трсковито величанство обзнањује да...

Ех, да није једног степеника. Ех, да није једног слова. Саплићеш се о ситнице.

При повратку, у канцеларији је Јаблана заплуснуло суспрегнуто, али скоро физички опипљиво ишчекивање.

Тика је први проговорио, ужагреног погледа.

„Шта има?“

„Шта би било? Уговор је у реду. Рутинска ствар.“

„Јебеш уговор. Кога је још брига за уговор. Питам те за оно друго.“

Јаблан је тек тада постао свестан пригушене љубопитљивости која је читавог јутра лебдела међу њима.

„Шта је са Синовцем?“

Дакле, то је било то. Момак се није појавио тог дана, јучерашња потиштеност је остала загонетка без разрешења. Фирмирана се, дакле, скупила од страха.

„Синовац? Нисмо га уопште помињали.“

Просторијом је прострујало разочарање. Тика га је одмерио презриво, какав сметењак. Тај се није ни потрудио да ишчепрка једну тако важну информацију. Ко се не обавести како ваља, обрао је бостан. Ако ни-

си у току, испадаш из игре. Или те избаце.

Стара кајла је решила да ствар узме у своје руке. Кренуо је чворновати да процуња около, да покупи аброве. Ишао је Тихомир у те редовне и, по потреби, ванредне обиласке, да прокљувви шта се збива. Били су то прави извиднички походи.

Јаблан се није мешао са запосленима у фирми. Избегавао их је колико год је могао. Гадио се натегнутог, застрашеног, завидљивог, љигавог, бљутавог братства подређених. Одбијао је да се поистовети са њима. Није пристајао да буде још један од робова, помирених са својим ропством. Извући ће се он одавде, кад тад. Не занима га тек да промени посао. Роб који нађе новог господара, остаје оно што је био. Смислиће већ неку цаку, да се отресе свих који му стоје над главом. Како ће то изгледати када се извуче, није знао. Машта је ту застајала, као пред невидљивим зидом, и никако није успевала да се пробије даље.

Није успео да се одупре Тикином наваљивању да у паузи нешто заједно прегризу. Чворновати се снабдео новостима, сврбеле су га, пред морао је на неког да их истресе. Цркао би да их не саспе у нечије уво.

Било је ту одмах иза угла једно *место* где се, тврдио је Тика, добро јело за невелике паре. И не само јело. Било је ту још нечег. Имало је свој *фазон*. Било је то *место* за праве зналце градских и осталих прилика, каквима је чворновати припадао. Јаблан није имао своја *места*. Био је измештен.

Тикино *место* се звало „Акапулко“. Поред натписа се кочоперио сомбреро. Са сомбрером на глави и револвером за пасом клатио се келенер блескастог осмеха.

Служила се искључиво мексичка храна, палила је непца.

Јаблан је био сав стегнут. За породичним ручкови-ма, навукао је страх од заједничких обеда. Очекивао је напад. Јео је најрадије сам, чак и док је био у браку, када год је то могао да изведе. Као самац, куповао је

углавном готова јела и доносио их кући, иако га је то коштало прања посућа, које је мрзео.

Стара кајлла је пребирала по претпоставкама, пле-ла нити последица.

Стрикан је зглајзнуо, сместили су му.

Не, нису му сместили, него су га ухватили с прсти-ма у меду па ће да награише.

Свашта, ко је још овде због тога награсио. Што ви-ше дрпаш, даље стижеш. Него се није уталио с ким треба. Понео се, мислио је да може сам.

Где тај да се не утали, стари је то лисац. Зна како то иде. Кома и колико следује.

Издао га осећај, није више оно што је некада био. Ни говора о томе, него је решио да се повуче из посло-ва, има колико му треба, па да се човек нажива.

Будалаштина, таквима никад није доста. Него је по-чео да побољева. Бољка је кобна, дани су му при кра-ју.

Ма какви, пуца тај од здравља. Друго је ту по сре-ди. Покарабасио се са Синовцем, па га пустио низ во-ду.

Ма јок, глуме заваду, да заварају противнике.

Није ништа од тога него је мали зловољан што му је риба дала шут карту.

Не би се тај због тога узнемиравао. Може да их има колико хоћеш, да их мења као чарапе. Дошле су њему неке лутке, саме од себе, ето то му је. И ништа друго.

Фирма ће остати без најслађих пара. Пашће плате, биће отпуштања, нека тражи нови посао ко год може. Поптуна пропаст. Ни камен на камену неће остати. Без Стрикана се не може ништа. Он је овде прави га-зда, Свевишњи му је тек извршни орган.

Само без драмљења. Биће штете, али ћемо се изву-ћи.

Каква црна штета, једва ако нас окрзне. Ни то, не-ћемо ни да осетимо. Шта изгубиш на једној, добијеш на другој страни. Булажњење, какав црни губитак. Још ћемо ми да добијемо, пази шта ти ја кажем.

Из Тикиних уста излазило је мноштво гласова и лебдело над столом. Сударали су се, мимоилазили, мр-сили. Немоћ ума који се одбија о зид. Непрозирно је оно што се збива, оно што се збило, оно што ће се зби-ти. Долазиш из мрака, тумараш по мраку, идеш у мрак.

Тика је пуцао од поноса. Какав је улов истресао из торбе, мало ко то може.

Јаблан се гадио нагађања. Било је нечег бљутавог, нечег бедног у њима.

Зашто би све морало нешто да значи, зашто би иза свега морало да се нешто крије? Зашто понешто не би било баш онако како јесте?

Оставши без похвале, Тихомир се озловољио. Не-ки људи не умеју да цене бисер који пред њих бацаш. Келнер је сабрао. Револвер је шкљоцнуо.

„Паре или живот!“, дрекнуо је келнер.

„Опалим те парама, разбојниче!“

Тика је, оштрим ударцем, избио револвер келнеру из руке. Урадио је то ипак без уобичајеног задовољ-ства. Јабланко посранко ни ову цаку неће умети да це-ни како доликује. А по њој је Акапулко био чувен ме-ђу знанцима, бар колико и по храни.

Растали су се хладно.

„Иди у бестрагију!“, шиштала је приказа.

И хоће Јаблан, да нестане без трага. Тако где га ни-ко не може наћи. Ни стићи. Ни ископати.

Тамо где ни за шта неће бити крив. Тамо где му ни-ко нико ништа не може.

Где је та бестрагија? Како до ње доћи? Нема путо-каза.

До спортског центра се лакше стиже него до бес-трагије. Ту те на улазу дочека натпис – Добродошли у оазу здравља. Ту су терени за мали фудбал, баскет и тенис. Ту је риђа атлетска стаза. Ту је игралиште за децу. Ту је травњак. Ту су справе за вежбање. Јаблан их зове справама за мучење. Подсећају га на понижа-

вајуће поразе у школској фискултурној сали. Овде бар нема проклетог козлића, који никако није успевао да прескочи.

На травњаку, простирке. Беле и плаве, црвене, зелене, наранцасте, жуте. На простиркама жене. Млађахне и младе, средовечне и постарије. Витке и затегнуте, крушкасте и оклембешене, лежале су на боку, подизале слободну ногу. Затим су се придигле на колена и труп забациле унапред, да би се, повијене, ослобиле на лактове.

Група жена својим покретима следи покрете преплануле, кратко подшишање плавуше, са небески плавим тракама око зглобова. Све то личи на неки необичан строј.

Риђом атлетском стазом се трчкара и трчи, шетка и шета. Има ту свих боја, свих облика, сваке грађе. Било је ту и шврћа који су, истурених лактова, преплитали крхким ножицама. Било је ту и заиста zgodних женских створења којима је, међутим, усредсређеност на физички напор одузимала чулну привлачност. Иако замамно грађене, биле су лишене чулности. Нису зрачиле. Нису призивале. Биле су у себе затворена, на себе сведена, собом обузета тела. Тела оклопи.

Иза ограде, преко белим порубљене мреже прелећу жућкасте тениске лоптице, одскачу уз туп удар.

Сунце је ниско, зајапурено. Ту и тамо, раштркано паперје облака.

На бетону, лопта јури од ноге до ноге, од гола до гола, праћена похвалама, негодовањима, пребацивањима. Чује се и понеки самопрекор, иако ретко.

Прилике се приближавају и удаљавају, сударају и одбијају, заплићу и распетљавају. Понека се занесе, понека сруши. Неко се ухвати за главу, жал за пропуштеним. Не само на терену. Пропустило се толико тога. Зар ни у игри не може да се надокнади? Зар је све заувек изгубљено? И утакмица. И гол шанса. И... отегло би се то *ишии*, дуго је као судбина.

„Дај, ми ту лопту, шта давиш!“, незадовољан је сво-

јим суиграчем Душан. „Не играш сам!“

Јаблан Јаковљевић шетка врхом трибина. Није нестрпљив, али му се не седи. Од малена се осећао сигурнијим када је у покрету, тако га је теже заскочити.

Лопта је свом силином звекнула о пречку и одбила се високо, високо. Са гране, птица је зачуђено гледала округлог створа, шта ли тај тражи?

Крај улаза у терен, појавило се пегаво псето. Застало је у недоумици. Најрађе би јурнуло за лоптом, само – сме ли се то. Да не добије по губици?

Мајице мокре од зноја, Душан је Јаблану чврсто стиснуо руку. Потврда пријатељства. Мајица је била жута, са бројем петнаест.

„Тукли бисмо их, да ови моји нису толико дрвили. Него то кад узме лопту, кући би да је носи.“

Пас се одшуњао. Нема овде забаве за њега. Да ли и псето жали за пропуштеним? Или је за њега заувек завршено оно што је било? Живи ли и у псету прошлост? Или све што је минуло умире беспризивно?

„Ево, само да се ја пресвучем. Човек се добро презноји, али ваља се. Избациш отрове из себе. Свашта се у нама нагомила.“

Историкус упира шаком у груди. Ето, ту се то скупла. Ето, одатле се то празни.

Играчи су напуштали терен, једни су размењивали усхићена одобравања, други раздражена пребацивања.

„Сад ће овако до следеће недеље. Те крив је онај, те крив је онај. А нико да каже за себе да је негде погрешно. Ево мене одмах, само да скокнем до свлачионице.“

Са стазе се још једном кратко осврнуо ка трибинама, као да проверава да ли је Јаблан још увек ту. Да није испарио.

У сребнастим слаповима, вода се сливала низ фигуру дечака са фрулом, порозну као да је од сунђера. Као дете, Јаблан је на плажи највише волео шупљикаво камење. Волео је да га посматра, да осети његов додир.

На глатко се није ни обазирао.

Са слушалицама у ушима, младић је климао главом. Девојка је помно разгледала своје маслинасто намазане нокте.

А онда, знаш шта је он урадио, поверавала се плачевно пријатељица пријатељици. Пријатељице су биле друге али прича није била другачија од оне коју је начуо док га је Јагода стављала пред ужас заједничког летовања. Једна те иста женска жалопојка, која се понавља и понавља, понавља и понавља, понавља и понавља. Чује се та песма свугде, из различитих уста.

Ушкопите гада, шапнути им на уво. Женски казне ни одреди, најделотворнија мера.

Приказе није било. Да није отишла на одмор? Да се није разбашкарила на сунцу? Ако, нека се испече. Да се није загњурила у море? Ако, нека се удави.

Остао је без надзора. Није било погледа који рије по њему. Уз олакшање, било је ту и нечег чудног. Неке изненадне празнине, као да му нешто недостаје, као да му је нешто одузето.

„Сећаш се како си ме крљао док смо били клинци? Ниси имао милости. Саплитао си ме, ударао по цеваницама, коленима, бутинама, забијао ми лакат у ребра“, пресећао се Душан, доброчудно и сетно.

„Ја тебе крљао?“, ишчућавао се Јаблан. „Никог ја нисам крљао. Мене су крљали. Зато што другачије нико није могао да ме заустави. Имао сам дриблинг, није да се хвалим, али сам сваког могао да заврнем. Кад кренем, знао сам да наређам по неколицину одједном. Знао сам да изломим човека, да му се заврти у глави.“

„Их, твој дриблинг. Причај ми о томе.“

„Него шта него да ћу да причам. Имам и о чему.“

Исплести причу. Да се себи дивиш као њеном јунаку, и сам запањен, и сам занесен. Због тога се све чини. Шта није испричано, није ни било.

„Колико пута сам ти протурио лопту кроз ноге?“

„Ти мени протурио лопту кроз ноге? Никад.“

„Него шта него да јесам. Јесу ли ти добацивали да

купиш сукњицу?“

„То су теби викали, не мени. Ниси ти никада могао да изађеш на крај са мојим финтама. Зато си ме и крљао. Био си најокрутнији крљатор у читавом крају.“

„Да ме ниси са неким побркао?“

Душан је забрундао.

„А са ким то, молићу лепо?“

„Са собом, на пример.“

Душан се зацрвенео, избецио, стегао песницу, хоће ли њоме треснути по столу? Да поскоче чаше и флаше? Или по Јаблану? Оспорена му је историјска истина. То не може да прође тек тако.

Не, песница остаје да лебди у ваздуху. Историјска истина неће бити утерана ударцем. Бар не овог пута.

„Слушај, да ти кажем једну ствар.“

„Ајде, реци ми,“

„Слушај, да ја теби кажем једну ствар.“

„Ајде, просветли ме.“

„Као прво“, палац се издваја из песнице. „Као прво и прво...“

„Да чујем, шта је прво?“

„Немој са мном да се спрдаш. То је под бројем један. Под бројем два“, палцу се прикључује кажипрст. „Као друго...“

„Ја се никада не спрдам.“

„Ти се увек спрдаш. Стално се изругујеш. Зато су пио батине. И то више пута.“

„О каквим батинама ти причаш?“

„Рецимо о онима кад си нашао да се зајебаваш са Гаром. Па кад те је издеветао.“

„Крелац. Морао сам да га спустим на земљу. Умислио је да главни мангаш у крају. А и шире.“

„Крелац, не крелац, тек ти си добио своје.“

„Право да ти кажем, прошао је горе од мене. Кад се све сабере и одузме. Ја сам претрпео физички, он душевни бол. Овај други више пече. Јесу ли му се сви смејали? Јесу. Да не би и ти да ме пропустиш кроз шаке?“

„Ти добро знаш да ја нисам такав тип.“
И није био. Душан Силни се није тукао. Није умео. Нити је имао петље. Зато је узносио оне без којих малтене ниједна макљажа није могла да прође. Дивио се локалним табацијама, упијао и преносио бајке о њиховим подвизима. Чак их је и записивао, историограф у зачетку. Уосталом, између локалних табација и великих вођа разлика је само у делокругу. Окрутност је иста. Јаблану су легенде ишле на ганглије. Нешто га је терало да огребе, убоде локалне величине. Било је често неодољиво, то нешто, па је Јаблану требало доста довитљивости да утекне потерама, избегне заседе.
Душана је једило Јабланово светогрђе. Разарало је подвиге, а без њих живот није био вредан живљења. Макар подвизи били и туђи. Требали су му хероји, требале су му легенде, да се њима храни. То га је и привукло историји. Историја за Душана није била време, нија била оно што је прошло. Била је вечна, уздигнутија садашњост. Била је онај виши свет, настањен вишим, важнијим људима, у коме су се увек изнова одигравали виши, значајнији догађаји.
„Под бројем два, немој да измишљаш. Немој да изврћеш историјску истину. То, брајковићу, код мене не може да прође. Имајући у виду мој позив.“
„Знаш ли шта је та твоја историјска истина?“
„Јок, ти ћеш да ми кажеш.“
„Ако имаш петље да чујеш.“
„У, ала си ме препао, сав дрхтим.“
„И ја сам сав дрхтао када су ме у школи подучили да ће сунце једног дана нестати. Истина је сурова.“
„Када сам ја бежао од истине?“
„Кад ниси?“
„А ти, ти не бежиш?“
„Ко то не ради? Када сам сазнао оно за сунце, почео сам да се радујем облачним данима. Мислио сам, штеди се када не греје, дуже ће потрајати. Утеха, то је оно што тражимо. Не истина.“
„Нешто ми много заобилазиш, друшкане. Груни,

ако имаш чиме.“
„Да грунем?“
„Распали.“
„Историја ти је пробрано памћење, сврховтио сећање, заштитнички заборав. Улепшавање уназад. Памтимо оно што годи нашој сујети, заборавалмо оно што вређа наш понос. То чине и појединци и народи.“
„Тако си ти био дриблер над дриблерима, не крљатор над крљаторима?“
„То су чињенице. Не историјска бајка.“
Душан је подигао поглед к небу, да у помоћ призове вишу силу. Виша сила се није одазвала.
Молиће тај још мене, рече пријатељица пријатељици. Него шта него да ће те молити, одговори пријатељица пријатељици. Али му ништа неће вредети.
Девојка је завршила преглед ноктију и сада није имала шта да ради. Младић је, заробљен ритмом, климао главом.
„Па сад, како се узме, Јаблане Јаковљевићу. Како се узме. Има сећања и сећања. Ти знаш за ону моју давнашњу намеру?“
Стазом се лењо вукло пегаво псето. Врзма се око без намере, из досаде.
„Куци, куци...“, позива девојка цукца. Ето јој прилике да се нечим забави. Пас не одговара на њене позиве. Наставља даље, као да их није ни чуо.
„Јутрос, био сам већ будан али још нисам устао, синило ми је како да све то заснујем. Коцкице су се сложиле. Све је легло на своје место. Имао сам свој историјски правац. Држао сам га у рукама. А онда изгубио. Док сам устао да запишем, све се распинуло, распршило. Остало је тек неко магликаво прамење, некакво паперје. Нешто безоблично, нешто неухватљиво.“
Ојађеност.
Високо на небу, авион играчка оставља за собом беличасту бразду. Да не поверујеш да у њему седе прави људи. Као дете, Јаблан је чезнуо за авионом на даљинско управљање. Помериш полугицу, иде горе. Поме-

риш полугицу, иде десно. Није дошао до њега.

„И шта ја сад да започнем са тим паперјем?“

Пегаво псето је пришло Јаблану уз ногу. Маше репом. Подметнуло главу, да га поглади. Да ниси ти у потрази за газдом, друшкане мој? Ти би да се неком увалиш. Жалим случај, од мене ти нема помоћи, налетео си на погрешног. Немам газдинских склоности. Потражи негде другде, пријатељу.

Не, није ни Јаблан знао шта Душан да започне са својим прамењем и паперјем. Није могао да га посаветује како да укеба мисли побегуље.

„Синуће ти поново“, рекао је утехе ради. Трудио се да звучи бодро, али није био убедљив.

„Ко зна хоће ли. А и да сине, опет ће бити исто. Нисам ти ја за такве ствари. Много је мачку телећа глава. Боље ми је да дрљам по дневнику и преслишавам дупеглавце. Дедер, гукни нешто о Деспоту Стефану Лазаревићу. Деспоту шта? Деспоту Стефану. Стефану, шта? Благотелећи поглед. Бојим се да једног дана не проструји вест – помахнитали професор историје припуцао на часу. Кад једном пукнем, затрешће се сва стакла на школи. Богами се понекад бојим самог себе.“

Свепрожимајућа срџба. Ни Јаблану није била страна. Хоће ли увек моћи да је обузда? Или ће једном, у дивљем налету, гнев срушити све бране?

Девојка устаје. Младић и даље клима главом, празног погледа. Девојка се, оклевајући, удаљава.

„Други пут ме дође стид. Гледам их у оним клупама и све се мислим, а што ли ја њих лажем? Ја сам ти лажов по службеној дужности. Када бих им причао оно што стварно мислим, излетео бих наглавачке. Тада ми се чини да знају да их лажем и да ме због те лаже презиру. Да је њихова тупост само стврднути презир. И тај презир не могу да поднесем. Понекад улазим у учионицу као да излазим пред стрељачки вод.“

Паф. Паде Душан, паде Силни, растури се царство.

Распаде се диша Глиша, чудо од слаткиша.

Са Јагодом је било тако. Уврти себи нешто у главу и то онда мора да буде како је замислила. Не вреди ти да се расправљаш, не вреди да се опиреш, нећеш је зауставити. Гура по своме. И увлачи те у оно што је наумила. Стави те пред свршен чин, немаш куд.

Није то, заправо, ни по њеном. У њу се нешто усели, са радио таласа, телевизијских екрана, новинских и интернет страница, нешто је запоседне и води. Или пре гони. А онда Јагода гони друге. То је нека виша сила, она је њен зупчаник, њен преносник, као што је Алимпије преносник налога одозго.

Запоседнута, Јагода дели налоге. Овлашћена је да то чини. У име оних који знају шта је шта, и како шта треба.

Заједнички одмор, за исцељење Гаврилове душе, био је неминовност. Јаблан се љутио више реда ради, колико да се не повинује без икаквог отпора, макар унутрашњег, него што је веровао да ће се одупрети. Знао је да ће лећи на руду, било је нечег неумитног у сили која је деловала кроз Јагоду. Где да изађеш на крај са размаханим женским редакцијама и буљуклом благоглагољивих сарадница? То још ником није пошло за руком. Неће ни сиротом Јаблану.

Пало му је у дело да обилази туристичке агенције, у потрази за сопственим мучилиштем. Јагода је изабрала да крстари интернетом.

Одлагаће Јаблан свој део посла колико год може, као што заповедник поражене војске одгађа потписивање предаје, све у нади да ће га неки неочекивани обрт извући из шкрипца. Обрт, међутим, никако да га се удостоји.

Да, тако је то. Платио је откуп али слободу није стекао.

4.

Ни наредних дана Синовца није било ни од корова.

Загонетка је остала неразјашњења. Тумачења и нагађања су је још више замрсила. Уколико је загонетке уопште било. Уколико је нису сами створили, како би ли имали чиме да се забаве.

Синовац се једног дана досмуцао нешто нерасположен. Чега ту има тако необичног? Не догађа ли се то сваком? Слаб је то темељ, да се на њему гради. Али загонетке маме, као и легенде. Да се испреда, да се распреда. Да те пренесу у нешто узбудљивије, другачије, да те пребаце у нешто збијеније, пуније. Да те избеаве из мочварне млитавости, из троме тупости.

Било је прилепчиво. Захватило је и Јаблана. Повукло. И у њему је нешто затреперило. Шта ли се то тамо збива?

Заскочило га је. Ухватило на спавању. Није био на опрезу. Препустио се, опустио.

„Цццц“, цоктала је приказа.

Приказа је тих дана навраћала на кратко, јутром, одмах по буђењу, колико да га подсети на себе. Није, дакле, узела ни одмор. Да га се сасвим окани, тако нешто није долазило у обзир. Походила га је у неизмењеном облику, кестењаста коцка са назубљеним четвртастим отвором.

Јаблан се подсмевао узбуђењима која прострује мноштвом. А, ето, и сам је подлегао једној таквој зарази. Није био имун. Човек би морао бити без слабости, раде против њега. Али није био.

Тихомир је био увређен. Због *Акајулка*. Једва би са Јабланом процедио коју реч.

Тих дана није било пословних изазова, да се у њих унесе, да на њима опроба своју снагу, окуша окретност, провери бистрину. Да по параграфима посеје делове паклене машине, која ће разнети противника. Мозак му се обртао у месту. Раздраживало га је то јалово обртање.

Фирмирана се извукла из потиштености. Живнула је. Није себи допуштала да буде дуго у *гауну*. *Ај* и *гаун*, тако је говорила. Победници су били *ај*, губитни-

ци *гаун*.

Заостаће ако клоне. Била је обавезна да себе држи у пуној форми, као алатку властите амбиције. Ту обавезу је узимала јако озбиљно. *Радила је на себи*. Похађала је сијасет курсева. Обучавала се у свему и свачему. *Успешна пословна комуникација, Како бити убедљив, Како да постигнете све што желите, Животи без депресије*. И тако даље, ко ће све то набројати.

Тика се сав бацио на случај Синовац. Устумарао се, зујао по фирми, неуморан. Прикупљао обавештења, говоркања, разјашњења. Затим је све то скупа прерађивао у сопственој радионици. Готов производ је поносно показивао сваком. Човек се просто препородио. Очи су му заблистале, покрети добили на жустрини. Сав се размахао, сав горео.

Алимпие би улелујао, одлелујао. Није био ни сасвим човек, ни сасвим трска. Био је непознати облик живота. Природа је наумила да нешто створи, а затим застала, у недоумици. Неће умрети јер није ни рођен. Био је и биће увек ту.

Јагода је зивкала на мобилни, на кућни, на канцеларијски, по десетак и више пута дневно. Слала је поруке. Грдила, опомињала, пожуривала.

Асфалт се угибао под ногама.

Збор вештица је заседао без прекида. Широ се задах злобе. Надалеко.

Можда и испадне нешто корисно из тог заједничког летовања, увукла се у Јаблана нека слабашна нада. Можда се спасе. Можда се толико закрве да Јагода више неће штети ни да га види, ни да га чује.

Можда се и приказа пресели код воћкице. Да јој припомогне, да се боље опреми погрдама и увредама. Чудо да неко није уприличио надметање у тој дисциплини. Паре би ту могле да се намлате. Руља би скичала од среће. Воли свет да види кад неког гађају блатом. *Пљуваоница*. Био би то одличан назив. Да некоме прода идеју? Ко ме?

Из сна се измигољио оловно тешке главе. Кугла у потиљку, капци се лепе. И мрднути је мука. Обамро је, скоро одузет. И мисли се једва мичу, и осећаји трну.

Који ли је дан? Је ли рано јутро? Или касно поподне, ту негде на рубу предвечерја? Хоће ли на посао, или се са посла већ вратио?

И где је то уопште Јаблан Јаковљевић? У својој соби или се задесио негде другде? Соба и личи и не личи, и јесте и није она у којој обитава. Сто је и онај исти, и неки други. Орман такође. Читав простор се, са свим стварима, некако одвојио, као нешто засебно, непознатљиво.

И сам себи је Јаблан Јаковљевић дошао некако чудноват. И јесте и није иста особа на коју је навикао.

Извукао се из кревета, напорног ли подухвата. Добауљао је до кухиње. Тишина неиздржива. Безваздушна. Болна. Мукли прасак.

Призива у помоћ радио, ето савезника. Хоћеш врага. Блентаво блебетање. Цијукање и цинциликање, клопарање и котрљање арија. Парају мозак. Нож у леђа. Издаја. Гаси то.

Било је предвечерје. Ето закључка. Подлога. Да покрене свет. Није подлога, него полуга, Јаковљевићу. Велики изум човечанства, Јаковљевићу. Невидљиво агрегатно стање не постоји, Јаковљевићу. А у бестрагији? Где ти је та бестрагија? Шта булазниш, Јаковљевићу? Један, Јаковљевићу. Више учења, мање филозофирања, Јаковљевићу. Полуга историје, за тим Душан трага.

Колико је спавао? Је ли заспао синоћ, или јутрос, или у току поподнева? Је ли, мучи га нелагода, преспавао нешто веома важно? Је ли пропустио да учини нешто што је неизоставно требало учинити? Не може да ископа. Хајде да видимо. Под бројем један... Не, није преспавао одлазак на посао. Иначе би му се приказа већ накачила, да му прочита шта је заслужио. А и да јесте, шта мари. Откуд је то посао под бројем један? Све

саме будалаштине.

Субота, непобитно утврђено, чим су се чула мало прибрала. Посвуда је лебдело нешто суботње. Могло се то осетити, могло се то окусити, могло се то омирисати. Могло се то и видети. Тамо доле, аутобуска и трамвајска станица нису врвеле од узмуваних прилика, нису вриле од мравље узрујаности. На шљаку, шљакери. Да не буде белаја, бич има да ради. По леђима ће да пукне, када зафијуче. Макните мученици! Живље то, живље! Хлеб свој у зноју лица свог. Тако, тако! Не забушавај, ти тамо! Нећеш се извући.

Отац се поносио шљакерским мучеништвом. Испредао је о њему бајке. Сладио се тим причама. Густирао их је из дана у дан. Превртао их је по устима, густе као мед. Има ли веће дивоте него кад леђа пуцају? Био је роб, поносан на своје ропство. Приљежан, трудио се да се у робовању истакне, докаже. Желео је да сваког надробује. Сматрао је светом обавезом да сваког упрегне у јарам, има да се вуче, него шта. Јаблана пре свега. Робовска принова, то је видео у њему. Јаблан се опирао. Трвења су била стална, варничења неизбежна. Оцу је успело супротно од онога што је смерао, у Јаблану је пробудио дубоку одбојност према раду, развио склоност ка довијању, извијању, изврдавању. Ка форама и финтама.

Био је то педагошки пораз који отац никада није преболео. Роб који није створио нове робове је промашен производ.

Колико ли је таквих тамо доле? Види их свако јутро, пре него што се и сам спусти међу њих. Тискају се по аутобусима, гурају по трамвајима, прекривају улице аутомобилима. И сам им је, на свој јед, припадао, иако се у њему све бунило против тога.

Отац ипак није био сасвим поражен. Исход је пре био неодлучан, ни тамо, ни тамо. Јаблан није постао, ако не задовољан а оно бар са својом судбином помирени роб, али ни слободан човек, уколико слободних људи уопште има. Уколико свако не робује некоме

или нечему у свету бескрајно замршених зависности.

Прибегавао је форама и финтама да би затим од себе самог бежао у сигурност најдосаднијих дужности. Борили су се у њему бунтовник и сужањ, како кад који превлада.

Небо је прекрила праменаста, сивкаста простирка. Сунце се некуд повукло, заморено сопственом жестином. Ваздухом је прострујала свежина. Постројени као војници, жмиркали су семафори. Град је лењо зевао, поспана звер. Када крену изласци, ускомешаће се, узвитлати светла и звуци. Ноћу, личило је то на неки огроман флипер, устрептао, чегртав. Јурцало је ту безброј безглавих куглица, тамо, овамо, одбијало се, враћало.

Сумрак се прикрао. Ево га, навлачи се преко свега, сивкаста скрама.

Главу у фрижидер, да се нешто поједе. Није га морила глад, ни гонила. Него ето тако, да нешто учини. Било шта. Само да се отргне из обамрлости.

Није сладио своје залогаје, Јаблан Јаковљевић. Готово да им и није осећао укус. Јео је брзајући, да што пре заврши. Пре напада, кога се чак и у самоћи прибојавао. Прикљештиће га што за столом не седи како ваља, не жваће како треба. Што је једе превише или премало, пребрзо или преспоро, што ждере или мрљави, производи звуке које никако не би смео, има израз који не доликује. И, најцрње од свега, што, незахвалник, не уме да цени гозбу која је пред њега изнесена. Док неки скапавају од глади, њему ништа не недостаје. Сит је и пресит. До обести. Грех ситости му никада неће бити опроштен. Натураће му се на нос, свакодневно.

Јаблану је о врату висио дуг који никако не може да одужи. Дуг што му је допуштено да живи.

Поспремио је сто.

Напољу је блеснуло. Одјекнуо је тресак. Још један, па још један. Распомамљен, ветар се сјурио, у љутитом налету. Све се заковитлало. Задобовала је киша.

Крупнокапа.

Шта ли је то пропустио да уради? Не може да се сети па да га убијеш. Глава рупичаста као сито, све из ње испада, брундао је отац.

Боље да је и рупичаста него да се у њој тискају трице речи, као у очевој, мислио је Јаблан. Боље празноглав него пуноглавац.

Узалуд копа за оним што је пропустио, неће наћи. Није ни битно. Ионако пропустиш толико тога па ником ништа. Боље да дигне руке. Што да се мрцвари?

Не вреди, наставља да га жуља оно што није успео да разреши. То је питање части.

Да није нешто у вези... чега?

Ах, да. Гаврило. Биће да... Не, то ипак није било данас. Тако да га та чаша није мимоишла. Тек има да је испије. То би требало да буде... Па да, сутра се пада њихова недеља. На сутрашњи дан би Јаблан требао да доживи преображај. Да се оваплоти као родитељ и васпитач. Чудног ли облика. Нити га привлачи, нити му приличи. Нема метар којим све суверено мери, ни вагу на којој све вага. Није од оних који знају шта је право, шта криво. Није од оних којима је све јасно. Напротив, такви људи су му необични, недокучиви. А опасни. Претећи. Гњече својом одређеношћу.

Шта да утвљује у главу потомку када је и у њему самом све збркано?

Сутрадан треба да се нађу две шаховске фигуре. Једна је отац, друга син. Обе су затворене у сопствено кретање, нема им изласка. Мичу се онако како им правила игре налажу. Јаблан би да заигра по своме, а то не дају.

Када би му успело да прескочи зид, саздан од неповерења, да заобиђе ограду одбојности, о коју сваки пут удари, то би већ било нешто.

Бридели су судари.

Јагода је то и хтела, да бриди. Зато је и подигла зид између њих двојице. Зидала га је неуморно, упорно, из секунда у секунд. Од свега што би јој се нашло надо-

хват. Зато је устрајавала на тим сусретима. Били су средство за мучење. Нека окуси сву горчину непријатељства, тај гад. Нека се пече на тој ватри. Нашла је мотку, да га њоме млати.

А да некако придобије потомка? Да га преведе на своју страну? Да га нечим подмити? Само, која је то Јабланова страна? Тугаљиво питање.

Незадовољно стањем ствари, закмечало је неко дете. Уђуткаће га. Заварати или застрашити. Негодовање је забрањено.

За дететом, зациликао је мобилни. Шта ли тој справи није право? Да није Јагода опет нешто...? Не, није. Био је то Историкус. Сазива хитан састанак. У прави час. Ето догађаја, да прене Јаблана.

Пљусак је са клупе спрао вештичији збор.

Таксиста је био усхићен временским приликама.

„Само нека пада, благословена била. Кад овако љуљне, сви се грабе за такси. Само што се не побију. Ето, малочас, две... онако... рекао би госпође... а једна другој очи да искљују. Ја сам прва позвала. Ниси ти него ја. Хи, хи, хи.“

Падај, падај, падалице. Владај, владај, владарице.

Таксиметар се весело обртао. Биће пара, биће пара.

Приказа се распомамила. Мењала је облик и боју на свакој кривини.

Врата Душановог стана је отворила жена са косом подигнутом у пунђу, строгости ради. Никада је није видео распуштене косе. Ни опуштеног лица.

Била је то Невена, Душанова жена.

Прекорног израза, крајичком усана је процедила киселкаст поздрав. Никада је није виђао другачију. Увек је било прекора на њеном лицу, у њеном држању. Као да си урадио нешто погрешно, као да си нешто скривио. Слично је било и са Душановом мајком. Поготово када би га позивао напоље. Не може Душко, има да учи. Сироти Душко је увек имао да учи.

Невена је, као вратар, дочекивала сваког, да му од-

мах стави до знања да није добродошао. Па тај нека сам види. Ако је довољно безобзиран, нека остане тамо где му није место. Али би му било паметније да се губи.

Јаблан није волео да им свраћа. Радије је Душана позивао код себе или се са њим налазио негде другде.

„Не обраћај пажњу. То јој је тактика. Хоће да ми растера другаре. По њој, то су све саме замлате, са њима само губим време. Као да време може да се изгуби.“

Не, није могло, слагао се Јаблан. Заиста необичан израз. Као бити ван себе. А где је то човек када није при себи?

„Само, и ја имам тактику. Не обазирем се на њене маневре. Ударам тук на лук. Па да видимо коме ће пре да досади, мени или њој. Историја нас томе учи, победник је онај ко дуже издржи.“

Тако је Душан објашњавао породичне прилике и неприлике.

Затекао га је усхићеног. Шта ли му је? Не таксира да би падао у занос због кише.

„То је то! То је оно што ми је требало. Указало ми се. Просто указало. Као врачарама са телевизије.“

Душан је сијао, светлео, зрачио одушевљењем.

Јаблан је пожелео да урони у Душаново одушевљење, али није успео. Остао је изван. Тако је ипак било сигурније. Са тим усхићењима и одушевљењима се обично лоше завршава.

„Да бих имао правац, неопходан ми је манифест. У томе је ствар. Да одредим шта и како. Да на једном месту приберем замисли. Да их прикупим, омеђим, изоштрим. Зашто ми је досад све измицало? Зато што нисам размишљао о манифесту. Зато ми се све и расипало. Вечерас ми се обзнанило шта и како треба да се ради. Искрсао ми је и уводни пасус. Створио се сам од себе. Одједном је био ту. Хоћеш да га чујеш?“

Наравно да хоће. Зато је и дошао. Сав се претворио у уво.

Душан је заузео свечан став. Накашљао се.

„Добро пази на сваку реч. Ово је веома важно.“

Свакако да ће пазити. Нема бриге.

„Зато што хоћу да чујем твоје мишљење. Треба ли ту нешто да се мења, дода, одузме.“

Да, да, сасвим је на располагању. Шта зна, то ће и рећи. Као један аматер, разуме се.

„Нисам ја од оних који слушају само себе. А аматер понекад уочи оно што стручњаку промакне. Ево овако...“

Душан се још једном накашљао. Несигуран да ли је терен припремљен како треба, оклевао је да пређе на ствар. Простора за врдање, међутим, више није било.

„Историја је кретање. Ово изгледа очигледно. Али је ствар у томе да се из очигледности извуку сви закључци и све последице. Ништа се не креће само од себе. Дакле, нема кретања без погонског горива. Шта је погонско гориво историје? Одговоримо ли на то питање, открићемо њену тајну, скинути са ње и последњи, седми вео.“

Глас је замукао. Јаблан је био затечен тишином. Припремио се да дуже слуша. Није ваљда Душан приметио његово изненађење? То би га коснуло.

„А... шта кажеш? Добро срочено?“

Било је зебње у том питању. Јабланова другарска дужност била је да подржи, да охрабри. Али је био слаб у похвалама. Свака би му зазвучала лажно. Зато је само озбиљно климнуо главом, што је требало да значи – да, то је то.

„Обрати пажњу на прву речницу. Историја је кретање. Далекосежно запажање. Из кога произлази сасвим ново сагледавање...“

Душан није стигао да се поближе позабави сагледавањем. Банула је Невена и без речи се устремила на телевизор. Слегао је раменима.

„Почиње серија коју Неница не пропушта. Како је Кончита волела Хуана, а Хуан био лудо заљубљен у Хуаниту, која се онесвестила на крају прошлог настав-

ка зато што је сазнала да... Биће нам zgodније у трпезарији.“

Насред трпезаријског стола била је плавичаста ваза. У вази, љубичасто цвеће. Даље од Јаблана, ако је закачи, биће белаја. Једном је, у гостима, разбио теткин у вазу. Злочин је испаштао месецима.

„Ту ја правим кључни помак. Други пабирче чињенице, нека их, нека пабирче. Евентуално се бакћу узроцима и последицама. Нека их, нека се бакћу. Ја трагам за суштином. За енергентом који све покреће. Када га пронађем, онда сам на коњу.“

Да, да, погонско гориво, без њега нема ничега, одобрава Јаблан. Захвата га зевање, док се љуљушка на таласима речи. Закочити зевалицу. Да не повреди.

„Још увек не знам шта је то, али наслућујем. Мислим да историјску енергију производи трење поједица и маса. То ми је нека радна претпоставка. Ухватио сам правац, то ми је најважније.“

Шта год се збило са Кончитом, Хуаном, Хуанитом и осталима, сачекаће следећу прилику да се разјасни. Или даље замрси. И у фирми очекују следеће наставке да сазнају шта се збило, шта се збива, шта ће се збити са Синовцем, па и њима самима. Постали су и сами део серије, живот у наставцима, драшкав доживљај.

Раставши се од Кончите, Хуана, Хуаните и осталих, Неница је стала да послује по кухињи. Претурала је посуђе, извучила нешто из фрижидера. Није било друге него да се и отуд повуку. Потискивала их је, одузимала им је део по део простора.

„Стратешко одступање“, правдао се Душан Силни. „Нека је, нека само срља. Тако су и Руси навукли Наполеона до Москве. После је било шта је било. Да смо тако нешто приредили Турцима, уместо да им се испречимо на Косову, данас бисмо били европска сила.“

Обрели су се у умивеној ноћи. Лишће је светлуцало под зеленкастим уличним светиљкама. Сручивши свој терет, небо се осуло звездама. Ваздух је био хрскав. У оближњем парку, мировале су клацкалице, ку-

њале љуљашке. Да се заљуља? Пуним замахом, све до водоравне црте. Ајмо на клацкалицу, Дуле. Јеси ли поблесавио? Није ли и историја вечна клацкалица? Једни горе, други доле. Други горе, први доле. Очигледан пример. Погодан за наставу.

„Пусти примере, пусти наставу. У те главе не улази никаква очигледност.“

Травњаком и стазама вијали су се цукци. Авввв, грррр, грррр, ав, ав, ав. Је ли нашло газду, пегаву псето?

Некакав чича је шпартао у круг, расправљајући се са неким кога је само он видео. И тај је изгледа имао своју приказу. Како ли изгледа? Шта ли му поручује? Чича је живо махао рукама, љутито вртео главом. Не може то тако, не може то тако, не може то тако. Није се разумело шта то није могло тако.

Речи су клизиле мимо Јаблана. У паузама, убацивао је по које пригодно - да, наравно, тако је, одлично, сјајно, али више није разаберао смисао онога што му се говори. Није се ни трудио. Одувек је био рђава публика. Шта му уђе на лево, изађе му на десно уво, говорио је отац. Зато што нема ничег између да то задржи. Отац није био баш сасвим у праву. Превише тога би продирало дубоко у Јаблана, да заболи. Рију по њему оптужбе које су се гомилале, и очеве, и Јагодине, и чије све не. Временом је развио заштитничку глувоћу. Успевало му је да пречује понешто од онога што би могло да га рани, да га узнемири или од онога што га није занимало. Сваког јутра је на себе навлачио оклоп делимичне, пробране глувоће. Као што је, по доласку на посао, навлачио најамнички оклоп.

Коначно је Душан, бар за то вече, исцрпео залиху речи, скупа са неизоставним понављањима. Разишли су се, свако на своју страну.

Нешто страшно ће се догодити, прожела је Јаблана слутња. У оваквој ноћи догађају се ужасне ствари. И ко ће онда да потврди да Јаблан Јаковљевић није... када се приупита где си био, шта си радио? Ко да за њега залегне? Душан ће посведочити, растали смо се

отприлике око... Када сам се вратио кући била је у току серија о агенцији за промет некретнина. У средишту серије је окретан посредник. Приказују се договштине из његовог пословног и личног живота. Шта се даље збивало, не могу да кажем. Нећу да износим произвољне претпоставке. Као историчар, држим се чињеница. Тако ће опрати руке. Да и њега не убаце у машину за производњу криваца. Свако спасава своје дупе. Јаблан никада није имао савезнике, да стану уз њега. Био је приморан да се без њих сналази како зна и уме.

Ако му се и самом не догодити нешто ужасно.

Ко да Јаблана одбрани од себе? Задрхтао је. Ни сам не зна шта би све могао да почини. Ако из њега провали највећим напорима сузбијана, с муком зауздавана срџба. Када обневиди од беса. Има нечег дивљег што се пропиње у њему. И то двиље га плаши.

Сањао је Синовца, у Москви, са адмиралском капом на глави. Уз њега Јагода, кроз крупне пахуље шетају руку под руку. Иза њих лелуја Алимпије. За Алимпијем се шуња Тихомир. Онда крвава мрља у снегу. Јагода лежи, непомична, укоченог погледа. Тихомир се шћућурио у некаквој рупи, сав се тресе.

Јецала су црквена звона у светлом, прозрачном јутру. О бого мој, о бого мој.

Са истока зора руди, са зором се нада буди, дан победе сада свиће, свет слободан читав биће, певушио је неко у Јаблановој глави, никако да умукне. Кушуј тамо већ једном, залуд му је Јаблан добацивао. Глас је био упоран и веома добро распложен. Како и не би био, хитао је на параду. Сусрет са војном силом оставиће га без даха. Стопљен са мноштвом, осетиће се неуништивим.

На дан параде отац је доживљавао чудесан преображај. Тада би мргодно закерање и зановетање замењивао празничним, распеваним расположењем, исто онако као што је из свакодневног одела усканао у све-

чано, оно за свадбе и погребне. Било је то више од оту-
жне маскараде. Отац је заиста постајао неко други.

На параде се ишло чопоративно, није било шансе
да се Јаблан извуче, иако му је сва та гунгула била
смртно досадна. Притешњен, слушао је увек исте, без-
број пута поновљене фразе, пратио једноличне коло-
не, униформе, возила, оружја. Хтео не хтео, морао је
да покуса своју порцију. Из историје се још нико није
извукао, рекао би Душан Силни. То је оброк који се
не прескаче.

„Друг Тито је клоун“, кликнуо је једном Јаблан оду-
шевљено, опчињен маршалом у униформи. Необично
му се допадала та униформа. Кад би и њему хтели да
сашију једну такву. Био је тада још шврћа. Никада не-
ће заборавити ледени ужас који се око њега стегао. А
није желео ништа зло. Желео је само да и он похвали
човека кога су сви око њега обожавали. Шта је једном
детету драже од клоуна? Био је то један од мноштва
неспоразума, који ће га пратити читавог живота. Ве-
ћи су изгледи да те криво схвате него да те исправно
разумеју. Далеко већи. Однос је један према десет.
Или још горе.

Искусио је како изгледа када дирнеш у табу. Био је
истовремено преплашен, скоро одузет од страха, али
и потајно поносан на моћ да запањи, ужасне све око
себе. Било је то привлачно и, пец, пец, застрашујуће.
Као када принесеш руку ватри. То искуство је наста-
вило да га изазива. Нешто га је терало да чачка меч-
ку. Да дарне у недопустиво. У оно што се не сме рећи,
помислити, учинити. У оно што га је опкољавало са
свих страна, као невидљиви зидови са којима се непре-
кидно судараш. Не дају ти ни да се размахнеш, ни да
пружиш корак. Притискају ти мозак.

Изазивало га је да се отре о моћ. Историјска енер-
гија, ваљда. Или антиисторијска. Презао је од истори-
је. Саткана од збивања којима управљају други, чини-
ла га је беспомоћним. Или су та збивања, што је још
горе, била стихија којом не управља нико. Подивљала

бујица, руши и носи све пред собом. У сваком случају,
ништа ту није могао да учини. Био је играчка околно-
сти или туђе воље. И то га је ужасавало.

Јагоду није занимало погонско гориво историје.
Није се бактала таквим стварма. Имала је много бли-
же, одређеније циљеве. И мете. Циљ је био најављени
терапевтски одмор. Мета је био Јаблан. Пре него што
Гаврила преда Јаблану, захтевала је извештај о току
припрема. Шта је са прикупљањем информација? Шта
са походом на агенције? Извештај је био кратак – по-
хода није било.

Јагода није била изненађена.

„Био си и остао стрвина“, процедила је. „Мрзи те да
се покренеш.“

„Лезилебовић, лупеж, ладолеж“, придружила се
приказа.

„Има дана. Чему толика журба. Неће одмор побе-
ћи. Неће ни агенције.“

Јаблан је био приврженик одлагања. Никад не ра-
ди данас оно што можеш да оставиш за сутра. Или,
још боље, прекосутра.

Јагода је била поборник озбиљности. И њен заро-
бљеник. Иако то не би признала.

„Неозбиљно је чекати последњи тренутак.“

„А претпоследњи? Може ли претпоследњи да про-
ђе?“

„Која си ти марва.“

Један громки аплауз, драги гледаоци! После убе-
дљиве победе у следећи круг *Пљуваонице* улази наша
такмичарка Јагодаааа! Поздравимо је.

Пљес, пљес, пљес.

И пожелимо јој све најбоље у даљем надметању!

Пљас, пљас, пљас.

„Пропалитет, протува, пробисвет“, верглала је при-
каза, поново заокругљено љубичаста. Накачила му се,
биће за њу прилично посла.

Отправљен је са обновљеним налогом и поновље-

ним претњама. Наравно, попустиће. Увек попусти. Врдаће и избегавати, нећкати се и одлагати, а онда урадити оно што се од њега тражи. Да не би био крив ако нешто крене наопако. Дојадило му је да буде крив. Јагода је нањушила то зазирање, тај страх од кривице, имала је добар нос за његове слабости, и вешто се њима служила, та вештица. Зато је морао да стругне. Пре него што га уништи.

Сударо се с питањем. Куда с Јуношом? Шта да са њим започне? То би се питање изнова испречило сваке недеље. У реду, дан би се некако скрпио, ни сам не зна како, али га је остављао са горким укусом у устима.

Да је бар Гаврило био од неке помоћи, али није. Да је показивао некакве жеље. Ништа од тога. Одбијао је да учествује. Одрађивао је оно што мора, да не наједи мајку. Толико. Био је комад пртљага који вуче са собом.

Пред Јабланом је био затворен. Неприступачан. Одбиј мамлазе, сувишан си. Било је ту још нечег осим неповерења. Кажњавао га је закопчаношћу. Свако кажњава на свој начин.

Прво да сврате на пиће, па да онда размотре шта ће даље, предложио је Јаблан. Предлог није био ни усвојен, ни одбачен.

Сели су. Сенке лишћа су шарале столњак.

За суседним столом, набраног чела, решавао је укрштене речи човек зашиљених ушију, било је нечег од слепог миша у њему. Бректао је од мисаоног напора. Пара му је излазила на уши. Још мало па ће му мозак прокључати. Поручио је дуплу кафу, без шећера. Да му изоштри ум.

Јуноша је набрао нос, гадљиво, као да нешто заудара.

Пингвинасто, гегутао се конобар.

Зачула се мелодија која се тих дана бесомучно вртела на свим станицама. Једна од оних којих не можеш да се отресеш. Прати те свугде, лепи се за тебе. Одјед-

ном је и сам понављаш, музички аутомат међу музичким аутоматима. Долазила је из Гавриловог мобилног. Прошли пут се та направа оглашавала другачије. Или се Јаблану само тако чини.

„Да“, промрмљао је јуноша. „Не, данас не могу... Данас... Никако... Не, није то, него... „

Нелагодност. Устезање. Пред неким другаром вероватно. Сваки пут му је незгодно да каже са ким је када га позову. Као да Јаблана ваља крити. Из стида.

„Код родбине... Да, цео дан.“

Преименован у рођака, Јаблан је одбачен на сигурну удаљеност. Није му то по вољи, иако би га уплашила превелика близина.

Гаврилов израз је сада и уцвељен и киван. Ето, упропастио си ми, одузео дан, поручује тај израз. И још ме довео у незгоду пред другарима. Наравно, не каже ништа. Његово негодовање је немо. И утолико мучније.

Погођен, Јаблан се хвата мелодије за мобилни, да узврати. Ево га, држи предавање. Глупо је радити оно што сви раде. Како год телефон да звони, нека звони. То је потпуно свеједно. Битно је да се чује. А остали, какве то везе има? Јурцати за мелодијама, нека се тиме баве они који имају сламу у глави. Зар је то неки циљ, да личиш на сваког?

Промашо је, то му је јасно, али не може да се заустави. Речи навиру саме од себе. Што их је више, то су немоћније.

Никада неће бити ништа од те ништарије, тог неспособњаковића, брундао је отац.

„Завежи већ једном, паметнији си кад ћутиш“, поклопила га је млечно бела приказа.

Пресекло га је циликање. Била је то Јагода. Да се рапортира. Где су. У башти код „Три хрста“. Зашто баш код „Три хрста“? Онако. Мора да постоји неки разлог, не може дете да навикава на онако. Увек мора да се зна зашто. Шта ће даље? Видеће, још увек није одлучено. Не може да се види. Мора да се има неки

план. Дете мора да научи да планира, не да вилени као отац. И да којим случајем Јаблан не лупета свашта. Да не изваљује као што уме. Да не пуни дечаку главу свакаким глупостима. Да пази како се понаша.

Разумем, капетане.

Хандле њитх царе. Разумем, капетане.

Трком на положај. Разумем, капетане.

Пази на ту пушку, вреди више од тебе. Разумем, капетане.

Куд ја оком, ту ти скоком. Разумем, капетане.

Рапорт поднесен, упуства примљена. Хтео би да на-мигне Гаврилу, ех, те жене, као мушкарац мушкарцу, али се устеже. Ко зна како би то јуноша примио.

Модном пистом продуцирају се разлози. Прѐт-а-портер. Све убедљивији од убедљивијег. Само изабери. Марш тамо. Мука му је од разлога. Личе на подношење рачуна. Шта, како, зашто? Ето, онако. Дунуло ми. Жели да живи безразложно. Разлози су робија.

Мобилни се поново оглашава свуда присутном мелодијом. Поново нелагодност, поново избегавајући одговори. Поново родбина прискаче у помоћ.

Не, Јаблан није увређен, нема говора о томе. Нека га потомак прикрива, нека га пориче, није га брига. Нека га се одрекне, ако му је баш наспело. Нека га сасвим избаци из свог живота, уколико му Јагода то допусти. Без очева се лакше дише. Само нека не вија те проклете мелодије. Да су бар само мелодије, ни по јада, него тај дечко јурца за свим и свачим. За моделима мобилних телефона, за маркама патика, за...

Заражен је трендитисом. Покупио је вирус, од мајке, од другова, са телевизије. Свугде има тог вируса. Продоран је. Шири се запањујућом брзином. Када се запати, болест се часком размахне. Разара. Је ли излечива? Можда би и била, али болесник, по правилу, одбија да се лечи. Сматра, напротив, да му ништа не фали, да здравији не може бити, што је знак да је болест сасвим овладала својом жртвом.

Трендитис вуче брендитис, убитачан спој.

У ком ли се стадијуму Гаврило налази? Није ваљда већ запао у безнадежно стање? Како да из њега истера вирус, ако је то још увек могуће. Отвореним нападом ништа неће постићи. Ваљало би некако заобилазно. Да не примети.

Баштом је прошла девојка у тесно припијеној хали боје трешње. Пронела је своје тело као заставу. Мушким погледима храни свој понос. Уз њу се ширио рмпалија, истурене вилице, искежених зуба, ситних, злих очију. Једна му је рука млатарала наочарима за сунце, шака друге била је стиснута у песницу. Ко се дрзне да такне мој посед, има да га смождим. Пиљење може да прође. Нека се свако диви шта баћа има. Али језик за зубе и руке к себи.

Овај шифоњер заслужује да се добро разглави. Скоро нагонски, трагао је Јаблан за нечим чему би могао да се наруга. Црвоточан је то намештај. Гњила је то маса.

Трешњица, међутим, није за бацање. Не би му шкодило да је загризе.

Шишмиш одлаже укрштеницу. Оловка му остаје међу прстима. Глава у пари.

Келнер се блажено осмехује. Од Шифоњеркока очекује издашну напојницу, продана душа. Трешња се наместила као у излогу. Изволите, дивите ми се. Овако нешто се не виђа сваки дан. Један поглед на мене је довољан да вам учини отужним ваше супруге, наложнице, девојке. Моје тело је моја победа.

„А девојчице, како је са њима?“, подстакнут призором., покушао је Јаблан да заподене мушки разговор.

„Добро“, одбрусио је јуноша, тоном – шта се то тебе тиче.

„Мислим, има ли нека... онако... да...“

Гаврило се намрштио. Није се упецао на ту удицу. Није пристајао на присност ловаца који расподелају о дивљачи. О зечицама, кошутама, лавицама. И о својим ловачким подвизима.

Шта да му ради? Да га поведе на неку утакмицу? Да

узбуђењима стадиона или дворане разбије лед? Никако, одбијају га ускомешане, урлајуће гомиле. Има у њима нечег отужног, нечег бљутавог. За Јаблана немају дражи збивања на терену. Не ужива у туђим победама, не стрепи због туђих пораза. Нема у њему навијачког жара. А без тог жара, све је само суморно понављање.

Не би свог потомка да види као навијача. Навијач је бедан, бледуњав створ који, у себи мртав, живи искључиво кроз друге.

Како да уђе у ту главу насупротив њему? Шта ли се у њој накупило? Шта ли се у њој збива?

Гаврило присноси устима чашу сока. Тај покрет траје бесконачно дуго. Просто ти дође да му ту чашу избијеш из руке.

Зззззззк, пролетео је мотор. Зззззззк, још један. Крв ври, у ушима тутњи, срце бије, бамбара-бимбарабум.

Шифоњеркоко је искапио пиво, надланицом обрисао уста. Шишмиш је одлетео.

Овог пута се огласио Јабланов мобилни. Једног дана ће удавити ту справу. Да је више не вуцара са собом. Од када је има, никада није сасвим свој.

Душан је хтео да настави тамо где је синоћ стао.

„Видиш, данас сам са сином. Имамо наш дан.... Да, да, да, поздравићу га... Гаврило, поздравља те Душан. Сећаш се Душана, онај мој пријатељ што предаје историју?“

Да, сећао га се, безвољно.

Душан је имао предлог.

„Да заједно дођемо до тебе?“

Зашто да не, можда то и не би био лош потез. Можда се јуноша закачи за историјска разматрања. Што се тога тиче, ствар је у реду. Место је, међутим, погрешно. Боље да малог поштеди Ненице. А и себе.

„Боље да се нађемо негде напољу, да не будемо на сметњи... Наравно, разумем ја твоју тактику, али овај пут... Ево, на тврђави, и амбијент је пригоднији.“

Неком другом приликом, Јаблан ће из Шифоњерка извући типлове. Да га растури.

Фигура победника је зурила у даљину, ослоњена на мач, пркосно истурене браде, погледом гоњећи пораженог непријатеља.

А губитници, ко ће њима подићи споменик, питао се Јаблан. Нико. Победницима се поносе, губитника стиде. А опет, губитници су већина, за коју нико не хаје. Потрошни материјал историје.

„Историја је борба за опстанак, зато се само победници рачунају“, тако је то видео Душан Силни. „Губитници доносе пропаст. Зато ником не требају. Зато их се свако одриче.“

Чамац је секао реку. На супротоној обали, ројиле су се зграде. Ту су биле и јуче, и прекјуче. И протекле недеље. И протеклог месеца. Једном ће одшетати, када им досади да непомично стоје. Тада ће равницом пући поглед.

Гаврило је зурио у врхове ципела. Чега толико занимљивог има тамо?

„Хеј, борба за опстанак, то би могло бити погонско гориво историје. Боре се за опстанак и народи и државе, и групе и појединци. Свако предузима све што је у његовој моћи да не би био уништен. Историјска радња се рађа из страха.“

Потомак је завукао слушалице у уши.

Да налупа шамаре, мајчином сину? Да га размрда, тргне.

Душан је млео. И млео. Сипљиво брашно речи. Зграде су стајале. Чамци промицали. Река је зевала.

Јаблан је Јагоди вратио Гаврила, потучен до ногу. Осетила је стање у које је запао. Имала је изоштрени лешинарски њух. На уснама јој је залепео заједљив, победоносни осмех.

Ко ће поднети две заједничке недеље, које га тек чекају?

Спаси ме, бележнице.

Обрнуо је Собарицу. Наравно, већ одавно није имао

телефон са кругом и отворима изнад бројева у које завучеш кажипрст па круг помериш до браника, за сваку бројку посебно, такви се више не производе, али се и даље тако каже, остају наслаге речи и онда када више нема ствари на коју се односе. Речи су жилавије, дуже трају од онога на шта указују.

Ех, Собарица, та се, сва податна, обавије, приљуби као рукавица.

Претплатник тренутно није доступан. Молимо покушајте касније.

Ради мала, нема шта. Марљив створ.

Биле су недоступне и Мезимица, и Мученица, и Анђелчић, и Бомбоница. Шта је ово, ког ђавола? Или је нека навала или некаква завера. Зар су га и цуре изневериле? Зар да га, овако ојађеног, оставе без чулне утехе. То није фер.

„Кукуруку!“, огласила се приказа.

Шта је сад ово? Неће ваљда почети да збија шале? То јој никако не би приличило.

Олакшање је донела Продавачица. У парадајз црвеној униформи, са циклама црвеним подвезицама, међу рафовима, корпама и колицима, уз слике и звуке супермаркета.

Сањао је оца како стоји на постољу позамашног топа, поносно, сав усправан, укочен као мотка. Када прође поред подијума, приноси испружену шаку капи, да поздрави маршала који гута зеленкасто плави пламен, док Пихтијаста створ раздрагано скандира: „Подло, подло, свака част! Подло, подло, свака част!“ Ха, ха, ха. Хи, хи, хи, тресе се Пихтијаста на раменима неке позамашне сподобе без лица, подно чијих ногу Синовац и Алимпије пикају кликере.

5.

Има ли ичег одвратнијег од понедељка? Дан без душе. Налезе на тебе оловном тежином. Једном ће се отрести тих понедељака, збацити их са себе. Да про-

дише пуним плућима. Једном. Не зна када. Не зна како. Али ће се то десити.

Дотле, треба поднети. Ставове и параграфе, прилоге и додатке. Подмукла подметања и законом посвећене подвале. Чак се и надметати, доказивати, искушавати властиту вештину. Дозволити да те, на твоју велику срамоту, надметање понесе. Да те вештина заведе. Једним делом себе пристати на оно што одбацујеш. И себе презирати због тога.

Такмичење је замка. Учествујући, прихваташ циљеве и правила које одређује неко други. Онако како њему одговара. Ту си унапред преварен. Губиш чак и када наизглед добијаш.

Јаблан није увек успевао да се одупре такмичарском зову, ма колико то желео. Било је у том зову нечег неодрљивог. Нечег чему се сместа одазиваш. Нечег што је у тебе давно усађено. Нечег жилагог, што не успеваш да ишчупаш, упркос свом труду. Бити испред других, бити изнад других, бити бољи од других. Заповест!

Презрео ју је. Заправо, волео би да је тако. Али није. Није па није, ма како обртао ствари у корист онога што би требало да буде. Није ишло. Никако. Пружало је жесток отпор оно што јесте.

Требало се сачувати. Колико толико. Да га свог не захвати трулеж такмичарства. Да га не састружу. Да га не докусуре.

Требало је ставити себе у замрзивач, да се одледиш у неким повољнијим приликама.

Требало је издржати. Требало је изгурати.

Врелина је поново превладала. Сунце је тукло. Жарили су се аутомобили и аутобуси.

Четкокоса се имала нови брош, одакле их само извлачи, из какве то неисцрпне залихе, захваљујући Тики и Јаблан је научио да их разликује. Али их никада није хвалио, баш зато што је то очекивала. Јаблана је нешто терало да иде уз нос туђим очекивањима. Чак и када би то било на његову штету. А претежно је би-

ло. Јабланом управља нешто моћније од штете и користи. На то је поносан.

Мањак уважавања према брошевицама донео му је мањак уважавања њихове власнице. Није га бреновала. Бреновати је био њен омиљен израз.

Тика је прикупљао обавештења, Фирмирана је била на неком састанку, *ван зграде*, волела је да нагласи, као да су састанци ван зграде далеко значајнији од оних у њој, такорећи кућевних. Радмила је била код Алимпија. Да му у свом складишту пронађе потребне прописе. Било је то брже и поузданије од претраживања по рачунару или претурања по папирима.

Јагода га је опоменула да агенције и даље чекају на њега и да не покушава да се извуче.

„Кривинаш“, процедила је прилика. Узела је облик пругастог лилихипа. Увукла се са њим у канцеларију тог јутра. Посебно непријатна ствар. Шта ако неко примети? Угњавиће га ишчуђавањем, запиткивањем. Док је ствар остајала између њега и приказа, још како тако. Али, ако би постала јавна, то би превршило сваку меру. Могуће је, чак вероватно, да се указивала само њему и неком другом, али није у то био баш сасвим сигуран. Истина, нико је још није приметио. Или то бар ничим није показао. Чак ни Јагода. А она сигурно не би пропустила да се закачи за тако нешто. Само, шта знаш? Можда се, из чисте пакости, прилика покаже и осталима, да му причини што већу непријатност. Уосталом, понаша се све чудније. Постаје непредвидива. То није ваљало. Показује и склоност ка шегачењу. Да не мисли да га туче његовим оружјем?

Приказу никада никоме није помињао. Из страха да га не прогласе лудим, само би му још то фалило. Имају ли и други своје приказе, па их крију, или се само Јаблану накачила једна од те сорте, можда једина, да га казни, издвоји, обележи? Као када су га у школи слали да стоји у ћошку, лицем према зиду. Зато што је учитељици, мучитељици, залепио жваку за столицу.

Дете су на смрт удавили, он и онај његов другар,

пребацивала је Јагода Јаблану. Ког уопште занимају сва та историјска булажњења. Зар стварно није у стању да дечака разоноди?

„Ђиха, ђиха“, ускликнула је прилика. Да јој то није од врућине?

Не, Синовца и даље није било у канцеларији. Али су се зато појавила двојица у радним комбинезонима боје лимуна. Један коврцав, други ошишан наћелаво, лобања се пресијавала као лакирана. Коврцави је вукао повелику металну кутију.

„Из сервиса“, представили су се. „У вези климе“.

Види ти Алимпија. Ипак је нешто порадио по том питању.

Главе су придошли подигли истовремено, у истом углу. Меркали су клима уређај. Окренули су се један другом, затим Јаблану.

„Лестве“, рекао је ћелавац.

Упитно Јабланово ћутање.

„Мердевине“, покушао је да растумачи коврцави.

Без успеха.

„Имате ли овде негде лестве? Да се попнемо“, гргурави је подигао руку ка клими, да покаже где треба да се попну. „Овако не можемо ништа.“

Јаблан није знао имају ли мердевине. Ваљда имају, а можда и немају. Никада није размишљао о томе.

Двојица у комбинезонима су разменили значајне погледе, јебеш фирму која нема ни лестве.

„Ништа, скокни до комбија, по наше“, наложио је ћелави коврцавом.

Док се Јаблан присетио да је могао да их пошаље код Броширане, она би те ствари морала да зна, било је касно.

Радмила је ушла мало несигурним кораком, као особа која је управо дала крв.

Ћелавац се попео до климе, нешто је одшрафљивао, додавао оном другом, мрмљао себи у браду па сишао. Сада се попео гргурави, загледао тамо и овамо.

Онда је пало кратко саветовање између њих двојице.

„Мора у сервис“, обзнанила је лакирана лобања, та-ман када је Тихомир ушао.

„Шта сервис, какав сервис?“

У вези климе, да се поправи, објаснио је Јаблан.

„Па и било је крајње време. Колико сам само пута рекао Алимпију, шефе, дај да се то уради. И колико пута ми је обећао. А овде не може?“

„Нема шансе“, одрешит је ћелавац.

„Ако мора да се носи, нека се носи. Само гледајте то што пре. Прокувасмо овде.“

И то без укрштених речи. Са укрштеним речима, пара би куљала из ушију.

„Урадиће се онолико брзо колико се буде могло. Ни Бог није створио свет за један дан.“

„Да скидамо?“, питао је гргурави.

„Скидајте. Шта се мора, мора се.“

Скинули су. Уз неизбежно, која ли је будала ово овако наместила.

Ћелавац је тутнуо папир Тики на сто.

„Шта је ово?“

„Да се потпише. Док се не потпише, не могу да носим.“

„То ја не могу да ти потпишем. Нисам надлежан.“

Тикино правило је било да ништа не потписује. Осим свог имена у платном списку. Сигурнији си када иза себе не остављаш писане трагове. Ко зна зашта могу да те притисну једног дана. Чак је нерадо стављао и параф на предлог уговора.

Није могао да потпише ни Јаблан, није могла ни Радмила. Није било друге него да се позове Алимпије. Овај, међутим, није био у канцеларији. Горе је, важно је саопштила четкокоса. Горе је било код Свевешњег или неког од његових помоћника. Није се знало када ће се одозго вратити.

„Нешто га често зивкају у последње време, тамо горе“, приметио је Тика, сумњичаво. „Нешто се ту кува. Имам ја нос да то осетим. Није цабе Синовац пропао

у рупу.“

Сервисери су постали нестрпљиви. То није могло тако. Имају они и другог посла.

Онда је Тика скувао Броширану да стави ћагу уместо Алимпија.

Често ти је важније да будеш добар са шефовом секретарицом него са шефом. Пре ћеш завршити оно што ти треба. Било је то једно од правила у чију деловитност је дубоко веровао.

„Шта ово има да значи? Зашто су баш сада нашли да поправљају? У овој ситуацији? Да неће неком да изнајме овај ћимез? Где ће онда са нама? На улицу?“

У Тикином свету, ништа се није дешавало тек тако. Случајности нису постојале. Ништа није било безразложно. Све је имало неки свој тајни, прикривени смер. И последице које ће неупућенима постати очигледне тек када буде прекасно. Али не и старој кајли, печеној и куваној на свакој ватри. Стара кајла ће на време да прокљиви шта се спрема и да предузме неопходне мере. Без предострожности нема опстанка.

Па лепо, баш лепо, Тихомире. Сачуваћеш ти своју уштављену кожу.

Јаблан ипак није забринут. Тачније, не допушта себи да то буде. Да га убаце у машину бриге, то никако. Та машина ће те самлети, да ништа од тебе не остане. Када једном у то упаднеш, нема ти спаса. Томе нема краја. Увек ћеш пронаћи зашто да бринеш. Што је најгоре, машина ради у празно. Троши те без икаквог корисног учинка. Шта буде, биће. Од тебе ионако мало зависи.

И Јагода је покушала да му наметне бригу. И била је силно озлојеђена што јој то углавном није успева-ло.

„Брига тебе“, пребацивала му је.

И отац је јако бринуо. Бринула је и мајка. Веома су се поносили својом брижношћу. Истицали су је као посебну заслугу, као изузетну врлину. И са презиром гледали на оне који су у бризи заостајали. Такве су нипо-

даштавали. Обележавали су их жигом неозбиљности. Безбрижност се није опраштала. Никома. Понајмање Јаблану.

Обрео се у туристичкој агенцији иако није намеравао. Нашла се на путу, нога је сама закорачила.

На сталцима, шаренили су се, шепурили проспекти. Види вамо, шта те чека. Да усне облизнеш. Зов плажа. Пут под ноге. Уживанција загарантована. Белели су се папири са аранжманима. Поласци, трајање, превоз, цене. Све потанко објашњено. За пултом, јатили су се професионални туристи, сорта од које је Јаблану мука. Ааа, тамо нисте били. Ааа, много сте пропустили. Ааа, тамо је фантастично. Ааа, обавезно идите. Ааа, да вам покажемо фотке са... Ово овде смо на... Бееее.

Путуј сад, плати касније, позивали су плакати са зидова. Кредити на лицу места. Без одласка у банку. Без жираната.

Стави ћагу и иди к врагу. Јаблан захваљује на понуди, али радије не би. Накупио је већ довољно дуга. И према прецима који су му створили државу, и према друштвеној заједници која му је све пружила, и према оцу који га је хранио, и према мајци која га је родила. И према коме све не. Накупило се тих повериоца, ухватили су га за гушу, даве ли га, даве. Стежи ли, стежу. Нови му не требају.

Ко воли, нек изволи. Нека само срљају, нека се муве хватају на лепак. Јаблан није мува. Не зуји около.

Љут је на себе, нашао се тамо где није хтео. Повиновао се Јагодиној вољи. Најрадије би да се са неким посвађа. Да се растерети. Недостаје му прави повод. Сву су превише заузети својим туристичким обавезама, и особље и будући путници, да би на њега обраћали пажњу. За разлику од Јагоде, Јаблан не уме да ни из чега створи повод. Не уме да започне свађу из чиста мира.

Накупио је нарамак свакојаким одредишта. Рука му

је заузета. Због тога му је нелагодно. Спутан је, сапет.

Примакао се згради, приближио збору вештица. Ужegliх, накиселих, насртљивих. Лифтови у квару, довикује му збор. Какав је то начин, на шта то личи. Негодује збор.

Баш лепо. Само му је још то требало. Пентрање на осамнаести спрат, по овој врућини.

Можда су измислиле квар, ето наде. Треба им разлог за незадовољство. Кост да је глођу. Душевна храна. Ниједан од лифтова се не одазива на притисак дугмета. Ни гласа од себе не пуштају. Хајд на планинарење, шта ћеш друго. Шта је ту је, није то лоше за здравље. Свако зло има своје добро. И свако добро своје зло. Да га нешто Алимпије види како граби све по три степеника, пукао би од муке.

Степениште је постало прометно. Сусрети. Поздрављања. Дobar дан, добар дан. Страшно, страшно.

„Тако ти треба, тако ти треба, тако ти треба“, понављала је приказа. Пратила га је степеништем у облику фосфоресцентног, зеленкастог вретена.

У стан је стигао сувих устију, али неће одмах да навали на воду. Одупреће се телу. Нема попуштања. Кротио га је годинама, обуздавао је глад, жеђ, бол, умор, узбуђење. Хтео је да њиме овлада. Да га победи снагом воље. Није јаче од њега. Не дозвољава му да га пороби.

Ако му ништа не треба, никома ништа неће дуговати.

Сачекаће десет минута. Ни секунд мање. Зашто баш десет? Тако. Толико је себи одредио, да се искуша. Могао је и више, могао је и мање али, ето, одредио је десет. Други не би издржали ни пола. Ма какви пола. Ни петину. Ма каква петина, и десетина би им била премного. Има чиме да се поноси.

Ипак, тело је чешће односило превагу. Када би, рецимо, зажелело неку од девојака из бележнице, морало му се удовољити. Ту није било помоћи. И не само тада. Јаблан је чешће бивао губитник него победник

у обрачунима са сопственим телом. А губитнику нико споменик неће подићи. Није за приказивање, свако га се стиди. Он сам себе онајвише.

„А ако нестане...?“, весело је добацила приказа.

„Шта?“

„Није шта него чега? Воде. За тих десет...“

„Неће нестати.“

„Неће?“

А зашто не би. Пукне негде нека цев и воде нема сатима. Уме то да се протегне и на дане. Кад је било, ниси хтео. Кад хоћеш, нема. Јешћеш кад и сви једу, неће се сто двапут постављати због тебе, режао је отац.

Има ли резерву? Ни флаше у фрижидеру.

„Лепо, лепо“, све је задовољнија приказа. „Да си се на време снабдео, сада не би морао да бринеш. Али ниси. А зашто ниси? Зато што не мислиш унапред. А зашто не мислиш унапред? Зато што имаш кратку памет.“

Који јој је ђаво? Никада се није упуштала у дугачке говоранице и расправе. Да не мутира, као какав вирус?

Млаз је ипак потекао.

Јаблан се окренуо према прикази, да јој покаже средњи прст, али приказе више није било. Киднула је, бештија. Ех, кад би бар једном могао да је пропусти кроз шаке. Лакнуло би му.

Распростро је ловину. Да ствар темељно проучи. Да не испадне да је задатак узео олако, као што му се обично пребацује. Отегне ли се проучавање, можда Јагоду и прође воља за експородичном терапијом. Можда онађе некакву теорију која побија тврдњу о благодетима заједничког одмора. Те теорије ионако стално једна другу побијају. Због тога и постоје. Да АА докаже да је ББ преиспољни магарац. И обратно.

Одозго, зачула се лупњава. Па вриска. Тамо су стално због нечег вриштали једни на друге. Нека их, нека вриште, њихов проблем. Јаблана се то ништа не тиче. Има паметнијег посла него да се бави туђим раз-

мирицама. Није од оних који се хране туђим животи-ма. Такви су му одувек били мрски.

Дакле, петнаест дана на Халкидикију. Полупансион. Трокреветна соба. Не, то никако, заједничка соба би била неиздржива. Боље апартман, да може да се издвоји у засебну просторију. Имаће на располагању какво такво скровиште. Или ће боља бити Златна обала? Или Тунис. А Турска? Охрид, зашто да не? Можда... Пажња му попушта, цифре се мешају. У ствари, свеједно је. Свуда га чека иста гњаважа. Могао би да извлачи насумице, као што се извлаче лутријски бројеви, на исто би му изашло. То насумице, међутим, код Јагоде не би могло да прође. Не може то тек тако, одока. Било би, знамо, неозбиљно. Морају да постоје разлози. Јаблан би радо разглавио све разлоге. Од првог до последњег. И од последњег до првог. Са истим задовољством са којим би разглавио Шифоњерка. Са истим задовољством са којим би загризао Трешњицу.

Туристичке понуде су имале да се помно проуче, пажљиво упореде, а онда изабере најбоља. Била је то Јагодина игра, играла се по њеним правилима. На њему је било да изађе са предлозима, које би она затим побила, нашавши им милион мана. Игра се завршавала када би треснула на сто коначно решење. То би био пун погодак, више не би било расправе.

Нека јој буде. Даће јој нешто да се забавља. Ево, рецимо... Неће моћи. Било би пребрзо. Недовољно утемељено. Захтевало се свеобухватније истраживање. Има да се добро потруди. И добро озноји. Без петшест агенција воћкица неће штети ни да чује.

„Па, помучи се мало, извлакачу. Залегни мало. Нећеш умрети“, бодрила га је приказа.

Ајде одавде да се узме бар овај... Халкидики.

Тај ништа не зна да уради како ваља. Гледа само како да смандрља, беснео је отац.

„Сероња, суклата, слабоумник. Севај, сивоњо. Сиктер, стоко. За скота нема сутлијаша.“

Приказа се сасвим примакла. Још мало па да му се

посади на раме. Глас јој је милозвучан, не може бити умилнији.

Горе је поново нешто залупало. Овог пута без узвика. Хоће ли се просути плач? Понекад се и то збуде. Залуд зауздава мисао, залуд јој забрањује да се смуца тамо горе, сама бира чиме ће да се позабави. Не заповеда ни својим мислима, ни својим телом. А камоли нечим другим.

Полупансион, са превозом. Вила крај саме обале. Искључиће се. Онако како се јуноша искључује приликом њихових сусрета. Кренуће са њима као комад пртљага. Па нека Јагода гледа шта ће са њим. Нико је није тукао по носу. Сама је тражила.

Вече се сручило на град. Засопљено. Сабило је у стан сву дневну врелину. Постало је неиздрживо. Ваздуха, ваздуха ми дајте.

Зачудо, оба лифта су оживела. Успут, прикачио му се комшија са деветог, крофнасти клипан. Убиство у Жаркову, је ли чуо? Преклана породица. И пас приде. Страшно, страшно. Починилац непознат, полиција трага.

Пас је био чистокрвни ротвајлер, и мајка и отац су му учествовали на изложбама. Положио је свој псећи живот, полиција претпоставља, бранећи газде. Јуначки. По сведочењу комшилука, био је то четвороножац за пример. Огласило се заједничким саопштењем четрнаест удружења за заштиту животиња, захтевају да се починилац овог гнусног злочина што пре пронађе, изведе пред лице правде и примерно казни, недопустива је толика окрутност. Уколико се то не догоди у року од месец дана, претили су масовним уличним протестима свих кућних љубимаца. Ала би било лајања, цвркутања и мјаукања по граду. Других петнаест удружења је засебно изашло у јавност, тражећи од власти да на главном градском тргу подигну споменик херојском ротвајлеру који је пао штитећи своје двоножне пријатеље, иако је могао да стругне, што би вели-

ка већина двоножаца учинила.

Није се отресао комшије ни у приземљу. Уронили су заједно у задах ознојеног бетона, у киселкасти воњ контејнера, у смрад градског саобраћаја. Крофнасти је знао сваки детаљ тог зверског масакра. Ређао је појединости, густирао их са уживањем. Реч масакр му се посебно допадала. Понављао ју је пуних устију.

Зашто он то Јаблану? Да нешто не подмеће? Промашај, прикане. У време када се то догодило био је на другом месту, заузет другима послом. Продавачица може да потврди. Необорив алиби. Жалим случај. Уосталом, да се нешто дивље отело у њему, има ко би страдао. Има извесна особа којој је једно словце загорчало живот, има једна пихтијаста маса, има... Да не наводи. Списак би био подужи. Али до Жаркова не би стигао. Шта ће тамо? У том Жаркову му се нико није замерио.

Крофнасти је био страствени љубитељ црне хронике. Упијао је злодела, гутао злочине. Жудно. Халапљиво. Ниси ти мени сасвим чист, прикане. Храниш се чудноватом храном. Да и у теби не чучи један од...

„А где сте ви задесили, комшија, у време масакра?“

Крофнасти је застао, забезекнут, отворених устију. Онда је промрљао нешто неразговорно и дао петама ветра. Необично понашање. Да га пријави? Грађанска дужност.

ПЉУВАОНИЦА - стајало је на билборду, исписано огромним, јетко зеленим словима. Пљуни па залепи. Пријавите се за прво надметање у грдњи. Скрешите све оно што сте одувек желели и освојите вредне награде. Телефон и мејл за пријављивање. И испружени кажипрст.

Шта је сад ово? Да му се не привиђа? Да није пошандрацо? Подилканио?

Да протрља очи? Да се уштине? Детињарије.

Ево још једног истоветног билборда. Па још једног. Па још једног.

Каква је ово неподопштина?

Како ли му се замисао искрала из главе? Види ти неваљалице.

Да му није неки дрипац дрпио идеју? Само који, све врви од битанги, све је преплављено пробисветима. Пред ким ли се то изрекао? Пред Алимпијем? Зашто би Алимпију помињао *Пљуваоницу*? Нису никакви интимуси. Пред Тиком, да се направи важан? Види какву идеју имам. Гле красотице. Пред Фирмираном? Да је збуни? Пред Душаном? Не би тај, другим је закупуљен. Јагода би, отровна је то воћкица. Зашто да буде само такмичар када може да целу ствар води? Тако сигурно добија. Ко ме год да припадне победа. А воћкица много воли да побеђује. Исход се рачуна, средста су неважна.

Мора да је Јагода.

Или је приказа ту нешто?

Искушаће воћкицу. Тутнуће јој телефон за пријаву. Да је стави на испит. Да провери како ће да поступи, да види шта ће да јој се оцрта на лицу. Тако је вероватно и онај прикан са спрата испод, сиротан је већ покојни, али то са Јабланом нема никакве везе, наће се оних који би да му све прикаче, и лифт који не ради, али то ипак неће моћи тако, што би рекао чича из парка, тако је и прикан одоздо најпре покушао да чита са лица своје брачне половине, је ли се неко са стране уселио у њено срце и оно друго место, па жари и пали, или је власничко право остало неокрњено, посед неприкосновен, па је прешао на конкретније методе, са филологије на ухођење, пошто документ није успео да одгонетне. После се упокојио. Препукло му сиротом срце од жениног неверства, сажалеваале су га комшинице, захвалне за комадић мелодраме у другоразредном, нетелевизијском животу.

То с Јабланом није био случај. Он, под бројем један, уме да тумачи. Изразе и покрете. Под бројем два, баш га брига да ли и са којим несрећником Јагода сада гузва чаршаве, само хоће да утврди је ли му мазнула за-

мисао, клептоманка. То га занима и ништа више.

Онда су заређали билборди са фокама и пингвинима на бљештавој белини, опрано супервошом, право место за породичну терапију, поручивали су.

Јаблану се завртело у глави, као некада на рингшпили, док су момци снажно одбацивали седишта а девојке цичале од уживања и страха.

„Ки, ки, ки“, ситно се церекала приказа. И „Кха, кха, кха“, као да кашље.

Јаблан је замахнуо песницом, што је приказу додатно разгалило.

Душан Силни је запео на другој страни манифеста. Изгубио је замах, никако да настави. Све је ту а опет ничег нема. Више се ништа не држи.

Зашкрипало му је у глави.

Шта ако му се правац смуља? Или избледи? Или испари?

Без панике, само без панике, поручује му Јаблан испод билборда на коме Фирмирана, обнажених грудију, у минијатурним Ђовано Јувеното пламтећим пурпурним гаћицама, усклађено са сенком испод очију и бојом ноктију, у Бенисимо мрежстим црним чарапама, са капом дипломца на глави, позива на тромесечни течај еротских вештина. Успех загарантован. Сертификат признат широм света.

Паника је лош саветник, рђав савезник. Хладнокрвност је најважнија. Нека се Душан присети историјских примера. Може да му да и неке телефоне, за прву помоћ. Лично би му препоручио Јозефину или Клеопатру. Тачерка му не би пасовала. Више би била по Алимпијевој мери.

Не збија неслане шале, далеко било. Многи су великани посећивали бордел пред судбоносне догађаје, добро је то за живце. А и разбија потиштеност, растеује маглу из главе.

Улога бордела у историји, ето теме за проучавање. Не, историја бордела. То би било нешто друго. Него...

Да, утицај блудница на историјске токове. Или тако нешто. Док је још било блудница и блуда.

Ево још једне теме. Вишеспратнице и вера. Последња по верско осећање када поглед спушташ на цркву уместо да га ка њој дижеш. И када се звук звона пење одоздо, уместо да се, моћан, сручи са висине.

Па нека Душан размотри.

Хоће, хоће. Ево, већ му је лакнуло. Много значи када размениш коју реч. А за телефоне и девојке, нешто није при кинти.

Ех, вађевине, смешка се Јаблан себи у брк. Скрпио би тај кинту, него зентује од Ненице. Кожу би му одрала. Као Рамона Емануелу када га је ухватила ин флагранти са својом дебелгузом дружбеницом, истом оном коју је, чувај змију у недрима, рани куче да те уједе, лично спасла да не скапа од глади.

Пошто је, друг на друму, учинио добро дело, Јаблан се орасположио. Вратило му се поуздање. Сада му сви билборди скупа не могу ништа.

Прошао је нехајно, исправан грађанин, и поред полицијске патроле, која је управо легитимисала некакву сподобу тетовираних мишица.

Пссст. Да вам нешто... Од интереса за органе јавног реда и мира. Комшија са деветог спрата, зажди када га се приупита где је био у време стравичног масакра, знате оног у Жаркову, када је страдао одважни ротвајлер, ваља му подићи споменик... Ротвајлеру, не комшији. Шта ће комшији споменик? Сумњиво понашање, не налазите? Има тај неког на савести, пазите шта вам кажем.

Пссст. Да вам нешто... У вези... Банда. Једна теста-ста маса, један синовац, један стрикан, један кога коље једно слово и са њима повезана лица. Финансијски криминал. Можда сте већ сами понешто и назрели, Синовац се снуждио, свашта се прича, али Јаблан може из прве руке, непосредан увид, свашта му изађе пред очи док протерује подвале кроз параграфе. Не тражи за себе никакву награду, није Јаблан користо-

љубива гњида, само испуњава своју грађанску дужност, у име општег добра.

Да види како их изводе са лисицма на рукама, то би га осоколило. Много воли да гледа на телевизији када зверке изводе улисичене, или их прикују уз земљу, срце му заигра када ред и закон негде улети с оружјем на готовс, тада му је задовољен осећај за правду, па мирно може да накриви капу, звиждећи своју омиљену мелодију, ону која се свугде врти.

Пссст. Да вам нешто... Да се провери јесу ли живи у стану изнад. Спрат деветнаест. Или су се поклали. Пале су свакакве претње. Сваки дан то слуша.

У стану шеснаест има једна разјарена женска. Жива ватра. Такве Јаблана распаљују. Оне кељкаве, цми-здраве, мусаве му баш и нису по вољи.

У излогу ципеле. Испред излога девојка са дугом киком. Испред девојке младић у белим панталонама.

„А по чему са ја то дужна да теби подносим извештај где сам и са ким била?“, бреца се девојка.

Младић не одговара. Само, натуштен, гризе доњу усну.

„Ко си па ти?“

Право питање, слаже се Јаблан.

На улазу у зграду, сусреће галамцију одозго. Галамција има набрекле жиле на врату и кесе испод очију. Поред њега девојчица. Галамција извија врат лево и десно, као да очекује да се нешто или неко појави. Девојчица дрхти као лист. Низ образе јој клизе сузе. Немо.

Ко си ти, било је то добро питање. Али није било доброг одговора. Заправо, није нило никаквог. Само је некакво труње лебдело по глави, као прашина коју аутомобил подигне за собом. Утоноу је у столицу и чекао, да се труње слегне. Када му се разбистри, можда разрешење пристигне однекуд. Негде на овом свету мора да постоји неко место са свим одговорима. Некакво складиште, некаква пећина. Само треба позвати онај за којим трагаш.

Није призвао ништа. Изузев лелујавог Алимпија, броширане брундалице и двојице сервисера. Сервисери нису хтели да носе броширану без потписа, а Алимпије никако није могао да нађе оловку.

Можда су сервисери били прерушени мудраци? Разносачи порука, у којима је све објашњено?

Приказа се клиберила у прозору.

Опрао је зубе тутшајн зубном пастом. Оном што уз блиставу белину јача зубе, храни десни, тамани микробе, освежава дах. Оном без којом ти је пропаст сигурна. Урадио је то за сваки случај. Никад се не зна.

Да се то и код њега не јавља брендитис, макар у благом облику, забринуо се? Да се није заразио? Да се и у њега није увукао вирус? Не би било никакво чудо, после свих тих година проведених са Јагодом. И уз Фирмирану, посебно тежак случај, у истој просторији.

Сањао је али, да га убијеш не би умео да каже шта.

6.

Улицама су се вукле колоне кола, змије обавијају град. Да га удаве.

У канцеларију је бануо Синовац, расположен, раздраган. Тихомир се сместа смрачио, обесио нос.

Какав је то начин? Како се Синовац усудио да бане са том фацом. Уместо да се више никада не појави. Или да се довуче сав покуњен.

Зар да сруши сва Тикина предвиђања, да му обори све претпоставке? Зар да му одузме узбудљиву неизвесност, драж тумачења, чар нагађања? Хохштаплер.

Синовац је сипао пошалице, баш као пре. Као да ничег није било.

Тихомир је бивао све туробнији, све набуситији, као да је због нечега лично увређен. Све су му чворуге набубреле, помодреле. Хоће човек просто да пукне од муке.

Севнуће варница, осећало се то у ваздуху. Било је

нечег згуснутог, збијеног, то је морало да прасне.

„А Стрикан, како је Стрикан?“

Синовац се тргао. Стрица му никада нису помињали, био је то прећутни споразум. Као да је Синовац био стварно запослени међу запосленима, иако са помало чудноватим радним временом. Претварао се да ништа није речено. Или је то бар покушао.

„Мислим, у здравственом погледу“, није одустајао чворновати.

Онај други ни да бекне. Само се силно заинтересовао за документ на свом рачунару, не може поглед да одвоји.

„Ипак је то човек у годинама па...“

Узалуд је Фирмирана давала знаке, рукама и очима, уснама и образима, Тика више није могао да се заустави, све и да је хтео.

„Прносе се свакакве приче...“

„А какве се то као приче прносе?“, коначно се брецнуо Синовац, лица и даље приљубљеног уз монитор, као да му је нешто зграбило браду, па му не дозвољава да окрене главу.

„Па такве...“

„Такве?“, зазвонило је нешто претеће у начину на који је то изговорено. Чак је и Радмила ставила прст на уста, стани док се још може.

Није се могло. Тихомир је зашкиљио, лукавац.

„Прича се да је нешто попустио са здрављем.“

Зззззззззззззззз, зазујала је одабета стрела. Так, уз туп удар забила се у мету. Фирмирана је, из поштовања, спустила поглед. Радмила је зауставила руку у пола неког неодређеног покрета. Синовац је фркнуо.

„Није чудо, с обзиром на године. Оптерећење. И слично.“

Тика је савијеним кажипрстом куцнуо по столу, кратко, одсечно, славодобитно.

„Па да се зато повлачи из послова.“

И ја сам нешто тако начуо, умало да изговори Јаблан. Претекло га је једно осорно:

„А ко то прича?“

„Причају људи, ко би други?“

„А како се зову ти људи?“

Синовац је бивао све раздраженији.

Фирмирана се ишуњала из канцеларије, цап, цап, цап, на врховима сунђерастих шапа, нечујна мачкица, да не присуствује ономе што следи. Гнев би и на њу могао да падне. Када је љута особа са јаком позицијом или залеђином, уклоните јој се с очију. Правовремено присуство или одсуство може пресудно да утуче на вашу каријеру, мора да су је томе подучавали на неком од курсева. Или је то природан осећај, какав Јаблану недостаје? Јаблан има дара да се нађе на погрешном месту у погрешно време. И, наравно, да уради погрешну ствар.

„Тако, људи..“, развукао је Тихомир, да обухвати читав свет.

„Е па тим људима би језик требало одећи.“

Реч људима Синовац је изговорио као да је мрви.

„Да не ландарају њиме около.“

Шарала, варала, без језика остала. Тако је мајка пропраћала комшијске и родбинске измишљотине, чим би најдражим гостима, ех, много сте нас обрадовали, немојте чекати читаву вечност да нам поново дођете, видеља леђа. Измишљотина се накупило читаво брдо, али језик никоме није отпао.

„Како је Стрикан, то се никог не тиче.“

Довршавајући прекинути покрет, Радмила је поправила косу.

„Ако већ мораш да знаш, одлично је.“

Чворновати се мало занео. Подигао се са столице, да стресе тренутну ошамућеност.

„Као младић, каже му лекар. Момчина, пуца од здравља, ето шта му каже.“

Када би сестру ухватила штуцавица, отац би је тапшао по леђима.

„Ко се нада да ће се повући из посла, тај се прерано обрадовао.“

„Ко се порадовао? Нико се није порадовао. Зашто да се порадује?“

Тихомир је пружио руку према прозору, призива сведоке. Присутни могу да потврде да се Тика није распламсао од радости због извесних претпоставки. Ни снуждио од жалости. Ни позеленео од пакости.

„Само се прича. Уплашио се свет па... ето...“

„Шта ко има да се плаши?“

Побеснели Синовац, занимљив преображај. Деловао као да никада не пада у ватру. Недостајало му је разлога, нигде није наилазио на препреке, све му је ишло само од себе. Клизило.

Јаблана је нешто драшкало да се и он умеша, да Синовца додатно разјари, као што се разјарују бикови у асени. Оле! Оле, оле, оле! Оле! Оле, оле, оле! Занимало га је Синовчево ново, допуњено и прерађено издање. Вукло га је да из њега извуче што више. С напором се држао по страни.

„Прича се и нешто друго“, старој кајли су набрекле све жиле.

„Шта је то као нешто друго?“

„Па оно друго. Оно за...“

„За...?“

Синовац је стегао наслон столице, да ли да је сломи, да ли да је завитла, да ли да је сручи на нечију главу, јасно је чију.

Тихомир се окренуо Радмили, кад да има нешто веома важно да јој саопшти. Синовцу је сада стајао по странце.

„Помињу се некакви сумњиви послови.“

„Послови, је ли?“

„Шушка се о некаквим истрагама, шта ти ја знам.“

„Истрагама, је ли?“

„Говорка се о некаквим уценама.“

„Уценама, је ли?“

„Или повлачење или хапс.“

„Хапс, је ли?“

„Хапс, богами, хапс“, обратио се Тика Јаблану.

Прекрстио је руке у зглобовима, ево човека коме су управо натукли лисице. Правда је дошла по своје. Да се народ развесели. Заиграо је прстима. Засвираће и Стрикан клавир.

Радмила је мицала устима, као да нешто жваће.

„А тако, је ли?“

Синовац је оставио столицу. Сада ће му се у руци створити пиштољ и, трас, трас, ето старе кајле, печене и куване, у локви крви. Упуцан са три пројектила, после свађе на радном месту, урлаће новински наслови. Или ће Синовац насрнути голим песницама, да га разбуца, да га претвори у безобличну масу.

Није бљеснуо пиштољ, нису прорадиле песнице.

„Е, за то ћете да се убришете“, добацио је Синовац јетко и излетео напоље, треснувши вратима.

Тика је цокнуо језиком па се сручио у столицу. Деловао је изнурено, али му се на лицу оцртавало велико олакшање, као код човека који се, управо обавивши нужду, ослободио силног притиска, ратосиљао тегобног терета.

Радмила је хукнула.

Фирмирана се, цап, цап, цап, увукла на врховима прстију. Основи пословне комуникације, људски односи, лекција једанаест. Примери из праксе.

Ништа није питала. Боље да не забада нос. Да не би добила по њему. Сачекаће званичну верзију. Понекад је најупутније држати се званичне верзије, тако су је ваљда учили, иако се Тика са тим не би сложио. Званичне верзије су ретко истините, али су често корисне. Ако човек уме да се њима служи. Свако, уосталом, има своју тактику, а Тихомир, ако ћемо право, није прошао никакве течајеве па, за разлику од своје најслађе колегинице, нема црно на бело да се разуме у те ствари.

Немаш ти ту шта да паметујеш, рекла би Јагода. Позванији од тебе су већ рекли своју реч. Те позваније би Јаблан на струњачу, него шта.

Што се приказе тиче, била је у свом уобичајеном

стању.

„Клипан, кулов, килавко. Цибер, цукела, цулов“, набрајала је.

Тику је потегло код Алимпија. Вратио се, вртећи главом.

„Баво ме је повукао за језик“, мрмљао је.

Цимнуло је и Фримирану. Вратила се са осмехом од ува до ува. Добацила је Тики значајан, победнички поглед. Није га мирисала откад ју је претекао код Свевишњег, па је три дана одболовала.

Стала је, важно, поред улазних вратију. Лекција девет, цртеж пет. Положај је од пресудне важности, ако хоћете да вас саслушају. Углове избегавати. Препроучује се издигнути подијум или тик уз врата, ако подијума нема... Тако да су сви окренути према вама... Нико иза леђа, нико са стране... Држањем тела наглашавате значај онога што намерава да обзнаните. Исто-времено истичете и вашу сопствену важност. Леђа...

Пљеснула је рукама, тражећи пажњу. Цртеж шест.

„Управо ми је саопштено да се наше одељење реорганизује и кадровски обнавља. Уводи се функција шефовог помоћника. Функцију ћу ја обављати.“

Правите паузе. Да се ваше речи урежу у оне којима су намењене. Ножем.

„Стараћу се о организацији рада и дисциплини. Дужност сам већ почела да обављам. То је под бројем један. Под бројем два...“

„Баво“, одмахивао је Тика главом. „Баво.“

„Под бројем два, наш колега Тихомир од данас више неће радити са нама.“

Радмила је увукла рамена, устукнула. Јаблан се нагао ка старој кајли.

„Знате шта се данас догодило. Вероватно није била лоша намера, пре непромишљеност, колега није издржао притисак. Шта се може, такво је правило фирме. Сви ми радимо под стресом али смо обавезни да и под стресом сачувамо прибраност.“

Овладавање пословним стресом, тромесечни течај.

Са сертификатом.

„Колега Тихомир је дао свој допринос, који сви ми ценимо. Био је посебно похваљен и са самог врха, од предсендика компаније лично“, киселкаст осмех. „Али, ето, није издржао. Са својим способностима и својим искуством лако ће наћи друго место, а ми му од свег срца желимо све најбоље.“

Никада отворено не показујте ликоване. То би вас изнело на зао глас. *Веиџина њословној комуницирања*, лекција осам.

„Да се такве ствари не би понављале, мораће да се поопстри дисциплина. Кашњења и изласци ван паузе се више неће толерисати. Ни трачарење. Као ни неслане шале. Такве шале могу у свашта да се изроде. Комуникација међу запосленима мора бити пристојна и колегијална. Је ли то јасно?“, упиљила се у Јаблана

Без речи јој је узвратио поглед. Гледао је нетремице а подругљиво, равно у те бетонски сиве очи. Поглед је скренула прва. Тако је пропало завођење диктатуре. Или је бар пропао тренутни покушај. Биће нових, што да се завава. Можда уследе у току истог дана.

„Текуће Тихомирове послове ћемо распоредити међу собом“, наставила је мекше, несигурније. „А расписаћемо и конкурс за упражњено место. Хоћеш ли ти, Јабланко, да конкурс преузмеш на себе?“

Јабланко, тако га још никада није ословила. Љубазношћу заварати противника. Показати знаке наклоности према ономе кога намерава да уклоните. Лекција педесет и осам, *Како сџићи го врха*, напредни течај.

„За када то треба?“

„За данас. Алимпије хоће да то одмах уђе у процедуру.“

„Данас не могу. Имам превише посла“, није јој допуштао да стекне предност.

„Онда ће Радмила.“

Радмила се није успротивила. Товарили су је, као мазгу, и никада се није побунила. Никада се није рит-

нула, никада врднула у страну.

Није могао да гледа Тику како, још увек у неверици, прикупља своје ствари, са стола, из фиока. Покушао је да се удуби у предлог уговора који је требало да прегледа и ревидира. Предлоге који су стизали са друге стране увек је требало ревидирати, чак и онда када су деловали прихватљиво. Била је то пословна политика куће. Никада не пристајати на оно што други предлажу. Увек наметнути властити приступ послу. Да се зна ко је ко и чија је воља јача.

Није успево да се усредреди. Реченице су се распадале на случајно сакупљене речи, сличне путницима на железничкој станици, речи су се разбијале на слова без значења.

Тика је био пренеражен брзином којом се све одиграло. Чувао се, пазио, градио себи упориште, чврновати. Годинама. Одједном – трас. Срушила се зидалица коју је с толико обазривости и предострожности подизао. За мање од сат времена нестало је здање на коме је предано радио. Био је довољно да себи да мало одушка и – готово. Ђао, буразеру. Отписан си. Расходован.

Било је тешко поверовати у ту наглу промену. Са догађајима је увек тако. Затекну човека, заскоче га на препад. Оставе га забезекнутим.

Тихомир је застао на вратима, колебајући се. Кратко је климнуо главом. Јаблан је кренуо за њим. Није то била солидарност, пре пркос. Није то била подршка Тихомиру, никада му није био близак. Било је то оспоравање. Моћ ствара прихваћене и одбачене, подобне и прокажене. Одрицао јој је то право.

Није био на страни моћи.

Фирмирана је нагонски разумела о чему се ту ради. Заустила је да му нешто добади, некакву опомену или забрану, али је одустала. Запаптиће му ово. Као што је сигурно упамтила сва шегачења. Била је задрто злопамтило. Наплатиће се, чим буде могла. У прилици је. Сачекаће га на првој кривини, нешто ће већ да му сме-

сти. Нико се неће умешати, да пресуди. И то је била политика фирме, нека се запослени глођу, крљају, кољу међу собом, па ко надвлада. Боље него да се уједине и можда окрену против оних који њима управљају. То би већ било незгодно.

Четкаста је, одвративши поглед, Тики тутнула неки папир, да потпише. Није јој било лако при души. Ко ће убудуће да хвали њене брошеве? Ко ће уопште да примети како се смењују? Било јој је жао тих похвала и те пажње. Али, шта да се ради? Ко је луд, не буди му друг. Држи се подаље од онога ко је пао, да и тебе не повуче са собом.

Јаблан је чворноватог одвео на пиће, у први кафић. Тешко да би Тика сада уживао у чарима Акапулка, где је распредао раскошне теорије о Синовчевом случају, који му је дошао главе. Све зато што није имао правог профана физике који би му предочио да превише филзофирања води у невоље.

Тихомир га је следио, као да више није имао власти те воље. Јаблана је запањило нагли преображај. Стара кајла више није била она иста, кувана и печена на свакој ватри. Није то више била видра која плива у свакој води. Било је то неко погружено, згужвано створење, које је, посусталим гласом, понављало:

„Ђаво ме повукао за језик, нико други.“

Кајало се то створење због свог испада, био је то испад, не побуна, искочио је Тихомир из лежишта, и сада би натраг, али му не дају. Када би само могао да повуче, да поништи оно што је починио. Ништа од тога.

„Ово ми није требало. Никако ми није требало“, одмахивао је главом.

Био је спреман да шени, само да га врате. Јаблану се гадио али се трудио да то не покаже.

По повратку у канцеларију, Фирмирана га је ошинула погледом. Вратила јој се воља за господарењем.

„Када ће уговор са *Мирагором*?“, упитала је суво.

„Радим на њему.“

„Видим како радиш. Мислим да смо се око излазака нешто договорили. Прећи ћу преко овог малочас због... посебне ситуације. Али, убудуће... Нема ландарања. Ни завитлавања.“

Завитлавање те много коље, луткице.

Јаблану су додељени Тихомирови текући послови. То је могло да значи сате и сате прековременог рада. Што на послу, што код куће. Истина, чвроновати се баш и није претрзао, али опет. Накупи се тога.

Прогутао је, није имао друге. Диктатура успостављена, из другог покушаја. Почине плаћање старих рачуна.

Јаблану је овог пута добродошао обилазак туристичких агенција. Било му је потребно да буде у покрету, да би нечем утекао, није знао чему.

Прва агенција носила је егзотичан назив, није га запамтио. Тешко је памтио називе фирми или бројеве. Посленици туристичке индустрије, и туристи, и упослено особље, марљиво су заједнички радили, свако је озбиљно обављао своју дужност. И Јаблан им се прикључио, нека се ствар котрља. Једна радна снага више није на одмет. Покупио је проспекте и програме. Да и он допринесе.

И у наредној агенцији се прикључио сличној радности. И у трећој, и у четворој, и у петој. Чинило му се да је све то једна иста агенција која, из непознатих разлога, мења име. И да се по њој мувају и у њој седе исти који се, из непознатих разлога, различито зову.

Светлост се згуснула. Нека породица се извлачила из кола, изнутра осветљених бледуњавом жутом светлошћу. Стегло му се срце. Од тешке туге.

Збор вештица је бацао клетве.

Душан је поново пао у потиштеност. Је ли негде запело са манифестом? Ма не, то ће бити у реду. Изаћи ће он са тим на крај. Погонско гориво историје. Борба за опстанак. Добар угао. Али, шта после, када га заврши? Шта ће са тим? Како да се пробије? Свако је ту

већ зграбио свој део простора и чврсто га држи. Има ли ту уопште места за њега?

Нема, умало да Јаблан пљуне у слушалицу. Није му било до тешења и охрабривања. Зауставио се, на рубу речи, да му после не буде жао.

На екрану, риђокоса жена је стегла у загрљај срећу свог живота. И не пушта је. Захваљујући суперне-промочивим хигијенским улошцима примавера, њену срећу ништа не може да омете. Ни у оним данима који за сваку жену...

На данашњем заседању влада је донела, и усвојила, и закључила, и ...

Испред премијера и сваког члана кабинета, лого. Оглашавала се компанија *Сујерлевер* која је произвела суперлевер препарат за увећање потенције. Дајте ми подлогу и покренућу свет, тако гласи исправан одговор. Не подлога, полуга, Јаковљевићу. Полуга. Утуви то. За разлику од Јаблана, Јагода је увек имала при руци исправне одговоре на сва могућа питања. И женске редакције су увек имале исправне одговоре. Истина, ти одговори су се мењали, у складу са тренутним трендовима али су увек били једини могући. Зато је Јагода била одликаш, Јаблан понављач у школи живота.

Само, ни полуга не може без подлоге. Без подлоге нема ослонца. Без ослонца нема полуге. На ту ситницу су заборавили. А ослонца нема па нема. Стално ти се измиче тло испод ногу.

Компанија *Сујерлевер* је била владин *официјелни спонзор*, а препарат који производи чувен по својој ефикасности. Избор је био логичан. Неће ваљда државу да води импотентна влада?

Влада је имала и низ незваничних спонзора, који су, из дирљиве скромности, више волели да се не спомињу. Влада је стално доносила и усвајала некакве одлуке, мере, уредбе, законске предлоге и сличне сваштарије, баљезгарије, којештарије. Хтео, не хтео, Јаблан је морао да буде у току, понешто се од тога одно-

сило и на његов посао. Пратио је то преко воље, по службеној дужности.

Са Душаном је било другачије. Тај се у политичка збивања удубљивао са страшћу. Обртао их је и превртао да открије шта иза њих стоји. Да историјске силе ухвати на делу. Тај се својевремено и на парадама гурао у прве редове. Једном умало да се изгуби у оној маси. Али у сам дефиле никада неће покушати да се умеша. Нити ће покушати да се попне на подијум, са кога се свиме управља. Знао је где му је место. Био је кибицер, не судеоник историје. Онај ко бележи, не онај ко ваја збивања.

У Јаблану, тукла је срџба. Као добош. Одзвањала је у слепоочницама.

Тамо доле, вијугали су трамваји. Личили су на инсекте пружених пипака.

7.

Крофнасти комшија је био усмено гласило са једном једином рубриком. Зверства и злочини.

„Можете мислити, пронађен леш кастрираног мушкарца. У јарку, покрај шуме. Нека секта сигурно. Ритуално убиство. Да сам у полицији, истрагу бих усмерио у том правцу.“

Хм, бацили су се на посао женски осветнички одреди. Семе се примило. Оплодио је Јаблан женске ратнице. Чистом мишљу. Без речи, без додира. Поносног ли оца.

„Те секте, то вам данас хара“, упустио се образлагање крофнасти криминолог. „Само у току ове године...“

„А са ротвајлером, шта је?“

„?“

„Оним што је херојски пао у одбарни... Није ваљда јунак већ заборављен?“

„А.., тај ротвајлер? Никако није заборављен. Потписује се петиција за подизање споменика. Ех, кад би

људи били као пси, где би нам крај био. Али нису.“

„Не, нису.“

„Далеко су они од паса.“

„Далеко.“

„А што се секти тиче, ту би требало...“

Ако једном крофанстог пронађу у кеси за ђубре, постаће и сам јунак прича којима се кљукао.

Броширана је била снуждена. Алимпије има нешто да поприча са Јабланом, прогунђала је.

У Алимпијевом офису, како је то Фирмирана звала, веровала је у чаробну моћ речи да све преобрази, Јаблан се осећао као у акваријуму. Сам је себи лично на рибицу која плива у круг.

„Па, седи, Јаковљевићу, седи“, показала је трска на гарнитуру са два ниским столицама и сточићем између њих. Отуд је човек био приморан да гледа одоздо на оног ко се налазио за радним столом. Јаблан је мрзео те прљаве трикове.

„Могу ја и да одстојим.“

„Само ти седи. Без устручавања.“

„Није да се устручавам, него... Могу и да одстојим.“

Душан би то назвао заузимањем почетних положаја, који пресудно утичу на исход битке. Било је боље да остане стојећи, али је неравноправност остала. Када би могао да Алимпија некако истера из његове бусије, па да одмере снаге лицем у лице. Ушанчен за столом, и пре боја је стекао предност.

Алимпије се мануо даљег наваљивања.

„Како ти је драго. Понућен ко почашћен.“

Израз понућен ко почашћен му се много допао, па га је поновио више пута.

Поводом немилих догађаја, зато га је позвао. Није требало то да буде. Синовац се избекумује од беса. Једва су га смирили. Да не направи русвај. Једва су спасли пословну комбинацију са Стриканом. Главни га је лично, трска је побожно подигла поглед ка слици, сатима обрађивао и убеђивао. После је био гола вода,

као да је изашао из сауне, одједном је смршао три килограма.

„Васпитном палицом или некако другачије?“

Алимпије је погледао бело.

„Код нас у крају, када би неко нешто засрао, обрађивали су га васпитном палицом у полицијској станици. Да га приведу памети.“

Алимпије се залелујао, придигао у столицу, али није устао. Ако Јаблан мисли да је много шаљив, могло би то да му преседне. Има добар посао, нека припази да га не изгуби. Такав више неће наћи. Ако уопште икакав нађе, у општој беспослици. Нека се не заноси да је можда незамењив. Има их тушта и тма који би радо засели на његово место, чим се упразни. Скакали би једни другом преко главе, само да први стигну. Синовац, наравно, више неће ни да чује за правно одељење. Разумљиво, после свега. Одозго ће га већ углавити негде другде, али је за њих овде заувек изгубљен. То значи да су скрајнути. Тежак уздах, степенник, проклети непрелазни степенник. Што значи да ће морати итекако да се помуче да би се вратили у игру. Зезања више нема. Кома овде није потаман, боље да одмах оде.

Алимпије је сачекао да се Јаблан изјасни по питању останка и одласка, што овај није учинио, отићи ће, наравно, али онда када њему буде одговарало, када припреми терен, не да се залети.

Што се оног проклетника тиче, тог је неко платио, убеђен је Алимпије. Да им направи рушум. Сазнаће се већ ко. Прилепиће му фластер, неће то тек тако проћи. На Јаблану је да претресе Тихомирове послове, да провери да овај није негде подметнуо какво кукавичје јаје. А и да мало прочепрка има ли основа да се протува судски гони.

Толико је Алимпије имао да каже. А остало је већ у надлежности његове помоћнице.

Фирмирана и Јаблан су опрезно обилазили једно око другог, меракли су се, али нису улазили у сукоб.

Процењивали су снагу и слабости противничке стране. Јаблан је био чврсто решен да не изазива, да сачека одмор, па да околности одмери свежим оком, када се врати. Нека нови положај извуче из Фирмиране све оно што је у њој покренуо, онако као што развијач извлачи фотографију из белине папира. Свачега има у нама. Под сполњим утицајима ово или оно се покрене, испољи, превлада.

Уколико га на одмор уопште пусте, имајући виду *новонасталу ситуацију*, како би се Фирмирана изразила. Ако га приморају да остане, то би му одузело предак, скратило одступницу али би га поштедело Јагодиног терапеутског мучења. Имао би изговор, и то необорив. Опет, ако остане, хоће ли успети да се уздржи, упркос свој решености. Не би му то била прва неостварена одлука. Накупио их је поприлично.

Јагода је за недељу заказала заседање савета на коме је требала да падне одлука куда ићи. Заседање је имало да се одржи пре него што преузме потомка.

Лакше је изаћи на крај са десет жена него са једном, тврдио је Јабланов познаник. Зато паметни мушкарци држе харем. Био је то човек тмаст, тешког подваљка, натечених капака, кркетавог гласа. Познавали су се са студија. Звали су га Барометар, умео је да осети расположење професора и да према њему подеси своје понашање, та способност му је донела прилично успеха. Бацио се у адвокатуру, специјализовао се за бракоразводне парнице. Сматрао је да је жене упознао у душу јер ће се *жена приликом развода сва разоткрити*. Показаће се каква стварно јесте. Све остало је пренемагање. Виђали су се пет до шест пута годишње, углавном на Барометров позив. Барометар је редовно одржавао контакте са некадашњим колегама. Зато што *никад не знаш када ће ти ко затребати*. И зато да би се стално са њима поредио. Били су његова мерна јединица. Стартна позиција им је била иста, али нису сви подједнако далеко догурали. Знао је и ко шта

ради, и какво му је здравствено стање, и какве су му породичне прилике. О томе је уредно обавештавао Јаблана, који би све то лепо пречуо. Барометар је био силно задовољан собом. Поносио се због оних које је претекао, али и због познанства са онима који су даље стигли. Несносно задовољан, што се Јаблана тиче. Такво задовољство Јаблан није никада искусио, остало му је недоступно. Па и загонетно. Ни подсмехом није могао да га раствори.

Барометар се понудио Јаблану да га заступа приликом развода и незадовољно отхукнуо када му је овај одвратио да му заступник није потребан. Не би Барометар да се намеће, не спори свом колеги правничку поткованост, али свака област има своје зачкољице и своје замке, које човек упозна тек кроз вишегодишњу праксу. Без љутње, али неозбиљно је без стручне помоћи улазити у један тако важан поступак. Није му ишло у главу да каквог поступка неће бити јер Јаблан унапред прихвата све захтеве супротне стране. То се тако не ради, вртео је главом, незадовољно. Када не би било поступака и спорова, од чега би адвокати живели?

Барометар је практично примењивао своје уверење да је лакше изаћи на крај са десет жена него са једном. Увек је неговао више веза истовремено, и пре брака и у њему. Притом ништа није крио. Свака од његових изабраница је знала за све остале. У томе и јесте била цака. Ако се кријеш, у дефанзиви си. Стално се осећаш кривим, имаш потребу да се правдаш. Овако се надмећу за твоју наклоност. Жене су амбициозна створења. Свака ће се поломити да претекне, истисне остале. Да догура до твоје љубимице, уз наду да ће једном постати једина. Наравно, свака љубимица ће бити само привремена, иначе би се такмичарски жар охладио. Бацаш их и у немилост, час ову, час ону, то се подразумева. Мало страха никад не шкоди. Потпомаже страст. Господариш помоћу суревњивости. То ти је то.

Немам залеђину, вајкао се Душан. Немам никог да ме погура. Ни савезнике да ми припомогну. Не, није манифест проблем. Камо среће да јесте. Проблем је залеђина. Шта ми вреди манифест без залеђине? Идеје су немоћне, ако нема ничег да их подупре. И најбоља ће пропасти. Да бар имам пара, ројили би се око мене. Разносили би моје мисли около, као курири, разглашавали их као телали. Могао бих да купим нешто културних посленика, нешто новинарчића, та роба ионако није скупа. Онда би нешто могло да се уради. Овако... Сиротињо, и богу си тешка.

Слушаница се угрејала у руци. У ушима је зујало.

„Сметењак, смушењак, стеница“, декламовала је приказа, кестенолика.

„Кликер, кремпита, куглагер.“

Како?

„Алимпије арамбаши ампутирао антену.“

Молим? Какве су то глупости?

„Долијао дувански дим. Држ, десно, дугоноги. Дивокоза дињу донела. Душманин дрпио душу.“

Нешто се у прикази покварило. Можда се разболела. Липсаће, ако има среће.

Освануло је муљаво недељно јутро. Неодлучно да ли да се натушти или разведри.

Онда се све натопило влагом која се лепила за кожу. Кретао се улицама као да рони, притиснут воденом масом, чији се отпор савладава са муком. Никако да избаци главу на површину, да дође до ваздуха.

На билбордима, кажипрст је био управљен у фотографију мушкарца. Пљуни па залепи, писало је испод фотке. Мушкарац на фотки му је био однекуд познат. Виђао га је. Сваког јутра. У огледалу, приликом бријања. Спазио би тај лик и у успутним огледалима, пре него што одврати поглед.

Нема сумње, на билборду је био Јаблан Јаковљевић, исти а ипак другачији него иначе. Некако затег-

нутијег, испегланијег лица. На уснама билбордског Јаблана лебдео је тупав, позивајући осмех. Само ти мене пљуни, причинићеш ми неизмерно задовољство.

Ко се то дрзнуо? Какав је то брезобразлук?

Да неко са њим не тера спрдњу? Приказа, на пример? Можда је одлучила да оде корак даље од погрда на које је већ навикао. Можда се уплашила да је стекао имунитет?

Не може тек тако, употреба лика, без допуштења. Плус неовлаштена употреба идеје. Мораће да их тужи. Колику надокнаду да захтева? Да тражи забрану или проценат?

Каква ли су правила? Могу ли да учествују и покојници? У том случају, Јагодине шансе се битно умањују. Отац је јак у погрдама, мало ко може са њим да се понесе у том погледу. А шта је са појавама каква је приказа? Ако би и приказа дошла у обзир, победник би био унапред одлучен. Иако не мора да значи. Нешто се код ње пореметило. Можда угине, цркне, крепна пре финала.

Укуцао је број у мобилни. Откад се служи том справом више ниједан телефон не зна напамет. Назваће организаторе *Пљуваонице* да се распита ко може у такмичење, а ко не. И да покуша да се нагоди, пре него што посегне за судским поступком.

Јагода га је дочекала у лаком кућном огртачу, боја беле кафе, дубок изрез. Док су живели заједно, тај израз је престао да примећује. Сада је поново постао уочљив, привлачан, поглед му је њиме клизио и мимо његове воље. И нехотице, ловио је обресе тела испод лаке тканине, масу грудију, облину бедара. Срце му је заиграло. Шта би урадила када би покушао да јој свуче огртач са рамена? Да ли би га одгурнула, са досадом, па и гадљиво, као што се одгурује тањир са бајатим, бљутавим, безукусним јелом, како је често за брачног живота умела да чини? Да ли би га ударила? Да ли би вриснула? Или би се препустила? Чак приви-

ла? И шта ако би баш тада бануо јуноша? Сигурно је ту негде.

Да ли је била овако обучена са намером или из чистог нехаја? Да га не заводи? С којим циљем? Јагода се, истина, поносила тиме што ништа не чини без намере и циља, што не зврји у празно, али у том погледу није била баш тако савршена као што је веровала да јесте. Поткрало би се и њој много тога нехотичног, иако то никада не би признала. Ретко смо на висини замисли коју негујемо о себи. Замисао буја. Заливамо је, хранимо собом. Ми кржљамо.

Можда га више није ни држала за мушкарца, већ за нешто онако, ни мушко, ни женско, па јој је било сасвим свеједно како ће изгледати пред тим бесполним бићем, врећало је то његов мушки понос, тражило да је узме ту одмах, на трпезаријском поду, на самом столу, или уза зид, како би јој, дрзници, доказао своју мушкост. Или је тако обучена по навици заосталој из оних времена када су једно другом постали невидљиви, у свему осим у оном што их је код оног другог љутило, узрујавало, живцирало? Није био начисто са тим.

Морао је да говори. Да скрене и поглед и мисли.

„Где ми је потомак?“, упитао је, покушавајући да звучи суво, подругљиво. Није му баш ишло. Грло му се сушило.

„У послузи.“

„Товариш га? И мене си тако товарила. Вукао сам као магарац.“

„Мора да зна своје кућне обавезе. Не као отац, који је само гледао како да изврда. Ниси се баш претрзао.“

„Не подносим да ме употребљавају као теглећу марву.“

„Пре него што се следећи пут будеш женио, мораћу да попричам са твојом будућом. Да је, као једна бивша, на основу личног искуства, упозорим шта је чека.“

„Неће бити будуће.“

„Је ли? Значи ли то да сам незамењива?“

Изговорено на граници кокетног и подругљивог.

„Не, то значи да ми је једном било и више него довољно. Једва сам се извукао колико толико читав. Успела си да ми заувек огадиш породични живот. Није то мало постигнуће.“

„А, је ли? Па сад, ако ћемо право, читав никада ниси ни био.“

„Штрецнем се кад ми само помену породични живот.“

„Сиротан. Стално нечија жртва. Па добро, жртво, сачекај док се ја пресвучем. Мрзило ме да се одјутрос облачим по овој спарини. А могао би и кафу да нам приставиш. Колико да и од тебе буде неке користи.“

Када се поново појавила, била је то сасвим друга особа. Са сукњом и блузом, променило јој се и држање, изменио израз лица. Била је пословна, званична, наоштрена. Била је управо у оном издању које му је највише ишло на живце.

Уто је пристигао и Гаврило, са торбама у руци.

„То је даса“, похвалила га је Јагода. „За разлику од неких.“

Забрундало је негде у недрима неба. Затим се проломило.

Јаблан је стао да износи свој допринос одморским плановима. Покушао је да се упусти у разматрања о туристичкој индустрији али је био сместа сасечен. Никог не занимају његова булажњења. Нека се убрише са невидљивим агрегатним стањем. Нека буде конкретан. Нека пређе на ствар. Мрзео је реч конкретно. Била је штура, ограничавајућа, спутавајућа. Било је у њој нечег јаловог и приглупог. Ипак, није имао куд него да укратко изнесе понуде које је прикупио из пет различитих агенција, да не буде после како је само смандрљао свој задатак.

„Све само море“, процедила је бивша презриво.

Наравно да је море, а шта би друго било?

А је ли тиквану пало напамет да би се могло ићи још негде него на море? Постоје, примера ради, и пла-

нине. Претпоставља да је некада чуо за планине.

Да, учили су га томе на географији, својевремено у школи. Имао је добре оцене из географије. Занимала су га непозната места. Рецимо, Верхојанск. Колико ли је степени сада у Верхојанску?

Е па, планина се управо препоручује за породичну терапију. Као погодан емоционални амбијент. Због висине, ваздуха, температуре и ваздушних струјања. То му, вероватно, није познато.

То му нико није рекао.

Речено му је, итекако му је речено. Поновљено му је то више пута. Само што он увек пречује шта му се каже.

Гаврило је обртао главу од Јаблана ка Јагоди и на траг, као да посматра некакав тениски меч. Сервис, форхенд, бехенд, волеј, ас. Да ли га је све ово потајно забављало, питао се Јаблан. Да ли их је држао комичним будалама? Да ли је узнемирен? Или му је овај двобој смртно досадан? Да ли их је презирао? Обоје или, вероватније, само њега?

Презиру ме. И проклето су у праву што ме презиру. И тај презир не могу да поднесем, вајкао се Душан.

Јаблан је осећао да све дубље тоне са сваком изговореном речју. Први је прекинуо.

„Ићи ћемо на планину“, обзнанила је Јагода одлуку. „Нашла сам одличан аранжман.“

Детаљно је образложила зашто је аранжман био одличан. У погледу смештаја, хране, цене. Све се уклапало, не може бити боље.

Јаблан није имао ништа против. Уколико буде могао да крене. Нешто је искрсло на послу.

Јагода се није дала збунити. Нека одлучи шта му је важније, син, показала је на Гаврила, или посао, због нечега је показала према прозору, да није тамо напољу, у неком жбуну, чукао Алимпије, у пословном тегет оделу са једва приметним белим пругама? Да провери има ли неких домунђавања између Алимпија и изгнаног Тихомира.

Мада је то са послом, чисто фолирање, нека он неког другог фарба, не њу, познаје га она као свој џеп, ни до чега њему није стало, понајмање до посла. Само да зна да ће он, и само он, бити одговоран за све последице. Њој је савест мирна, урадила је за своје дете све што је до ње. А он нека види.

Изашао је на плусак, овог пута без потомка са собом. Није га дала. Да дете не науче неку прехладу. Јаблан није способан да се стара о њему. Јаблан није способан да се стара ни о коме. Јаблан није способан да... Уследио је подужи списак Јабланових неспособности.

Пљуни ња залейи. Велико финале.

Није зауставио такси. Није ушао ни у градски превоз. Убрзо је био сав мокар али је упорно, улица за улицом, дуж опустелих плочника, крај ослепелих прозорских окана, разгртао густу кишну завесу. Негде иза те завесе га је нешто чекало, али шта?

Продавница му је била однекуд позната. По поду је за собом остављао барице, све се цедило са њега. Убадио је у корпу две чоколаде, онесвестиће се ако не узме нешто слатко. И касирка, млохава, кромпиролика, била му је однекуд позната. По свој прилици и он је њој био познат. Зашто би се иначе штрецнула када је пришао каси?

„Имамо и кекс Хрско“, рекла је, пре него што ће откуцати рачун.

Да, наравно, кекс Хрско, свега се присетио, са стидом. Нека му дају и кекс Хрско. Па да што пре оде, овом приликом не брине за алиби.

Једну чоколаду је отворио одмах, на улици. Одмотао је сребнкасту шуштаву фолију. Журно је одламао штангу за штанглом и трпао их у уста.

Истуширао се. Пресвукао. У именику мобилног телефона потражио је јутрос унет број *Пљуваонице*. То има да се одмах рашчисти. Бирао је непостојећи број, обавестио га је аутомат. Како, молим, има га на свим билбордима? Није имао коме да постави логично питање. То је невоља када имаш посла с аутоматима. Не

можеш ништа да их питаш, ништа да им приговориш, ништа да им кажеш. Само понављају једно те исто. Ако ћемо право, по томе се не разликују много од људи.

„Кха, кха, кха“, смејала се приказа, замало да се загрдне од силног весеља.

Окренуо је Тихомира. Одједном му се прохтело да сазна како је и шта ради стара кајла. Тихомир није био никако, није радио ништа. Глас му се давио у самосажалењу. Био је то сломљен човек. Напустила га је вера у сопствену сналажљивост и оставила га без ичега..

Јаблан није трпео самосажалење. Било је лепљиво, љигаво, слузаво.

Небо је исцрпilo водене залихе. Облаци су се распршили. Предео је упијао светлост, мокар као купач који је тек изашао из воде.

Спустио се у кафић тик до зграде. Није навраћао у оближње кафиће. Био би ту странац међу друштвом из краја. Неко ко ту не припада, неко сувишан, на сметњи. Никада, уосталом, није био момак из краја. Ни тамо где је живео са Јагодом и Гаврилом, ни тамо где је одрастао. Клонио се локалног друштва. Подсмевао локалним легендама. Избегавао је заједничке подухвате и завере. Ни Дрољи није одлазио, иако га је мамила. Није хтео тамо где сви иду. Није пристајао да га увуку, усисају, прогутају. Није дао да га свежу. Опирao се и рукама и ногама. То другарство је било лаж, та присност превара. Понос, ех ми, из краја, ми смо нешто друго, тај понос је био обмана. Само је присила била истинита. Мрзели су се итекако ти наводно нераздвојни. Прикривана, потискивана, мржња није бивала мања, већ отровнија. Прикрадала би се кроз олажавања, мигољила у тобож безазленим завитлавањима. Шикнула би у наизглед безразложним сукобма, који би избијали због неке сасвим неважне ситнице, па би дурења трајала данима и недељама, понекад месецима. Онда би се све помело под тепих, до неке следеће прилике. Било је ту много прерушеног искоришта-

вања, магарчења, понижавања. Много непризнате окрутности. И будног надзора, проистеклог из свепрожимајуће зависти. Најбудније су ту мотрило да се неко, којим случајем, на било који начин, не искобеља из општег глиба. Поглед друштва из краја био је поглед Медузе. Каменио је, одузимао живот свему чега се дотакне.

Само као туђинац, неспутан принудном оданошћу, Јаблан је био слободан. Само тако је могао да сачува изворност поступака, осећања, мисли.

Ово туђење му никада није било опроштено. Запињао је, кост у грлу. Не можеш да је прогуташ, не можеш да је избациш. Душан је био један од ретких који су тражили Јабланово друштво. Душан се није мирио са оним што му је измицало.

Јабланова неомиљеност била је још један разлог очевог презира. Отац се силно поносио тиме што *уме с људима*. Сав се надимао од важности што је *са сваким добар*, што га *свако лепо поздравља*, што је *свуде радо виђен и најпоштлије примљен*.

Ван куће, отац је био сасвим друга особа. Док је у своја четири зида закерао и зановећао, терао мак на конац, делио длаку на девет делова, напољу је био мед и млеко. Сав осмех, сав предусретљивост, сав срдачност, сав љубазност.

Пар пута је, бесан због неке неподопштине, Јаблана, малтене за уши, одвукао до посла, да види где се зарађује хлеб који никоговић ждере, а никада неће умети да га цени. Да схвати да ништа не пада с неба и да за све човек мора да се помучи. У лавиринту ходника, међу мушкарцима и женама који су се врзмали тамо и овамо, у канцеларији са више столова, отац се нагло смањивао. У његовим покретима, у погледу, у изразу, у увек спремном осмеху појавило се нешто презаво. Повио се, као под неком тежином. Била је то тежина свих оних који су били изнад њега. Јаблан ће то тек много касније схватити, тек онда када је и сам осети на својим плећима.

Отац је постигао супротно од онога што је намеравао. Бледео је, уместо да улије страхопоштовање.

Јаблана су ови преображаји дуго збуњивали. Никако није могао да утврди који је очев лик прави, а који тек претварање. Најзад је схватио да правог и лажног лика нема, да су сви прави и сви лажни. Није постојао истински отац. Постојале су само различите улоге, изван њих није било никога.

Ово откриће га је ужаснуло. Шта ако то задеси и њега самог? Био је то један од најмучнијих Јабланових страхова.

Кафић се звао *Дракон*. На табли испред улаза био је нацртан зелени змај који бљује ватру. Змај је, истина, деловао више трапаво него величанствено, али је порука била јасна – ево места за ватрен, жесток свет, неизмерно вреднији од кућевних млитаваца и млакоња.

Што се ватрености тиче, ваљда је киша угасила пламен. Све је било отромбољено. И пар гостију, и фудбалери на великом, равном екрану постављеном изнад столова, и келнерица у краткој сукњи, а дебелих, стубастих ногу. Сетио се недељних поподнева свог детињства. Сетио се улица којима су одјекивали радио преноси фудбалских утакмица, звало се то спортско поподне или тако некако. Било је то згуснуто очајање.

Кафићу се приближавао галамџија из стана изнад, недавно су се доселили, није му знао ни име, ни презиме, могао би да погледа на сандучету или у списку станара, али зашто? Шта ће му то? Још један непотребан податак у океану непотребних података. Чему складиштити и ово и оно. Није Јаблан Радмила па да трпа и трпа у себе. Све док се једног дана не распукне или не угуши. Података је било превише, притискали су са свих страна. Ваљало се од њих одбранити.

Поред галамџије, скакутала је девојчица, у заиграности којом је надвладала страх.

Жене није било.

Да није пукло међу њима. Од силне дреке. И неће

се више саставити. Или можда хоће?

Постали су уочљиви. Привлачили су Јабланову пажњу и то му је сметало. Шта он има са њима? Ништа му не требају. Зашто му се намећу?

Хоће ли ући у кафић?

Ушли су.

Хоће ли га приметити?

Приметио га је, галамџија.

Неће ваљда за његов сто?

Не, галамџија је само климнуо главом у знак препознавања и поздрава.

Добро је, узвратио је Јаблан сличним покретом. Да су сели до њега, ко зна у шта би се то изродило. Можда би галамџија у њему потражио исповедника. И савезника. Можда би узео да износи свој случај, спор због кога подиже свакодневну дреку. Можда би стао да оптужује, да се оправдава. Да бесни или да се јада. То Јаблан не би могао да поднесе. Завалио би га нечим у главу, првим што му дође под руку. После би му, због девојчице, било тешко на души. *Испираумирао* би још једно дете. Јагода би ликовала.

Заинтересовао се, иако то није хтео. Копкало га је. Шта ли је спојило тог мушкарца и његову жену? Заједничка склоност галами? Или нешто друго? Како су им текли заједнички дани? Да, стало је да га занима све то, иако га се, наравно, ништа није тицало. Иако је презирао завиривање у туђе животе. Али, заправо, нису га овде привлачили туђи животи, то двоје га и није занимало. Занимала га је њихова прича. Ништа више.

Ту му галамџијина исповест ништа не би помогла. Само би све замаглила, као што дах замагли окно у зимске дане. Сви смо ми рођени лажови. Варамо себе, варамо друге. То је једино чиме се заиста озбиљно бавимо. Све остало нам је тек успут.

Зато је историја немогућа наука, што Душан никада неће прихватити. Има нечег уображеног, па и суманутог у претпоставци да се из мноштва лажи, које зо-

вемо историјским сведочанствима, може скрпити некаква истина. Чак и да оставимо по страни непоузданост, пристрасност самог историчара, преиспољне битанге међу преиспољним битангама, преваранта међу преварантима, шарлатана међу шарлатанима, који бира оно што му одговара, превиђа оно што му се не уклапа у замисао. Можда би и Јаблан могао да заснује неки нови, антиисторијски правац, заснован на поставци да је историја роман и да је сва разлика између историјских романа и историографских дела у томе што су романи, бар понекад, писани занимљиво а историографска гњаважа до зла бога досадно.

Девојчица је нешто шврљала, галамџија је нетремице бленуо у телевизор, као да му судбина зависи од тога хоће ли наранџасте мајице забити више голова белима или ће се догодити обрнуто.

А да се ипак нађе са Душаном? Да га мало подигне, ако може. Боље да се забавља са својим правцем и својим манифестом, него да труне.

Позив је прихваћен оберучке. Вечерас у спортском центру, одмах после фудбала. Налетео му је као кеџ на десет. Скокнуће заједно до једне јако занимљиве особе. Тип је прва лига. Може много да помогне.

Душан је, зачудо, звучао бодро. Откуд то? Јаблану није било право. Прохтело му се да изиграва избавитеља, да истовремено ужива у својој племенитости и својој надмоћи, требало му је то, више да подигне себе него Душана, а сада му је игра покварена. Уместо главне, додељена му је споредна рола. Више му се и није ишло, али када је већ сам предложио, не може да откаже. Био му је унапред одбојан тај тип који је изненада искрсао. Наоштрио се да му пронађе слабе тачке, да га разобличи. Да то није Шифоњерко из баште у којој се Јаблан мучио с потомком, слабији од слушалица? Онај са згодном Трешњицом уз себе, није имао ни прилике, ни времена да га развали. Али хоће кад тад. Ако не тог, онда неку његову реплику, један шифоњер као и други, производе се масовно, по истом

моделу, све од њих врви. Баш би волео да му вечерас један такав дође на зицер.

До вечерас, требало је савладати повећи комад времена. Чиме да га испуни? Зашто би га испуњавао било чиме? Није ли то потпуна бесмислица? Испунити време, кажу људи. У ствари би да испуне сопствену празнину, да нечим затрпају ту јаму која у њима зјапи и ничим се не може испунити. Време са тим није имало ама баш ништа. Сирото време. Потезу га ни кривога ни дужнога. Баш као и Јаблана.

Зашто не би покушао да поново осети густину, пуноћу времена, као некада давно док је још било широка, опојно трома река, са мноштвом завијутака и рукаваца.

Ех, да је изумео машину за управљање временом. Па да само повлачи полуге, како му кад која одговара. Али није. Ех, да има авион на даљинско управљање. Али га нема.

Била је то жена крхке грађе, уских бокова, ситних грудију, подшишана на кратко, дечачки. Скакутала је на највишем степенику невеликих бетонских трибина, баш испред лимене бараче у којој су се продавали чај, кафа, пиво, сокови. Тапшала је, поцикивала, узвикивала, необичне ли навијачице.

Под наранџастом светлошћу, игра је деловала снолико. Као да се сваког трена може десити нешто што се само у сновима збива, онда када утекнемо разуму, стругнемо педантном полицајцу душе, да бисмо се приближили некој недокучивој истини, која ће нам измаћи чим отворимо очи и заборавимо оно што смо колико малочас знали, у трену ће нестати тај свет у коме се наизглед ништа не држи управо зато што је све повезано на један други, суштинскији начин него што ће на јави ишта икада бити. Могло би се десити да се, рецимо, међу пругастим стативама, уместо голмана, појави трудница са стомаком до зуба, поред које кмечи некакво мече, а пекар наред терена распростре сто

са врелим буреком, за чију кришку тражи кришку фудбалске лопте и мајицу са бројем десет. Или већ тако нешто.

„Не даш се ти, Дуле. Богами се не даш. Играш као младић.“

Цикнула је жена и потапшала још увек задиханог Душана по рамену, као тренер играча чијим је учинком задовољан.

Дуле, дундуле, гаће ти се надуле.

„Ех, да си ме видела некада, када сам овог овде бацао у несвест. Није знао где му је дупе, где му је глава. То, наравно, никада неће признати.“

„Као девојчица, маштала сам о томе да постанем фудбалер. Хтела сам да будем центафор, онај што забија голове. Силно сам завидела дечацима што пикају лопту, док смо ми, девојчице, прескакале ластииш. Има ли ичег глупљег од прескакања ластииша?“

Душан их је упознао.

„Дуња, моја колегиница. Предаје ликовно. Јаблан, мој стари друг. Иначе дрља по параграфима.“

„Адвокат?“

„Правник.“

„Фантастично“, ускликнула је усхићено, као да је бити правник нешто најлепше што човека може да задеси на овом свету.

„И мој брат је правник, знате. Мораћу да вас упознам, првом приликом.“

Јаблан је устукнуо. По свему судећи, жена је патила од маније упознавања. Јаблан баш и није жудео за новим познанствима. Напротив, свако ново познанство је претило да се претвори у ново досађивање, ново мрцварење. За разлику од многих, није очекивао да ће му нови људи донети нешто што му је недостајало или подарити нешто невиђено, неискушано, неслућено. Напротив, прибојавао се да ће га угњавити на смрт оним чега му је већ ионако било наврх главе. Ново познанство није било ново обећање већ стара претња. У ново, заправо, није ни веровао, људи су се бесконачно

понављали, исти, исти, исти. Нова познанства се нису разликовала од оних која су му већ давно дојадила.

„Дуња ће нас одвести код свог пријатеља. Човек је новинарска ала. Прати културу.“

„Сјајан момак, сјајан“, поцупкивала је дечачки ошишана. „Распаметио се када сам му испричала шта Дуле смера. То нам треба, тако каже. Крајње је време да нешто размрда ову жабокречину.“

Пре размрдавања, пало је пресвлачење.

Душан је пристигао из свлачионице, са спортском торбом у руци. Било је нечег свечаног у његовом држању. Потрпали су се у ауто. Дуња је заузела седиште до возача, као да јој по неком праву припада. Бачен позади, Јаблан се нарогушио. Добро га нису ставили у пртљажник, поред торбе са логотипом чувеног произвођача спортске опреме, одмах до патика, шорца, гаћица, мајце, све натопљено здравим, рекреативним знојем, оним што излучује отрове из тела.

„Микан једва чека да те упозна. Човек се избеумио када је чуо шта ти је у глави. А Микан много може. Ако он залегне иза правца, далеко ћеш стићи. У то уопште немој да сумњаш.“

Говорећи Душану, Дуња се обраћала Јаблану, да га упозна са благом које поседује.

Душан је испуштао неки брундав звук, као да преде.

Улице су се сужавале, снижавале. Нису више биле кањони, усечени између низова зграда. Сада су вијугале између дворишних кућа. Светлост је замирала.

Зауставили су се пред капијом од изувијаног гвожђа. Ту је становала новинарско-културна ала. Било је то сасвим на месту. Алама није место у становима. Претесни су за њихову величину. А и није ред да се мешају са обичним светом. Нити да им неко сере над главом.

Иза капије је зарежао, крупно залајао позамашан рундов. Види ти чувара. И тај би, затреба ли, пао на прагу дома који брани. Можда би требало подићи спо-

меник незнамом псећем јунаку, да све обухвати. Не само херојског ротвајлера.

Незгодно би било ако их бранилац побрка са нападачима па им скочи за врат. Иако Јаблан није намеравао да учини никакво зло његовом газди, осим да га мало разглави. Можда ова животиња то нањуши па процени као недопустиво.

„Чарли, мој Чарли“, поздрављала је рундова Дуња.

Уместо да одговори како доликује, рундов је наставио да опомињуће режи и лаје.

„Шта је Чарли, зар не препознајеш твоју Дуњу? Није то лепо од тебе. Дуња ти увек донесе неку посласаницу, а ти тако. Да ниси љут што сам вечерас дошла празних шака?“

У кућицу, наредила је Чарлију прилика, спустивши се са трема. Чарли је оклевао, и даље неповерљив.

„Хајде, магла, шта чекаш?“

Тако би Душана могла да пошаље у кућицу његова Невена, помислио је Јаблан.

Рундов се повиновао. Удаљавао се спорим, неповерљивим, чак увређеним ходом, сваког тренутка спреман да се врати, уколико се покаже да је његово присуство неопходно.

„Шта му је наспело вечерас?“

„Ма пусти га, цео дан је овакав. Дође му тако.“

Микан, прво перо културног новинарства, представила га је Дуња. Јаблан и Душан су му стисли шаку. Шака је одговорила млако, невољно.

Микан је био човек на прагу средовечности, зејтињавог, клизавог, врлудајућег погледа, уских рамена, широких кукова. Кретао се као да се љуља. Миканка, његова жена, била је исцеђено створење. Звала се, наравно, другачије, али је Јаблана мрзело да памти како. Уосталом, Миканка јој је сасвим пристајало. Била је више додатак своје мужу него особа која постоји сама за себе. Имала је нечег од служавке која предано двори господара и без роптања подноси његову ћуд. Јаблан са таквом женом не би могао да живи. Угуши-

ла би га та пузава понизност.

Сместили су се у просторију коју је Микан звао кабинетом. Било је ту полица са књигама, био је ту радни сто. На радном столу, упркос Дуњиној помпезној најави, није било никаквог пера којим би се завредило првенство. Истина, било је пар хемијских оловака, али то ипак није било то. Уместо пера, био је ту рачунар, као и код свих. Рачунар је био мргодан, вероватно због безвезарија и баљезгарија које се у њега уносе.

Било је цртежа и слика по зидовима. Била су два табуреа и један тросед, на који су се спустили Душан, Дуња и Јаблан.

На том троседу великан културног новинарства, ала над алама, одмара мозак, када му се прегреје од силног мисаоног напора па му пара излази на уши, као да у летњој башти решава укрштеницу, толико закупљен да не примећује чак ни девојку у љубичастом која своје тело проноси као заставу.

Микан је најпре одверглао жалопојку, шта би друго. Грмео је на главног уредника, задриглог звекана, брава без мозга, који не разликује Кафку од купуса, модернизам од мармеладе, структурализам од сурутке, деконструкцију од дрвореда, обасипао погрдама колеге и колегинице, све дунстер до дунстера, шибицар до шибицара, нико ту појма с појмом нема. Љутио се на културну средину у којој се ништа не догађа. Укратко, нико није ваљао. Осим Микана, наравно. Био је светионик у тами, оаза у пустињи.

„Да, то треба добро продрмати!“, ускликнуо је.

Један добар земљотрес, ето шта би требало. Да сруши оно што је за рушење. Да отвори простор за нешто вредније. Ако Душан има са чиме да изађе, његово величанство Микан Први спреман је да се у то упусти. Да од тога направи прворазредан догађај. Медији данас праве догађаје, давно су прошла наивна времена када су их само преносили. Када су каскали за збивањима. Данас их стварају. Да ће умети да направи дога-

ђај, умеће. Познаје ту кухињу прво перо, које се пера ипак не лаћа, да од њега не би погинуло. Ех, да се задесио у каквом великом центру, Њујорку или Паризу, дрмао би светском културном јавношћу. У овој селендри је Гуливер међу Лилипутанцима. Многи га питају зашто није отишао. Из чистог родољубља, ето зашто. Да не остави ову сироту културу на милост и немилост бубашвабама и стеницама.

„Ето, Душан ради на манифесту новог историјског правца“, Дуња је спремно ускочила. Окице су јој ца-клиле. Коначно ће учествовати у правој утакмици, уместо да на некаквом плочнику прескаче ластииш. Бар ће набацивати лопте, ако сама не затресе мрежу.

„Правац! Тако је! Правац! То нам треба!“, крикнуо је Микан. „Дајте ми правац и покренућу свет! Али правца нема па нема.“

Није правац него полуга. Седи, Микане. Један, Микане. Други пут се боље спреми, Микане, физичар се није дао смести. Не би признао ни пето, напаљено агрегатно стање, у коме се првоперац налазио. А и Дуња са њим.

Микан је пришао треседу, испршен.

„Можеш ли да ми даш правац, пријатељу?!“, упи-љио се у Душана.

„Може“, одговорила је Дуња пуна поуздања. „Дуле то може. Баш ради на манифесту који...“

„Није цабе Силни“, ускочио је Јаблан, да припомогне.

„Како... молим?“, штрецнуо се Микан, атлетичар пред којим се на тркачкој стази ниоткуд створила некаква комада, баш када је био у пуном залету.

„Мислим, Душан Силни.“

„Наравно, Душан Силни. Владар...“, осмехнула се Дуња да поправи ствар.

„А... тај силни...“, одмахнуло је прво перо културног новинарства, да отера уљеза који му се непозван умешао.

Миканка је унела кафу, трудећи се да буде што не-

приметнија.

„Ако ти, пријатељу, имаш добар правац, ја могу да покренем машинерију.“

Показао је руком према вратима, као да се иза њих заиста налази нека машина, коју ће одмах да стави у погон. Убадиће у њу Душанов правац, као сировину, да је моћна справа преради у проворазредни културни догађај.

„Има Дуле, има“, поскочила је Дуња. Место је више није држало. Пето агрегатно стање чини чуда.

„Није никаква сметња што је непознат. Тим боље. Ефекат ће бити већи. Откриће. Изненађење. Изронио ниоткуд. Самосвојан. Селф мејд мен. Сензација. Права ствар“.

Микан се надаље обраћао Дуњи, говорећи о Душану у трећем лицу, као о одсутној особи или ствари. Био је то чудан, nelaгодан осећај. Као када су отац и мајка за столом расправљали о Јаблану, као о неком ко није међу њима.

Загревао се Микан све више. Махао рукама. Кружио као кобац. Претио некима тамо, показаће он већ њима.

„Што се правца тиче, и ја бих могао да приложим који“.

Речи су са Јабланових усана клизнуле саме.

„Наравно, не мислим на неки историјски, то је Душанова област, у то се не мешам. Него више нешто онако. На пример, поводом људских односа. Људски односи, то је страшно важна тема. Или узмимо трендитис. Опака болест. Помор. Продире свугде, као вода. Ко оболи, спаса му нема. Како да се спасемо трендитиса? Тако што ћемо остати изван. Увек аут, никад ин. Права порука за праве људе. Могла би да узбурка духове. Или тако нешто. Немам тренутно ништа конкретније на уму. Али бих могао да смислим, ако се потрудим. Рачунам, два правца су боља од једног. Као када бисмо грунили из два топа истовремено.“

Микан се љуљао у месту, љуљао и љуљао, док су му

узана рамена ситно поигравала.

Душан је нетремице гледао у тепих, као да се тамо управо одиграва значајна историјска битка коју никако не сме да пропусти.

Дуња је покушавала да задржи сјај у очима, осмех на лицу.

„А што, шта фали још једном правцу? Мислим, будите аут, тога се још нико није сетио.“

Обесвећење. Мук.

Она животиња ће га растргнути, чим изађу.

При повратку, нису прозборили ни реч.

Чак је и приказа ћутала.

Назвао је Васпитачицу. Требао му је алиби. За случај да се Микану или Дуњи догоди нешто рђаво. Ако од Васпитачице добије по туру, неће од тога умрети. Заслужио је. Ако добије по њушци, неће му ништа фалити, од тога још нико није умро. То је само за његово добро. Тако је дробило отац.

Чудна је то идеја, да те туку, вређају, исмевају, омаловавају, лишавају, све то за твоје добро. Јаблан је никада није прихватио. Осећао је да би то била коначна предаја, када се нападнути без остатка потчини нападачу. Све док негодујеш, ниси побеђен.

Отац је претио, замахивао, али га никада није ударио. Можда је страховао да више неће успети да застави руку, када једном крене. Да ће млатити, и млатити, и млатити, понесен властитим замахом. Све док не убије душу у њему.

Да је отац ударио, ко зна нашта би то изашло. Можда би у Јаблану ослободио бес, закључан иза седам брава. Пустио би га да се истутњи, без зазора. Дозволио би да га опије, понесе као бујица, и то би било тако добро да више уопште не би било важно хоће ли се разбити о литице или стропоштати низ неки слап.

8.

Наравно, Јаблану је било јасно шта се од њега оче-

кивало. Било му је јасно и да то неће урадити. Не из оданости према Тихомиру, оданост није признавао, била је још један од оних безбројних ланаца, којима гледају да те вежу. Неће баш зато што се то од њега очекује. Прохтело му се да им иде уз нос. Биће му задовољство да их једи. Као што му је причињавало задовољство да живцира оца.

Знао је шта се од њега очекивало и код Микана. Да усхићено одобрава или бар саучеснички ћути. А морао је да лане. Иако није намеравао. Речи су из њега излетеле саме од себе. Можда и не би, само да их није призвало Миканово и Дуњино напаљено агрегатно стање. То стање је криво за све, не Јаблан. Уосталом, будите аут је сасвим добар правац, шта му фали?

Лако би то било. Да ускликне – гле шта нам је тај гад Тихомир све направио! Довољно је да мало искриви ствари па да у њима пронађеш злу намеру или макар најбудалостије брљотине и невероватну неспособност. Јагода је у томе била мајстор. Да изокрене, изврне, оптужи.

Да, било би довољно да сложи победничку фацу, ха, ухватио сам га на делу, па да га потапшу по рамену, обаспу похвалама, пригрле као најрођенијег, у заједништву створеном на проказивању и изопштавању. Шта још може тако да збије редове као заједничка осуда одбаченог?

Реда ради, прелетао је кроз предмете на којима је Тихомир сам радио. Ишло је брже него што је очекивао. Неће се заглибити у том непријатном, непотребном послу, у том пребирању по туђем рубљу, као што се прибојавао. Неће бити прекорених сати. Исход провере је ионако унапред знао. Ускоро ће моћи да мирно саопшти: „Овде је све на свом месту.“

Тада ће бити означен као непоуздан, као онај на кога се не може рачунати, као онај ко није њихов, ко није на исправној страни Биће сврстан међу сумњиве. Фирмирана ће једва дочекати да га разапне на крст. Ако, нека је. Нека га отерају када већ нема довољно

одважности, довољно одлучности да сам оде.

Жуљало га је сећање на претходно вече. Поново је урадио нешто што није требало. Опет је нешто покварио.

Приказа га је кажњавала ћутањем. Нека сам себи саспе све најгоре.

Решавао се да назове Душана, али је то стално одлагао. Шта да му каже? Да се извињава, глупо је. Зашто би се уопште извињавао, буну се Јаблан против властитог осећања кривице. Ваљда би требао да се извини онај билмез, код кога су забасали, и она луцпрада која их је тамо одвукла. И шта је Јаблан то као покварио када ништа није ни могло бити? Када је све то била обична представа, за засенити простоту. И то рђава, трећеразредна представа. Како само Душан не разуме на каквог је шарлатана налетео? Љутила га је та лаковерност.

Тако је Јаблан сам себе правдао, сам себе смиривао, да би се истовремено једио што се уопште правда, кад нема због чега и што се смирује, кад нема разлога да буде узнемирен.

Жуљ је, међутим, остао.

Четкаста је кризирала. Деловала је попутно изгубљено. Једва је отпоздрвила то јутро. Брош је, непримећен, туговао.

Фирмирана је журно отперјала на некакав састанак, *ван зграде*.

Алимпије се жив није чуо. Нити је зивкао к себи, нити се појављивао. Да није на путу? Или га је позвало тамо горе? Да није и сам одлетео? Можда је, сиромах, преминуо, само породица још није стигла да иког обавести о жалосном догађају? Попустила чука. Због оног степеника. Хоће то. Кад се човек залауфа уз стенице. Па се успут саплете.

Баш је нашао да нестане кад му је затребао, да га обавести о одмору. Људи никада нису ту када ти требају. И не можеш да их се отресеш када су ти сувишни. То је, изгледа, некакав закон.

Фирмираној неће да потврди право да се петља у његове одморе, слободне дане и слично. Увек можеш да играш на преплитање надлежности, нико се до краја не одриче ни оних овлаштења које је пренео на неког другог. Таква је логика моћи.

Радмила је повремено бацала поглед ка некадашњем Тикином столу. Још се није навикла на упражњено место. Није стигла. Навићи ће се.

Чим је долетела са састанка, Фирмирана је запитала има ли нечег новог. Није било ничег, то јој се није допало. Нешто увек мора да се догађа, машина не сме да стане.

Како напредује провера Тихомирових предмета? Напредује добро. Је ли пронашао нешто чега не би требало да буде? Не, није. Нека отвори четворо очију. Уза сво уважавање, лекција дванаест, према бившем колеги, фирма мора да се заштити. Отвориће четворо очију. Ако треба, употребиће и пето, није Јаблан могао да се суздржи. Које пето? Оно коме ништа не промиче. А убациће на терен и шесто, од вишка глава не боли. Могао би да у помоћ призове и домара. Ког домара? Школског домара. Са рукама до колена, окретног као мајмун. Тај све види. Тај све зна. Невоља је што је поткупљив. Ако му Тихомир ували бокс цигара, зажмуриће на једно око. А и на свих стотину, укључујући и оне на потиљку.

Ситуација је озбиљна, није време за неслане шале. Било би му боље да се окане својих измотавања. Мисли да је по том питању била јасна. Речено је шта се неће толерисати. И то ће тако бити.

Примио је к знању нови канцеларијски поредак.

Примио, не примио, има да га поштује. У противном, последице се знају. Има их који су то осетили на својој кожи. Ваљало би да послуже као наук и опомена.

Ја, ја, главе на кочевима. То није рекао.

Момци у лимун жутим комбинезонима су донели

климу. Овог пута нису ни питали за лестве. Кудрави је сам сишао по њихове. Ђелави је извукао папир за потпис. Нису потезали четкасту. Фирмирана ће ставити ћагу, као овлаштено лице. Али тек кад провери да ли је све у реду.

Зашто не би било? Код њих је увек све у реду. Они су поуздан сервис, негодовао је ћелавац. Ако жели, може да се попне и сама прегледа.

Нема она шта да се пење. Нека они то пусте, да види како ради.

Ево, ради, рекао је кудрави чим је уређај зажамо-рио.

То ништа не мора да значи, што је радило пар секунди. Може да стане кроз који минут. Мора то дуже да... Да прво постигне жељену температуру, па да је одржава, па... Нека дођу пред крај радног времена, па ће им потписати. Или, још боље, сутра. Када прође пробних двадест четири часа.

Сада би, рецимо, ћелавац могао да јој одшрафи главу. Из хуманитарних разлога. Али неће.

„То тако не може“, одбрусио је.

„А зашто не може.“

„То није по нашим правилима“, прискочио је у помоћ коврџави.

„Али јесте по нашим.“

„Свака наша поправка подразумева гаранцију. Ако нешто не буде како треба, што је немогуће, само позовите и ето нас поново.“

Коврџави се окренуо Јаблану, у нади се да ће код мушкарца наћи више разумевања. Јаблан је само слегао раменима и раширио руке, ја ту ништа не могу.

Ђелавац је дувао.

„Ништа ја не потписујем. Док се лично не уверим да ово чудо ради свој посао онако како треба“, није Фирмирана одступала ни за педаљ. И клима уређај је била шефица.

„Да вам оставимо без потписа не долази у обзир“, није се ни ћелавац предавао, иако му се лобања оро-

сила знојем. „Па да после кажете да климу нисмо ни донели.“

„Зашто бих ја то рекла?“

„Не знам ја. Без потписа нема ништа.“

„Нећу ваљда климу да носим кући?“

„Не знам ја ко ће шта да носи. Нити ме занима. Ништа онда, враћамо назад.“

Ђелавац је дао знак кудравом. Овај је поставио лестве. Закорачио.

„Добро, потписаћу.“

Ђелави се нацерио. Тако те волим, лутко, говорио је тај осмех. Тако ја кротим горопаднице, и то је говорио. Него ниси ти још налетела на правог мушкарца да те дресира, па зато бесниш, и то је поручивао. Ска-какла би ти мени кроз обруч.

Фирмирана је остатак дана била ван себе. Са овим сервисом се више неће радити, има дрско особље, ци-чала је.

На излазу из фирме, Јаблан умало да се судари са Синовцем. Синовац се претварао да га не препознаје. Шта ће му један незгодан сведок? Јаблан му то није замерио. Свако гледа да се отресе очевидаца који му не годе. И сам је то чинио. И сам је избегавао оне чије му сведочанство не би ишло у прилог. Човек би да себе урама у најбољем издању и таквог држи на зиду, за показивање. Шта ће му они који су га видели другачијег?

Мрзео их је, наравно. Све скупа. Од Фирмиране, која је производила превише речи и превише покрета, до пихтијасте масе, која се тресла на врху. Од портира до Алимпија. Мрзео је и ту зграду, и сваку њену просторију, и сваки њен ходник. Мрзео је и компјутере, и столице, и столове. Мрзео је зидове и подове. Мрзео је оно нешто неодредљиво а препознатљиво, што је све прожимало, био је то некакав мирис, и више од мириса.

Одузимали су му живот, исисавали снагу, мутили мисли, убијали душу. Али им ништа није могао. Били су јачи, били су систем. Он је био тек појединац, изу-

зетак, преступник. Могао је да их изигра ту и тамо, могао је да их извргне руглу, али да их победи, не, то није могао. Трпео је поразе свакога дана, чим би закорачио у ту зграду, у ту тврђаву. Био је поражен, заправо, чим би устао са мишљу да треба отићи *шамо* и одржавати своје, да се по повратку завучеш у скафандер од слика, вртеле су се на безброј канала, од јутра до сутра.

Била је то мржња са којом није имао шта да започне. Да је угуши, да је ишчупа, није ни хтео ни могао. Била је нешто само његово, ако се и ње одрекне, шта ће му остати? Не, неће да му и то одузму, и то отму. Не да своју мржњу. И готово.

Да мржњи да маха, ни то не иде. Пропашће. Уништиће га. Самлети.

Тако је мржња остала заглављена у њему, ни тамо, ни овамо. Носао ју је около, опрезно, са зебњом да се не отме. Да не направи русвај. Да не пређе границу после које више повратка нема. Можда је потајно и прижељкивао да мржња пробије све бране, прескочи све границе, па или ца или бу, како год да испадне више никада неће бити као што је било, али ту жељу није себи смео да призна.

Приказа је, наравно, била оружје система. Подметнули су му је, прикачили. Да га кљуца. Да га растројава. Да му, због одметништва, намеће осећање безвредности, кривице.

И отац је био оружје система. Роб задужен за стварање нових робова.

Леп им је систем, нема шта. Ругло, да грђе не може бити. А опет су тако задовољни собом, тако убеђени у своју исправност, да ти дође да их одаламиш из све снаге.

„Част је бити одметник“, каже Јаблан прикази.

Приказа се кревели. Ех, добиће једном и она своје.

Крофнасти му се прилепио код пекаре, са хлебом, новинама и још неким потрепштинама у кеси. Побри-

нуо се тај и за телесну и за душевну храну.

„Опљачкане две банке. Јуче. Маскирани нападачи. Из једне је однето...“

Није то ништа, то са банкама. Пише ли, међутим, нешто о убиству које се ноћас догодило у њиховој улици, уклизао је Јаблан. На лопту Душане, увек на лопту, никада по ногама. То историјске личности крљају, да противника избаце из игре, не...

Убиство? Ноћас? У њиховој улици?

Да, да. Испред зграде прекопута послуге. Тамо се то догодило. Страдала је девојка која ту станује. Више метака у стомак и груди. Починилац још увек непознат. У превозу се јутрос само о томе причало.

Крофнасти је увукао образе, усна му је задрхтала, очи заиграле.

Како? Убиство? У њиховој улици? Рука му је чак кренула, као да би да се прекрсти, али га је кеса оме-ла.

Кажу, из љубоморе. Наводно је недавно променила момка. Па остављени није могао да поднесе да буде шкартиран. Други причају да девојка није никог променила него је момак њу оставио зато што је упала међу неке криминалце. Па су јој ти кримоси и дошли главе. Ко с ђаволом тикве сади, зна се шта му се догађа. Трећи тврде да нико никог није оставио, и ових дана су је стално виђали са оним истим, и ни са каквим кримосима није имала посла, него се накупило свакаких лудака, више нико нигде није сигуран. Четврти опет мисле да то има неке везе са некаквим ненаплаћеним дугом.

Крофнасти се кретао клецавих колена, све несигурније, заносећи се.

„Да не поверујеш. Да не поверујеш“, понављао је. Глас му је био крзав.

У лифту се наслонио уза зид, да се не сруши. Давио се у страху. Злочин овог пута није био на безбедној удаљености, обмотан медијском фолијом. Није пружио удобно узбуђење ономе ко се налази на сигурном.

Био је ту, надихват. Пресан, претећи. И крофнастог су могли сустићи ти пуцњи, тако су близу били.

„Варалица“, прогунђала је приказа.

„Васпитна мера“, одбрусио је Јаблан, иако је знао да се са приказом не вреди справљати.

Убиство је измислио у трену, тако му је дошло. Био је задовољан својом измишљотином, није да није. Крофнасти данима неће моћи да се сабере. Копаће по новинама, узалуд трагајући за вешћу. Повероваће да се то крије. Али зашто крију? Распитиваће се около а да ништа не дозна. То ће га додатно узнемирити. Можда се и окане црне хронике. Или бар Јаблана.

На одморишту изнад на лифт је чекала жена у халбини боје пудинга од ваниле. Живела је у стану укусо, са мужем који се налазио у невидљивом агрегатном стању. За разлику од истоспратника, нису производили никакву буку. Били су нестварно нечујни.

Јагода је била врло незадовољна због тога што Јаблан још није рашчистио питање свог одмора. Крајње је време да се зна тачан термин. Није прихватала никакво објашњење. Доста јој је његових изговора. Истovarивао их је камионима. Нека се снађе како зна и уме. Или можда она треба да позове тог његовог Алимпија и да му саопшти да Јаблан Јаковљевић узима одмор од тад и тад. А они нека се и без њега снађу како умеју.

Нека слободно зове. Био би то весео разговор. И сама зна да то тако не иде. Увек постоји неки распоред, ко кад иде.

И зваће га, нека не мисли да неће. Нека јој само да његов број.

Издиктирао јој је. И фиксни и мобилни.

Била је затечена. Претња није упалила. Погодила је у празно.

Даће му још два дана да то среди, рекла је, да прикрије збуњеност.

Жуљ је забридео. Ех, Душане, Душане. Зар Јаблан да стане на пут твом историјском пробоју? Ни под разном. Него проклети језик. Разуздао се.

Укуцао је број. Звонило је дуго. На једвите јаде, јавила се Невена, одбојним гласом, као и увек. Поседнута духом доследности.

Не, Душан није био ту. Изашао је. Не зна где је. Не зна када се враћа.

Да ли заиста није ту или је љут па неће да се јави?

Покушао је да га добије на мобилни. Претплатник тренутно није доступан, обавестили су га, бесплатно. Замољен је да назове касније.

Недоступни Душан? Невероватно.

Позвао је још једном, и још једном. Аутомат се није поколебао. Неуморно је понављао исту поруку. Недоступан, недоступан, недоступан. Бесплатно, бесплатно, бесплатно. Обавештење, обавештење, обавештење.

Било је потпуно бесмислено то звање. Када Душан буде поново доступан, стићи ће му одговарајућа порука. Догађало се Јаблану да, у неверици, понавља поступке без икаквог дејства. Као да би да понављањем изнуди оно што му је ускраћено мимо сваког очекивања. Да успостави нарушени ред, поврати одузето право.

Душан се одазивао на сваки Јабланов позив. Изузев на часовима, али се ни тада није искључивао, само би телефон пребацио на нечујно. Како сада то, одједном? Из чиста мира. Шта му је наспело? Није био тај тип. Напротив, трудио се да буде увек укључен. Из страха да се не нађе по страни, одсечен, одбачен. Из страха да нешто не пропусти, нешто не испусти.

Шта није у реду? Да се није надурио? Због оног? Бесмислица. Није ту било ничег што би дало разлога да... Може човек ваљда мало да се нашали. Не треба баш све узимати смртно озбиљно. Поготово не Микана. Несхватљиво је бити толико крај срца. Има ту и безобразлука са Душанове стране, ако ћемо право.

Ако је нешто спорно, то треба да се отворено распра-ви.

Морао је да га добије вечерас. Неће се смирити док не установи у чему је ствар. Хвата то понекад Јаблана, као грч. Тада мора да рашчисти ствари. Не зна зашто, али мора. То што треба да се рашчисти му онда закљони све остало, као нека стена која је пала на пут, не може даље док је не макне.

Није могао ништа да предузме, то му је било најгоре. Једино да сачека да корисник буде поново доступан. Или да Душана повремено зивка на кућни телефон, сударајући се са Невениним нарогушеним непријатељством, тешко да ће му пренети да га је звао, Јаблан је спадао у оне бескорисне познанике којих се требало решити. Да зивка и зивка све док се историк не врати или док њој не досади да лаже.

Излуђивало га је беспомоћно чекање. Зивкањем је бар обмањивао себе да нешто чини, а и та обмана је била нешто. Само што је и између позива морао да остави размак који је некако требало премостити.

Што да у крофнастог не улије још мало страха? Злочинац се, зар не, увек враћа на место злочина. Место је много близу. Било ко из околине би могао да настрада, ако се у незгодно време задеси тамо где не би требало. То сваком може да се догоди. Чиста лутрија. Врти се негде бубањ из кога се насумице извлаче жртве.

Тако је Јаблан распредао у својој глави, да нечим заваара грч.

Комарац је, животиња крвожедна, зујао, зззззз, крви ћу ти се пити. Приказа је придиковала.

Зазвонило је. Оштро. Бацио се на слушалицу, то је веома ретко чинио. Углавном би пуштао нараву да дуго зврнда пре него се јави, ако би се уопште јавио. Више је волео мобилни. Са фиксног је могао свако да га заскочи, док сазнаш ко те тражи, већ си му се наместио, већ те је ухватио за гушу, па дави ли дави. Мобилни би ти уредно исписао број и име оног ко те по-

зива, могао си да унапред одлучиш вреди ли или не вреди упуштати се у разговор.

Уместо Душана, припремио се да га добро избруси, какав је то начин да се не јавља, зачуо је Тихомира. Била је сва плачевна, бивша кајла. Нешто да замоли, то је хтео. Уколико би Јаблан могао да проговори коју Алимпију, да му пружи још једну прилику, много би га задужио. Ни сам не разуме шта му је било. Тако је то када је човеку језик бржи од памети. После толиких година, ипак, један једини испад, зар ни толико не може да се опрости. Спреман је на свако извињење. Нека му смање плату, и на то пристаје.

Нека то са Алимпијем сам види, Јаблан му ту ништа не може.

Алимпије неће уопште да разговара са њим. Него, када би неко могао мало да га одобровољи, омекша.

Нека види са Фирмираном. Она је сада ипак нека подшефица.

Где би се та заузела? Једва је дочекала да му види леђа. Не може да га смисли. А зашто, не зна. Никада јој није... ништа нажао.

Јаблана је подилазио страх. Овај ће да му се прилепи. Неће моћи да живи од његовог цмиздрења. Само му је још то требало. Гадио се слузаве цмиздравости.

Не може да му помогне, пресекао је. Одгурнуо је од себе телефон. Што даље. Да га отуд нешто не шчепа. Да га нека рука не ухвати за врат.

Следећу звоњаву произвела је Јагода. Да га опомене да колико сутра потврди датум почетка породичне терапије. И да га још једном опомене да не покушава да изврда, зна она све његове марифетлуке. Марифетлук, била је то очева омиљена реч.

Трећи пут, био је то Душан.

„Да ликујеш, зато си звао“, одмах је напао, без поздрава. „Па, прерано си се обрадовао. Овог пута ниси успео да ме покопаш. Дуња је извадила твоје флеке. Није јој било лако, али је ипак успела. Потрудила се жена.“

Затечен, Јаблан је оћутао.

„Ћутиш, а? И треба да ћутиш. Да се покријеш ушима и ћутиш. А ја те, магарац, држао за пријатеља. Где су ми очи биле?“

Сручила се лавина оптужби. Нарастала је, ношена властитим замахом. Јаблан је вазда гледао да га закопа, где год је, кад год је и како год је стигао. Шта то има против њега? Зашто му смета? Зашто не може да га поднесе? Чиме му се замерио? Зашто хоће да му све упропасти? Зашто мора да га саплиће на сваком кораку? Зашто мора да га сасече кад год се нечег подухвати?

„Будала сам ја што сам ти икада ишта поверавао. Шта сам очекивао? Подршку? Није него.“

Срџба је куљала. Гомилала се годинама и сада је провалила. Ништа није могло да је задржи.

Јаблан је знао колико се једа наталожи у човеку. Чак и према онима који су му блиски, или их бар таквим сматра. Заправо, нарочито према њима. Што је раздаљина мања, трење је веће. Али је ипак био изненађен количином непријатељства која је шикљала из Душана. Свега се ту нашло. Набрајане су издаје још из школских дана. Од учионице, у којој му је увек смештао, преко фудбалских терена, на којима га је душмански крљао, до журки на којима се трудио да га избламира баш пред девојкама које су му се допадале и да му макне испред носа оне које је желео. Било је ту и излета, и излазака, и наводно заједничких подухвата, из којих је Јаблан извлачио корист, Душан трпео штету. Била су поменута изругивања и подсмевача, омаловажавања, искориштавања. Набрајани су лактови забијени у стомак, ударци с леђа. Све жестоко забиберено. И најбезазленији Јабланов поступак добијао је другачије, злонамерно значење.

Јаблан се није навикао на то да себи и другима никада нећеш бити исти. Никако да прихвати несклад између начина на који себе доживљаваш и начина на који те други виде. Било је у томе суштинске, неиспра-

вљиве, неопростиве неправде. Отимају ти сопствени лик. И када те хвале, и када те куде. Није то више био раздирући бол, као некада давно, када је још тражио разумевање и очајавао што га не налази. Успео је да бол припитоми, да га отупи, разводни. Да га претвори у неку са собом помирену горчину. Али не и да га уклони.

Није покушао да заустави Душана. Ни да га разувери, ни да га уразуми. И да јесте, ништа му не би вредело. Могао је да уради само две ствари. Да прекине везу или да га пусти да се истутњи. Учинио је ово друго. Без неког посебног разлога. Једноставно тако, ствар је већ била у току, морао би да уложи напор да је прекине.

Уосталом, било му је драже да Душан изручи своју љутњу. То га је и самог ослобађало обавезе на обзирност. Тешко му је падала та обавеза. То му је давало право да узврати равном мером. То је цепало привид присности, који је требало одржавати с напором. Можда је и боље да се нађу један према другом, ако не као заувек закрвљени непријатељи, а оно као странци што и јесу били. Било је чистије.

Душан није само искаљивао своје давнашње срџбе. Бранио је од Јаблана и обману, које се грчевито ухватио. Човек ће лакше поднети губитак руке или ноге него да остане без своје најдраже лажи. За ту лаж је спреман да положи властити живот, уништи туђе.

Од Микана, наравно, неће бити ништа. Завлачиће Душана извесно време, изигравати величину, бусати се у прса, хранити се дивљењем, нарастим из очекивања. Што на неког више рачунамо, што се у неког више уздамо, то га више уздижемо, што је већи, то нам више може дати. Туђе култове стварамо из својих потреба и нада. Тражимо свемогућег духа из лампе и увек се изнова запањимо када наиђемо на чађ и дим. Када Микану дојади, окренуће се другим идолопоклоницима, без кађења је тек сабласт.

„Ето, колико да знаш да си се овог пута преварио.“

Ово је прилика коју нећеш успети да ми уништиш. Потрудио си се, није да ниси. Не знам како можеш да живиш са толиком злобом. Ја не бих могао. Изјела би ме.“

Тако Душан, тако Силни.

Ту, ту. Ту, ту. Ту, ту.

Тако телефон.

„Скот, сокоћало, стрвина,“

Тако приказа.

„Ху, хм, ух.“

Тако Јаблан.

Са везом, прекинуло се, окончало још нешто. Било је то тужно.

Ту Јаблану ништа не могу да натоваре на врат. Кривица није његова. Ако је разарао једну обману, то је била огромна услуга. Што пре се то раскринка, то боље. Мање ће штете нанети. Истина, услуге те врсте се нити траже, нити примају. Од њих човек бежи главом без обзира. Нема нам ничег драгоценијег од обмана којима себе заваравамо.

Дуња, ту дечачки подшишану скакутаву лоптицу треба позвати на одговорност. Она је све то замесила. Да би побегла од безначајности и досаде. Ложи ложачица, да би и сама горела од узбуђења. Уши би јој требало заврнути, језик завезати.

Ван кревета и кухиње, жене су неупотребљиве, тврдио је Барометар. Жене му то, међутим, нису замерале. Напротив, добро је пролазио код женског света. Можда им је одговарало његово ниподаштавање. Осећале су се сигурнијим. Није од њих очекивао превише, нису, дакле, могле ни да оману. Бежале су од оних који их превише цене. Плашили су их. Требало је стално бити на висини представе коју су о њима створили. Незгодна ствар. Велика је то обавеза. Закажеш очас посла.

Мада, све би скакутавој било узалуд да се Душан није примио. Биће да је Невена ипак у праву што га држи на ланцу. Тај се изгуби чим га пустиш. Уосталом,

његов проблем. Није Јаблан задужен да исправља туђе животе. Доста му је и властити. Ни са њим не уме да изађе на крај.

Притиснут спарином, змај је бљувао пламен ка небу без звезда.

У башти су сви столови били заузети. Места није било ни унутра, осим једног, за шанком. Спустио се на округлу столицу без наслона, упркос тешком ваздуху који га је терао напоље. Мрзео је столице без наслона.

Шанкер је имао упале очи, ретку, паперјасту браду и минђушу у левом уву. На екрану изнад бара увијала се зеленокоса девојка са микрофоном у руци. Звучи су се преклапали, гушили једни друге, стварали нејасан жамор. Могао си да се у њега ушущкаш, да се на њему љуљущкаш. Наручио је пиво, да урони у трому поспаност. Помишљао је на Алимпија, помишљао на Фирмирану. Видео је пихитјасту масу како се, подло, подло, нема шта, подло, подло, свака част, тресе. Падале су му на памет идеје како да уговор на коме је управо радио посеје минама, али мине овог пута неће разнети противничку страну. Већ страну коју заступа, страну за коју ради. Та страна је његов највећи непријатељ. Она му пије крв. Тешко да ће мине приметити и Алимпије и Фирмирана заједно. У тој игри му нису дорасли. Мозак им је радио превише праволинијски. Помишљао је и да све пристуне позове на надметање у погрдама, на коме, истина, Јагодица има највише изгледа, али - зашто да се не окушају? Важно је учествовати, зар не? Глупе ли лажи. Једино је важно победити. То сви знају. И сви се претварају да не знају то што знају.

Мобилни је засветлео.

„Извини. Претерао сам. Не мислим тако. Душан.“

Дакле, ништа се не завршава. Ништа не окончава. Све се само наставља, бескрајна телевизијска серија, са мноштвом понављања. И од Јагоде се развео, а да

се опет није раставио, чак ју је и пожелео, и две недеље ће заједно провести. И оца нема међу живима, али је ипак остао ту крај њега, ту у њему, са свим својим омаловажавањима. И приказа мења облике, појављује се и нестаје, али не одлази.

Иза леђа, растао је притисак. Нестао је осећај да је истовремено издвојен и утопљен. Спустио се са столице.

Да направи нешто по чему ће га упамтити? Зашто би га памтили? Шта има од туђег памћења?

За сваки случај. Пронађен леш и томе слично. Новине иду од руке до руке. Тај је пио пиво у овом кафићу. Не често, али је свраћао. Једне вечери је... Посмртна слава.

Сањао је Јагоду, преслишавала је Алимпија таблицу множења, док јој је Микан завиривао под сукњу, а Фримирана прутом швићкала Душанове испружене дланове. Зврнула је зубарска бушилица.

Пробудио се сав сломљен. Као да је нешто вукао читаве ноћи. Светлост је била мутна, ваздух ужегао. У лифту је набасао на тројку изнад. Галамџија је имао псећи, покајнички израз, жени је на уснама лебдела мрзвоља, девојчица је била дремљива. Нису лармали. Зачудо, ван стана никада нису лармали. Да ли су се у своја четири зида осећали слободнији? Или их је надањивао затворен простор у коме све одзвања гласније него напољу, где пространство гута звуке?

Алимпије је био у својој канцеларији. Није га завлачио у вези одмора. Није му држао предавања о осетљивом тренутку, напорима које треба уложити и сличним којештаријама, од којих је Јаблану било унапред мука. Могао је да иде. Чим заврши преглед Тихомирових послова.

Све је прошло глатко, без отпора. Било је нечег сумњивог у тој лакоћи. У Јаблану се, скоро нагонски, будио опрез када не би наишао на препреке. Ту нешто није у реду, чим не покушавају да га зауставе. Мора да

га навлаче. Као Руси Наполеона, рекао би Душан, због кога се безразложно осећао кривим. Ту кривицу ће му запамтити.

Јаблану се чинило да клизи у замку, која ће се затворити над њим. Превише су га лако пустили. Шта ли му спремају у његовом одсуству? Да неће да га откаче? Па ће им добро доћи што га нема, да му нешто наместе.

Фирмирана је увела новину. Вештина управљања, лекција петнаест. Када преузмете кормило, постарајте се да се то осети. Уведите нешто ново, чега пре вас није било. Тако да сви осете да заиста управљате. Имали су сваког јутра да подносе извештаје шта је урађено претходног дана. Пресек стања, тако је то звала. Да се зна где смо стигли, шта смо урадили, које смо циљеве постигли. Мерљиви напредак, тако је то звала.

Као ђачићи, мислио је Јаблан. Не, овде се више не може издржати. Уколико га откаче по повратку са одмора, утолико боље. У сваком случају, мораће да промени посао. Или да започне нешто своје. Пре него што га ова лудача претвори у лутку из пословних уџбеника. Могао би да се саветује са Барометром. Тај се свуда мува, зна масу света. Познаје прилике. И температуру, и притисак, и ветрове. Можда може да му препоручи неко згодно месташце или неки послић којим би могао да се бави. Па чак и да само промени господара, и то ће бити нешто. Ни робовање није свугде исто. Или јесте?

Ако му се овде не допада, нека нађе боље. Тако је говорио отац. Баш да га видим. Него је он нашо па зашто.

Душан је наваљивао да се обавезно нађу. Да изгледа неспоразум. Иако неспоразума није ни било. Само је провалило оно што ни сам није знао да се налази у њему. Устукнуо је, заплашен сопственим непријатељством. Сада је жело да порекне, поништи то што се

отело. Јаблан му је био неопходан да потврди да није било то што је било, већ нешто друго. Нешто случајно, безначајно, безазлено.

Душан га је сачекао на улазу у тврђаву.

„Знаш, ја сам се унервозио оно код Микана“, правдао се.

Јаблан је одмахнуо руком, ма нема везе.

„Испрепадао сам се. Да ми не пропадне прилика. Можда ми се више никада не отвори таква могућност.“

Зграби, да ти не утекне. Или да те неко не претекне.

„Ипак је то за мене јако важна ствар. Ти и сам знаш откад ја о томе... Ово је први пут да ми се укаже... Да се нешто уради...“

Нека га, нека верује у шта год хоће, зашто би га Јаблан исправљао? Поготово што је било истине у Душановим оптужбама. Нешто је Јаблана гонило да развејава туђе наде, сасеца полет, руши поуздање. Да осујећује тежње, уништава радост. Да онемогућава. Да кочи. Било је то нешто моћно. Било је у Јаблану нечег срушеног, сасеченог, осујећеног, уништеног, укоченог. Што да другима буде боље? То не би било праведно. Било је у њему, признавао је то себи повремено па затим заборављао, неке окрутности која се представљала као истинољубивост.

Радо је себе видео, ту је Јагода била донекле у праву, као сироту жртву, неправедно оптуживану, омаловажавану, израбљивану, спутавану, али је, бар у оним бољим тренуцима, када се свест о себи ширила уместо да се скупља, знао да то није баш тако, да је у томе више самодопадне позе неко истине. И да он, као и отац, има своје позитуре. Има их ваљда свако.

Претварао је људе у мучетиље и целате, од оца до Јагоде, Фирмиране, Алимпија, и кога све не, заправо сваког са ким је долазио у макар и најповршнији додир. Било је довољно да неко у градском превозу заузме место према коме је кренуо, па да га одмах прогласи за отимача и угњетача. Било је довољно да га

крофнасти спопадне са својим причама, па да у њему види вампира који му пије крв. Требали су му целати и мучитељи да их учини одговорним за све што је себи замерао. Били су и изговор и оправдање. Били су повод да се препусти слатком самосажалењу, које је код других тако презирао. Били су доказ његове изузетности – прогањају се они који више вреде. Били су добродошао разлог да са собом ништа не предузима. Благо су мучитељи и целати. Ко га нађе, не пушта га лако.

У тим бољим тренуцима је знао и да му приказу није нико подметнуо. Сам ју је призвао, требала му је. Покупила би се једном заувек да је заиста желео да је отера. Али није, само се претварао да то жели. Да је изгуби, страшно би му недостајала.

Оно горе је, међутим, било свакодневница, у којој се давио, оно боље изузетак. Тумарао је по тами, светлост би блеснула тек ту и тамо.

„Онда је разумљиво што сам био преосетљив. А у таквом стању човек све преувеличава. Правиш од комарца магарца. Кад се трезвено погледа ништа се страшно није догодило. Мала шала. Микан се, истина, испрва љутнуо. Зато што те не зна. Па му се учинило да га нешто... као зајебаваш. Док му Дуња није објаснила да ту није било ништа проитв њега него да си ти једноставно такав по природи, шалљивџија.“

Види ти мудрице. Срела ме једанпут у животу и већ зна какав сам. Напредно женче, нема шта. Чита човека као скенер. Јаблан то неће рећи.

„Онда се одобривољио. Ех, лакрдијање, то ће нас уништити, рекао је, али без љутње. И поздравио те је. Поздравите ми лакрдијаша, поручио је.“

Јаблан се нашао увређеним због речи лакрдијаш, иако се трудио да то не покаже. Решио је да Душану олакша и да пређе преко свега. Ето доброг дела каква доликују надмоћним природама. Хм, лакрдијаш. А шта је он, тај великан културног пера? Преварант, што је ипак горе. Лакрдијаш бар никог не искоришта-

ва, за разлику од варалице. Само ужива у уметности шегачења. Не вреди, желео је Јаблан, као и свако други, да га узимају озбиљно, иако је веровао да се од свих разликује и да никог сличног њему на овом свету нема, нити може бити, једини је и јединствен. Иако је знао да управо потреба за озбиљношћу чини људе рањивим на изругивање. Ко себе не узима озбиљно, не можеш га ни исмејати.

„Надамо се да не замераш. Не бих да се покарабасимо. Бољег пајтоса од тебе немам.“

У јарко црвеној војничкој блузи, са златном дугмади, у плавим панталонама са златном пругом, одсечно је салутирало мајмунче. Онда је марширало, па поново салутирало. Обрнуло се око себе у ваздуху, као какав гимнастичар. Затим је, у левој руци, пронело шешир, да се у њега убаци која пара, а десну је пружало за руковање, политичар усред агитације. Деца су, уз цику, пружала и повлачила руке, укљештена између привлачности и страха, очеви су их охабривали, опрезне мајке цимале натраг.

„Па да узмемо као да ништа није било. Ни са чије стране. Може ли?“

Било је нечег молећивог, и у речима, и у погледу, и у покрету руке, коју је Јаблан прихватио, да потврде договор.

Зграде са друге стране реке су и даље биле на истом месту. Нису одштале. Није подигнут, нити ће икада бити, споменик губитнику, иако је пораз правило, победа реткост, иако на сваког победника долази толико губитника да им се ни број не зна.

„Да, Душане, губитнике се свако труди да избрише из сећања. Никома не требају.“

Мост су прекриле колоне возила. Обавијају се змије око града. Једном ће га удавити.

9.

И дотле се стигло. Врдао, врдао, изврдати нећеш.

Бар не Јагоди.

„Неумитна си. Као смрт.“

Годило јој је да то чује.

Кренуло се на пут. Ни киша није могла да га осујети. Киша, не киша, аранжман је уплаћен, повратка нема.

Спасао се бар заједничког паковања. Заједничко паковање је било пакао. Да икако може, Јагода би понела читаву кућу. Била је у сталном страху да нешто не заборави. Да не изостави нешто што би се могло показати неопходним. А скоро све се могло показати неопходним.

Јаблан је мрзео да путује натоварен стварима. Спутавале су га. Одузимале су му слободу покрета. Јагоди је то било непојмљиво. Једила ју је његова безбрижност. Не, безбрижност се не опрашта. Безбрижност је злочин над злочинима. Подрива најдрагоценију, најжилавију самообману – да можемо предвидети, предупредити, укротити оно од чега зазираемо.

Није се спасао буђења. Јагода је наваљивала да се крене рано, у цик зоре. Ако се Јаблан буде развлачио, као што има обичај, стићи ће касно у ноћ. То значи да ће изгубити читав један дан. То није долазило у обзир. Јагода није пристајала на тако замашне губитке.

Цимнула га је пре свитања, да провери да ли је на ногама и да ли је спреман за пут. Да, био је на ногама, али спреман, то се баш не би могло рећи. Пре ће бити да се приволео присили.

Поручила му је да не филозофира, лоше му стоји, него да се сместа довуче.

А полугу, да понесе?

Какву полугу?

Ону којом се покреће свет. Под условом да се нађе подлога. Сви заборављају на подлогу. А без ње...

Није одговорила. Само је прекинула везу. Имала је одвратан обичај да га пресече у пола речи.

Добро када ћемо тако.

Није узео такси, да не полети на њену заповест. Са-

чекаће градски превоз, па кад стигне. Неће планина нигде побећи.

Приказа се сама позвала. Где би то могло да прође без ње? Била је риболика. Бар је ћутала. Можда још увек буновна, дремљива. Распалиће чим се расани, то му не гине.

Иш, наказо, махнуо је да је отера, реда ради.

Аутобус је стигао разочаравајуће брзо, Јагода ће чекати мање него што је заслужила.

Дочекала га је узрујано.

„Каснимо! Каснимо! Каснимо!“, брзала је.

Увалила му је коферчину на точкићима.

Увалила му је и управљач аута. Уз напомену да не заборави да су то сада њена и само њена кола, а да је он само привремени шофер.

Претварала га је у свог носача и свог возача. Госпођа иде на одмор у пратњи личне послуге.

Више је волео да сам вози. Тако се осећао сигурнијим него када је у туђим рукама. Био је ћутљив возач. Није повицима и погрдама, магарац, кретен, куд си кренуо мајмуне, избацивао из себе нестрпљење, напетост и страх, као што су то многи чинили. Иако је, као и сваки возач, веровао да се у саобраћају нико не сналази као он, да бољег од њега нема и да су сви остали дозволу добили грешком.

Седиште до Јаблана је било празно. Јагода и Гаврило су се сместили позади, иза демаркационе линије. Потомак је набио слушалице у уво, Јагода се завукла у хрпу женских часописа. Што се екс-породичне комуникације тиче, почело је сјајно.

Киша их је пратила читавим путем. Не она што плусне па стане, већ она што упорно, ситно сипи. Небо је било размазана, мусава плоча.

Грабили су ка одредишту. Застали су само једном, на кратко. Под притиском, Јаблан је и нехотице убрзавао, иако није марио брзу вожњу. Није волео када предели лете мимо њега. Као што није волео ни време које мине а да га не осетиш. Када би имао времен-

ску машину, да га успори, заустави. Врати унатраг. Поново премота. Па и убрза, ако се баш мора, онда када трајање постане неиздрживо. Убрзавао би веома ретко. Само у изузетним случајевима. Са временом се догађало нешто чудно, нестајало је, топило се, наочиглед. Нешто га је прождирало.

Рецепционер је, тмурнији од неба, имао љубичасте колутове око очију. Гутао је речи уместо да их изговара..

Јагода је извршила инспекцију смештаја. То је увек радила. Прегледала је све до последње сијалице. И увек би нашла неку замерку. Као што би увек нашла неку замерку оброцима или било чему. Позивала се на своје право да за новац који је дала добије оно што јој следује. Заправо је уживала да кињи особље. Као што је уживала да кињи Јаблана.

Распремили су се по обављеном прегледу. Сишли у фоаје. Јагода је тражила директора хотела, да му изнесе примедбе на завесе, ночне сточиће, хотелски сапун. Директор није био ту. Јагода је увек тражила директора, директори су ретко били ту. Углавном су били *на састџанцима*. И Фирмирана је углавном била *на састџанцима*. Јагода је овог пута одустала од заседе испред директорове канцеларије, и то је понекад чинила, њена права су њена права, неће да их се добровољно одрекне. Задовољила се примедбама на рецепцији. Захтевала је да се запишу. Припретила је конкуренцијом. Била је у свом елементу. На одморима је себи могла да приушти уживанцију те врсте. Због тога су јој толико много значили.

У ресторанској сали су добили свој сто. Јагода није била задовољна његовим положајем. Био је усред просторије. Тражила је сто до прозора. Столови до прозора су били заузети. У том случају, овде неће јести, одсекла је Јагода. Нека им врате новац за храну. Келнер је позвао шефа сале. Шеф сале је имао кратке, уредно поткресане бркове. Ширио је руке. Драге воље би им изашао у сусрет, али је то заиста неизво-

дљиво. У том случају је и њихово обедовање неизводљиво. Јешће на другом месту, претила је Јагода. А упозориће и све своје познанике да заобилазе овај хотел. У широком луку. Не само то. Упозорење ће поставити и на интернет. На форуме који се баве туризмом. И на женске сајтове. Узбуниће и новинаре. Има добре пријатељице које раде у утицајним женским новинама. А сва истраживања показују да, у већини случајева, жене одлучују где ће се провести одмор. Па они нека виде каква им је то реклама.

Шеф сале се увијао. Радо би ову навалентну лујку проследио неком другом, али нема коме. Наређено му је да сам решава овакве случајеве и да таквим ситницама не оптерећује оне изнад себе. Поготово не хотелског директора који је, као и диша Глиша, као и све главешине, претежно обитавао у невидљивом агрегатном стању.

Само што те ситнице уопште нису ситнице, као што се чини онима изнад, већ мука због које ти дође да прокунеш професију која те лебом храни. Дође ти да прокунеш и хлеб који по ту цену једеш.

Када би гости сели да попију нешто, на рачун хотела, наравно, док се не види да ли је могућа размена са људима који већ заузимају столове поред прозора, шеф сале се трудио да одобровољи Јагodu. На коме ли ће се наплатити за муке које му је задала? На жени? На деци? На подређеним келнерима? На неком комшији?

Јагода је пристала да, уз бесплатно пиће, сачека исход преговора. Из начела није пропуштала ништа бесплатно. То је имало двоструку вредност – онога што није дала и онога што је добила.

Јаблан је узалуд покушавао да одгонетне шта се дешава у Гаврилу. Диви ли се мајчиној борбености? Или се стиди њене насртљивости? Или му је сасвим свеједно, ионако ће се све обавити без његовог учешћа. Највероватније да се искључио и да му је савршено свеједно. Од њега ионако ништа не зависи. То искључи-

вање се Јаблану није ни најмање допадало. Али ту ништа није могао да учини.

Можда и греши. Јуноша је за њега био књига чији му смисао остаје недоступан. Због тога је кривио час себе, час Јагodu, час Гаврила, час Гаврилову генерацију и њено *култирање*, час компјутере, час медије, час неодређене *груштивене околности*.

Шеф сале се нагињао над столовима до прозора. Јуноша је натакао слушалице на уши. Код трећег стола, шеф сале им је махнуо. Дежмекасти човек им је климнуо главом, да потврди своју сагласност. То исто је учинила и жена крушкасте фаце.

Јагода је још једном успела да изнуди претњом оно што јој није драговољно дато и што јој није ни припадало. Јаблан није прибегавао претњама. Остао би неки горак укус у ономе што би добио изнудом.

Следовања су појели без речи. И без Јагодиних замерки.

Онда нису имали шта да раде. Језеро је било у близини, код бране, али од купања по оваквом времену није било ништа. Ни од шетњи.

Звирнули су у хотелски базен, Јаблану је сметала принуда кретања у троје, али није било начина да се извуче.

Базен је био премали, пренатрпан, глава до главе.

Ни вода није уливала поверење. Јагода ће због тога натрљати уши директру, чим га навата. А наватаће га кад-тад. Какав је то хотел у коме не можеш ни да запливаш, а да не стрепиш од заразе? Кад им је последњи пут банула санитарна инспекција? Зашта људима узимају толике паре? Једна услуга им је ускраћена, тражиће да се то одбије од цене аранжмана.

Јагода је покупила све брошуре којих је успела да се докопа. Да се обавести. Како би могла да направи распоред одмора. Са свим активностима које се нису смеле пропустити и свим знаменитостима које су се морале обићи. У Јагодином распореду није остајало ни трукне ненаменског времена. Све је морало да се

искористи до краја. Ништа није смело да се изостави, ништа да се пропусти. Био је то план обавеза, не одмора, набијен до пуцања, од кога је Јаблану поигравало у стомаку. Чинио га је унапред уморним. Ко ће поднети сва та присилна пливања и пешачења, ко ће се испентрати на све те висове и видиковце? Ко ће преживети све неизоставне знаменитости и обавезне занемљивости? Јесте Јаблан волео и да заплива, и да запешачи, али не по наредби, не под морање.

Због тих распореда би редовно избијале бурне свађе. Јаблан није пристајао да буде навијен, Јагода је одбијала да улудо троши дане. И то плаћене дане. Јуноша је обављао оно што је мајка од њега тражила, без роптања али и без одушевљења, одсутно. Као што ђак ради школске задатке. Како да га тргне из те обрамрлости? Или је такав само у Јаблановом присуству? Можда је са друговима сасвим другачији? И са Јагодом, када су без Јаблана? Можда га баш Јаблан умртвљује, иако то не жели? Јесу ли очеви и синови осуђени на теснац између неспоразума и непријатељства?

Овог пута га можда чека нешто горе од уобичајене гњаваже. Ко зна шта све подразумева најновији тренд породичне терапије. Или екс-породичне терапије. Проклете биле све женске редакције са свим сарадницама. Треба им послати ћелавог клима мајстора да их украти. У праву је Барометар, ван кревета и кухиње жене су неупотребљиве.

Са оловком у руци, брошурама и бележницама на столу, Јагода је имала брижно усредсређен израз војсковође, који припрема план за предстојећу битку. Смркло му се пред очима. Пожелео је да побаца те брошуре, поцепа ту бележницу или бар да прасне. Узвратила би му нечим што би му дало добар изговор да запали натраг, да утекне од тих паклених петнаест дана, који су се пред њим отварају као провалија.

Суздржао се. Шта ако је хтела да га изазове, у складу са терапеутским упутствима? Шта ако се од њега баш и очекивало да прасне? Шта ако је то био део екс-

породичне терапије? Одмах изазвати кризу. Да би се... Ко ће га знати шта су смислили сви ти стручњаци, они су тако паметни, он тако глуп. И као такав нема право на своје мишљење, него има да се покорава паметнијима од себе. Док их све не побаца на струњачу. У цурикава хиканава захвату.

Убачен у непознату процедуру, осећао се идиотски. Постао је нечије заморче. Гадан, понижавајући осећај. Било му је силно стало да покаже како се њиме не може управљати као неким аутоматом са предвидивим поступцима. Притиснеш ово зелено дугме, аутомат уради то и то. Притиснеш оно наранџасто... Са Јабланом неће моћи тако. Изненадиће их он све. И Јагodu и све женске часописе, веб сајтове, породичне и екс-породичне терапеуте скупа. Поступаће управо супротно од оног што се од њега очекује. Неће, рецимо, дозволити да га Јагода увуче у оне огорчене ратове које су, док су били заједно, водили око сваке ситнице. Пустити ће да све буде по њеном, баш да види нашта ће то испасти.

Истина, тешко да ће се небо обазирати на Јагодине планове, тешко да ће јој испоручити сунце баш кад њој затреба, али то је већ њен проблем, не Јабланов. Нека се са тим носи како зна и уме. Сама га је створила, нека га сама и решава. Покушаће да му га ували, као и увек, имала је дара да другима уваљује сопствене проблеме, нарочито оне које је измислила или створила, али јој то овог пута неће упалити.

Стани, Јаблане, стани. Не понашај се као проклети аутомат. Од тебе се и очекује да се измакнеш. То ти улази у опис улоге. А да овог пута одиграш другачије?

Како то другачије?

Па да јој се нађеш. Да јој помогнеш.

Само то и чека, да ме упрегне у своје лудости.

Исти си. Понављаш се. Проучили су те. Ухватиће те у клопку.

А шта да радим? Кишу не могу да зауставим. Ни-

сам бог па да управљам временским приликама и неприликама. Шта ћу, није ми дато.

Могао би, рецимо, да покажеш мало више саучешћа.

Што, није јој нико умро.

Добро, саосећања, ако си баш запео. Брижности, разумевања. И тако то.

Шта ту има да се брине. Када је киша онда је киша. И шлус.

Не прави се луд, Јаблане.

Боли ме глава од те твоје брижности. Све ми туче у потиљку. Од мене се траже превелике жртве.

Како хоћеш. Ако те склептају, сам си крив. И са Гаврилом би могао мало да се позабавиш. Због њега сте овде.

Јесте, да ме не пече савест ако му се нешто, је ли, поремети. Мада, уз поремећену мајку, не могу ту баш много да постигнем.

Стани, Јаблане. Стани. Куд си се залауфао? По чему је Јагода поремећена?

Што, као није поремећена?

По чему?

По свему. Општа лудост није мање луда од појединачне. Напротив. Више нараста. Зато што је мноштво храни.

Не извлачи се, јесте да си мајстор у томе, али...

Велемајстор у извлачењу. Немој да ми снижаваш титутлу. Могао бих да се увредим.

Добро, велемајстор, ако ти је до тога толико стало.

Што да ми се умањује ранг? Стварно није у реду. Целог живота ме ниподаштавају.

Ко те то ниподаштава, велемајсторе?

И отац и... да не набрајам, предуго би трајало. Тебе, приказо, да и не помињем. Само ми је још фалио билборд - *Љуни ња залейи*. Стварно ми је тога доста.

Дакле, велемајсторе, овде си ипак због себе.

Глупости. Ту сам да поново не испаднем трау... трауматор. Ваљда се тако каже. За оног ко траумира.

То и кажем. Ту си због своје савести. Да ти не би жуљала. Не због Гаврила.

То је извртање. Све може да се изврне, да се изокрене како коме одговара, ништа лакше. Јагода се, рецимо, у томе извештила, курсеве би могла да држи

Осећа да ти није стало. Зато те се и клони.

Савест? Ма какви. Досађује ми. Зуји ми око ушију, зззззз, комарац, животиња крвожедна. Навалила, крви да ми се напије. Терам је, али никакве користи. Стално се враћа. Насртљиво је то. Нахушкали је на мене, моји непријатељи.

Знаш ти добро да не мислим на савест.

Ништа ја не знам. Приглуп сам. Ћускија. Јагода може да посведочи.

Зашто те Гаврило избегава? Зашто је тако неповерљив, тако затворен?

Мајка га је нахушкала против мене, ето зашто.

Слабо, Јаковљевићу, седи, поклопио га је физичар. Загреј добро столицу, па се онда јави да поправиш оцену. Узео га је на зуб, тај физичар, због агрегатних стања. Није му опростио оно четврто. Изгледало му је као да се руга његовој науци. Ругати се науци није дозвољено. Наука је недодирљива.

Шта би друго могло бити, ако није...?

Потруди се, Јаковљевићу. Ако се потрудиш, прisetићеш се зашто су те послали код мене. Да ти ја не објашњавам. Неће ваљати ако ти ја будем објашњавао. Никако неће ваљати. Напрегни мозак, биће боље за тебе, цедио је диша Глиша оним равним гласом који највише излуђује. Лакше ти је да поднесеш када вичу и прете. Рекао би Јаблан да нема шта да напрегне јер између ушију ничег и нема, отац може да потврди, али би се онда гњаважа отегла у бесконачност, нека му већ једном пресуди па да иде, напољу снег зове. Докле ћемо овако, Јаковљевићу? Докле? Као отац ти говорим. Не као отац, само не као отац. Очеви се свете синовима за оно што су њима радили њихови очеви, синови и очеви, то је погонско гориво историје, да не заборави

ви да каже Душану. Да допринесе његовом правцу и манифесту, чврстом темељу на коме ће правац бити заснован. Синови дижу револуције против очева, да би, преузевшу власт, подјармили сопствене синове.

Дакле, светиш се Гаврилу, велемајсторе? За породичне ручкове?

Ја? Не. Ја се ником не светим. Зато што се већина свети. Никада не радим оно што ради већина. Ја сам изузетак. Бити изузетак, то је питање части. Понизило би ме да будем као сви.

Баш никада? Оно што већина?

Никада.

Хм.

А шта би као то *хм* требало да значи?

Знаш ти.

Ништа ја не знам. Немам мозга. Свраке су ми га попиле. Тако ми је речено.

Не бојиш се да те не побркају? Да те са неким не замене?

Бојао се. Био је то један од најтескобнијих Јабланових страхова. Крио је своје бојазни. Биле су слабост која се могла употребити против њега.

Ставиће ме у *Пљуваоницу*, као мету такмичарима. У поверењу, мислим да је то наместила Јагода. Да лакше победи. Надахњујем је. Већ сам на билбордима. Неовлаштена употреба лика. Плус мазнута идеја. Мораћу да их тужим. Само још увек не знам шта да тражим. Да ли да...

Сиротан. Добар покушај, велемајсторе. Али неће проћи. Нећеш успети да изврдаш.

А шта бих ја то као да изврдам, ако се сме питати.

А зашто не би смело?

Не знам ја. Једном сам тако нешто питао наставницу историје, па сам, марш дерле безобразно, одлетео право код дише Глише. А тај кад узме да тупи, припадне ти мука скоро као на породичним ручковима.

Шта ћемо са Гаврилом, велемајсторе?

Ја ту ништа не могу да урадим. Заразио се. Ухватио

га је трендитис, у комбинацији са брендитисом. То му је од мајке. Гадна болест. Лек још није пронађен.

Зашто си га одгурнуо од себе?

То је Јагодина клевета. Њој ништа не треба веровати. Вешта је у подметању, вештица.

Да се ниси препао?

Чега то да се препадем?

Да нешто не упрскаш, рецимо. То би ти тешко пало. Уздрмало би те. Лоше би се осећао. А не волиш да се лоше осећаш. Примећујеш ли ти иког осим себе, Јаблане Јаковљевићу?

Смућкај па проспи. Јесам ли поднео жртву, која се од мене тражила? Јесам. Иако ћу Јагодине маније морати да истрпим пуних петнаест дана. Петнаест дана са Јагодом, то је више од вечности. То је више него што се од човека сме тражити. Питај шефа сале, ако мени не верујеш.

Да не претерујеш?

Седим овде, а на послу ми можда раде о глави.

Радили би ти и да си тамо.

Јесте, али би им било теже. Могао бих нешто и да предузнем у своју одбрану.

А шта то?

Нешто. Већ бих видео шта. Зависно од околности.

Па шта и ако те кашну, није ли тако боље? Нећеш ли бити слободнији?

Нећу плакати за њима, то сигурно не. Ипак, друго је ако одем када сам одлучим, друго ако ме отерају. Хоћу прво да припремим терен. Ето, чим се вратим, мало ћу са Барометром да проћаскам, да размотримо могућности. Шта, где, како. Нећу да срљам.

Ускоро, дакле, престајеш да провлачиш подвале кроз параграфе?

Послове, не подвале.

У чему је разлика?

Нисам ја ту ништа крив. Такав ми је посао. Шта ми наложе, то и радим. Као и свака друга направа. Укључиш је и она ради оно зашта је направљена.

Ничег важнијег него да ти не будеш крив?
Ко то воли?
Не уживаш у томе што радиш?
Догоди се, не поричем. Због неке посебно успеле досетке. Али то нема никакве везе с послом. То има везе са мнош. Уживам у својој вештини.

Дивиш се себи?
Ни најмање,
Ни оволицко?
Ни толицко.
Кога мажеш, мене или себе?
Јесте, понекад се и дивим себи. Чега ту има страшног?

Ничег.
А некад себе и презирем. Толико да бих себе најрадије сатро. Шта ти хоћеш од мене? Ко си ти да ме овде испитујеш? Ко си ти да ме ислеђујеш? Да ми нешто као пребацујеш?

Добро знаш ко сам ја.

Ти си приказа.

И онда?

Ти си наказа.

И онда?

Онда, ништа.

Ех, да је Јаблану нешто при руци Бомбоница, добро би му дошла. Ни Собарица не би била на одмет. И Продавачица би сасвим добро послужила. Само не Тачерка, та је згодна за Алимпија. Јаблана превише подсећа на извесну особу која тренутно, са бележницом у руци, смишља како да му намакне омчу око врата. Лоше се Јаблан развео. Требало је да ангажује стручњака за те ствари. Барометар би се већ постарао да направи хируршки рез. И све би било заувек готово. Или то ни таквом бракоразводном мајстору не би пошло за руком?

Ни Бомбонице, ни Собарице, ни Продавачице није било. Можда и овде има каквих предусретљивих цура? Мораће да се распита код рецепционара, оног са ко-

лутовима око очију, делује му довољно порочно. Уосталом, какав је то хотел без предусретљивих девојака? Каква им је то услуга? Зашта узимају паре када ни основне потребе муштерија не могу да задовоље? Могао би и Јаблан да надигне цеву. Могао би и он да вија директора по ходницима.

Није се распитао за цуре. Није се обавестио ни да ли је шеф сале извршио самоубиство, да се спасе од поновног сусрета са Јагодом.

Довукао се до билијар сале. Узео је так и кугле, гањао их је по зеленој чоји, колико да се нечим упосли.

„Одговара ли вам место?“

Дежмекасти му се створио са леве стране. Пружио је руку. Длан му је био мек као тесто. Јаблану је требало пар тренутака да у њему препозна типа који им је уступио сто. Сада је приметио и сребрнасте бркове, и кукаст нос, налик на удицу, који су му при првом погледу промакли.

„Разумем ја то“, дежмекасти није чекао одговор. „Мени је лично свеједно где седим и где спавам, и мојој жени је свеједно, али има људи који су на то осетљиви. Не могу да вам кажем тачно у ком проценту, али бих могао да нађем и тај податак. Сигурно је неко урадио и такво истраживање. Зачудило би ме да није.“

Јаблан није имао шта да каже по питању процена-та.

„Него, да одиграмо једну, пријатељу?“

Тај није губио време. Одмах се не само упознавао већ и пајтао. Јаблан би се обично са нестрпљењем отресао таквих типова. Отиграо би им се пре него што стигну да се прилепе. Овог пута за тако нешто није имао воље. Чак му је и добродошао тај незнанац, који га је с неба па у ребра прогласио пријатељем, да испуни празнину тмурног поподнева.

„Павле Мајсторовић. Радим у осигурању. Не бојте се, нећу покушати ништа да вам утрапим, не продајем полисе. Бавим се аналитиком. Веома занимљив посао. И захтеван, да вам право кажем. Није за сваког. Број-

ке су веома речите. Али не разуме свако њихов језик. За то ипак треба посебна глава.“

Дежмекасти је имао изненађујуће добро око, сигурну руку. Тукао је до ногу све безвољнијег Јаблана. Без неког посебног напора. Јаблан би радо прекинуо игру али га је било срамота да то први предложи. Да се не помисли да бежи јер не уме да губи. Не придаје он толику важност обичној игри да би му победа и пораз нешто значили. За разлику од већине, Јаблан је изнад победа и пораза. Или бар тако воли да мисли. Кад воли, нека му и буде.

Приказа се са тим не слаже.

„А што смо онда безвољни, када смо изнад победа и пораза?“

„Није твоје да питаш, твоје је да вређаш.“

„Има питања која теже падају од најтежих увреда.“

Шта се догађа са том приказом? Мора да мутира. Можда у неки далеко злоћуднији облик од оног на који је навикао.

Усправио се после још једног пацерског промашаја, ишло му је све горе и горе. Угледао је Гаврила. Стајао је близу скупине дечака која се бучно куглала. Три девојчице су навијале. Јуноша се пребацивао с ноге на ногу, неодлучан да ли да покуша да се умеша у то друштво или да остане по страни. Има ли и у потомку Јабланове склоности да се држи изван гомиле? Или му се само привиђа? Можда ипак имају нечег заједничког? Можда нема разлога да се брани од њега, као што се бранио откад је Гаврило рођен, откад га је тај нови живот уплашио замршеним, захтевним задацима.

Не разрешивши недоумицу, Гаврило је пришао рачунару за којим је неки момак обарао авион за авионом. Онда се упутио у телевизијску салу.

Јаблана је штречнуло у грудима. Да ли је потомак дух који лута јер никоме не припада? Да га позове? На билијар? На разговор? Да не буде превише наметљив? Јаблан је мрзео наметљивост. Сметало му је када му се намећу, избегавао је да само то чини. Нека свако

иде својим путем. Што мање судара, то боље. Мање ћемо зла нанети једни другима. Причинићемо мање штете.

„У овој земљи се за сат времена догоди седам саобраћајних несрећа. У просеку. По оваквом времену, наравно, број несрећа се пење. Клизави коловози, смањена видљивост и остало, на шта вас упозоравају, а што обично пречујете, уверени да се несреће догађају другима. И смањена урачунљивост возача чини своје. Погубе се. Влага им натопи мозак.“

Павле Мајстровић је, после седме добијене партије, сам предложио да прекину, било зато што се заситио победа, било зато што му је дојадило да превише лако добија.

За столом до стакленог зида, заваљен, сипао је податке. Разумевао се у статистику сваке врсте, Павле Мајстровић. Такав му је био посао.

„Мораш да пратиш све што утиче на човеков живот и имовину. Да би осигурање знало колику премију коме да разреже. Наравно, увек има хохштаплера који преваре статистику па извуку више него што би требало. Узме, рецимо, па одапне пре урачунатог рока, из чисте злобе, само да те оштети. Или се повреди, иако не би требало. Или билмез дозволи да га опљачкају. Има свакакве багре на овом свету. Али се на крају све то уравни тежи. Добитак превагне над губитком. Ко би иначе радио овај посао? Нико не жели нашим клијентима више среће, добробити и здравља од нас. Што је њима боље, боље је и нама. Мање нас коштају. Хуманисти смо, добронамерни, пуни лепих жеља већ по природи посла. По томе се разликујемо од, рецимо, лекара. За њих је то боље што је свет болеснији. Или погребника. Што више света умре, то му је зарада већа. Нас из осигурања властити интерес тера да желимо све најбоље нашим осигураницима. Зато смо тако добродушни. Узмите, рецимо мене.“

Павлова жена се картала у салону, ископала је друштво за картање. Боље него да га тера да шетају по

овој киши, да би доживела пљусак у планини. Једва је успео да се извуче. Да је није навукао на карте, сада би био мокар до голе коже. Ништа корисније у животу од малих лукавстава. Има она такве фантазије, та његова жена. Иначе, није лоше нарави.

Павле је застао. Сада је на Јаблану био ред да поднесе кратак извештај о себи и својим приликама. Да се постави у излог. Све трчи, како да не. Нема пречег посла.

Осећао се шугаво. Мучила га је помисао да је изневерио Гаврила. Можда му је требала његова помоћ, можда је тражио његову подршку. Можда је зато дошао. А шта је Јаблан урадио? Није макао ни малим прстом. Забио се у тај глупи билијар, са овим зврндом, и наставља да се са њим замлађује уместо да скочи у ТВ салу и види шта може да учини.

Затим га је захватио бес. Што јуноша не каже ако му нешто треба? Не може Јаблан да чита ни мисли, ни осећања. Можда би требало, али не може. Неспособан је за тако нешто. Тај дечак му је постављао превише нерешивих задатака. Ту није могао да жонглира, као са параграфима. Нити да се вади помоћу досетки. Зато се и ограђивао. Бежао је од сопствене немоћи. Склањао се иза бедема сазданих од равнодушности. Бедеми су били трошни, далеко од непробојних. Ма колико се трудио, никако није успевао да их довољно ојача. Остајало је превише слабих места.

Павле се није повлачио, иако је његова дружељубивост наишла на зид. Није могао да одустане, као што човек наставља да звони на врата иза којих се нико не одазива. Када је већ ту, не може тек тако да оде, необављене намере. Није више био лежерно заваљен. Нагињао се према Јаблану. Уносио се, све ближи и ближи. Ширило му се лице, са разливеним осмехом. Избацивао је све већу и већу количину речи. Тражио пролаз, упорног ли освајача.

Ах, једна пљуска, како би добро дошла. Неће бити пљуске. Неће ни отићи. Остаће ту, одузет.

Гаврило је из ТВ сале изашао са девојцом уског лица. Смејали су се. Тај смех је био као изненадни ударац песницом у стомак, онај који оставља без ваздуха. Било је то олакшање, све је било у најбољем реду, или је бар тако изгледало. Била је то јетка разочараност, скоро увреда. Преварио се. Насео. Заведен саосећањем према ономе коме саосећање није било потребно. Било је ту и одбачености.

Укрстио је прсте. Повукао их.

„Ја сам статистички изузетак. Био бих незгодан случај за осигуравајуће друштво.“

Дежмекастом су се озарили чак и бркови. Његова дружељубивост се још једном показала неодољивом.

„И са вама бисмо ваљда некако изашли на крај.“

„Овде сам из статистички неуобичајеног разлога. Са сином и бившом женом. Реците ми мени, колико процената проводи одмор са бившом женом?“

„Па сад, тај статистички податак ми није познат. Али процентат сигурно не би био велики.“

„Ето, видите. А знате ли зашто смо овде? Помислите да смо се поново спанђали. То је оно што човеку прво падне напамет.“

„Како да вам кажем, и мозак ради статистички. Прво узима у обзир оне највероватније, дакле, најчешће случајеве. Затим оне ређе. Да би се тек на крају подхватио онога што није уобичајено. Претпостављам да је у питању уштеда мисаоне енергије.“

И Тихомир је штедео мисаону енергију. Па је опет награбусио.

„Статистика греша. Бар у мом случају. И могу вам рећи да сам на то веома поносан. Овде смо зато што спроводимо породичну терапију. Да залечимо трауме, изазване разводом. Код малог. То је онај дечак што је малочас изашао из ТВ сале.“

Није се поверавао. Употребљавао је реч ја, а да није говорио о себи већ о неком другом, ко се, игром случаја, затекао у његовом обличју.

Аналитичар осигуравајућег друштва се није бацио

на оно што је Јаблан истресао. Било му је довољно да овај проговори о себи, а шта ће рећи, није било нарочито важно. Превише се опијао властитим речима да би се обазирао на туђе. Властите су биле смисао, туђе тек звук који је, истина, неопходан али онако као што је портрету неопходна позадина. Уосталом, појединачне судбине су нешто значиле тек као статистички материјал. Саме по себи га се нису тицале.

„То ћете морати да испричате мојој жени. Њу би то страшно занимало. Породични односи и тако то. Луда је за таквим стварима. Што се осигурања тиче, морали бисте више да плаћате, и ви и ваша бивша жена. Развод је један од најстреснијих догађаја. А стрес увећава ризик да се догоде разне непријатне ствари због којих бисмо могли да изгубимо на вама.“

„Грешите. Ја сам дочекао развод као осуђеник дан када га пуштају са робије. То за мене није био стресан, већ ослобађајући догађај. Дакле, ја бих требао да плаћам мању премију. Развод ме је усрећио. А срећа, признаћете, умањује ризик да се одогоди оно што не би требало.“

„Из вашег угла, то је тако. Статистички гледано, међутим...“

„То и хоћу да кажем. Ја сам статистички необрадив.“

„То, извинићете, не постоји. Нема статистички необрадиве појаве.“

Мајсторовић се загревао. Стврдно му се поглед, осмех повукао. Бранио је своју територију од уљеза. Јаблан је био задовољан што га је дарнуо у живац. Вратиће му за билијар. Није Јаблан баш тако изнад сваког такмичења, изнад победа и пораза, као што је желео да буде. И веровао да јесте. А даће му и за малог који га је насанкао својом наводном изгубљеношћу. Намерно му је то направио, да га навуче на танак лед. Да га натера да се осећа кривим. Већ је код мајке изучио занат окривљавања. Истина, Мајсторовић за малог није ништа крив, али му је при руци.

„Постоје само учесталије и мање учестале статистичке величине. Статистика све обухвата, све ће забележити. Чак и један једини случај. Може га прогласити занемаривим, то да, али необрадив никада неће бити. Статистици и смрти још нико није утекао.“

„Ја сам, дакле, занемарив.“

„Статистички би се могло тако рећи. У једној области. Као што је разлог за одлазак на летовање, на пример. У некој се другој се, међутим, можете наћи у статистички значајној скупини. Генерацијски, рецимо. Или по националности. Или по полу. Или по занимању. Сваки човек је пресек различитих статистичких скупина.“

Не да се дежмекасти. Није му лако доскочити. Тврђи је орах него што је очекивао. Како да га поткопа? Како да уздрма то раздражујуће поуздање?

„Делује ми некако исецкан на комаде, тај ваш статистички човек. Не свиђа ми се да ме тако сецкају.“

„Свиђало вам се, не свиђало, то ништа не мења. Субјективни осећај је потпуно неважан. Статистика ради са објективним датостима. Наравно, и субјективни осећај постаје објективна датост ако се статистички обради. У смислу да толико и толико њих осећа то и то, или ово и оно. То се онда претвара у објективну чињеницу која ће се, по потреби, узети у обзир. Може вам се слободно не допадати, нико вам то не брани, да будете статистички пресек, али то не значи ништа осим да припадате скупини оних којима се то не допада. Тиме нисте укинули статистику. Само сте исказали свој однос према њој, који се може квантификовати, као и све остало. Све се може избећи. Чак и оно што важи као обавезно. Можете побећи и од војске и од школе, али статистици и смрти, понављам, још нико није умакао.“

Фију, фик, сева сечиво речи. Јаблан је сатеран у ћошак.

„Знате ли зашто? Зато што статистика убија“, узвраћа у покушају да преокрене борбу у своју корист.

Промашај. Противник није чак ни окрзнут. Јаблан је поново потучен. Незадовољан је што се уопште упуштао у одмеравање у коме је тако рђаво прошао баш зато што је осећао да је истина на његовој страни. Истина је одбијала да се претвори у бодеж који ће се зарити у нечије слабине или ребра, у тане које ће разнети нечију лобању или груди. Није јој то требало. Лаж је насилна, истина смирена. Бесмислено ју је увлачити у двобоје и битке, у натезања и надгорњавања. Неће донети победу, јер јој не треба.

„Баш смо се лепо изразговарали. Увек се обрадујем када наиђем на човека са којим могу да разменим понеку паметну реч. Да се нађемо после вечере? У пуном саставу. Моја жена ће желети да сазна све о породичној терапији кроз коју пролазите.“

Овај му се баш накачио. Неће му се скинути с врата. Нашао је жртву. Ухватио га је на кривој нози, па сад не пушта.

Где ли се само део потомак са оном девојчицом? Нема их ни код куглане, ни код рачунара. Нису сели ни да попију неки сок. Да нису отишли на базен? Морају бити ту негде, нису могли да нестану. Да су изашли на кишу, не верује. Хотел сигурно има још просторија различитих намена, за које још увек не зна. Није стигао да се упозна са тереном на коме се налазио. Да прошврља, као што му је то био обичај када се задеси на непознатом месту. Нека јуноше, нека се врзма куда му је воља, неће ваљда да му надзире сваки покрет. Јаблан неће приредити свом потомку оно што је њему приређено. Неће се светити сину за оно што му је чинио отац. Прекинуће тај ланац.

За вечером, келнер се увијао око Јагоде. Топио се од љубазности. Сигурно је добио упутства да јој иде низ длаку. Да им не би правила срања. Безобразлук се исплатио. Безобразлук се увек исплати. Јаблан би келнеру залепио заушку, као да је келнер лично због тога крив.

Са слушалицама на ушима, Гаврило је одсутно кли-

мао главом, заробљен неким само њему чујним ритмом. Где је девојка маслинасто намазаних ноктију? Где је пегаво псето? Где је дечак са фрулом? Где је Душан Силни? Где је Микан величанствени? Где је Миканка? Где Дуња? Где се деде царство?

Киша се сливала низ окна. Шеф сале је плакао од немоћног беса. Деца су се шуњала на врховима прстију, ако наљуте оца, биће белаја. Алимпије је лелујао по киши. За њим је пузао Тихомир, да уручи молбу за помиловање. Фирмирана је Тихомира тукла прутом по стражњици. Радмила је жвакала Службени гласник, заливајући га јогуртом. Параграфи су јој се цедили низ браду. Подло, подло, нема шта, тресла се пихтијаста маса. Пегавло псето је тражило газду. Микан се узварао уз споменик победнику. Сео му је на раме, па погледом стреља непрегледне даљине. Ко ће са њим?

Павле Мајсторовић није носио нарамнице, али је Јаблану деловао као да јесте. И као да, испршен, држи палчеве испод нарамница. Нису могли да прођу без њега. Био је статистички неизбежан. Одвукао их је у хотелски бар.

Крушколика је разјапила уста, да прогута Јагодину причу. Усне су јој биле премазане љубичастим кармином. Око врата јој је висила љубичаста огрлица. Није имала брош. Звала се Анђелина. Звали су је Анђа.

Музика је била умерено одвратна. На срећу, не и прегласна.

Јагода се раскокодакала. Трауме, процеп у души. Несагледиве последице. Благотворно дејство повремених окупљања. Да рана зарасте. Уместо да се шири. Препоручено од стране, мрзело га је да памти све кога. Све стручњак до стручњака. Радује им се струњака.

Тако је, савршено се слажем, подстицала ју је Анђа.

„Нас двоје се, истина, нисмо развели. А надам се и да нећемо“, показала је на статистичара.

„Статистички гледано, шансе за развод се увећава-

ју у односу на шансе за опстанак брачне заједнице. То је непобитна тенденција. Могла би се приказати кривом која се све стрмије пење“, паметовао је Павле.

„Али, када бисмо се, којим случајем, раставили, обавезно бих прибегавала техници повременог окупљања. Најбоље на планини, ту сте потпуно у праву. Море више раздражује. Истина, немамо деце, али то ништа не значи. И у души одраслих остају злокобне напрелине, које могу довести до потпуног расцепа личности у случају да се не предузму одговарајуће терапеутске мере. Пар мојих другарица је скроз подилканило после развода.“

Зато што нису ангажовале Барометра, да им помогне да истерају своје.

„Ако вам икад затреба, имам друга који је врхунски стручњак за бракоразводне парнице.“

Јагода је направила гримасу.

„Јаблан воли да збија неслане шале. Један од разлога зашто наш брак није могао да опстане. Ја никако не трпим неслане шале.“

Отац није трпео неслана јела. Ни преслана.

Само да не удари по разлозима. Ухватила је гадан залет, ко зна кад ће стати.

„А зашто неслана шала, молићу лепо. То је користан податак. Лако може постати потребан, имајући у виду статистичке тенденције. Анђо, запиши господинов број, злу не требало. Нек се нађе“, мајсторисао је Мајсторовић.

Анђелија се насмејала цичавим смехом ученице.

„Пре него што ме оставиш, дужан си ми једну романтичну шетњу по киши.“

„Откуд је киша романтична? Шта има романтичног у капљама које ти се цеде низ врат? Уосталом, кише сутра неће бити.“

„То каже данашња прогноза?“, заинтересовала се Јагода, нестрпљива да приступи извршењу свог плана и програма.

„То каже статистика. Испадала је своју квоту за

овај месец на овом подручју.“

Језик прегризао, злослутниче. Ако не буде спасоносне кише, онда...

„Онда можемо до најближег врха. Само три километра одавде. Колико да се загрејемо. Па ћемо из дана у дан да продужавамо туре. Чим се буде могло, идемо и на пливање. Дан пешачења, дан пливања, идеална комбинација.“

Клипши, Јаблане, клипши.

„Идемо под обавезно, падала не падала. Смучило ми се картање. Ионако немам с ким да играм. Све саме пацерке. Да играмо у паре, досад бих се обогатила.“

„Неће падати“, непоколебљив је статистичар.

Јаблана раздражује ова увереност. Како да је нагризе? Како да пробије оклоп сигурносне тупости? Како да разглави Шифоњерка? Загризе трешњицу? Неостварени задатак. Тело – застава.

„Мрљавко, брљавко“, кидисала је приказа.

Келнерица је застала упитно, са бележницом у руци.

„Ово је најбољи хотел у околини?“, знатижељан је Јаблан.

„Хвале нас.“

„Имате врхунску услугу?“

„Трудимо се да задовољимо своје госте.“

Види ти дипломаткиње. Да је приупита за цуре? Не, ипак неће.

„Имате ли неку особеност?“

„Мислите на...“, збуњеност је набрала келнерично чело.

„Видите, у *Акајулку* вам наплаћују рачун на посебан начин. Келнер упери револвер и дрекне – паре или живот! То је њихова особеност. По томе су препознатљиви.“

„А... тако нешто немамо“, покушала је да се осмехне.

„Немате ни бар на врху стене, па да човек мора да

узвере до њега?“

„Не, немамо.“

„Штета, мораћу да предложим вашем директору. Молим вас да ме обавесите чим изађе из невидљивог агрегатног стања. Него, хтео бих да нешто наручим, ако може.“

„Наравно да може.“

„Сигурни сте да може?“

„Зашто не би могло?“, одговор није звучао најсигурније.

„Шта ја знам. Има свакаквих нарудби. Ја бих, рецимо, да за сутра наручим кишу. А господин би да наручи сунце. Можете ли то да нам обезбедите?“

Статистичар се доброћудно насмејао. Није му замарио. И чудаци су статистичка појава.

Прешло се на оговарање хотелске услуге. Јагода и Анђа су се складно надопуњавале. Успоставља се дирљиво савезништво. Ако заједно навале, не пише се добро ни директору, ни хотелском особљу.

Статистичка грабљивица се бацила на тему да је осветли из *стичручној ула*.

„Одређени проценат гостију са примедбама је статистички неизбежан. Постоји статистички скуп оних који су увек нечим незадовољни. Величина тог процента је, међутим, променљива. Квалитет услуге би се могао мерити том величином. У обрнутој сразмери. Што је проценат већи, услуга је слабија. Што је проценат мањи, услуга је боља. Хотеле би требало законом обавезати да објаве тај податак. Да људи имају неки мерљиви, поуздани показатељ којим би се руководили при доношењу одлука.“

Колико статистичара годишње страда при обављању свог посла? Од руке неке јогунасте статистичке величине, која одбија да буде пребројана, обрађена, разврстана. Или ће Јаблан отворити сезону лова на статистичаре? И тиме установити нови животни, или бар криминални правац? Да ли би Микан величанствени подржао тај правац? Да ли би од њега направио кул-

турни догађај? Уз лајаву Чарлијеву и ћутљиву Миканкину помоћ. Или то не спада у његов делокруг?

„Вероватно жене стављају више примедба на хотелске и угоститељске услуге од мушкараца. У нашем друштву воде са два према нула. Али ваља бити опрезан, ми нисмо репрезентативан узорак. Претпоставку би требало егзактно проверити на репрезентативном узорку. У статистици нема нагађања.“

Али има гађења. Шта те мучи, прикане? Гадљив сам на статистику, докторе. Има ли лека да ми помогне? Да умањи гађење? Не, да уклони статистику. Жалим случај, тог лека нема.

Да на манијака нахушка осветничке женске одреде? Да му отфикаре мушки понос.

Да ли је јуноша одвојио девојчицу из телевизијске сале, па се сада негде стискају и жвалаве? Одсутно, као и све што чине данашњи клинци чине. Волео би да са њим поприча као мушкарац с мушкарцем. Дао би му пар напомена о женама. Да га мање боле. Не вреди, личило би то на очинске савете. Ничег бескориснијег, ничег узалуднијег од очинских савета.

Шта ли му смешта Фирмирана? Има довољно времена да му закува шта год хоће. Ако је, нека само кува. Учиниће му услугу.

Зашто ли је одједном синуо Синовац? И зашто се пре тога смрачио? Жуљи мозак неодгонетнута заго-нетка.

„Андромољо“, пожелела му је приказа лаку ноћ.

10.

Са истока зора руди, са зором се нада буди, дан победе сада свиће, свет слободан читав биће, певушио је неко у Јаблановој глави, никако да умукне.

Дечаци су читали стрипове и жудели за стриптизе-тама. Мајке су терале учитељицу чулности. Машући рукама. Као што се терају пилићи.

Уз бурно одобравање народних маса, и удворан

плесак гутача ватре, Маршал је ходао по затегнутом ужету. Изнад амбиса у који ће се сручити његова лична држава, чим гутачи ватре поразместе бацаче граната.

Војна сила је парадилара улицама. У сјају и моћи. Гомила се стапала са тенковима.

Не, никакаве војне силе није било на обзорју.

Није више било ни истока, ни запада.

Није било ни облака. Није било ни магле. Чак ни сумаглице.

Биће сунца. И то у изобиљу. Статистичар је добио оно што је хтео. И Јагода је добила оно што је хтела. Само Јаблан није. Неки увек добију оно што хоће. Док други остану празних шака.

Шеф сале је лично пожелео Јагоди пријатан доручак. И леп излет. Време ће им ићи на руку. Развукао је уста од ува до ува, као да је он лично обезбедио сунчан дан. У складу са синоћном наруџбином. Убудуће, Јаблан ће морати да припази шта наручује, макар то било и у туђе име. Поготово када то чини у туђе име. Туђе се жеље лакше остварују од његових. Робусније су, продорније. Да се синоћ суздржао, можда би данас био поштеђен извесних активности. Али би зато био приморан на неке друге. Код Јагоде је увек морало бити неких активности. Није могла да седи с миром, нити је то допуштала другима. Производила је сувишне покрете, сувишне поступке, сувишне догађаје, да не би премрла од страха.

Да ли се шеф сале увлачио Јагоди само по службеној дужности? Или је у његовом додворавању било и нечег личног? Да га не узбуђују жене које га газе? Можда се роди и страствен романса између гошће и шефа сале? Јаблан им сигурно неће стајати на путу.

Статистичар је блистао.

„Шта сам рекао? Испадала је своје.“

Јагода их је натоварила ранчевима, утрпала је превлаку, воду, интегралне кексе и воће за закуску. Имала је и план стаза, да не срљају насумице. Мајсторовић

се снабдео ГПС-ом, тако човек увек зна где је. Гарантовано не можеш да залуташ.

Јаблан није имао ништа против лутања. А није баш увек ни морао да зна на којој се тачци налази у неком координатном систему. Драже му је било да искорачи из координатних система, када год то може. Координате су мрежа коју постављају други, да га у њу уплету.

Девојчица из ТВ сале се није придружила Гаврилу.

Јагода се поставила на чело колоне, као вођа пута. Јуношу је сврстала одмах иза себе. За Јуношом је ишла њена савезница Анђа. За Анђом се вукао Јаблан. Павле се својевољно прихватио зачеља. Као заштитница. А и да би, професионална деформација, имао потпун преглед.

До врха нема заустављања, одредила је челница.

Секли су поља. Краве су их равнодушно посматрале. Понеко од сељана би застао у повртњаку, да баца поглед на залудан свет који се шврћка около, док другима пуцају леђа.

Мајсторовић је заподео разговор са једном сељанком, да поприча са народом. Распитивао се о приносима и ценама. Ослоњена о ашов, сељанка је најпре одговарала шкрто, неодређено. Ко ће га знати шта градски лукавци покушавају да од ње испијају. Превејано је то, само гледа како да те насамари. Час посла ти одеру кожу с леђа. Зато и могу да табанају около као брљиви уместо да раде нешто корисно.

Онда је прешла на вајкања. Приноси су никакви, цене још горе. Нема ко да ради. Не може да се живи. Поцркаће народ ако се овако настави. Вајкања су била аутоматска, излизана од силних понављања.

У Павловом распитивању је било много усиљене извештачености. Онај ко разговара са народом не сматра себе његовим делом, далеко је изнад, обавештава се о подређенима.

При сваком укрштању, Јагода је проучавала мапу, одређивала правац, да не промаше. За сваки случај,

статистичар је консултовао ГПС са унетим координатама хотела и врха ка коме су грабили.

Сунце је зујало у ушима. Успон је постајао све стрмији. Пробио га је зној. Ех, када би заиста са знојем могао да избаци све своје отрове. Тешко да је то изводљиво. Као што ни са улица не можеш да спереш смеће, иако га спирају сваки дан.

Зашли су у неки шумарак. Па избили на чистину. Налетели су на камен на којем је црвеном фабром био исписан некакав број. Јаблану нису ништа значили ни тај камен, ни тај број. Јагоди јесу.

„Ево нас на врху!“, крикнула је, славодобитно.

Усхићење погледом је било обавезно. Предњачиле су Јагода и Анђа. Ни Павле није заостајао. Као човек од реда, знао је шта приличи.

Попните се на Попокатепетл.

Прорадили су фото апарати. Шта није усликано, није ни виђено. Шта није показано, није ни доживљено.

Била је обавезна и вода, било је обавезно и воће, били су обавезни и бисквити. Била је обавезна и пресвлака. За све осим за Јаблана. Остављено му је на вољу хоће ли да навуче прехладу. У купаћим костимима, где како су се само сетиле, Јагода и Анђа су се бациле на мало сунчања. Нема ничег здравијег од планинског сунца. И Јуноша је имао да му се изложи. Намазале су и себе и њега кремама са високим заштитиним фактором. Те креме су Јаблана подсетиле на ужас морских плажа.

Статистичар се овог пута извукао. Изговорио се преосетљивошћу на сунце. И на мору се завуче у неки ресторан, уместо да се пржи.

Пржење не долази у обзир, није здраво, слагале су се Јагода, Анђелија, женске редакције и њихове сараднице. Само умерено излагање сунцу. Да се упије енергија и добије боја.

Да се не загрцну од здравља? Залуђенице.

Од Јаблана се није ни тражило да се укључи у здрав

животни стил. Болесник је по природи. Уз толику несагласност животних стилова и циљева, брак није могао да опстане, објашњавале је Јагода.

Боље да се људи раставе у миру, него да се гложе, одобравала је анђеоски настројена Анђа. Редак је пример бивших супружника који су и даље у добрим односима. Обично се замрзе горе од најгорих непријатеља. Она честита Јаблану и Јагоди што су очували добре односе. Честиткама се придружује и Павле.

„Уопште, превише је мржње. Куља из људи. Ето и та емисија, коју најављују, како се оно зваше...?“

„Пљуваоница“, ускаче свезнајући статистичар, стручњаке на струњачу. Лакат за врат. Окинава цукахава захват. Нема ни да мрдне.

„Тако је, Пљуваоница. Ја стварно не разумем зашто људи гледају такве гадости. Још мање како могу да учествују у њима. Да сам власт, ја бих то забранила. Уместо да се рекламира на сваком ћошку. Каква је па то порука – Пљуну па залепи?“

„Вероватни је утврђено да постоји статистички значајна скупина која ужива у пљувању. Било као учесник, било као посматрач.“

„Без обзира.“

„Свака разумна власт узима у обзир значајне статистичке скупине. Од њих зависи њен опстанак. Ако ћемо право, демократија је примењена статистика, и ништа друго. Само што се ми још увек налазимо у незрелој фази демократије па нам требају заступници који тумаче вољу бирача. У развијеној фази, заступници нам више неће бити потребни, као ни избори. Замениће их статистичка истраживања. Статистички годишњак ће бити алфа и омега државне политике.“

Дајте ми статистику да покренем свет, тако гласи изрека. Није статистику, Јаковљевићу. Један, Јаковљевићу. Седи, Јаковљевићу. И добро загреј столицу. Где родих овакву суклату, вајкала се мајка. Као да га нисам ја правио, беснео је отац. Да ниси ти нешто, несретнице, петљала с неким на послу? Или с пошта-

ром? Или с неким комшијом? Камо среће да га је неко други право, боље би испао, поклапала би оца баба. А, тако? Јесте, тако. Ти то мени? Ја то теби. За ово ћемо још да видимо. Видели смо ми давно све што је требало да се види. Него не знам где су овој мојој слепици биле очи када је полазила за тебе. А лепо сам јој говорила... Али, не вреди, заћорила, па то ти је. Много си ме разочарао, Јакове, много, цедио је диша Глиша, са бескрвних усана. Шта је све за тебе учинила друштвена заједница? Та су учинили преци? А ти? Како враћаш? Ти ово зовеш цигарама, притеснио га је домар. Душу сам хтео да искашљем. Да ми више ниси донео овакво ђубре. Иначе, знаш шта ти следује за оно што си шкрабао по женском њц-у. Нисам ја. Немој ти мени, нисам ја, па нисам ја. Само то умете да кажете. Шта сам ја, ћорав, па не видим. Сто очију ја имам, сто. И на потиљку их имам. Ко је, ако ниси ти? Да нисам ја?

„Нуло“, зевнула је приказа, поспана од планинског ваздуха и планинског сунца.

Јаблана је стегло у стомаку. Препознали су га са билборда. Зато су им се и пришљамчили. Постао је јавна личност. А јавна личност је као јавна женска, свако може да те кресне.

Вратили су се усиљеним маршом. За ручком, шеф сале се поново створио крај њиховог стола. Пиљио је у Јагоду као маче у жижак. Овај се баш загрејао. Да не прокува?

„Има ли госпођа примедби?“

Наравно да има. Госпођа је увек имала примедби. На све и свашта. Од тих примедби Јаблан је и побегао, главом без обзира. А опет није успео да утекне. Можда је ипак требао да ангажује Барометра? Можда би тај сваки даљи додир учинио немогућим? Овако је развод остао недовршен. Тако ти је то када се ради аматерски. Нема правога познаваоца да стави црту на ш.

Угоститељски витез ће бити пресрећан да исправи све уочене пропусте. Хотелска управа јој захваљује на

сарадњи. Госпођине примедбе ће им помоћи да унапреде услугу.

„А цуре?“, имао је и Јаблан шта да каже по питању услуге.

„Какве цуре?“, брецнуо се шеф сале, ускочивши у званичну надутост.

„Зна се какве.“

„Господин је нешто побркао. Ово је угледан хотел, не кућа каква је њему на уму.“

„Какав је то хотел без блудница?“

Шеф сале није сматрао потребним да одговори на ово питање.

„Где је киша коју сам синоћ наручио?“, Јаблан није одустајао од својих замерки.

Шеф сале је одлучио да га не примећује. Наклонио се *јосиођи*. Затим се обрнуо, на петама. Да изврши налоге своје господарице.

По ручку, Павле га је одвукао у билијар салу. Прегадовољан собом, пустио га је тек после седмог пораза. Запосео је први слободни рачунар, отевши га испред носа неком клинцу, који је с муком прогутао псовку.

Мајсторовић је хтео да се обавести. И на одмору ваља бити у току. Да те догађаји не заскоче. Отварао је сајтове новина, часописа, телевизијских кућа. Налетели су и на Микана Величанственог. Фотка му се нашла испод наслова – Деконструкција деконструктивизма. Опа, бато. Тај ће далеко догурати, закључио је Јаблан. Што неразумљивије збориш, даље стижеш. Ипак је Душан у праву што се њега држи. Нека се само слободно спетљају. Јаблан им неће бити на сметњи. Као што неће бити на сметњи ни Јагоди и угоститељском витезу. Истина, Неница ће негодовати, али Неница увек негодује. То је зато што није овладала статистичком вештином. И што не ради у осигурању. Иначе би била добродушна као Павле Мајсторовић. Када радиш у осигурању, добробит клијената ти доноси паре. А несрећа их односи. По томе се осигурање разликује од

лекара и погребника.

Да је нешто отац радио у осигурању, другачје би завршио. Овако га је сустигла властита злоба, управо за кухињским столом, за којим је судио. Јаблан нема ништа са тим. Ни над отвореном раком није нико поминуо. А била је прилика. Напротив, сви су му тронуто стезали руку. Што се херојског ротвајлера тиче, ту је крофнасти нешто петљао, не Јаблан. Јаблан има необорив алиби. Читава продавница може да посведочи где је био, шта је радио.

Како да сазна шта мувају Алимпије и Фрмирана? Тога нема на интернету. На мрежи, све је наизглед доступно. Осим најважнијег. У томе је цака. У томе је варка. У томе је обмана.

Подло, подло, нема шта, тресао се Пихтијаста, с одобравањем.

Да назове Радмилу, не би вредело. Та је и забила нос у службене листове и гласнике да се закљони од оног што се око ње збива. Ни клима сервисер са ознојеном ћелом му није од помоћи. Да је стално у фирми, па у реду, смирио би Фрмирану. Али није. Дошао и отишао. Ко зна да ли ће се икада поново појавити. Бар да му је узео телефон. Да га замоли са хитну интервенцију.

Требало би да назове Душана, да види шта се збива, докле је стигао са својим правцем, како му иде са Миканом, али му се некако не да. Уосталом, могао би Душан и сам да се јави. Неспоразум је изглађен, Јаблан се покајао за оно што је направио, иако није ништа направио али се у име пријатељства претварао да јесте оно што није. Пријатељство, као ни историја, не функционише без лажи.

Уместо Душана, јавио се Тихомир. Да уверава, преклиње, кука. Не прихвата Јабланова уверавања да не може да му помогне. Хвата се за њега, грчевито, у фирми му је једино он преостао. Нека покуша да га опере код Синовца, ако већ не може ништа да уради код Алимпија и Фрмиране, њих двоје му, зна, никада

неће опростити Газдине похвале. Када би бар Свевишњем могао да дошане шта се догађа ономе кога је лично похвалио. Иако је то тешко. Окружили су га са свих страна. Ономогућили приступ.

Разбила се посуда која је некада била Тихомир. Тика. Стара кајла, печена на свакој ватри. Садржај се разлио. Мучно.

Девојчица уског лица је изашла из ТВ сале са неким другим дечаком. Где ти курвице. Где ли се део јуноша? Није ваљда да се негде забио па тугује? Мораће да му објасни пар ствари у вези жена. Да га мање боле. Мада, очински савети, знамо колико вреде.

У бару се препричавао данашњи планинарски подвиг. Јагода је била поносна на постигнуто време. Имали су одличан темпо. Ухватили су и сунца, таман колико треба. Ни превише ни премало. Видели су пределе. Направили су и предивне снимке. Што се тога тиче, могу да буду задовољни својим учинком.

Реч учинак је Јаблана подсетила на посао. На Фрмирану и лелујавог Алимпија. На пихтијасту, усталасану масу. На Синовца који фирми доноси више него сви они заједно. А колико доносиш, толико вредиш. Што значи да... Проклет био Попокатепетл. Не, Јаблан неће никада Синовцу признати првенство. Макар прошао као Тихомир. Нема начина да га на то натерају.

Тихомир умало да лиши фирму једне такве драгоцености. Умало да Свевишњем истера паре из џепа. Да Фрмираној успори успон. Да Алимпију измакне судбоносни степен. Да свима умањи плате и ко зна колико њих остави без посла. На срећу, спречен је у свом злочиначком науму. Уклоњен, енергичном акцијом, да не направи штету. Алимпије ће већ истражити ко стоји иза Тике, ко њиме управља, за чије интересе и по чијем налогу је покушао да их потопа. Ту нема зезања. Ко је покушао једанпут, покушаће поново. Преко неког другог, пошто је једна мина демонтирана. Али ко зна колико их је још постављено. Непријатељ

сигурно није све бацио на једну једину карту. Има још кечева у рукаву. Само чека повољну прилику да их истресе. Можда је и Јаблан, Тикин интимус, један од тајних адута. Није ли се, када јој је изречена пресуда, демонстративно солидарисао са том протувом?

Синовца и Стрикана ће чувати као очи у глави. Шта год да је било, јавности се то не тиче, такве ствари остају иза четири зида, ко гура нос тамо где му није место, остаће без њега, Стрикан је поново чврсто у пословном седлу. Са њим и Синовац. Искусан је то јахач, није га лако бацити коњу под копита.

„Али поподне још увек није испуњено како треба. Ја и Анђа смо данас размотриле све знаменитости које неизоставно треба видети. Има поприлично тога да се обиђе.“

Тога се Јаблан и бојао.

„Сутра после ручка идемо у етно село.“

Господе, поштеди сиротог Јаблана Јаковљевића, шта ти је згрешио, да овако страда? Свирепи злочин у етно селу, препичаваће крофнасти комшијама. Бивши муж расцопео главу бившој супрузи аутентичном етно секиром. Да ли је у питању злочин из љубоморе? Да ли је било нечега између настрадале жене и шефа сале хотела у коме су одсели? Чувши за убиство, шеф сале се одузео и још увек не може ни да мрдне, ни да проговори. Или је у питању неуравнотежена личност починиоца овог злодела? Ко је оставио необезбеђен етно реквизит? У онлајн издањима неко ће поставити следећи коментар: „Оваква аутентична етно убиства аутентичним етно оружјем треба уврстити у редовну туристичку понуду за имућнију клијентелу из иностранства.“

Екс брачни пар је, наводиће медији, био на екс породичној терапији, намењеној превазилажењу постразводских траума код деце и осталих чланова некадашње породице.

Мало о њему знамо, није био дружељубив сведочиће комшије. Радо је слушао приче о злочинима, рећи

ће крофнасти. Мора да су га надахњивале.

„После доручка ћемо на пливање. Уколико вода није превише хладна. Уколико јесте, нападамо следећи врх, седам километара удаљен.“

„А у Верхојанск, када ћемо у Верхојанск?“

„Поштеди нас својих неумесних лупетања. Сачувај их за неког другог.“

Са распореда, разговор је скренуо на породичну терапију. Анђелија је била очарана оним што јој је Јагода испричала.

„Просто ми дође жао што нисам разведена, па да и сама приступим сличном поступку.“

„То може да се уреди очас посла“, уверавао је статистичар свог анђела.

„Лако је теби, сада кад имаш контакт са врхунским стручњаком за развод.“

„А шта, ти као ниси узела податке?“

„Шта ће ми? Немам намеру да се разводим.“

„Намере су једно, статистика нешто сасвим друго. А статистички трендови јасно кажу...“

Трендитис повезан са брендитисом. Тешка, тешко излечива болест.

У апартману, Јаблан је покушао да потомка ослободи породичних пливања, разгледања и пентрања. Било му је жао дечка. Јагода није хтела ни да чује. Овде су да буду заједно, не да свако иде на своју страну. Да поделе доживљај, пронађу разорено заједништво.

Превртао се у кревету, никако да заспи. Ништа необично, у новим просторима би заспао као код куће тек треће ноћи. Толико му је требало да се навикне.

Одлучио је да остане будан и вреба зору. Ту игру је играо у детињству. Покушавао је да ухвати тренутак преображаја, када ноћ прелази у дан. Редовно је губио. Заспао би у мраку, отворио очи при пуној дневној светлости.

„Докле мислиш да чмаваш?!“, дрмусала га је Јаго-

да. „Крајње је време да сиђемо на доручак. Данас има доста тога да обавимо.“

Са Јагодом увек има превише тога да се обави.

Шеф сале је дошао по своју порцију примедби. Без Јагодиних закерања, дан би му био тужан и празан, као параде, као недељно поподне којим одјекују радијски преноси фудбалских утакмица.

Вода је била баш како треба, одлучила је стручна комисија, састављена од Јагоде и Анђе. Женске редакције су, наравно, знале и која је права температура за купање, и колико често се улази у воду и колико се има препливати у цугу. Све је било најбрижљивије одмерено.

Павле Мајсторовић је знао проценат смрти изазваних утапањем. Распредао је и о ризичним групама, склоним дављењу.

Јаблан би, са своје стране, имао шта да каже о давитељима, али га је мрзело.

У води се статистичар држао на сигурној удаљености од Јаблана, тако да ту ништа није могло да се учини.

Отишли су заједно на пиво, због Павлове преосетљивости на сунце. Добро смишљена, та преосетљивост. Како се Јаблан тога није сетио? Поштедело би га то многих мучних часова. Жене су се држале сунцобрана, излажући се зрацима таман онолико колико треба. Јуноша се држао својих слушалица. Пиво је Јаблана чинило поспанам. Поспаност му је годила. И етно село је одремао на ногама. Другачије не би могао да га поднесе.

Протекло је пар дана, у пентрању, пливању, разгледању знаменитости. Обишли су један манастир, спустили се у једну пећину, посетили родну кућу песника из тог краја. Шеф сале није пропуштао прилику да се Јагоди нађе на услузи. Стекла је свог мушког роба, што је одувек желела, а Јаблан одбијао да буде.

Јаблан није примећивао благотворно дејство тера-

пије којој су се подвргли. Ни на себи, ни на Јагоди, ни на Гаврилу. Можда је то терапија са одложеним дејством, откуд он то зна? Да ли је неки стручњак за породичне и екс породичне односе? Јасно да није. Шта онда хоће? Шта кога брига шта он осећа и не осећа, примећује и не примећује. То је његова лична ствар. Није на њему да суди, него на другима, упућенијима.

Онда се поново спустила киша. Ситна, игличаста.

„Рекло би се да ипак није испадала своје. За овај предео и овај временски период“, боцнуо је Јаблан Мајсторовића.

„Одступања од просека су такође статистичка величина“, није се дао збунити зналац језика којим говоре бројке.

Проклета статистика, не можеш јој ништа, све прогута, све провари.

Како да макар запара ту непоколебљиву незбуњивост? Како да је макар поколеба?

Није имало шта да се ради. Отпали су и пливање, и пентрање, и разгледање знаменитости. Анђа чак ни код Јагоде није могла да прође са својим романтичним кишовитим излетима.

Јагода је била све натмуренија. Зановетала је све ситничавије. Изналазила је нове и нове мане. Што је Јагода била несноснија, то је шеф сале био мекши, предустретљивији, податнији. Овакво уживање му одавно није приређено.

Ипак, Јаблан ју је добро познавао, у њеним закерањима није било праве жестине. Помирила се са поразом. Чак је и бусију испред директоровог кабинета заузела више реда ради, колико да нечим испуни време. У заседи су биле обе савезнице. Овог пута су успеле да дишу истерају из невидљивог агрегатног стања, али је то било све што су постигле.

„Фолирант“, процедила је Јагода кратко по повратку са задатка.

Јаблану је одједном наспело да буде пажљив. Хтео је да искочи из уобичајене улоге. Да изненади и Јаго-

ду, и њене саветодавце. Показаће им да га не познају онако добро као што су веровали. Нису му ушли у душу. И неће.

Лежала је са часописом одложеним на кревету и бележницом на ноћном сточићу. Била је реткост затећи је тако, ничим заузету. Црте су јој дошле мекше, држање приступачније. Упитао је шта мисли за сутра, ако се разведри. Показала му је на бележницу. Подигао ју је, отворио, махиално сео на ивицу кревета, да заједно погледају. Нагао се да му нешто растумачи, осетио њен дах, уронио у њене очи, отворила се у њима вртоглава дубина. Даље је све ишло само од себе. Усне и руке су нашле свој пут, тела су се спојила.

„То је због ове кише. Растројила ме је. Расквасила. Омекшала. Не умишљај себи свашта, ти си за мене заувек прошла прича“, рекла је као да се правда.

Отишла је у купатило, да са себе спере Јабланов додир.

Током вечере држали су се круто, на наглашеном одстојању. Збуњена сама собом, Јагода је била ћутљива чак и са Мајсторовићком. Још увек није стигла да се посаветује са женским редакцијама, није сасвим сигурна да ли је секс са бившим супругом права ствар, неважна успутна договорштина или гадна грешка. Ни да ли то улази у очекиване, пожељне или непожељне ефекте екс породичне терапије.

Отишао је првим аутобусом, пре доручка. Јагода га није задржавала, разменили су једно суздржано - здраво, а Гаврилу тешко да ће недостајати.

„Побегуља“, придружила му се приказа.

У путу, небо се бистрило. Имаће леп дан за излет. Чим се прибере, развезаће Јагода о терапији која, ето, није спроведена до краја јер је, варијанта а, стругнула кукавица од њеног бишег супруга, тај је откад га зна само бежао, иако му то ништа не вреди, од себе нећеш утећи. Зато што су, варијанта б, бившем супругу искрсле неодложне пословне обавезе.

Жена на седишту до њега је претурала по својој та-

шни, отварала је, затварала. Аутобус је поскакивао, музика трештала. Дико мој, судбу ми крој. Моја мала сваком дала, јој каква сам ја будала. Отац је певушио о зори која руди. И дану слободе који свиће. Слободу су доносили тенкови, челичним гусеницама гњечећи улице. Душан се, кроз шипраг ознојених тела, пробијао ка првом реду, да боље види. На подијуму, Маршал је жонглирао Истоком и Западом. Алимпије се увијао. Тихомир молио да га приме у војску. Гаврило је, скачући по билијару, показивао нови мобилни, мајчин поклон за завршетак школске године. Микан није знао где је Камчатка, па су га послали код дише Глише који је, напетих образа, дувао у фрулу. Домар је тражио два штека цигара, свакодневно у наредних месец дана, да не пријави ко је нацртао оне безобраштине у женском вецеу, један ће вероватно продати. Јаблан је трчао уз покретне ступнице, кретале су се брже од њега. Вукле су га уназад ма колико запињао.

11.

Када би Јаблан свратио до полицијске станице, да пријави извесне *мушине радње*, како се то већ каже, у које, по природи посла, има увид, отац би можда био њиме задовољан. По први пут. Зато то неће ни урадити. Ускратиће му то задовољство, као што је и њему самом много тога ускраћивано. Из потребе да се нанесе бол, измишљани су пригодни и привидни разлози, како би се злостављане прерушило у нешто оправдано, пожељно, корисно. У злостављању је најгора лаж којом се обавија. Мило за драго, молим лепо. Неће Јаблан ништа да чини зарад туђег задовољства, било чијег.

А можда отац и не би одобрио такав поступак, као што никада није одобравао ништа што би Јаблан урадио. Можда би му нашао мане, узео као повод за грдње и омаловажавања. Отац је поштовао власт. Власт је имала ступњеве, који се нису могли прескакати.

Што је власт нижа, то ти је ближе. Што ти је ближе, то више утиче на твој живот. Како ћеш проћи у војсци, мање зависи од генерала, кога можда никада и не видиш, чак ни издалека, за кога и не постојиш, осим као бројно стање, него од непосредније надређених, од капетана, поручника, водника, од њихове добре или зле воље. А није се замерати онима од којих зависиш. Иначе си награбусио. Виша власт ће стати на страну ниже, насупрот онима који је оспоравају, зато што брани начело владања. Ако је нижа власт негде забрљала, на вишој је да то уочи и исправи, не на подређенима. Власт је погрешива искључиво према горе, не према доле. За Фирмирану би тако био надлежан Алимпије, за Алимпија они изнад њега, за њих пихтијаста, за пихтијастог држава. Тако то иде, све по реду. И шта ту има Јаблан да се уплиће? Је ли га неко овластио? Није. Нека се онда не петља тамо где му није место. Има ко да брине.

Није то мој посао. Има ко да о томе брине, понављао је отац. Био је поносан на то што је знао где му је место. Била је то врлина над врлинама, која мора бити награђена. Презирао је оне који се гурају тамо где их нико не зове. Заслужили су најстроже казне. Са ограничењима се није тек мирио, пригрлио их је свим срцем. На своју срећу, није доживео време у коме ће се обелоданити да нема ко да брине.

Јаблан се опирао ограничењима, чак и када их је привидно прихватио, да би избегао сукобе. Није пристајао да буде гурнут међу ненадлежне.

Да ипак сврати до полицијске станкице? Није му далеко. Шта га се тиче како би се отац према томе односио. Прилепио му се тај човек, као сен, никако да га се реши. Настанио у њему, никако да га избаци, ухватио је корен, никако да га ишчупа.

Двоумио се. Било би лепо задати мало зорта читавој тој булументи, од пихтијастог и Стрикана, па надаље. Нека им клецају колена, прескаче срце, дрхте гаће. Нека их облива ледени зној. Нека им грч кида

утробу. Нека им оловна кугла налегне на груди. Баш би то лепо било. Још кад би му успело да их све баца иза браве, ух, да прсте полижеш. Освета је најслађи слаткиш. Не могу да прођу некажњено они који су се усудили да га зајашу. То се не опрашта.

Хоће ли, међутим, бити тако? Како ће га муркани примити? Хоће ли га гледати у чуду, као неког ко је залутао? Сигурно им не долазе баш сваки дан тек тако, равно с улице. Дobar дан, добар дан, имао бих да пријавим, молим лепо, попуните формулар. Хоће ли га отписати као будалетину и блесоњу? Или ће се бацити на траг који им буде дао? Како да увери инспектора да не булазни? Овај ће га премеравати испитивачки, у кошуљи заврнутрих рукава, са олабављеном сребрно сивом краватом, голих маљавих подлактица посутих сунчаним прахом, процењујући у коју категорију да га сврста? Куцкаће оловком по столу. Постављаће питања, покушавајући да га ухвати у противречности или збуну, због чега ће Јаблан постајати несигурнији, сам себи деловати све блеђе, неуверљивије док коначно не помисли како и нема да каже ишта иоле важно. Копнеће под тим сумњичавим, испитујућим погледом. Тада му више ни до чега више неће бити, ни до освете, нити до било чега другог, осим да се што пре изгуби. Уколико га до инспектора уопште пуште.

Можда себи натовари беду на врат. Шта ако су сви они повезани, Пихтијаста, Стрикан, мурија, па се, удружени, навале на Јаблана. Мудрије му је да се не залеће. Да не срља тамо где не зна шта га чека. У власт се није уздати. Врана врани очи не вади.

Барометар је имао брижљиво уређену чекаоницу. Са два прста дебелим тепихом, елегантном црном гарнитуром, сликама по зидовима, застакљеном витринном са правничким књигама и сточићем са хрпом правничких часописа на неколико језика. Сад, тешко да ће странке прелиставати правничке часописе док

их адвокат не прими, а ни књиге нису баш при руци, ако затребају њиховом заступнику, али им то и није била намена. Поверен им је значајнији задатак, да већ с врата увере клијенте у упућеност и знање оног коме су поверили или ће поверити свој случај.

Лампа са абажуром је натапала просторију пригушеном, златасто смеђом светлошћу, испуњавала је позданошћу и поверењем. За пултом је седела девојка у блузи беж боје са чипкасто оивиченом крагном и рукавима, танких, брижљиво извучених обрва, непокретног лица. Барометар је држао до таквих ствари. Утисак је више од половине посла. Ту не треба шкртари-ти. Вреди платити и особу која ће, самим својим присуством, свакоме одмах ставити до знања да се до тебе не може тек тако. Што си неприступачнији, то ћеш боље проћи. Већа си марка.

За гарнитуром се врпољила жена упалих образа, широко растављених очију.

„Господин Јаблан Јаковљевић“, најавила га је девојка тако званичним тоном да му се у тренутку учинило да се то односи на неког другог. Умало и да се осврне, да потражи тог господина кога малопре није било.

„Уђите, господине Јаковљевићу. Господин адвокат Продановић ће вас одмах примити“, показала је ка тапацираним вратима. И господин адвокат Продановић је био неко други, не онај исти Барометар са којим се некада преслишавао пред испите, који му је пар пута годишње подносио извештаје о томе где је ко из генерације стигао. Јаблана су изненађивали овакви преображаји.

Жена за гарнитуром га је испратила непријатељским погледом, али се није усудила да било шта каже.

Светлост у канцеларији је била неонски бела. Као да се одједном нашао у операционој сали.

Насупрот Барометру седео је човек рошав, са залеђеним негодовањем на лицу. Барометар се подигао, заобишао радни сто, да би Јаблана, по руковању, по-

садио у фотељу са стране.

Рошави је устукнуо пред непознатом особом.

„Мој колега и пријатељ“, рекао је Барометар да га умири. „Поуздан као стена. Шта је пред њим речено као да је земљу закопано. Видите, чека нас тежак посао, нећу да вас лажем. Када је о деци реч, судови су пристрасни према мајкама.“

„Та лудача није у стању да се стара о деци. Није у стању да се стара ни о себи.“

„То је оно што треба да докажемо. Потрудићемо се да то и урадимо. Ставите на папир све што говори у прилог неуравнотежености ваше бивше супруге, људе који то могу да потврде и тако то, па ћемо следећи пут да размотримо шта је од свега тога употребљиво на суду.“

„Свако зна да је она лудача. Шта сам ја од ње истрпео свих ових година, то нико други не би могао.“

„Утолико боље, али нам сви нису од помоћи. Требају нам конкретна имена. И конкретни поступци који ће поткрепити ваш захтев.“

Рошавог као да је бунила реч конкретно. Врпољило се,

„То би било то за данас.“

„Онда, када да опет навратим?“

„Прикупите неопходне податке, па се јавите. Госпођица на улазу ће вам заказати састанак. Зна мој распоред далеко боље од мене. Ја то не могу да држим у глави. Морам да ослободим мозак, мислима треба простора.“

Рошави је врата затворио лагано, као да се боји да их не оштети неким наглим покретом.

„Хоће да узме децу бившој жени. Не пита за цену, само да јој га завуче. Да је натера да цвили. Немам ништа против. Разводи томе и служи. Права прилика за освету.“

Јаблану је жао рашчеречене дечурлије.

„Шта има код тебе?“

Јаблану је било непријатно због жене која чека на-

пољу. Може он и касније. Прво служба, после дружба.

„Нека је, нека чека. Нека се кува. Што се дуже кува, биће мекша. Уосталом, нема заказано. Рекао сам јој да ћу је примити ако будем стигао. Нешто ми се све чини да данас нећу ни стићи. Рећи ћу малој да је убацаи за неки други дан.“

„Немој да због мене губиш странку.“

„Ништа ти не брини. Ако јој је стало, доћи ће поново. Ако јој није стало, не би била спремна ни да одреши кесу. А ја нећу да радим за ситне паре. Доћи ће, скоро сигурно. Странке су као муве. Што их више тераш, више наваљују.“

Госпођици је наложено да муву из чекаонице премести за неки други дан. Госпођица је, Јаблан признаје, звучало боље него госпођа.

Јаблан се премишљао како да наведе разговор на оно због чега је дошао, а да не испадне као да моли за услугу. Мрзео је да моли, то га је понижавало, давало је надмоћ ономе од кога је зависило испуњење молбе. Пружало му је прилику да ускрати или услиши, да Јабланом располаже по својој вољи, онако као што су за породичним ручковима произвољно награђивали и кажњавали. Мрзео је да тражи услуге, да не увећава свој дуг, ни овај који је стекао рођењем неће скинути с грбаче све док не врати живот којим је задужен.

Да може да нареди, то би већ било нешто сасвим друго. Тада би он располагао туђом вољом али себе никада није уверио у право на тако нешто. Чудио се онима који издају наређења природно, као што ходају или дишу, уверени да је то нешто што им припада. Можда није имао довољно вежбе, па му наређивање није прешло у навику, није постало механизам који аутоматски функционише. Пропустио је у детињству да овлада том вештином, сву своју снагу је користио да се брани од туђих напада, за подјармљивање му ништа није преостало. Сада је прекасно да то надокнади.

Шта му је онда преостајало када му нешто од неког

затреба? То се није могло избећи, иако се трудио да буде што ређе. Требало се некако довити, некако измајсторисати да испадне као да он ништа не тражи, још мање моли, нити му ишта треба, него да све иде само од себе, без његове намере, жеље, чак и без учешћа. Да му и нема друге него да, мало преко воље, прихвати оно што му се само понудило.

И то је имало својих опасности. Било је и несносно насртљивих људи, који ти просто намећу своје услуге, па су озлојеђени, увређени ако их не прихватиш. Таквих који би да те поробе оним што ти чине.

Барометар се раскрекетао, као и увек. Ето, пре неки дан је срео колегиницу са студија, ону што је залутала на права, па се једва провлачила, понекад су је пуштали да положи из чисте самилости, манула се струке за коју и није била, паметна одлука, па сад води некакав дућан, каже добро јој иде, али једе живце.

Да се не зове *Комишница*, тај дућан.

Не, не зна Барометар како се тај дућан зове, није му рекла, а није ни важно. А чуо се и са оним штркљастим, оним што је стално био нечим незадовољан. Сада је незадовољан послом. Хоће да га промени.

„И са мном је исти случај“, нашао је Јаблан згодно место да се надовеже.

„А је ли?“, Барометар је попримио израз адвоката из ТВ серија када их судија пресече, није му било право што му се упада у реч.

„Јесте. Баш размишљам о томе шта бих друго могао да нађем. Или да започнем.“

Барометар је пришао прозору, да променом положаја промени ток својих мисли.

„Тражиш већу кинту?“

Ех, кинта. Увек све наврћу на кинту, љутнуо се Јаблан. Све остало им је несхватљиво. Јаблан не ради на то погонско гориво. Није апарат истоветан другим апаратима.

„Није лова у питању.“

Барометар је подругљиво подигао обрве. Другом

ти то, не мени.

„Није само то“, исправио се Јаблан из страха од изругивања, нападнут је сопственим оружјем. „Наравно, већа пара би добродошла. Него уопште. Затровано је све тамо где радим.“

„Ех, свуда је затровано, друшкане мој, свуда. Са тим ваља живети, нема друге.“

„Спутан сам, не могу да се размахнем. Трунем. Користим само део својих способности. Све остало одумире.“

„Је ли?“

Обрве су се поново подигле. Његова намера се овде потцењује, његови се разлози не узимају озбиљно, жестио се Јаблан.

Апсолутно је неопходно да напусти свој садашњи посао, сада је у то сасвим сигуран, мора то да докаже и овом жапцу, баш зато што му не верује. Само да није ове неонске белине која га разбија, не, не подсећа то на операциону салу, пре на салу за сецирање из криминалистичких филмова.

„Има и много муљања.“

„Где га нема?“, процедио је Барометар с досадом.

„Мислим да ће ме узети на зуб. Боље да их предухитрим. Да одем пре него што ме отерају.“

„Неком си се замерио?“

„Није баш да сам се замерио, него...“

„Неком си стао на жуљ?“

„Није баш да сам неком стао на жуљ, него...“

„Некоме си на путу?“

„Није баш да сам неком на путу, него...“

Барометар се вратио за сто.

„Онда не разумем.“

„Све је то доста замршено.“

Барометар је направио киселу гримасу. Само да не крене размрсивање.

„Није ни важно. Не морам баш све да разумем. Ти сам најбоље знаш на чему си. Како мислиш даље? Да потражиш други посао или да отвориш неки свој би-

знис?“

„Наврх главе ми је и шефова и газди. Повраћа ми се када само помслим на њих. Радије бих сам.“

„У струци? Или имаш неку другу идеју?“

„У струци. Није да сам заљубљен у права, али то једино знам да радим.“

„Хм. Привредно право. Право да ти кажем не знам шта би с тим могао да започнеш.“

Ако ти не ваљамо, а ти нађи боље, ако можеш. А нећеш наћи зато што бољег нема. Него си ти овде нашо па зашто. Тако је отац одвраћао на Јабланова негодовања.

„Али, ако си тако одлучио, размисли које су могућности. Нешто се вероватно може. Ја више волим да радим са појединцима.“

Не, није Барометар понудио помоћ. Прикупио је податке који су му били неопходни да освежи картотеку. И даље га ствар није занимала. Када следећи пут сретне неку мерну јединицу са студија, рећи ће, сећаш се оног Јаковљевића, оног што сам га преслишавао пред испите, решио је да се баци у сопствени бизнис. Вероватно нека агенција за правни консалтинг предузећа, или нешто слично. Ни сам још увек није начисто.

Јаблан није више имао шта да тражи у адвокатовој канцеларији. Барометар је направио гест којим клијентима ставља до знања да је састанак завршен и да им је време да оду.

„Довиђења, господине Јаковљевићу“, испратила га је чипкаста госпођица.

Носи ли госпођица и чипкасти грудњак и гаћице? Јаблан би то волео да зна. Неће је приупитати мада јој то на неком другом месту можда и не би било криво. Заскаче ли је жабац? Крекеће ли, кре, кре, кре, на врхунцу, пре него се отромбољи?

Назвао је Нераздвојне Другарице. Требао му је јак коктел.

Пред зору, сањао је да је облак. Плута тако небом,

вођен ветровима, и никако да се одлучи где да истресе свој водени терет, вуче га около, све мргоднији.

Помислио је да назове Јагоду, да види шта се збива тамо на планини. Није му се дало. Шта би уосталом радили? Скупа са Мајсторовићима шипче ка некаквом видиковцу или упражњавају пливање и сунчање, у складу са упутствима за здрав живот. Мајсторовић сипа статистичке податке, Мајсторовићка и Јагода размењују најновија сазнања по купљена по женским часописима и сајтовима, Гаврило се не одваја од својих слушалица, Јаблан ту никоме није потребан, а тако је и боље. Они којима требаш очекују од тебе више него што им можеш дати, па се онда осећаш бедно зато што си заказао, изневерио. Најсигурнији си када се од тебе ништа не очекује. Тада не можеш да подбациш.

Дан се распростро пред Јабланом, недогледан. Чиме да га испуни? Није имао шта да ради, осим да постоји, а чисто постојање је неиздрживо. То није бол, то је чист ужас, немогуће га је поднети. Зато се свако стара да буде стално нечим заузет. Било чиме. Пријатељство и љубави, забаве, страсти, послови, бриге и страхови, све то служи само једноме – да се потисне страва постојања. Људи се збијају у гомиле да тако збијени некако издрже неиздрживо.

Душан је одушевљен идејом да се нађу, има шта да му исприча, мисли му се само роје, нашао је место за рад, не може бити подстицајније и боље. Код куће нема праву атмосферу, и сам се Јаблан уверио. Већ се бацио на посао, све прашти.

Градски аутобуси су били ужарене лимене кутије. Путници су се пекли. За сваки празник прасе. То је било под обавезно.

Ускочио је у такси. Таксиста је псовао раскопане улице, рђаво асфалтиране коловозе, лоше распоређене семафоре, све се заверило да њему загорча живот. Онда је колона стала и није се могло даље. Неки људи су се мували двадесетак метара испред, деловали су

више мрзовљно него претећи. Њихало се пар транспарената. *Лойови! Излазиће најоље! Хоћемо наше! Напог ће га сугу!*

Јаблан се нагледао таквих транспарената, били су отужно слични. Својевремено је и сам ходао около са масом, истина, далеко већом од ове овде, звиждао, урлао, махао песницом, претио некоме тамо, сада је сам себи смешан када се тога присети, као да је од њега ишта зависило. Врзмало се ту и нешто новинара, са микрофонима, фотоапаратима, камерама.

„До курца!“, дрекнуо је таксиста и налегао на трубу, да снажним звучним млазом разбије чеп, који му се испречио на путу.

У отвореном прозору са возачеве стране, појавили су се женско лице и микрофон.

„Као професионални возач, шта мислите о блокади саобраћаја?“

„Мајке им га свима набијем, ето шта мислим. А и теби ћу да га утерам. Ви новинари сте најкривљи. Да није вас, не би ни правили овакав циркус. Него им се прохтело да их виде на телевизији, да о њима пишу по новинама, мустре су за сликање, нема шта. А ти пусти ово ако смеш. Смеш ђавола“

Лице и микрофон су се хитро повукли.

„Не вреди да чекамо. Ови су се утаборили, ко зна докле ће овде да седе. Мораћемо заобилазним путем.“

Таксиста би очас посла завео ред, да је нешто власт. Предузео би већ он шта треба. То што треба се кретало од тамнице на хлебу и води, преко туцања камена и насипања путева, до сечења руку, стрељања, вешања и черечења. Гноји се гнев у човеку, као рана. Када се склопе околности, то провали. Човек је тада у стању да почини свашта. Рига гнев, у грчевима, заклањајући се иза неког вишег оправдања. Или напросто откачи, подивља због неког сасвим безначајног повода. Јаблан препознаје себе у таксисту, као у неком огледалу које све чини изражајнијим. Непријатно му је то што види. Стеже га. Само да што пре изађе.

У ували, светлуцали су чамци. Продавци су распрострали наочаре за сунце, креме, лопте и остале реквизиите. Нашло се ту и дечијих змајева. Са ранчевима и торбама, купачи су хитали ка језеру. Промицали су бициклисти. Прошао је поред терена за фудбал и кошарку. Нашао се на супротној страни острва, у низу су се благо љуљушкали сплавови. Испред бирцуза *Алас* посегао је за моблиним.

„Сачекај ту минут два“, наложио му је Душан тоном војног заповедника који усмерава своје јединце. Тај тон је био нов. Шта ли се с тим човеком догодило за ово кратко време?

Није знао са које стране да очекује зачетника историјског правца, и то му је сметало, терало га је да се осврће лево и десно, иако за тим није било никакве потребе, јавиће му се одакле год да наиђе, али би да на време опази оног ко се приближава, чак и када му од њега не прети никаква опасност.

Уместо Душана доскакутала је професорка ликовног, сва раздрагана. Њен сплав је доле лево, пресрећна је што може да послужи корисној ствари, Душко је ухватио залет, а њено је да помогне колико год може.

Сто на сплаву је био прекривен књигама и папирима. У морнарској мајци и платненим панталонама, Душан је личио на рибара који је управо испловио на пучину, уздајући се у богат улов.

„Ово је право место за рад. Мисли само теку. Као ова вода. Ток реке. Историјски токови. То ме надахњује. Разумеш?“

Није разумео, али је крајње озбиљно климнуо главом, још увек се осећао помало кривим због оног код Микана, па му је било стало да то исправи.

„Извињавам се за онај аут правац.“

„Који аут?“

Душан је деловао искрено изненађен. Као да је савим избрисао из сећања догађај због кога умало да Јаблана избаци из свог живота.

„Знаш оно, код Микана...“

„А... то?“, одмахнуо је Душан широкогрудом. „Заборави. Није битно.“

Јаблана је повредио олако удељен опроштај. Зар је толико неважан да се може тако брзо прећи преко онога што је учинио? Зар је његов успад, ако је то уопште био испад, већ смештен у историју њихових односа, као у складиште из кога ће бити извучен ако и када затреба?

„А и женски угао ми је од огромне помоћи.“

Улога бордела у историјским токовима. Заборавио да предложи. Вишеспратнице и вера.

„Када је о храни реч, жене су далеко упућеније и позваније од нас. Шта ми о томе знамо? Ништа. Само пождеремо оно што нам се стави на сто. А ток хране је важан историјски ток. Можда један он најважнијих.“

Душан је прешао преко Дуње оним посебним, милујућим погледом.

„Ах, ја сам ужасна куварица“, пренемагала се, уживајући у том миловању.

Нешто је струјало између то двоје, готово опипљиво. Могла би Невеница, препеченица, да доживи прилично непријатно изненађење, помислио је Јаблан, због нечег задовољан. Тако јој и треба. Помислила је да мужа има у шапи па да са њим може како јој се ћефне. Заслужила је ћушку коју ће добити.

Душан је нашироко распредао о вези између поступака, историјске судбине и начина исхране једног народа. Другачије се у историји постављају народи који се претежно хране купусом од оних којима је главно месо. Много тога зависи и од односа између свињског и живинског меса. Вински народи, опет, другачије поступају од пивских. Оцртавао је историјске токове, указивао на бране, на оне уставе које неки временски одељак учине скоро непомичним, претворе у мртвају, у таквом смо једном и сами својевремено живели, све док поново не провали. Устави, заправо, дефинишу такве уставе, зато и трају колико и оне, убацила се Дуња, Јаблан је био сигуран да је сопствене речи стави-

ла у Душанова уста, трбухозборац.

Прешао је на историјске личности.

„Узмимо једну историјску личност. Шта је чини историјском? Неупућени мисле да су то изузетне особе. Ништа погрешније. Историјска личност је оваплоћено доба. Празан суд који епоха испуњава садржајем. Што је суд празнији, то боље. Више ће историјског садржаја моћи да прими. И у чистијем облику, пошто се неће мешати са неким другим.“

А шта је са погонским горивом историје, волео би да сазна Јаблан Јаковљевић.

Ах да, погонско гориво, ширио је руке Душан. Била је то радна хипотеза. Надградио ју је. Стигао је до свеобухватнијег приступа. Покушава да узме у обзир све важне факторе. Почев од основних, као што су храна и пиће. Да би дошао до синтезе.

Душан се огледао у Дуњиним очима. Важнији него што је и себи и било коме икада био. После дуге потлачености, овладао је једном женом и то му је дало крила. Или је та жена овладала њиме, вештије од отворено, грубо заповедничке Невене, претварајући се да се покорава, па га води онамо куда хоће а да притом изгледа као да за њим каска. Господари се и привидним повлачењем, привидним потчињавањем, не само наметањем. И слабошћу, не само силом.

Блискост је била тако збијена, да је Јаблан ту био сасвим сувишан. Ипак, никако да оде иако се стално накањивао, стално најављивао свој полазак, под изговором да не смета. Задржавали су га. Требао им је сведок. И сами су били још увек изненађени што су открили једно друго. Годинама су се мимоилазили по ходницима исте школе, сусретали у истој зборници, сасвим равнодушни. А онда, цап, кврцнуо је негде неки прекидач, струја је потекла. Почело је сасвим случајно. Случајно јој је, онако успут, можда се задесило да су се из школе враћали истим путем и у исто време, можда је она напоменула да је маштала о томе да постане сликар, Душан споменуо историјски правац, ко-

ји би волео да заснује, колико разговора ради. Она се примила, требало јој је нешто да је извуче из чамотиње. Загревала се све више, ископала утицајног познаника. Тако је то отприлике било, уверен је Јаблан.

Помињу планове и будуће промоције. Ех, кад своје снаге удруже Душан и Микан, обојица силни, где ће им крај бити. Упркос опроштају, Јаблана нешто штреце на помињање Микана, и даље се осећа кривим, али је ту и нешто што га пече горе од кривице. Излетео се, неопрезно. Дао им прилику да га осуде – ах, какво неприлично понашање. Да му, што је још горе, чак уделе и опрост, онако као што се просјацима удељује милостиња.

Не, не треба Јаблану њихов опроштај. А и нема шта да му се прашта зато што нема на чему да му се замери. Осим на превише благодости, премало подругљивости. Заслужио је Микан далеко јачу, далеко отровнију дозу од оне коју је добио. Заслужили су богами своје и Душан и његова раздрагано распламсала муза. Неће превазићи себе, макар се поставили на главу. Тај подухват још никоме није успео. Можеш да откријеш нове континенте, можеш да одеш на месец, али себе да прескочиш, као што се прескачу лествицу на атлетским такмичењима, од тога нема ништа. Као што нема ништа ни од Алимпијевог степеника. Пиши пропало.

Јаблана сврби да им сасвим покопа тог њиховог медијског свеца заштитника. Да га сахрани једном заувек. Неће се тај повампирити, када му Јаблан забије у срце глогов колац своје поруге.

Надимала се озлојеђеност, расла увређеност. Шта ту пред њим парадирају тим својим полетом? Мука му је од свих парада, почев од оних на које га је отац вукао из васпитних разлога. Шта ту позирају? Повраћа му се од свих поза, почев од очевих. Шта се ту праве важни? Видеће их кад обесе нос, кад им се полет издува, нада спласне, када се покаже да је Микан оно што јесте и ништа друго, да је Душан оно што јесте и ни-

шта друго.

Завршиће у кревету, то двоје, ових дана, ако већ нису. Можда се, чим оде, баце једно другом у загрљај, загрејани, понесени представом коју су приредили, публика је моћан афродизијак. Једно време ће живети у заносу склада, који ће им се чинити савршеним. Повероваће да су пронашли ону другу половину властитог бића, која им је недостајала. Онда ће се отворити прве напрслине, шириће се незадрживо, све брже. Са мржњом у срцу, наћи ће се међу рушевинама, кривећи једно друго за пропаст некада заједничког замка. Почеће да се уједају, то је неминовно. Спајају се њена и његова фантазма, не она и он. Када се фантазма расточи, принц претвори у жабу, принцеза у праљу, спој пуца.

Нема недостајућих половина, које ће нас употпунити, Јаблан је са тим начисто. Има само партнера, као у бизнису, који се мењају према потреби. Сваки пар је привремено партнерство склопљено ради чулног задовољења или одржања заједничких самообмана и заблуда.

Боље је да оде. Пре него што направи нешто због чега ће поново жалити, да би се затим љутио на себе што жали, није ли урадио праву ствар када је запарао привид, па ако је и заболело, то само може да користи. Али, ето, слаб је, гади се себе када нанесе бол. Приредиће им нешто папрено, ако остане. Отргнуће се оно што с муком држи на ланцу. Боље да се склони. Можда је његова невоља у томе што превише јасно види, њихова срећа што се умотавају у животворну лаж.

Позвали су га у глас да обавезно наврати поново, чим узмогне. Сада зна где се кује нови историјски правац.

„Кукавица, завидљивац“, цедила је приказа. Узела је облик авиона савијеног од папира, па му облеће око главе.

„Како ти већ једном не досади“, терао ју је Јаблан.

„Посао се обавља озбиљно.“

„Пази, пази, да ти није усађена и радна етика?“

„Технолошки унапређено.“

„Гле.“

Ако је задржи у разговору, можда улучи погодну прилику да је спљеска.

„Свестрано усавршавање.“

„А је ли?“

Шаке су плеснуле у празно. Измакла се, бештија.

На теренима, играчи су вриштали једни на друге, свако је свакоме због нечега био крив. Међусобно оптуживање их је и држало заједно, као што на окупу држи породице.

Рент а бике, било је исписано белим на плавој траци.

Нагазио је педале помамном жестином, да нешто избаци из себе. Одушка душа иште, али јој се не да. Морао је да олабави, да успори, да се не би сударао са другим бициклистима, ролерима, пешацима. Ближњи су ти увек на сметњи. Не допуштају ти да себи даш маха. Стискају те, спутавају, ограничавају.

Свратиће у полицијску станицу, да пријави оно што треба. На телевизији ће, као ударну вест, на задовољство народних маса, приказати како, са лисицма на рукама, погнутих глава, изводе Пихтијастог, Алимпија, Синовца, Стрикана кога још никада није видео. Таксиста ће, тако им и треба, поскакивати на столици. Народ воли хапшења и погубљења. Има ту свирепости слабих, коју свако скрива и од себе самог. Утолико окрутније што слабост остаје, упркос одмазди. Жеђ за туђом крвљу је неутажива зато што обећава оно што не даје и не може дати. Има нечег обредног и отуд моћног у вршењу правде. Неког прочишћења, одвојено је зрно од кукоља, зло постављено на своје место, сваком је лакнуло. И неког уоквиравања, свођења на општу меру – високо полетео, ниско пао, искакања нема. Погнута глава је у свему најважнија. То је онај начин који даје прави укус.

А шта ако га задрже у полицији? Због чега? Наћи

ће већ они зашто. Рецимо због... није важно. Кад се хоће, увек се нађе. Или се измисли. Напакује. Ништа лакше него напаковати. Кад је већ сам дошао мечки на рупу.

Обилазак зоолошког врта је био породични празник. Наговештавао се и по месец дана унапред. За разлику од парада, није био обавеза. Ишло се за награду, остајало кући за казну, којом се свакодневно претило – направи то само још једном и седећеш кући уместо да гледаш животиње. Као и сваки празник, и овај је подразумевао много живцирања, пребацивања, свађа. Без тога није ишло. Тог зрелог пролећа, Јаблан је, ништа чудно, био кажњен. Њега не водимо, рекао је отац неком преко телефона. Да га тамо не задрже. Јаблан је хтео да разбије у парамапрчад велики црни апарат, да га разлупа чекићем или баци са терасе, али се није усудио. За разлику од њега, ствари су биле под заштитом. Итекаком. Оштетити неку ствар је био озбиљан преступ.

Видеће они још тог њиховог Микана. Увериће се сами. Само што ће тад бити касно, мрмљао је Јаблан. Сео му је на теме тај њихов Микан. Тешко му је падало да друге хвале. То је, још за породичних ручкова, значило да њега куде.

Језеро је трпело купаче, невољно, али покорно. Када му дојади, отвориће се, да све прогута. Свака част, рећи ће му Јаблан. Хвала, одговориће језеро.

Неки дечак је пао, скупа са бициклом. Како си тако смотан! улрао је отац. Ово је последњи пут га га водимо, рекла је мајка. Девојчица се надимала од поноса. Она је овладала бициклом, па на њу не вичу. А ако на њу не вичу, значи да је боља од брата.

Вратио је бицикл. Покупио документа. Дан је још увек био ту. Зјапило је пред њим читаво поподне. Како да са њим изађе на крај?

Плутао је улицама. Покрај зграда и излога, пролазника и аутомобила. Захватале су га и носиле струје а да је притом остајао изван општег тока. Није му при-

падао. Није припадао пословима, страховима, циљевима који су гонили, цимали, вукли те сподобе, та возила. Није припадао тој узмуваности, тој узрујаности.

Однело га је до зграде у којој је становао. Избацило на степенице. Можда је могло и негде другде, али није. Лифт се послушно спустио. Због нечег је био добре воље. У кабини није затекао ни крофнастог, ни његов леш. Тај се нешто примирио. Не спопада га у последње време. Деловале су, изгледа, васпитне мере.

Укључио је рачунар. Прикопчаће се на мрежу. Да проњушка. Можда пронађе нешто употребљиво за посао у који би да заплива. Што да се замлаћује са различним Барометрима, од којих ионако нема никакве вајде?

Одакле да крене? Како да извуче оно што може да му користи из таласа смећа којим га преплаве сваки пут када нешто потражи? Пробао је са правним услугама. И правним пословним услугама. И тржиштем правних услуга, тржиштем пословних услуга. И идејама за предузетнике и чиме све не. Великодушно му се нудило мноштво страна које је могао да отвори. Мноштво плавичастих линкова га је позивало да на њих кликне. Каквог ли обиља. Као када се, дете гладних очију, нађеш у посластичарници, међу мноштвом колача.

Клик, клик, клик, отварао је страну за страном. Трпао је и трпао у себе, све док се није прејео, па му је припала мука. Што је даље ишао, то је било грђе, узалудније. Налетао је на све и свашта осим на оно што му је требало. Кренуо је у лов на јелене а вратио се са торбом пуном мрава и свакојакних буба. Леп плен.

Ето нечег за Душана. Људи кљукани информацијама, каква је њихова историјска судбина? Исхрана им је истовремено преобилна и никаква. Преждераваш се а стално си гладан. Уносиш у себе све осим онога што ти је неопходно. Скапаваш усред привидног обиља.

Шат даун, гаде. Нећеш ти мене завлачити. Рачунар се стресао, па заћутао. Јаблану је у глави све било ка-

шасто, глибовито. Није био способан ни за шта осим телевизора.

Лопта је час клизила по зеленој подлози, час лете-ла. Судија у црном се растрчао, размахао. На терену није било Душана, да избаци отрове кроз рекреативни зној. Тај се сада зноји другим поводом, док обљубљује своју музу. Историјски је то догађај. Невеница свргнута с трона. Гадан је то пад, сличан ономе који је доживела Хуанита када јој је Рамос, иза леђа... Или паду оних кипова, које су рушиле масе жељне слободе, приказ је бесконачно понављан на свим телвизијама да би се прикрило како се из једног ропства заправо прелази у друго, подмуклије. Улога бордела у историји, љубавница у историографији. Само напред, Душане. На овај терен те ионако не би пустили. Ту нема места за аматере, суви професионалци зарађују хлеб свој у зноју лица свог, како нам је свима и припређено после оне жалосне афере са змијом и јабуком.

Таман је казнени простор испражњен, лопта постављена на белу тачку, погнути голман усмерио урокливи поглед ка извођачу једанаестерца, публика зауставила дах, кад се одозго зачуло ритмично ударање кревета, као у некој пародији сношаја, галамџија се дао на посао, користи власништво, рудна блага наше отаџбине се састоје из, не булазни Јаковљевићу, четврто агрегатно стање је, марш код директора, Јаковљевићу. Голман је скочио са рукама подигнутим увис, поготка нема. Звуци кревета су се помешали са бим, бам, бум црквеним звонима, било је то неодољиво смешно, Јаблану је дошло да викне – Браво, комшије – и да им, ритмично плескајући, даје такт, ајмо, ајмо, ајмо, горе, доле, један, два, горе, доле, један, два, као какав професор гимнастике, опа цупа у кревету, тако се звао један од оних шведских акционих филмова на које су у Јаблоновом детињству хриле масе момака и дечака.

Онда је кревет утихнуо а Јаблан се почешао по глави.

Јагода није звала. Вероватно још није успела да

преболи сопствену слабост.

Да Алимпију пошаље Меги Тачер, сутра, на фирмину адресу? Ала би се трска заљуљала, ала би се Броширана избечила. Био би то забаван приказ. Која вајда када му не би присуствовао. Или да скокне, да види учинак, то је доживљај који се не пропушта. Пихтијастом би могао да пошаље Професорку. Нека иде на његов рачун, части за одлазак, нека кошта шта кошта. Или да причврљи, помази, цокне Фирмирану, можда је, као у бајкама, само зачарана па је пољубац, скинувши чини, преобрази из машине у жену? Чудотворац је наш Јаблан.

Не, он тамо више не одлази. Свратиће по документа, радну књижицу и ништа друго. Шта је истрпео, истрпео је, свега му је преко главе. На разанку им, наравно, жели све најгоре, дабогда поцркали сви одреда.

Куда ћеш, црни Јаблане. Није то тек тако, као кад седнеш на воз.

Било је то после једне од бројних свађа. Јагода је била посебно отровна. Успело јој је да превазиђе саму себе. Излетео је из стана. Грабио је насумице. Шипчио је поред излога и уличних продаваца. Ноге су га саме довеле до железничке станице. Пожелео је да седне у воз. Да крнее било куда. Као да се у њихању вагона, у клопарању точкова, у звиждуку локомотиве, у промицању предела, крила нека веома важна тајна. Она од које срце задрхти. Она која ће га ослободити. Није важно куда би ишао. Тајна није била у одредишту, тајна је била у путу.

Погледао је ред вожње. На благајни ипак не може да затражи карту за било куда.

„Једну карту за где год ми дате.“

„Зашта?“

„Сасвим ми је свеједно.“

„Који правац, које време, питам.“

„Који год хоћете.“

„Марш, цукело, вуци се одавде. Мене си нашао да

зајебаваш. Немој да ти дођем тамо, све кости ћу да ти поломим. Шта ме гледаш, хоћеш полицију да зовем?“

Не, тако не би ишло.

Застао је испред табле са редом возње. На жутој табли били су исписани поласци и доласци возова, уз ознаке којој категорији припадају, путнички, експрес, пословни, међународни. Међународни су били истакнути црвеним словима.

Рецимо... Рецимо... Овај за Сталаћ, ионако полази за пола сата. До Сталаћа никада није отишао. А остао му је од детињства као једно од оних чаробних имена. Подсећао га је на Попаја, спанаћ из конзерви, Оливу, Бацу и плескавице. У кући се спанаћ јео недељом, служио се са шницлом уместо плескавице. Спанаћ није био онај прави, из конзерве, био је лажњак са пијаце па ваљда зато Јаблану и није давао ону снагу која је Попаја чинила непобедивим. На овај приговор отац је скакао као опарен, или је то мајка скакала као опарена, било је логичније, по природи кухињског посла више је радила са врелом водом, док је отац скакао као убоден шилом, догађа му се да у сећању побрка чланове судског већа, у сваком случају, био је оптужен као незахвалник и зановетало према коме се поступа превише добро па не зна шта ће од беса, уз обавезну подуку да потражи боље ако игде има и ако би га ико други таквог трпео.

„Даћете ми једну карту за Спанаћ.“

„?“

„За Сталаћ, извињавам се.“

„Повратну или обичну?“

„Обичну“, добро, неће заувек остати тамо, али што да се унапред обавезује на повратак. Можда и продужи. Даље и само даље.

Свет се начичкао по перонима, са пртљагом. Када су некада породично путовали на море, ишло се обавезно возом, посртали су сви скупа под безбројним торбама и коферима, као да се некуд селе. Путовати празних руку, какво задовољство.

У купеу, чим је локомотива цимнула, распалила се политичка расправа. Ко је шта покрао, ко издао, ко се фикса, ко је фукса, ко је преварант а ко педер, ко је кога продао, ко кога купио, ко с ким иде, ко коме подмеће, ко је коме увалио, ко кога завалио, шта хоће Амери, шта смерају Руси, шта Европа кува? Ни Кинези и Индијци нису заобиђени, свеобухватности ради. А путеве петролеја ту већ свако у прсте познаје. Нема говора да се у гас неко не разуме. Таман посла. Све се то помамило, запенило, зајапурило, запенушало. Вилице се стежу, погледи севају. Само што шаке не полете, потајци се или скакавци не поваде, утоке не потегну. Да чука неком не закаже?

На ходнику се лакше дише. У возовима, одувек је највише волео ходнике. Као дете, очаравао га је натпис *не наћињи се кроз прозор* поновљен на више језика.

Кондуктер се, са сребрнастом бушилицом у руци, привукао, нечујан.

„Вашу карту, молићу лепо“, грунуо му је у уво.

Имао је огромне брчине, као Краљевић Марко. И руке до колена. Све ја знам шта се овде ради. Имам ја стотину очију. Ништа мени не промиче. Цигаре, донећу. Не пакло, бокс, разумео сам. И не оне које си донео ономад. Од тог смећа сам хтео душу да искашљем. Знам које. Само не код дише. Да ми на нос не набија пале претке. И жртве поднете ради мене.

„Келераба.“

„Како сте се изволели изразити, молићу лепо?“

„Има ли овде да се поједе келераба.“

„Вагон ресторан тамо доле, молићу лепо. За келерабу, не знам да ли служе. Нисам љубитељ.“

„Шта ћу без келерабе? Како да поднесем пут?“

„А много волиш, молићу лепо?“

„Много. И спанаћ, али само из конзерве. Само тај даје снагу. Зато и путујем у Сталаћ. Тамо праве спанаћ у конзервама.“

Кондуктер је одмахнуо главом. Има нас свакаквих

Јаблан се промешкољио. Није отварао очи. Није хтео у дан. Хтео је да остане иза очних капака, као иза спуштених застора. Ту је било згуснуто, блиско. Напољу се расплињавало.

„Буђење!“, раздрала се поново приказа. Капци су се подигли, и мимо Јабланове воље, као да их је повукла дрека.

Постаје све несноснија та приказа. И шта јој значи тај дијамантски, пресијавајући облик, јутрос га је навукла на себе? Ако уопште ишта значи.

„Данас је велики дан.“

А је ли, гунђа Јаблан себи у браду и никако не може да се присети по чему би баш тај дан био велики. Њему су сви дани подједнако мали.

„Треба се припремити, дотерати, уљудити. Идемо, туширање, бријање. Из ових стопа.“

„А је ли?“

То су и наредбе почеле да падају. Стварно се обезобразила та протува. Мораће да јој заврне вратом. Јаблан мрзи да му наређују. Тада пожели да уради сасвим супротно од онога што му се налаже. Када је, као на послу, силом прилика принуђен да се повинује, бесан је на себе и све око себе. Од муке би тада зарио зубе у шаку, тукао главом о зид, изударео неког, разбио прво што му падне под руку. Тада једва суздржава бес који се дивље пропиње у њему.

„Свечаност“, блиста приказа.

„Каква црна свечаност.“

„Прва проба великог надметања. Пљуни па залепи.“

То ли је? Синоћни позив, сасвим га је сметнуо с ума.

„Почетак. Ништа узбудљивије од почетка.“

„Нема туширања, нема бријања.“

„Како?“, гракнула је згранутост.

„Лепо. Не идем ја ни на какве пробе.“

Бруум, трас, бруум, небо се проломило од негодовања. Поново бруум, трас, бруум, и поново, и поново, парало је ваздух у рафалној палџи. Киша је тукла о

окна, крупнокапа.

„Видиш шта си направио!“, узвикнула је приказа.

„Видиш шта си направио!“, узвикнуо је отац.

„Видиш шта си направио!“, узвикнула је Јагода.

Понављате се, процедио је Јаблан, презриво.

Потомак је бауљао под сандучином која му је налегла на леђа. Трауме, писало је на тој сандучини.

„Твоје недело!“, показала је Јагода на потомка.

„Твоје недело!“, показао је отац на сломљену вазу и одгурнуо тањир, супа је била неслана.

„Твоје недело!“, показала је приказа на небо.

Муње су поскакивале, разигране, разуздане.

Спремио се, ипак. Не, није попустио под притиском. Неће управљати Јабланом проклета приказа. Нема шансе. Повукла га је знатижеља. Ипак је он аутор идеје. Да види шта су од ње направили. И да се избори за ауторска права.

На улазу, умало да се судари са крофнастим, у рци кеса, у кеси хлеб, јогурт, парадајз, новине. Телесна и душевна храна. Крофнасти се тргао, устукнуо. Утерао му је зорт. Ако, баш му је мило. Још када би успео да узортира Пихтијастог, баш би му легло. Требало је прикупити доказе. Све на диск. Па диск на полицију. Анонимно. Да га не тркељишу или не убаце у машину ако су у дослуху.

„Нижу ли се злочини, комшија?“

„Злочина увек има“, крофнасти се устеже. Мерка га испод ока.

„Нисмо на дијети?“, показује Јаблан на кесу.

„Не баш... мада...“

„Духовна дијета. Препоручују. Строго уздржавање. Ништа новине, ништа радио, ништа телевизија, ништа интернет. Ради прочишћења душе.“

Крофнасти се врпољи. Сада би он да се што пре ослободи Јаблана, пријатна промена.

Небо се истутњало, смирило. Мало је мамурно, као после сваке теревенке. Умотало се у покривач боје беле кафе.

Нашао се у дворишту, окруженим зидовима са свију страна. Разазнавао је обресе у неким прозорима. Подсетило га је то на окружење фирме у којој ради. Улаз право, тако му је речено. Било је пар табли поред улаза, али *Пљуваоница*, то ни на једној није стајало. Пети спрат, добро, да пробамо. Неће се враћати неостварене намере. Лифт се понудио да га повезе, али је понуда одбачена. Запутио се пешке, да му *Пљуваоница* не промакне ако је смештена негде успут.

Тутти, фрутти, експорт импорт компанија на првом спрату. На другом само презимена. Између другог и трећег мимоишао се са два мушкарца. Могло је да се добије више, говорио је један. Не, ово је права цена, убеђивао га је други. На трећем агенција за посредовање *Дика*, у чему ли ти посредују, на четвртом два презимена, иза једног је тулио женски глас уз цмиздраву инструменталну пратњу, студио лепоте *Грација*, детективска агенција *Трај*, са стопама поред назива, на петом брокерска кућа *Дивиденда*, преко пута ње бела врата, дакле ту смо. Удахнуо је, као када се спремао да зарони. За пријемним пултом седела је жена, сва у кестењастим увојцима, која је брижљиво мазала нокте неким светлуцаво љубичастим лаком.

„Ви сте?“, упитала је не дижући поглед.

„Јаковљевић. Јаблан Јаковљевић. Синоћ сам позван да...“

Одложила је четкицу, дунула у прсте.

„Касните, Јаковљевићу, касните.“

„Али не, речено ми је...“

„То је ружно од вас. Требало би да се стидите. Стидите ли се, Јаковљевићу?“

Не, није се стидео.

„Бестидник, дакле. Све лепше од лепшег. Видите шта сте ми урадили?“

Тутнула му је руку под нос.

„Покварили сте ми маникир. Штеточина си ти, Јаковљевићу, штеточина. Видећемо шта ће наш менаџер да ти уради. Строг је, али праведан.“

Шта је ово? Припрема? Загревање пре него што изађе на терен?

„Право па прва врата лево, Јаковљевићу. И памет у главу. Наш менаџер захтева пристojно понашање.“

Менаџер је имао одело на црне и жуте коцке, са исто таквом коцкастом краватом. Био је млађахан, живих, испрекиданих покрета и сав румен у лицу. Посадио је Јаблана у светло црвену столицу на точкиће.

Јаблан је сместа уложио приговор. Због украдене идеје.

„Број патента?“, просиктао је коцкасти менаџер.

Мук.

Нема патента, нема интелектуалне својине. То зна свако дете. То би морао да зна чак и билмез какав је Јаковљевић. Јак правник, нема шта, основне ствари му нису јасне. Како га уопште трпе тамо где ради, једног таквог сметењака.

Неовлаштена употреба лика на рекламним билбордима, пао је следећи приговор.

Какав лик? Какви билборди? О чему он то прича? Шта се то њему привиђа? Да није померио памећу? Да му не фали која даска у глави?

Има сведока.

Где су ти сведоци?

На планини.

Боље да се пењу на планину него заузетим људима на главу. Сведочанство ће бити оборено. И за сведоке постоје сведоци.

Коцкасти је гуркао колица, тамо овамо, тамо овамо. Заврти, гурне напред, повуче назад, обрне лево, окрене десно. Јаблан му је окренут час лицем, час боком, час леђима.

Данашњим даном почињу припреме за велико надметање. Такмичари ће вежбати на Јаблану, својој мети. Има да седи с миром. Нема право да одговара, нема право да се брани. Таква су правила. Ако му се не допада, његова ствар, то се никога не тиче. Никаких последица нема. Неће због тога бити кажњен. Нити

избачен. Томе нека се не нада. Само ће му уста бити запушена.

Изабран је и шлус. Требао би тиме да се поноси, уместо да гуња. Многи би свашта дали да их одаберу. Многи пате што их неће. Није им се посрећило, шта да се ради. Није *Пљуваоница* за сваког. Није сваком дат дар да надахне такмичаре. Ако ћемо право, Јаблан би требао да љуби руке које ће га приказати милионском гледатељству. Не очекујемо то од њега. Знамо, стари је он незахвалник. Није умео да цени ни хлеб, којим су га хранили. Неће умети да цени ни пажњу милиона. Срам га и стид било.

Правила се, нека то утуви добро у главу, због њега неће мењати. Шта он себи уображава, надувенко један?

Јаблану су та правила одавно позната, присна. Важе читавог живота. Зближио се са њима. Пригрлио их као најрођеније. Не умишља да ће се због њега ишта изменити. Никада није. Јел' тебе неко нешто питао, одбрусио би отац. Није. Онда, кушуј! Језик за зубе. Има надлежнијих од тебе, понављала је Јагода.

„Добро, онда на посао!“

Коцкасти га је снажно обрнуо, направио је Јаблан три пуна круга пре него што је устао са столице. У вежбаоницу је ушао помало несигурним кораком. Притрчао му је водитељ, рвачког врата, у фраку. Посадио га је у фотељу на средини просторије. Хитро му је причврстио руке за наслоне, ноге за подножје, превукао траку преко устију.

„Из безбедносних разлога“, снебивао се. „За случај да дођете у искушење да се браните. Било вербално, било физички. А и за ваше добро. Правила се не смеју кршити. Овде су по том питању веома строги“, водитељ се плашљиво осврнуо и спустио глас до шапата, да га ко не чује. „Ко зна шта би могло да вам се догоди. Знате, велики је посао у питању. А код великих послова пардона нема. Часком те поједе мрак. Не бих ја вас овде као пакет, таман посла. Него ми је тако на-

ложено. А знате ону изреку – налогу се у зубе не гледа. Иначе би могао да те уједе. Није само сигурност, да не расцопате нос неком такмичару кад вас заспе говнима. Због ефекта. Кажу да публика то воли. Беспомоћна жртва. Да се искали на њој кад не може на другима. Уживанција. Не знам, нисам стручњак. Као да је мени лако у овом чуду, које су ми натакарили. Ем што ме жуља под пазухом, ем што ме уби врућина, хоћу да свиснем. Шта да радим, кажу тако мора. А шта се мора није тешко. Не бежим ја ни за живу главу, моралан сам човек, где да се обрукам. И где сам ја за водитеља? Ту треба неко углађенији, речитији. Да само везе. Ја то, брате, не умем па не умем. Јок, неће ни да чују, Ти ћеш да водиш, па ти. Тако треба. Добро кад тако треба. Нисам ја најпаветнији на овом свету. Има ко зна боље од мене. Него се ја распричао, не умем да станем. Жив ми Тодор да се држи говор. Тодор, тако се зovem. Тако ме крстило. Нико ме није питао, је ли, мали, како ти хоћеш да се зовеш? А и да јесте, не бих умео да кажем. Откуд беба зна како хоће да се зове? И откуд то уме да каже? Зато има неко паметнији од бебе да јој одреди име. Томе служи кум. Кум није дугме зато што ни име није дугме. Не можеш тек тако да га одшијеш и пришијеш друго. Увек се нађе неко паметнији. Сад ћу да прозивам такмичаре пошто сам те опусто. Тако су ми рекли, прво га мало опусти, да не буде превише стегнут, може лоше да утиче. То ти дође као масажа пред утакмицу. Одавде ће да те гађају.“

Водитељ је показао на фотељу удаљену неких два метра од Јаблана.

„Наступају један по један. Такмиче се у групама од по петоро. Свако има по пет минута да те опаучи што боље може. Публика оцењује какви су били. Оцене су од један до пет, као у школи. Гласа се СМС порукама. Онда се све то сабере, па ко добије највише, иде у следећи круг. Остали испадају. Ти остајеш. Докле? Док гледаоцима не досади па затраже да се пљује неко други.“

Први такмичар је био младић крхке грађе, унезвереног погледа. Није био ни превише речит, ни убојит.

„Ништа од овог“, одмахнуо је водилтељ сажаљиво главом.

Уследила је Јагода. Ту је, богами, праштало.

„Од ове ће већ бити нешто“, био је задовољан Тодор. Обрисао је Јаблану чело марамicom, као болеснику.

Следећи је био на све огорчени пензионер. Па жена која је Јаблану вероватно скресала све што је оћутала своме мужу.

Онда је столицу заузео неко коме се никако није надао. Шта Душан овде тражи? Откуд кивности у њему? Зар још није прешао преко вечери код Микана? Изгледало је да јесте. Или његово незадовољство нема никакве везе са Јабланом? И како то да то ни полет није залечио незадовољство? Како то да не лебди у блаженству? Или полет баш и није тако полетан као што се чини? Душан је био кратак:

„Завидљивац. Волео би и ти да имаш своју музу. Али је немаш. Ниси је заслужио. Па ти цркни од зависти.“

Узалуд је водитељ убеђивао Душана да има још доста времена и да би било штета да га не искористи. Овај је само слегнуо раменима:

„Рекао сам све што сам имао да кажем.“

Јаблан је истрпео још једну такмичарску петорку. Све у свему, није било тако страшно. Кад једном прихватиш све најгоре о себи, када се са тим помириш, више те не узнемирава. Гадно је док се томе опиреш. Док покушаваш да докажеш да си бољи. Тада се у тебе све зарива као сечиво. Није неповредив онај ко себе сматра најбољим, већ онај ко се помирио са тим да је најгори. Више му нико ништа не може. Ништа им не вреди да га омаловажавају, ниподашатавају. Стекао је имунитет.

Волео би Јаблан да је стигао дотле, али није. Далеко је од тог стања. Још увек му је стало до туђег ми-

шљења. Хтео је да га поштују, уважавају, цене. Да га истичу, хвале. Још увек вуче те окове који га ограничавају, спутавају. Само је презрен човек слободан, нема више ничег чиме би могли да га уцењују. Претња презиром је обеснажена. Желео би да лепо мислимо о теби? Онда ћеш радити оно што се нама свиђа, и ништа друго. Дрзнеш ли се да следиш своје жеље, да занемариш наше налоге, прогласићемо те последњим од последњих. Па ти види. Е, таква уцена више не би могла да прође. Боље да те куну као најгорег скота него да те хвале као најбољег роба.

Можда му *Пљуваоница* и помогне. Мало вежбе неће шкодити.

Заболео га је Душанов убод. Мораће да са њим разјасни неке ствари. Што пре.

Да ли би Јаблан заиста волео да има музу, да га надахне надахнућем? Да га уздигне изнад њега самог? Женски пољубац који жабу претвара у принца? Буда-лаштине.

„Ђао, гљиво“, добацила му је кестењаста на одласку. Гребе ли својим љубичастим канџама?

Душан Силни је био недоступан. Види ти њега. Нешто је тај много почео да се губи. Да не шири царство, па не би да га узнемиравају у државничким пословима? Скокнуо је начас до *Пљуваонице*, лануо шта има и вратио се својим владарским дужностима. Или се бацио на правац па не би да му позиви бркају мисли? Или је навалио на своју музу па не зна шта је доста? Не би било никакво чудо, промена мора му да прија, после његове кућне аждаје која га, сва је прилика, држи на строгом посту, за казну или чисто онако, да га кињи, неког мора.

Из детективске агенције изашла је жена стиснутих усана у пратњи зализаног, углађеног мушкарца. Коса му је била црна као ималин. И нечим науљена. Заправо, сав је био некако науљен.

„Ништа ви не брините, госпођо. Ухватићемо ми њега ин флагранти. Имамо искуства у таквим стварима.“

Жена и зализани су се спустили пар степеника заједно. Мушкарац се вратио. Трљао је руке, благо. Добацио је Јаблану упитан поглед. Одлука се створила у тренутку, сама од себе. Јабланове одлуке су се углавном тако и рађале, без његовог учешћа.

„Може ли се до вас?“

„Како да не. Како да не. Само изволите.“

Углађени се помакао у страну, да пропусти госта, показавши, у полунаклону, на одшкринута врата. Обрели су се у просторији са мноштвом фотографија и цртежа по зиду. Препознао је лулу и качкет Шерлока Холмса, брчиће Херкула Поароа. Неких ликова се мутно присећао, али су остајали неодредљиви, није био посебан љубитељ жанра, фан, рекао би потомак, неки су му били сасвим непознати. Претпостављао је да је реч о чувеним детективима из филмова, стрипова, књига. Као и сва општа места, и ти ликови су уливали сигурност.

„Како могу да вам помогнем?“

Питање је било баршунасто, скоро мазно, изговорено спуштеним, поверљивим гласом, блиским шапату. Пре него што је проговорио, Јаблану ни самом није било баш сасвим јасно чиме би овај следбеник Холмса, Поароа и осталих истражитељских величина могао да му помогне. Речи су саме уобличиле његов захтев.

Зализани се узнемирио.

„А, то не. Таквим стварима се ја не бавим. Нећу да ме нађу у јарку, са пререзаним гркљаном. Или да ме изрешетају на некаквом семафору. Какав год хонорар да ми понудите, у то не улазим. Нема тих пара којима живот може да се плати. Ако ми овај узму, други не могу да купим. Држим се питомијих послова. Неверства, нестала лица и такве ствари.“

Да није радио за комшију испод? Оног што му је препукло срце.

„Потражите неког другог. Разумем вашу потребу да сместите конкуренцији, ко то не би, али без мене.

Још се нисам довољно наносао своје коже. Радо бих и главу сачувао на раменима.“

„Није конкуренција. Већ сам вам рекао да тамо радим.“

„Ех“, изустио је зализани. Другом ти то, стари сам ја лисац, нећеш мени продати рог за свећу.

„Заиста тамо радим“, Јаблану је због нечег било стало да у то убеди зализаног. Поколебао га је, није да није.

„А много су вам стали на жуљ?“, поглед му је засветлео нечим помало враголастим.

Овај бар Јаблана није сводио на кинту. Признавао је и освету као погонско гориво.

„Није ствар у томе. Ништа лично. Друштвена опасност.“

„Ех“, другом ти то.

„Уништавају све око себе. То више не могу да трпим.“

И сам је себи звучао фалш.

„Разумем ја то. И мени су стали на жуљ, и то више пута, тамо где сам радио. Да вам помогнем, не могу. Не упуштам се ни у шта због чега бих могао да зажалим. Не бих вам ни мурију препоручио. Могло би да вам се обије о главу. Знате како је, рука руку мије. Дигните сидро, то је најпапетније што можете да урадите. И ја сам тако. Што пре, то боље. Верујте ми, не може шут с рогатим. Ако сумњате да вам жена нешто врда, то је већ друга ствар. Ту би могли да се нађемо. Ту сам вам најбољи у земљи. А и шире, усудио бих се да додам, ако не замерате.“

„Не вреди, разведен сам“, рекао је Јаблан као да се правда што је знаменитом детективу за прељубничке јаде одузео драгоцено време.

„Срећно, надам се?“

„Веома срећно.“

„То сам и очекивао. По мом личном увиду, има више срећно разведених од срећно ожењених. Добро, препоручите ме пријатељима. И пријатељицама, раз-

уме се.“

Шта ли би статистичар рекао?

Намигнуо му је и тутнуо прегршт визитки у шаку.

Јаблан се покупио, шта му је друго преостало? Наљани је био чврсто решен да клизне кроз живот. Могао је Јаблан да се окози, не би га увукао у обрачун са пихтијастим, Алимпијем, Фирмираном. Ако обрачуна уопште буде било. Ако и Јаблан не дигне сидро. Било би то предаја, признаје.

„Срамна предаја“, добацила је приказа. Имала је качкет, лулу и лупу, шарлатанка.

Зашто срамна? Пре ће бити – паметна предаја.

Пут ка сплаву је овог пута био слободан. Демонстранти су се или заморили, или су их примили, саслушали и отпремили кући са обећањима од којих неће бити ништа. Демонстранти су као деца. Праве гужву, галаме да на себе скрену пажњу. Чезну да им се неко обрати, да их саслуша, да се њима позбави, да их удостоји свог времена, па макар и не добили ништа опипљиво. Или су их разјурили, потисли провидним штитовима, растерали пендерцима. Можда се и разјарени таксиста залетео у гомилу. Да направи ред, кад већ нико други неће.

Скренуо је лево од бирцуза *Алас*, дотле је све било јасно. После се Јаблану мало побркало. То се Јагоди не би десило. Ни статистичару. Обоје су знали куда иду.

Који ли сплав тачно беше? Свакако лево, али који лево? Није бројао. Имао је, како оно беше...? Плавкасту кабину, тога се јасно сећа. Невоља је била што су заређали сплавови са све самим плавкастим кабинама. Била је то некаква плавокабинаста манија. Један офарба у плаво а онда, где ти како то добро изгледа, сви за њим. То се рашири као зараза.

Не вреди да нагађа. Мораће да провери, један по један. Можда га неко и упути.

На улазу у сплав испречио се црни цукац, накострешене

шене длаке. Режи мукло, претећи. Овде нису. Осим ако Дуња нема пса чувара, кога пушта када нема никога. Где га онда држи док је на сплаву. Јаблан није ни приметио ни чуо никакво куче. Слаба вероватноћа да је овде уточиште историјских љубавника.

„Некога тражите?“, довикнула је сумњичаво крупна жена, широких бокова, расквашеног лица, рашчупане косе. Заокупљен цукцем, није приметио када је изронила из кабине. Имала је у руци нешто што се пресијавало на сунцу, некакву металну шипку, ваљда. Вероватно нападају удвоје, газдарица и пас. Цукела кидише на ногу или врат, жена туче металном шипком по глави и бубрезима, како већ дохвати.

„Тражим пријатеља. Душана.“

Псето је залајало, незадовољно одговором.

„Ког Душана? Овде има више Душана.“

Лупио је, јасно је Јаблану. Овде знају Дуњу, не Душана. Њен је сплав.

„О чему се ради?“, довикнуо је младић са суседног сплава, позван лајањем. Момак је био у шорцу, го до паса, набилдован, са оргомним златним крстом на маљавим прсима. Кроз прозор је провирила и девојачка глава, спремна да се сваког трена повуче, у случају опасности.

„Ја сам Душан. Мене тражите? А због чега?“

Сумња се згушњавала око Јаблана. Провалник или нешто можда још горе. Ускоро ће се, на завајање сирене, неко ће је већ негде ставити у погон, можда баш девојка у прозору, сјатити сплавовско сестринство и братство, са танцарама, утокама, ножевима, шипкама, бејзбол палицама, шта се већ коме нађе при руци, да усосе уљеза.

„Заправо, тражим Дуњу. Мој пријатељ Душан је код ње на сплаву.“

„Дуњу, коју?“, преузео је младић иницијативу, нека види његова девојчица каквог дасу има.

„Не знам презиме.“

„Не знате презиме?“, рашчупана жена је направи-

ла пола корака напред.

„Не знаш презиме?“, момак је дотакао крст, боже помози ако буде макљаже.

Гррр, вау, ав, давао је подршку црни, накострешени пас, меркајући где да га ћапи.

Мршави старчић са цвикерима се створио ниоткуд, као да се сам ваздух згуснуо у његово обличје.

„Шта се збива?“, упитао је.

„Овај овде тражи Дуњу“, жена је шипком показала на Јаблана.

„Али не зна како се презива“, добацио је момак јетко.

Девојка у прозору је климнула главом, пас је наставао да лаје све бешње, да не застане.

„Знате, она кратко подшишана“, обратио се Јаблан старчићу. Ваљда због цвикера, деловао му је најпитомије и најразумније. „Предаје ликовно“, додао је као да је то чињеница од посебног значаја, која ће развјати сваку сумњу.

„Дуњаша, како не бих знао. Њен сплав је одмах до мог. А ви сте ми познати. Били сте пре неки дан код њих, ако се не варам.“

„Јесте, био сам“, потврдио је Јаблан журно, као да се боји да му не измакне уже за спасавање које му је неочекивано добачено.

„Данас вам тамо нема никога.“

Матори шпијун све зна. Да није полицајац у пензији? Да ли би са њим могао да се посаветује у вези Пихтијастог и дружине. Како да их на најсигурнији начин смести тамо где је таквима место.

„Тако да вам не вреди да идете даље.“

Момак се изгубио, ништа од фрке. Девојка је остала у прозору, да прати наставак. Можда ипак испадне нешто занимљиво. Ни цукац није одустајао.

Јаблан би се радо уверио властитим очима, али није навалџивао, из обзира према свом избавитељу.

„Радо бих вас позвао код мене, да сачекате док се не појаве Дуња и тај ваш пријатељ. Мислим, ако сте се

договорили. Али не могу. Идем до града.“

Идем до града старчић је изговорио као да путује у неку другу државу.

„Ништа онда. Свратићу други пут.“

Кренуо је за својим избавитељем дуж фудбалских и кошаркашких терена.

„А ваш пријатељ, он је...?“, старчић није пропуштао прилику да се додатно обавести.

„Професор историје.“

„Тааако“, одвратио је цвикер са уважавањем. „Баш се добро потрефило. И ја сам помало историк, онако аматерски, из хобија. Историја, велика је то ствар.“

Отресао га се тек у граду. Упуст је избавитељ успео да сазна све о Душановом породичном и професионалном статусу, чак и о правцу на коме ради. Испитивао је вешто тако би сваки ускраћен одговор изгледао као неучтивост.

Јагода се јавила да му иронично захвали што се интересује за свог сина, претварајући се као да се у *Пљуваоници* нису ни срели, да га обавести како се време пролепшало чим је отишао, ваљда је он навучао облаке, да се сјајно проводе, сваки тренутак им је испуњен и да су и Мајсторовић и Мајсторовићка предивни људи. За разлику од њега, подразумева се.

Успело јој је да се осети кривим. То јој увек успева.

На степеништу га је затекао позив са непознатог броја. Лифт поново није радио, штета што у приземљу није налетео на женку одозго, да се заједно попну до његовог стана, да је тамо утеши због одрађивања брачних дужности, врднуће женско макар јој сви трагачи овог света били за петам, укључујући и најбољег у земљи, њушакала над њушкалима, аса над асовима.

„Чујем да тражиш посао“, није околишила Хефталица, више се не сећа зашто су је тако прозвали. Батрометар је, дакле, већ успео да свима раструби, телал и добошар. „Чујте и почујте! Ставља се на знање...“

„Мислим да имам нешто за тебе. Више детаља ка-

да се видимо. Можеш ли вечерас у девет? У клубу Звечка. То ти је...”

Договорено.

Бацио се под туш.

„Били смо код Микана“, објаснио је Душан своју недоступност. „Тип је сила. Ствар се одлично развија. Кад љуљнемо, све ће да се затресе.“

Већ су постали ми? Занимљиво. Јаблан је презао од те речи, гутала га је.

„Испричаћу ти. Сутра смо од раног јутра на сплаву. Па наврати ако можеш.“

Јаблан би хтео да нешто лично попричају.

Нема проблема, могу слободно и пред Дуњом, Душан ништа пред њом не крије.

Опа, већ се и дотле стигло, до потпуног поверења, то се баш брзо развија. Иако поверења нема. Понајмање потпуног. Само се тако каже. Зато што лепо звучи. Речи су лепше од стварности. Увек се нешто прикрије, сакрије, ћушне у ћошак, смота под тепих. И нехотице, без намере да се обмане. То је неминовно. Кријемо толико тога и од себе, а где нећемо од других.

Тако се Јаблан тешио. Никада није имао никога коме би могао да се повери. Уверио је себе да му је поверавање испод части. А ипак, ипак је у њему нешто кључало, кљуц, кљуц, да провали. Нешто га је тиштало. Мушкарци се не поверавају једни другима. И у најприснијем пријатељству остаје прилично опреза. Уосталом, пријатеља није ни имао. Никога није пуштао даље од познанства. Чак ни Душана, који је стигао тек до ближег познанства. Јаблан се није поверавао ни женама, да се не офира, да не открије своје слабости.

13.

Хефталици је крштено име било Снежана. Није јој лежало. Била је игличаста, загасита. Тешко ју је било замислити у колиби са седам патуљака. Нису били

блиски. Нису се ни чули, ни виђали. Заборавио је и све што му је Барометар изнео о њеном професионалном и породичном стању. Заправо, није заборавио, није се ни трудио да упамти ишта од онога што му је Барометар о било коме подастирао. Пролазило је то некуд мимо њега, као и много тога, доводила је до беса и оца и Јагоду његова склоност да пречује оно што га не занима. Тај клипан седи на ушима, пенио је отац. Јагода је сиктала.

Људи су махом били незанимљиви, нису завређивали да мучи мозак њиховим судбинама, понављале су се, једноличне. Бранио се од те једноличности, опирао том јаду.

Према Хефталици је био сасвим равнодушан, али је било нечег одбојног, нечег раздражујућег у помисли на клуб *Звечка*, покајао се што је прихватио позив. Реч клуб је подразумевала неко надмено, затворено друштво у које те примају само ако процене да си тога достојан. Ко су они да њега процењују? Има у томе нечег увредљивог. На то не пристаје. Није роба да одређују може ли у промет или не. Не жели да буде примљен било где. Мрзео је те натегнуте, усиљене припадности. Тај лажни понос. Ми из клуба, ми из краја, ми... Ми који смо унутра, ви који сте напољу. Будите аут, правац који су презрели, Душан, Дуња, Микан и његово лајаво, режеће псето, иако је тај правац једини који нешто вреди. Доживели су то као спрдњу, а заправо је мислио озбиљно. Добро, не баш што се тиче правца, аут и правац се искључују, не можеш бити изван а изнутра, то тако не иде. Аут је оно што све њих избезумљује, оно због чега су побенавили.

Окупљају се да себи подигну вредност. Узалуд. Нема чуда, збир нула даје нулу. Аритметичко правило. Бити нула међу нулама, чега ту има привлачног? Ако је и ништарија, драже му је да то буде самостално, на своју руку, него у гомили себи сличних, оних који се окупљају како би једни друге уверили да нису то што јесу већ нешто много боље.

Ипак је отишао, баш зато што му се није ишло. Била је то вежба, да отупи своју осетљивост, да укроти своју гадљивост, да не допусти да њиме управљају. Ако је имао добар разлог за сусрет, онда је требало уклонити све што је том разлогу изнутра стајало на путу. Има превише спољних препрека да би им се додавале и унутрашње.

Клуб *Звечка* је, испоставило се, био обичан кафић. Ни по чему се није разликовао од било ког другог. Иста згомилана тескоба. Клуб у називу је било прикачено као рекламна досетка, да се посетиоци осете важнијим. Та важност је била додатна услуга која је, сигурно, имала додатну цену. Дај будалама оно што траже и завуци им руку што дубље у џеп, лукавац је газда, нема збора.

Хефталицу је препознао из прве. Време ју је дорадило, али не и скроз променило. Била је то она некадашња биста коју је вајарско длето наставило да уобличава. И личила је и није личила на избледелу представу која му се о њој негде задржала. Биле су то исте црте лица, исте смеђе очи, исто чело, иста заобљена брада, исти нос са истим гребеном у средини, иста широка уста, исти наваљујући глас, исти нестрпљиви покрети, чак се ни фигура није много изменила, уколико седећи положај није варао око, а опет је све било другачије. Крај ноздрва су се усекла два удубљења, уста опустила при угловима, брада набрала. Није била ствар у овој или оној појединости. Све је, чак и у пригушеном светлу, деловало згужваније, упроштеније, грубље. Снежана се претворила у сопствену карикатуру. То га је коснуло. Да и он сам није постао карикатура?

Овде је била одомаћена, осећало се то по њеном држању, по начину на који ју је услуживала келенерица затупастог носа, љубичасте косе.

Није часила часа. Журила је да прескочи преко провалије времена. Да предухитри могућу збуњеност.

„Много лепог ми Барометар наприча о теби, кад

год се чујемо или видимо. Да није њега, не бих знала шта је са нашим. Овако сам у току. Златан човек. Увек је био такав, увек је спајао.“

Увек? Да ли баш? Јаблан се нешто тога није сећао. И о којим нашим она то говори? Никада нису постојали никакви наши. Није се вредело расправљати. Свако има своју личну, једино исправну историју.

Само да Хефталица не удари по анегдотама из студентског живота. Да га није зато позвала? Можда и нема никакав посао да му понуди, него јој се прохтело да мало проћаска о прошлим данима, бацила удицу а он се упецао. Сада ће сатима да га кркчка на тихој ватри. Док се не распадне. Проклет био добошар, који му је ово наместио. Вратиће му, покварењаку.

„А данас зарађује на раздвајању, наш Барометар.“

Не, није разумела. Имала је праволинијски мозак, као отац, као Јагода, као Алимпије, као Фирмирана и, уопште, као огромна већина оних које је познавао. Није била кадра да испрати било какав завијутак мисли. Излућивали су га праволинијски мозгови, стешњавали.

„Бави се разводима, хоћу да кажем“, ево ти гуско, принесено на тацни. Отвори кљун да те накљукам.

Хефталица је наставила главним друмом, све праша.

„Да, специјализовао се за разводе. Фино му иде. Баш ми је драго због тога. Волим да чујем како неком од наших добро иде. Истина, не снађе се баш свако, али шта да се ради, такав је живот. Нашао је добру област. Одувек је био промућуран. Све више света се разводи. Мени, богу хвала, досад није затребао, ја и мој се одлично слажемо, али бих обавезно закуцала на његова врата да ми загусти. Знаш да неће. Изградила сам такав однос, разумеш.“

Разумео је. Дошло јој да се похвали породичним складом. Ако почне да вади из ташне породичне фотографије, ташна је повелика, може и цео албум да стане, мораће да зажди главом без обзира. Од поро-

дичних фотографија отужније су само оне са летовања и путовања.

Моја дечица, гледај како су напредна и цакана, мој супруг, преврео од врлине, наш стан, све просторије по реду, наш ауто, и он је члан породице. И тако даље.

Поред *Пљуваонице* требало би основати и *Хвалионицу*. У *Хвалионици* би учесници хвалили, себе, наравно. Ко би још хвалио другог? Изузев у виду предужма за похвалу коју заузврат очекује.

„Ђао, Снежо, лавице“, створила се крај њиховог стола жена бундевастог лица.

„Ђао, Маро, тигрице“, потекло је мазно.

„Како си ми?“

„Никад боље. А и ти си, види се, у доброј фази.“

„Старамо се.“

Бундеваста је прелетела преко Јаблана испитујућим погледом. Да пријатељица није набавила швалера? Је ли дотични чему? Да ли је даса или шмокљан?

„Пријатељ са студија“, представила га је Хефталица.

Руковали су се. Тигрица је имала широку, млиставу шаку. Ако се инсталира, спашће га породичних прича. Не, неће.

„Идем ја, да вас не декодирам. Знам како је то, стари познаници имају много тога да испричају једно другом. Чујемо се, лавице.“

Принела је руку уву, као да држи телефон. Села је за сто са друге стране кафића. У том друштву ће га већ добро претрести. И њега и његов однос са Хефталицом.

„Мара ти је другарчина, Јаблане. Жена и по.“

Трудиле су се да личе на пријатељице из телевизијских серија. Уложиле су у то много напора, мора им се одати признање.

Породичне фотке ипак нису бачене на сто. Можда их више не прави, само реже на диск. Добро је да нема лаптоп при себи.

„Ти си се, чујем, раставио“, обратила му се обзир-

ним тоном каквим се обраћа болесницима. Копка те да их питаш за њихову бољку, а опет ти дође незгодно.

Подигао је руку, као саобраћајац када зауставља колону возила.

„Разумем. Не желиш о томе да говориш. Сасвим те разумем. То су болна искуства. Једна моја пријатељица годинама није могла да се састави после развода. То ју је разбило.“

Кврц, прсла је ваза. Крхотине су се разлетеле по поду. Закачио ју је нехотице. То му није признато као олакшавајућа околност. За Јаблана није било олакшавајућих околности.

„Ево због чега сам те звала. Један мој пријатељ има више фирми. Послован човек, разумеш. За сваку фирму му требају људи од поверења. Не може све сам да постигне, разумеш. А ти си човек коме се може веровати. Поуздан си. Нећеш да испалиш, заврнеш, покрадеш. Може човек да се ослони на тебе.“

У Јаблану је затитрао опрез. На шта покушава да га навуче похвалама? Сигурнији си када те куде него када те хвлае. Боље прођеш када не рачунају на тебе.

„Пошто ти већ тражиш нови посао...“, сачекала је да сам доврши. Није јој изашао у сусрет.

„Мислила сам да те препоручим. Тешко да ће наћи бољег од тебе.“

Хефталица се усавршила у управљању помоћу ласкања, то не може да се оспори. Подмазује га све у шеснаест, да клизне без запињања тамо где би да га ћушне.

„Можеш ли сутра на разговор?“

Стани цуро, куд си навалила. Мало ме боље обавести. Позвао је келнерицу. Затресла је љубичастом ћубом, да потврди наруџбину.

„А шта бих ја тамо радио?“

„Водио би фирму, шта друго. Као директор.“

„Је ли?“

„Шта би ти фалило? Ниси се ваљда испрепадао?“

Ајд, чик докажи да ниси кукавица. Знао је ту игру. Пуштао је да је играју без њега.

„Нисам ти ја управљачки тип. Не умем да водим људе, не умем да наређујем, не умем да дајем налоге. Сам себи бих био смешан.“

Врдај, врдај, врдаламо. Кушуј приказо. Нашла си кад ћеш да се прилепиш.

„Ја сам ти више за чисто правничке послове. Да саставим уговор, нађем закчолјице ако треба. И тако то. Да шефујем, није то за мене.“

„Човек не зна шта може док не проба“, Хефталица није попуштала. Да није у вези са Јагодом? Личе. Ни Јагода није попуштала док не истера своје. Или наваљује из неког другог разлога?

„Можда у себи откријеш оно што ниси знао да имаш. Правничко знање ће ти на том месту бити од велике користи. Познајеш смицалице.“

Откријте своје тајне моћи, писало је у часописима које је Јагода гутала.

Како не би познавао. Понекад му се чини да право и није ништа друго до сплет смицалица. И да се читава ујдурма своди на то како да некога законски намагарчиш, тако да ти ни по једном параграфу не може ништа.

„Да провлачим подвале кроз параграфе, то умем.“

„Ето, видиш. Значи, нико не може да те навуче на танак лед.“

„А чиме се бави та фирма?“

„Грађевина“, показала је рукама као да прелази преко здања која се степенасто уздижу.

„Ја са грађевинарством благе везе немам.“

„И не мораш да имаш. У све ће те упутити људи који знају.“

„Хоће ли да ме за ручицу водају од градилишта до градилишта?“

Намрштила се.

„Будимо озбиљни.“

Често су га позивали на озбиљност. То, међутим, није био прави позив већ покушај да га постиде, да га означи, обезвреде, и њега самог и његове разлоге. Само се озбиљни рачунају. Или они који су сами себе прогласили за такве.

„Нећеш ти ни да зидаш, ни да конструишеш, ни да радиш прорачуне. Има ко ће. На теби је да све то увечеш у целину. И да се постараш о правној страни.“

Трудила се Хефталица. Зграбила га је за рукав, па вуче ли вуче. Зашто ли јој је толико стало?

„Немој ме сада разочарати. Одувек сам те ценила. Ти си човек за изазове. Не неки тамо...“

Да још не испадне и њен јунак? Хвала лепо, на почасти, али радије не би био ничији јунак. Не треба му ни споменик. Као оном боксеру, вучјаку, шта ли већ беше, који је херојски пао на бранику, све су новине писале о томе, узвишена жртва.

„Да се нађемо сутра у подне, на овом истом месту. Па идемо заједно.“

Опа, то је право привођење. Пошиљка лично испоручена. Нема врдања.

Није одбио. Што да избегне даље убеђивање, што из знатижеље.

Муњевито је ступила у дејство, да му не остави времена да се предомисли.

„Доводим ти сутра човека. Прва класа. Таквог нећеш наћи. Поуздан да поузданији не може бити. Знам га још са студија. По закону свира као по клавиру. Виртуоз. Нема шта не може да изведе“, сручила је у мобилни у једном даху.

Треба ли да буде поносан због похвала? Није. Нелагодно му је када говоре о њему, било да хвале, било да куде. Осећа се као предмет који процењују. Његова вредност и у једном и у другом случају зависи од других.

„Касније? Поподне? Око пет? Само да проверим да ли одговара.“

Требало је да каже да му не одговара. Да себи диг-

не цену, ако ништа друго. Правило игре, ко одређује време и место, тај је себи већ створио почетну предност. Није то учинио. Било му је свеједно. Долазио је у подређен положај из чисте равнодушности. И небрижљивости. Превише олако је прелазио преко ситних кошкања.

Онда се Хефталица извинила. Мора да отперја на још једно место. Могу заједно да крену. Било је будаласто, али није желео да оде. За то вече није смерао ништа друго. Мрзело га је да смишља куда и шта даље. Осетио се и напуштеним када се изгубила. Била је напорна, а опет му је одједном недостајала. Заправо не она, недостајало му је нечије присуство. Сада му се чинило да је унутра, упркос клими, ипак превише вруће, превише загушљиво, али му се ипак није устајало од стола да потражи место напољу. Чак се обрадовао када се бундеваста запутила ка њему. Имала је нечег прождрљивог у изразу, надала се некој пикантерији, некој свађи, некаквом заплету, нечему чиме ће наредних дана моћи да зачини мисли и разговоре.

„Хоћете у наше друштво? Да не седите ту сами“, дала је све од себе да звучи саосећајно. „Овде смо сви своји. Снежини пријатељи су и моји пријатељи. Зашто да се не постарам за вас? Сигурно је имала неодложних послова када је морала да вас тако остави?“

Вребала је његов одговор, његов израз, бундеваста Тигрица. Да већ није пала свађа? Или чак коначни разлаз?

Да, свакако. Неодложни послови.

„Ах, увек презаузета, моја лавица. Велики је она бо-рац, и сами знате.“

Пружила је руку, као да би да га поведе, васпитачица, од градилишта до градилишта, од стола до стола. Снежин колега са студија, представила га је друштву, уз примесу двосмислености у тону, као да би колега могло да значи и нешто друго, али ћемо се сви претварати да значи баш оно што нам је речено да значи, ако

већ наша пријатељица то тако жели. Посадила га је до себе.

„Ми смо вам овде екипа“, обзнанила је поносно.

Екипу су чинили бундеваста, мушкарац и две жене средњих година, један младић и једна девојка. Трудиле су се да делују неусиљено, опуштено, чак раздрагано. Улагали су силан напор да се добро забављају. Сипали су примедбе и доскочице о договорштинама и ликовима из заједничког памћења. Ето нечег за Душана. Заједничко памћење ствара групе, и велике и мале. И свакодневне и историјске. Ипак, некако им није ишло. Било је нечег шкрипутавог, нечег стегнутог. Било је заправо превише напора, превише страха да неће успети да се забаве. И превише жеље да се пред придошлицом представе у најбољем светлу. Требало му је показати какав су они тим. Како играју. За њега су безброј пута поновљене доскочице и договорштинне биле нешто свеже, ново. Нешто нечувено и невиђено, чиме су могли да се подиче.

Није желео да улази у њихове односе али му није промакло како се мушкарац нагињао ка девојци да јој нешто дошапне, на шта би ова развљачила усне у нешто што би требало да буде осмех али није било, ни како је једна жена ставила руку на младићеву подлактицу, коју је овај нестрпљиво повукао, ни како је друга жена бацала погледе да бундевасту, као да од ње очекује неко одобрење.

Бундеваста га је решетала наизглед успутним питањима. Све је хтела да извуче из њега, професионалне и породичне прилике, склоности, наклоности, навике. Нарогушио се, као и увек када би био подрвгнут неком испитивању. Одговарао је шкрто, невољно. Замерено му је да се прави тајанствен, али му је то опроштено. Проћи ће га то. Отвориће и он своје срце, чим се аклиматизује. Тада речи неће морати да му чупају кљештима. Напротив, сукљаће из њега.

Постао је ти, па Јабланко. Бундеваста је предложила да га приме у екипу. Предлог је прихваћен једногла-

сно и одушевљено, уз куцање чашама. Тако је постао наш Јабланко. Предложено му је да одржи пригодни говор али се некако извинио недовољном речитошћу.

Тада је бундеваста приљубила своју бутину уз његову, мало се измакао, и нехотице, усне су јој се изви-ле. У екипи важи правило да се, у случају потребе, чла-нови замењују. Онај ко може ускаче уместо онога ко је силом прилика спречен. Нису они неке ситне душе. Правило је једнодушно потврђено. Није му давало право да одбије Тигричину телесну блискост.

Пар пута је покушао да оде, али су га стално оста-вљали, не би то било лепо од њега да их напусти а тек су се упознали. Није ваљда да су му већ досадили?

Први су се купили мушкарац и девојка, главиња-ли су несигурним кораком. Онда су отишли жена и младић, скоро да га је одвукла, као какво дериште.

Другу жену је бундеваста отпустила напоменом да јој је време за спавање, иначе ће сутра цео дан бити као пребијена, на шта је ова попримила утучен, скоро цмиздрав израз, али се није усудила да одбије.

„Златно створење. Само не зна да води рачуна о се-би. Сва се погуби. Да се не старам о њој, не знам шта би са њом било.“

Предложила му је да скокне до ње, станује ту одмах иза угла. Успео је да се извуче на умор, поспаност, су-трашње обавезе. Извила је усне.

Ујутру му је глава бучала, не од пића, попио је са-свим мало, није био од оних који се утапају у алкохо-лу, било је то нешто друго, читава *Звечка* му је звечала унутар лобање. По устима му се вукао пепељаст укус. Није му се устајало, нека узалудност га је прики-вала уз постељу.

Звук телефона се заривао у мозак. Шта ли сад Ја-года хоће? Да му прочита буквицу што јој упропастио те-рапију? Да му предочи све последице које ће његова неодговорност оставити на психу несрећног дечака, очеве жртве?

Није била Јагода. Био је Тихомир. Испрва није ус-пео ни да се сети ко је тај човек, тако му је далеко би-ло оно што се са њим одиграло. Не, није звао да се ја-да. Звао је да припрети, сав срдит. Тужиће он њих, не-ка им Јаблан пренесе. Зна Тика понешто што би мо-гло да им дође главе. Стара је то кајла. Има и понеке доказе. Покајаће се они што су се тако понели према њему. Нека им тако Јаблан пренесе.

А што им Тихомир сам то не каже? Шта Јаблан ту има да се петља?

Зато што са њим неће да разговарају, ето зашто. Не дају му везу, не пуштају га у фирму. И документа су му послали поштом. Тако се са Тиком не може. И то не-ка им пренесе. Нека се приведу памети пре него што буде прекасно. Под извесним условима, још увек би могли да се нагоде. Шта и како, сазнаће очи у очи. Пристаје да преговара само са Пихтијастим. Неће ни-ког нижег. Директно са газдом и ни са ким другим. Фирмирана не долази у обзир. Ни Алимпије.

Наступ храбрости проистекао из огорчења, из оча-јања. Проћи ће га. Издуваће се. Очајање ће остати. Очајање увек остаје. Једино оно човека никада не на-пушта.

Звала је и Хефталица. Да га обавести да је састанак померен са пет на шест. Њеном пријатељу је у пет искр-сла неодложна пословна обавеза. Човек је презау-зет, само што се не распадне. Није питала пристаје ли Јаблан на промену термина. Само га је обавестила. То му се није допало. Са њим већ поступају као са нечим чиме могу да располажу по својој вољи.

Шта је урадио њеној Тигрици? Само сикће. Скот, педер, тако га зове, јадала се.

Ништа ново. Нека се дотична пријави у *Пљуваони-цу*. Адресу и телефоне ће наћи на билбордима, има их по читавом граду.

Пљуваоница? Не, такве билборде није приметила. О чему се ту ради?

Надметање у грдњама, плјуни па залепи. Нека по-

куша бундеваста, можда нешто и постигне, иако је конкуренција жестока. Да јој је нешто урадио, није. У томе вероватно и јесте проблем.

Хефталица се насмејала. Да није била навалентна, њена тигрица? Уме да буде алава на мушкарце, поготово кад цугне.

Нешто је намеравао да уради али никако да се прisetи шта. Нешто је ту, мота се ту негде, надхват мисли, али јој измиче. Измигољи се, клизне. Распрши се, назнака намере, пре него што мисао стигне да је уобличи. Јаблана то љути, та игра жмурке. Хтео би да ископа, ишчупа, зграби то миголиво, измичуће, али му се не да. Када би бар неког могао да окриви, неком да припрети. Хеј, ти тамо, где си ми сакрио намере, гуланферу?! Враћај ми одмах, да ти кости не полозим. Лакше би му било, макар и не добио оно што тражи. Нема кога, међутим, несрећа је то, да потпраши претњом. Нема чак ни приказе. Та се, проклета била, никада не појави када му треба. Да је бар ту Јагода да га нечим наједи, нашла би она већ чиме, уиграли су добро ту игру, можда није требало да је прекида. Овако... Да свиснеш од муке. Да сам себе издеветаш.

Чекај, неће Јаблан тек тако да баца копље у трње.

Било је то нешто у вези *Пљуваонице*, у то је прилично сигуран. Не, није нова проба, нису му заказали, позваће га већ када им затреба, ипак је он ту стуб који све држи, и стуб срама је стуб, заправо најважнији од свих. Онај који држи небо нашег поноса. Како да се поносимо ако на неког не пребацимо сав стид? Како да себе уздигнемо ако неког не унизимо?

Нешто је ту ипак требало. Не, није ништа у вези водитеља. Ни у вези менаџера. Ни оне што је лакирала нокте. Нешто у вези такмичара. Или то нема ништа са *Пљуваоницом* него са нечим у њеној близини.

Да није смерао да сврати до брокера? Шта ће тамо? Да се упусти у трговину акцијама? Како би се ослободио робовања. Не, није то. Да сврати до посредничке

агениција Дика? Да види шта имају на лагеру, ако је њихово посредовање оно што претпоставља да јесте. Или да бане у кућу лепоте? Не да се улепша. Да покупи коју лепотицу.

Не, ипак ће на параду, где жонглира највећи син наших народа и народности... Како ли је то бити највећи син? Мора да је то моћан осећај. Волео би да га упозна.

Ако га претекну, неће му уручити штафету. Као на школским трчањима, када је стизао међу последњима, али је ипак Душана Силног остављао иза себе. И како то онда да Јаблан завиди ономе кога је претицао? И кога је ломио својим дриблинзима. То сместа мора да се рашчисти.

„Ти си то, прикане, уобразио, то да сам ја на тебе нешто као љубоморан због... Избиј ти то себи, друшкане, из главе.“

Јаблан се доњим делом длана благо чукнуо по челу, да покаже како се и из чега избија. Да не буде неспоразума. Као, нисмо се разумели. Разумели смо се ми итекако. Само нам се више свиђа да се правимо луди. Тако овог пута неће ићи.

„Јаблан Јаковљевић никада никоме није завидео. Ето, тако. Да се одмах разјаснимо.“

Река је текла, сплав се поспаном љуљушкао, Душан је бленуо пренеражено, као владар кога су управо збацили државним ударом, његова муза је набрала нос.

„Не може се завидети горима од себе. То је потпуна будалаштина.“

Птице су се нешто домунђавале. Са супротне обале приближавао се чамац.

„То што си рекао, има да порекнеш. Да полижеш то што си пљунуо. Да, ја теби... На...“, показао је на музу али није је језик одбијао да превали њено име, „И уопште...“

Шта рекао, када рекао, како рекао, чудило се Душан, види ти невинашцета.

Дуња је кренула ка Јаблану. Угришће га за уво. Да одбрани своју узданицу.

Зна он добро и шта, и кад, и како.

Стала је између њих, заштитница. Да прими метак речи.

А она нека се не меша. То два пријатеља сравњују рачуне. Ту нема шта тражи нико трећи. Није ваљда Душан Силни толико ниско пао да се крије иза женске сукње? Срам га било.

Примедба је била промашена. Дуња је била у панталонама, лаким, летњим.

Баш Јаблана брига за Душанов полет, и залет, и налет. И шта год хоће. Све је то гола лаж. Обична опсена. То Јаблану не треба. Има он храбрости да гледа истини у лице, ма како та истина сурова била. Па нека му пребацују због мрзовоље колико год хоће.

Чамац је био наткриљен пругастим платном, да заштити путнике од сунца. Сада су се већ могле назрети њихове шаролико обучене прилике.

Душан је промрмљао да ништа не разуме. Јаблан се због тога додатно ражестио. Да не бунца, можда? Да не прича на свахилију?

Пребледела, муза је рекла да не треба тако.

По чему то она зна како треба, а Јаблан не зна? Да није паметнија од њега?

На чамцу је бректао мотор.

Нека је остави на миру, дрекнуо је Душан.

Опа, овде се и виче. Лепо, богами. Баш лепо.

Најбоље ће бити да оде... Кад већ... Поручио је Душан.

А тако, тера се? Као пас. Добро. Само, није то Душанов сплав па да са њега тера.

„Најбоље ће бити да сада одете“, рекла је тихо Дуња. „Па неком другом приликом, у бољем расположењу...“

У реду, Јаблан се ником не намеће. Не пада му на памет. Кад га терају, иде. Само, неке друге прилике неће бити. Ако сада оде, биће то заувек. Такнуто мак-

нуто. Нека га после не зивкају, не прима никаква извињења.

Са сплва је сишао несигурним коракком.

Прилике у чамцу су се помериле, приправне за излазак.

„Оооо!“, ускликнуо је шпијун у цвикерима, тобож изненађен што га види. „Ооооо, Ооооо, Ооооо! У посети пријатељима?“, прозборио је најслађим гласом

Још му се и подсмева, матори гад. Како би било да га сравни са земљом.

Цвикераш се бацио на политичку ситуацију, без тога не иде. Преврће је, растеже, сецира.

Поглед преко рамена, нехајан. Трче ли за њим Душан и Дуња? Да га врате. Да га замоле да им пружи још једну прилику.

Јок. Види ти али се то обезобразило. Мора натраг. Из ових стопа. Није све разјашњено. Ако ћемо право, није ни начето како ваља. Не може то тако да се остави. Не може да им дозволи да се тек тако извуку. Јефтино су га се решили па сад певају, из свег гласа, што их грло носи. Поквариће им Јаблан славље.

„На здравље“, кинуо је чича. „Не знам шта ми је. Одјутрос само кијам. Мора да је нека алергија.“

Искијаће већ њему Душан. Има да призна. Огрешење. Ништа без признања. Има да увиди. Своје место. Овај пандур овде сигурно зна како се праве признања. Изучио је тај занат. Могао би бити од помоћи. Би ли хтео да прискочи?

„Треба ми једно признање.“

„Је ли?“, чича као ништа не капира. Нема, као, појма о чему Јаблан прича.

„Знате ли неког ко има рецепт за ту тарту?“

Строга конспирација.

„Моја покојна жена умела је да направи сваку тарту. Ту је била мајстор.“

Неће штука да прогута удицу. Добро, ко неће, не мора. Уздај се у се. И у своје кљусе.

Јаблан се обрнуо, на петама. На стази је остало по-

лукружно удубљење.

„Када је умрла, на гроб сам хтео да јој носим торте, из посластичарнице. Али нисам. Да не испадне као нека увреда“, наставио је старчић али више није имао ко да га чује.

Осврнуо се, да потражи свог саговорника. Није га било лево, није га било десно. Назад, да тамо је нечег било. Била су то леђа која су се журно удаљавала. Старчић је прстом подигао цвикер.

„Ариведерчи“, одмахнуо је Јаблану. „Овде је граница, а данас не идем у иностранство.“

Јаблан се уплео у поворку са чамца. Дечарац је уперио пластични пиштољ.

„Стој, пуцаћу!“

„Уби, гада!“, запиштала девојчица.

Жена прѠастог носа се извињавајуће осмехнула.

„Шта ћете, деца.“

На сплаву, цукела је поамно лајала, али се није усућивала да истрчи на стазу. Крупна рашчупана жена је стајала са рукама на пошироким боковима. Девојка је вирила кроз прозор на кабинни следећег сплава, да јој не промакне наставак. Није било набилдованог билмеза.

Муза му се, трепћући, препречила на улазу.

„Узнемирио се, много се узнемирио. Не може ништа да ради. Само хода тамо унутра и хукће.“

Сиротан, није него.

„Немојте то да му радите. Као пријатеља вас молим.“

У држању јој, у гласу, међутим, није било ничег молећивог. Зар са њом да се расправља? Да јој објашњава ко је коме шта урадио? Што се петља тамо где јој није место?

Махинално је, нехотичним трзајем, одговорио на целикање мобилног.

„Шта кажу?! На моје услове?!“, затрубио је Тихомир.

Услови? Какви услови?

„Јеси ли им пренео? Услове. Да се ствар изглади. Договором. Пре него што предузнем кораке.“

„Нисам у фирми.“

„А, ниси у фирми“, изненађивао се Тихомир, иако му је то јутрос већ речено. Није чуо или није поверовао. Верованто ни сада не верује. Мораш бити тамо гд ему требаш.

„На одмору сам. Не знам да ли се тамо уопште враћам.“

„Не знаш да ли се враћаш?“

„Не, не знам.“

„Како не знаш?“

„Не знам, имам друге планове.“

„А, имаш друге планове?“

„Јесте.“

„А какве то планове имаш?“, Тихомир није пристајао на некакве планове који су га остављали без посредника у преговорима. Не може то тако, нико му их није поднео на одобрење.

„То се тебе ништа не тиче“, одбрусио му је.

„А је ли, то се мене ништа не тиче?“

„Тако је.“

„Добро, ако је тако. Само да знате сви ви тамо, да се са Тиком није играти. Слободно им то поручи.“

Чова је терао своје па своје. Ничим не можеш да га одвратиш.

Одмах за њим, на вези се нашао Барометар. Хеф-талици покушава да му намести сјајан посао. Превариће се ако не шчепа шансу. Толико је хтео да му поручи.

Шта су се само успалили? Да нешто хоће да му наместе, хоће. Није баш сасвим сигуран да је посао. Или само посао.

Ни Јагода није изостала, шта им је само свима одједном наспело. Освојили су највиши врх, кликнула је славодобитно. Величанствени видик. Ето шта је пропустио.

Помели су га. Изгубио је замах. Сада више није же-

лео да продре до Душана и натера га да... Шта? Поже-
лео је да седне на траву, да чупка влати и тужно пона-
вља, није лепо, није лепо, није лепо.

Када би бар дечачки подшишана жена изустила не-
што што би га подигло, што би му вратило бес, што
би му дало повода да се осети увређеним, има нечег
привлачног у увређености, нечег неодољивог.

Муза није приметила промену. Испречила се,
спремна пре да убије, пре да погине него да га пропу-
сти. Нема шале. Узидаће себе у темеље новог историј-
ског правца. Чврсто је решена. Не пита за цену. Згра-
била је своју прилику, брани је, ратоборна, нема одсту-
пања.

Јаблана плаши та одлучност, та безрезервна, безу-
словна преданост. Даје овом крхком бићу неку запа-
њујућу снагу, којој није у стању да се супротстави.

„Зашто су сви сплавови офарбани у плаво?“

Питање боје се Јаблану одједном учинило страшно
важним. Сместа је морало да се разреши. Дуња се збу-
нила. Питање је било толико неочекивано, толико је
искакало из оног што му је претходило да га у тренут-
ку уопште није разумела.

„Та једноличност. Замара очи. Мучи мозак. Убија.“

Није ништа рекла, само је направила неодређени
покрет руком, ето, тако се догодило.

„А и непрактично је, човек не може да нађе оног
кога тражи. Умало да ме умлате као какву протуву ка-
да сам прошли пут долазио. А ја нисам протува. Ма
шта неки о томе мислили“, унео је Јаблан у своје ре-
чи изазов онима који тако мисле.

Лишена подстицаја, Дуњина борбеност се повлаци-
ла са лица, нестајала из држања и покрета.

„Нисам ни завидљив. Ма шта неки о томе казали.
Немам ни коме, ни зашта да завидим.“

Поново је нашао своју увређеност. Овог пута није
била ни врела, ни тврда, ни оштра, ни бодљикава. Би-
ла је некако блага, млака, гњецава, гњила.

„Зашто баш мене у *Пљуваоницу*? Као да се ни о ко-

ме другом нема ништа ружно рећи.“

Ево и Душана, није могао да издржи у свом скрови-
шту.

„Вратио си се?“

Било је то очигледно.

„Вратио сам се“, ипак је одговорио.

„Зашто?“

„Ниси се лепо понео у *Пљуваоници*. Није требало
да се прикључиш. Јагода, то се знало. Остали, нека их.
Неког морају да нагрде. Да би неког наградили. Нави-
као сам на то. Али ти си могао да прескочиш. Не знам
само одакле ти оно за љубомору. Да ти није Јагода до-
шапнула? Таква је она, другима подмеће своје особи-
не, своје склоности. Она сваком и на свему завиди, не
ја. Ја сам слободан од те страсти, коју је немогуће за-
довољити. Увек ће неко имати нешто што ти немаш.
Томе нема краја. Не допуштам јој да мноме загоспо-
дари. Из чисте себичности, да ми живот не претвори у
пакао. Колико да знаш.“

„Каква пљуваоноица, каква завист, о чему ти то го-
вориш.“

„Знаш ти јако добро.“

Душан је беспомоћно ширио руке.

„Уопште ми није јасно.“

„Није?“

„Не, није.“

Дуња се, за сваки случај, није склањала у страну.
Само би сваку Душанову тврдњу пропраћала кратким,
да тако је и никако другачије, климањем главе.

„Добро кад не знаш.“

„Заиста не видим.“

„Добро кад не видиш.“

„Ни у каквој пљуваоници нисам учествовао нити
имам појма шта је то.“

„А билборде ниси приметио?“

„Нисам.“

„Ни поред једног ниси прошао у последње време?“

„Наравно да јесам. Стално пролазим поред билбор-

да. Не можеш да их избегнеш. Посадили су их где год се макнеш. Дођу му као нека особеност епохе.“

„Ето, спетљао си се, противречиш сам себи. А зашто?“

„Мислим, нисам приметио тај твој билборд, друге, наравно јесам. Нити сам те икада оптужио за завидљивост. Није ми ни на крај памети.“

„Шта, ја измишљам?“

„Не кажем да измишљаш.“

„Булазним? Бунцам?“

„Не кажем да бунцаш.“

„Нисам при себи? Скрену сам с ума, је ли? Застрањено?“

„Не кажем да си скренуо с ума.“

Дуња није климнула. Њена дијагноза се очито није подударала са Душановом. Да ли би га стрпала у лудару, да не омета настанак здања у чијим се темељима нашла? Би, али не може.

„И? Шта ћемо онда? Ако не измишљам, ако не булазним и ако нисам умоболан, то значи да...“

Дуња је плеснула рукама, да га избаци из ритма.

„Најбоље ће бити“, рекла је, „да се ово не тера даље. Него да ми нешто попијемо па да се сунђером пређе преко свега.“

Згодног ли решења.

Једном је у школи, пред родитељски састанак, исписао на табли особености свих професора, колико да родитељи стекну увид са ким њихова деца имају посла. Разредни је скочио да сам избрише те гнусобе, како се изразио, али сунђера није било, Јаблан га је на време склонио. Сунђер је морао да се потражи по другим учионицама. Надигла се силна дрека. Домар је дочуо шта се и како збило, имао је он своје изворе, Јаблан није купио четири штека цигара, грешку више никада неће поновити, диша Глиша му је одржао полусатно предавање у које је, наравно, уплео славне претке, иако им ту није било место, на табли нису били ни поменути, али их је, као зачин, било згодно убацили у

сваку чорбу.

„Као да ничег није било.“

„Па, добро“, процедио је, да не испадне да тера мак на конач.

„Ето, видиш“, лакнуло је Душану.

Сели су. За сто на палуби. У ваздуху је било нечег ужеглог. Били су на опрезу. Сво троје. Највише Дуња. Да неко не угрози тек издејствовано примирје. Размењивали су речи и погледе, обазриво, напипавајући, избегавајући све што би могло да распири сукоб. Жар је још тињао. Довољна је била мала несмотреност па да поново плане.

Душан је први олабавио кочнице. Било је превише моћно оно што га је закупило да би то могао да задржи у себи. Преплавило га је.

Микан величанствени је, наиме, разрадио план битке за јавно мњење. Било је ту и извидница и варки, и авијације, и падобранаца, и артиљерије, и специјалних јединица, и пешадије. Било је до танчина предвиђено кад, ко, где и како наступа. Утврђени су правци продора. Дивота једна. Душан је био пресрећан што има уз себе једног таквог стратега. Шта би било да је на непријатељској страни? Збрисао би га, овако неискусног. Ни око не би стигао да отвори.

Душан је витлао шаком по ваздуху, као да у њој држи сабљу којом позива на јуриш. Муза је поскакивала на клупи, као на коњу у трку.

Из Јаблана је ишчезла сва озлојеђеност. Деловали су превише комично, личили су на некакве играчке на навијање, да би ичим могли да га наједе. Чак ни заносом. Хвала лепо и на таквом одушевљењу. Више воли своју сувоћу, ма како га понекад мучила пустошења јаловост. Ако ништа друго, бар не прави будалу од себе.

Суздржава се да не прсне у смех. Да не нанесе бол тим лудима. Нека их дечица, нека се играју. Нека зидају своје куле од карата. Стварност ће их и без њега клепити по глави.

Да им се придружи, нити хоће нити може. Превише је проницљив. Можда би било боље да није. Можда би му ваљало које зрно лудости. Да га раздрма, разгали. Али га нема. И ту се ништа не може. Када једном кренеш да кидаш велове, нема ти заустављања.

Небо се набрало. Чичица са цвикерима је шмркнуо у пролазу. Из жалости за упокојеним тортама.

Јаблан је у *Звечку* ушао са nelaгодношћу. Шта ако га бундеваста вреба у заседи? Можда је пријатељица само хтела да јој намами плен, отуд читава представа?

Звечка је имала сасвим другачији укус него претходне ноћи. Било је ту нечег разређеног, помало сетног. Било је заузето свега пар столова. Изабрао је сто напољу. Тако је имао бољи преглед околине, а и шири маневарски простор, ако загусти. Од бундевасте, ипак, ни трага ни гласа. Бар не засад. Што још увек не значи да је на сигурном. Још увек је могла да однекуд искрсне и припије се уз њега.

Дневна светлост је из Хефталице извукла нешто оронуло и још изразитије оцртала оно што ју је претварало у карикатуру девојке какве се сећао. Обасула га је бујицом речи. Да му дочара величину код које иду.

Убацили су се у такси. Таксиста је био мргодан, ћутљив.

Будући послодавац их је дочекао у повећој канцеларији са мајушним прозорима, са гримасом као да се управо ујео за језик. Имао је истурене јагодице, нешто као бућ у дну ноздрва, и ситне, насртљиве очи. Јаблана је ошациовао помно, прилежно, погледом археолога који проучава управо ископани предмет. Вреди ли? И колико?

„Добро“, рекао је шушкетавим гласом из кога се није могло закључити да ли је задовољан прегледом. „Мени, буразеру, треба поуздан човек. То ти је Снешка сигурно рекла. Јеси ли ти тај?“

Могао је да одговори јесам, што би звучало глупо,

могао би да одговори нисам, што би било још глупље, могао је да оћути. Могао је да се окрене и изађе.

„Јесте“, поштедела га је Хефталица неодумице. „Јаблан је један од најпозданијих људи које знам“, рекла је чврсто и свечано, као да под заклетвом даје изјаву у суду.

„Верујем ја теби, Снешка. Али хоћу то и од њега да чујем.“

Јаблан је пожелео да придобије овог човека.

„Нико се још није пожалио да сам га зврнуо или оставио на цедилу.“

„Баш нико“, упилио се послодавац у Јабланове очи, као да би да из њих испије истину.

„Нико“, Јаблан је издржао поглед. Тип се одобровољио.

„Добро. Гледај овако, имам за тебе једно јако осетљиво место. Снешка ти је већ објаснила. На то место не могу да поставим сваког. Имао сам лоших искустава са људима. Све го олош, да ти кажем. Наравно, када Снешка неког препоручи, то је нешто сасвим друго. Она има осећај за људе. Уме да их намирише, разумеш. Редак дар. Драгоцен. Ако оманеш са људима, све друго ти ништа не вреди. Али опет, никад се не зна шта све чучи у човеку. Док се не нађе у прилици да заговна или зајебе. Јеси ли ти, буразеру, сигуран да нећеш да заговнаш или зајебеш?“

„Неће“, испалила је спремно Хефталица.

„Њега питам.“

„А зашто бих ја одговарао на такво питање?“, побунило се нешто у Јаблану. „То је чак и увредљиво.“

Хефталица је устукнула. Само што га није мунула лактом у ребра.

„Па сад, ако си толико увредљив, онда се нећемо наћи. Не волим ти ја то циле-миле, све у рукавицама. То је под бројем један. Под бројем два, ти одговараш а ја питам, зато што ти тражиш посао а ја дајем посао. Мислим да је то као два и два, нема шта да се објашњава. Таква су правила. Ако ти је до посла, одговорићеш,

ако није, не мораш.“

„Да зајебем нећу.“

„А да заговнаш?“

„То сваком може да се деси.“

„Баш сваком?“

„Баш сваком.“

„И мени?“

„Наравно.“

Хефталица се укочила. Тип се придигао као да ће да га избаци уз псовку. Онда се одједном насмејао.

„Е, ту си у праву. Шта сам га пута заговнао, то само ја знам. Ништа, опереш се и идеш даље.“

Хефталица је хукнула са олакшањем.

„Овако ћемо ти и ја. Узећу те на три месеца, пробно. Да видим од каквог си штофа. По гласу бих рекао да могу да ти верујем. Ја људе тако процењујем, по гласу. Али пази, ако покушаш да ме зајебеш, бери кожу на шиљак.“

Хефталица је већ пружила руку, да честита.

„Морам да размислим.“

„Да размислиш? Е, предомишљања код мене, буразеру, нема. Узми или остави.“

На Хефталичиним уснама је заиграло једно узима, али је остало неизречено. Јаблан је угледао лелујаву Алимпијеву прилику и Фирмирану са њеним шефовањем и њеним курсевима.

„Узимам“, рекао је.

„Тако те волим.“

Тип му је пружио руку преко стола.

„Ја сам Крста. Починеш од сутра. Свилени ће у све да те упути.“

Свилени је био сувоњави старчић, Јаблана је подсетио на цвикераша са сплавовом.

„Пређимо код мене“, отпеуцкао је Свилени.

14.

Хефталица је била привезана за трамвајску пругу.

Воз се приближавао, захуктало, све већи и већи. Јаблан је повукао ручну кочницу, ону што стоји поред прозора. Коначно је имао разлога да то учини, меркао ју је на сваком путовању, али се никада није усудио да је потегне. Вагон је цимнуо. Алимпије је полетео напред, Фримираној је испао приручник о правилном пљувању. Поред прозора пројახала је Дуња. Коњ је вукао Душана који је поскакивао по џомбастом тлу. Крста је затражио карте на преглед. Јаблан никако да нађе своју. Претресао је џепове сакоа и панталона, претражио новчаник, нигде је није било. Мора да му је Микан украо када су се мимоишли на ходнику.

„Шта сам рекао?“, добацио је отац преко Крстиног рамена. „Нема тај куртон карту. Тај вам је шверцер, шизофреничар, шалабајзер. Шта сам само муке са њим видео. Шта све нисам пробао да од њега издељем човека. Није се могло. Од гована пита не бива.“

Имао је карту, буну се Јаблан. Само су му је здипили.

„Крађе по возовима су уобичајена појава“, подржао га је крофнасти криминолог. Гледано из угла осигурања имовине и лица, постотак насртаја на својину је већи у возилима градског превоза него на међуградским релацијама, важно је објашњавао Мајсторовић.

„Ма откуд њему карта. Све је измислио само да се оправда, знам ја њега. Препредена је то хуља. Ни реч му није веровати“, умешала се Јагода.

Тихомир је кроз ходник вукао Пихтијастог за уши, ухватио сам ниткова, драо се из свег гласа, али нико на њега није обраћао пажњу.

Јаблан је затражио да купи карту до Краснојарска, али му је Крста набусито одбрусио да воз уопште не иде за Краснојарск него за Малме. Тако да је заправо испало добро што није стигао да ускочи, усосио би се да јесте. И нека сад сви отправници звижде колико их је воља, не могу да га стрпају у композицију која је већ отишла, ма колико се трудили. Нека слободно вежбају плућа са тим њиховим пиштаљкама, може то само

да им користи, Јаблан се на њих ионако не обазире.

Устао је тек када је све утихнуло, станица опустела, гладан као вук, што му се одавно није догодило. У фрижидеру није било ничега, у остави је нашао само парче бајатог хлеба. Посегао је за мобилним, да поручи повелику пицу, са доста прилога. Дочекала га је сва сила пропуштених позива. Није имао воље да се њима бакће, избрисао их је једним потезом, све редом. Ко-ме треба, зваће га поново. Ионако су сви ти позиви само гњаважа.

Направа је још пар пута покушала да га прекине усред залогаја, али јој то није дозволио. Ако настави са насртајима, баћиће је са терасе, па нека се тамо доле распрсне на хиљаде комадића. Страдаће због превелике ревности.

Пицу је смазао бесном брзином. Премишљао се да ли да наручи још једну порцију. Проклета направа га је овог пута преварила. Одазвао се. Барометру. Барометар је био узрујан. Хтео је да зна где се Јаблан део читаво преподне, никако не могу да га нађу. Да му није позлило? Није? Баш му је драго што није. И осигурању би било драго, да је Јаблан осигуран. Осигурање жели све најбоље својим клијентима, добробит му доноси зараду, за разлику од адвоката, лекара, погребника, којима несрећа иде у прилог.

Какво је то бунцање о адвокатима? Да Јаблан није јео бунике?

Није.

Да ли му је све чисто у глави?

Све му је чисто у глави, да чистије не може бити.

Зашто се онда није појавио на новом послу, када је већ све договорено? Довео је Хефталицу у јако незгодан положај. Жена се поломила око њега, препоручила га свим срцем, а он... Човек је само због ње пристао да га прими. Толико је наваљивала. И како сада на очи да му изађе од блама?

„Ех, стари сам ја незахвалник. Са дугогодишњим искуством.“

„Баш ти и није много духовито.“

„Шта ћу кад нисам духовит. Нисам ја крив. Урође-на мана.“

„Можда још увек имаш шансу да поправиш. Назови, извини се, изговори се да ти није било добро или било чиме.“

„Треба ли и да шеним? Као Тихомир.“

„Не знам о ком Тихомиру говориш и какве везе има тај Тихомир“, Барометар је постајао све нестрпљивији.“

„Све је повезано на овом свету.“

„Мани ме се твојих мудровања, Јаблане. Немам за њих времена. Ако треба да шениш, шенићеш.“

Пази да неће. Покушали су да га збрзају, смотају, убаце у машину. Мало је фалило па да им то пође за руком. Ипак, тргао се. Да се отргне. Не треба оном билмезу никакав директор. Треба му потпис. И идиот који ће да заглави у ћузи ако загусти. То њему треба. Није га онако проучавао да провери може ли му се веровати, него да процени колика је будала. Вешт је, нема збора. Умало да Јаблана ухвати на лепак. Убацио му је жишку, да се докаже. Мора да се припази потребе за доказивањем. Гура га у највеће идиотизме.

Сви су они повезани. И Барометар, и Хефта, и билмез, и Алимпије, и Пихтијаста, и ко све не. Још од породичних ручкова прати га сабласан осећај да су сви око њега повезани и да му раде о глави. Али му главе још увек нису дошли. Није Јаблан лак залогај. У то име, ред је да се почаста. Прелиставао је бележницу. Хоћемо ли Бомбоницу или Чоколадицу? Шефицу, сигурно не. Ни Учитељцу, ни Васпитачицу. Меги Тачер, тек та не долази у обзир. Алимпију или Душану би, истина, пасовала. А да Тачерку пошаље Душану, равно на сплав? Историчару историјска личност. Као подстицај у раду. Забавна идеја. Не би било у реду. Неће да квари прожимање душа и преплитање тела. Неће да ствара љубавне јаде једној музи. Новооткривеној, па јој сопствена улога још није дојадила. Иако би мо-

гао, то је тако једноставно. Заправо, превише једноставно.

Оставиће девојке за касније. Најпре ће да прошврља градом. Као слободан човек.

Ево га, међу робљем. Робље се комеша, унезверено, сапето невидљивим, нераскидивим ланцима прину-да и обавеза. Задовољан је што ништа не мора. Може да шмугне тамо и овамо, куда год му се прохте, уместо да буде оруђе туђе воље, играчка туђих прохтева и хирова. Са Јагодом је невоља што се превише тога морало. Била је то велика невоља. Врло велика невоља. Добро да се на време извукао. Иначе би пропао. Иструнуо. Ископнео. Свиснуо од јада.

Ето, не робује му се, па ако је то злочин, нека му суде. Молим лепо. Али отворено, да се зна због чега. А не да му подмећу свакојаке злочине са којима нема никакве везе. Не да га приморавају да упада у радње, како би прибавио алиби. Не да му пришивају приказу. Чему та комедија? Није ваљда да се плаше? Што се устежу да изађу са фарбом на среду? Да нису несигурни у своју ствар?

Хајде да видимо, да ли је обавезан да буде роб или није? Ако јесте, по ком основу? То је суштинско питање. За остало ћемо лако.

Дакле, шта имају да кажу?

Нико му није ништа рекао.

Шта је, занемели сте?

Уместо одговора, искрсао је Синовац. Ишао је супротним плочником, барабар са неком барабом. Живахно су рукама парали ваздух. Ваздух је јаукао, али се на то нису обазирали. Били су превише заузети. Чиме? Трансакцијама и комбинацијама. То тресе као грознаца.

Небо се мрштило.

Девојка у хаљини боје трешње је пронела своје тело, поносно, као заставу. Па да, типус, коме синовац управо нешто објашњава, некакву уносну подвалу, шта би друго, то је онај Трешњин Шифоњерко, није

био у прилици да га развали, пропуштено треба надокнадити.

Јаблан је најсрдачније махнуо. Синовац се, уштва, ухода, уштупак, фукара и фуњара, треба га у *Пљувачоницу*, као мету, претварао да га не примећује. Јаблан им је препречио пут.

„Како иде, колега?“

Колега је сложио киселу фацу, али више није могао да прође тек тако.

„Не могу да се пожалим“, промрсио је, мрсомуд.

„Тим боље, тим боље“, Јаблан је просто блистао од братске благонаклоности. „Ни мени не иде лоше.“

„Ако“, одобрио је Синовац, као да удељује благослов.

„Управо ми се отвара једна колосална комбинација. Лепа лова може да се згрне.“

Бацио је Јаблан удицу, да упеца рибицу. Шифоњерко је загризао, пловак заиграо.

„Свака шуша има неку комбинацију“, прибегао је опробаном, ајд’ докажи се трику, да извуче што више. „Кад погледаш, дупло голо.“

Небо је засузило. Нешто је заграктало.

„Не знам за друге, али моја комбинација је права“, Јаблан прихвата игру. Као, увређен је.

„Па да чујемо ту комбинацију. Ако није тајна.“

„И јесте и није, како за кога.“

„Пред пријатељима се ништа не крије“, трзнуо је и Синовац, две рибице истом удицом. „Можда можемо да ти помогнемо.“

Небо се озбиљно расплакало. Како и не би. Ђушнули су се у први бирцуз, да сачувају суву кожу. Келнелица је имала груди до пупка, дупе до колена.

Јаблан је молио за најстрожу поверљивост. Ником ни словца. Не би ваљало да се прочује, могао би неки дрипац да дрпи лову испред носа. Нема да брине. Најстрожа поверљивост, то се међу озбиљним људима подразумева. Знају они шта је пословна тајна.

„Та комбинација може колосално да донесе. Ко у

то уђе, намлатиће се пара. Падаће му као зреле шљиве“, кренуо је Јаблан изокола, да их надражи. А и да добије на времену, док му не сине какву је то комбинацију имао да изнесе.

„Колико тога може да се намлати?“, жуди Шифоњерко за опипљивим, пребројивим.

По природи неубројив, Јаблан је раширио руке као да би да њима обухвати читав бирцуз, скупа са конобарицом, а и шире.

„У којим оквирима се крећемо?“, и Синовац би да се приближније утврди чињенично стање.

„У десетинама милиона.“

Синовац и Шифоњерко су се значајно погледали.

„Евра.“

Синовац и Шифоњерко су се погледали још значајније.

„А на коме дрвету расту ти еври?“, као подругљив је Шифоњерко.

Јаблан је одувек био слаб у ботаници. Иначе би избегао Јагоду. Уместо тога би грицнуо трешњу, или прогутао какву сласну крушку. Значајно се накашљао, затим рекао скоро шапатом, бацајући неповерљиве погледе по бирцузу, да их неко не прислушкује.

„На дрвету спознаје.“

Синовац и Шифоњерко су истовремено обесили вилице.

„Не, не мислим на дрво спознаје добра и зла. Не пуцам тако високо.“

Ко ту овде кога, оцртало се на лицима Јабланових саговорника и могућих пословних партнера. У здрав мозак и остале виталне органе.

„Ја сам скроман човек. Довољно ми је тих пар десетина милиона па да будем презадовољан. Али, како до њих доћи? Ту је дрво спознаје од пресудне важности. Ко са њега куша, томе се открије колосална комбинација.“

Могао би да постане и смрвљен човек, ако Шифоњерко изгуби стрпљење. Уколико има танке живце.

„О чему се ту ради?“

Стварно, о чему?

„Ево, овако...“

Никако да му сине, проклето било.

„Када нешто сви раде и када нешто сви знају, ту не може да се згрне нека пара.“

Низ окна, сливала се небеска туга. Затутњало је. Јаблан је мрко погледао келнерицу која је промакла поред њиховог стола. Синовац је усисао угао доње усне. Леви.

„Цака је у оном што мало њих ради и мало зна. Скоро нико.“

Ајде, исцеди нешто, Јаблане. Што невероватније то боље. Теже је проверити.

„Реч је о узгајању комараца“, изрекао је једва чујно.

„Како?! Чега?!“

„Комараца.“

„Шта комараца?“

„Узгајање.“

„Каква је то бесмислица?“, забрундао је Шифоњерко. „Што би неко узгајао комарце?“

„Зато што по најновијим, строго тајним истраживањима, њихова крв садржи хормон који успорава старење. Употребљива је за еликсир вечне младости. Треба кренути пре него што се ствар обелодани. Онда ће настати русај. Наравно, држаће је у тајности докле год могу. Да им други не истрче на терен. Али процури, кад тад. Ја у Немачкој имам сигурног купца.“

„За шта купца?“

„За комарце. Може да повуче комараца за пар десетина милиона евра годишње. За почетак. После, кад се посао залауфа, ко зна. Можда одемо и на стотине. И на милијарде.“

„Шта има комарци да се узгајају? Они се сами множе“, Шифоњерко се није предавао. Синовац се није изјашњавао.

„Није то та сорта. Ово је друга врста. А и не могу

да буду на отвореном. Како да их похваташ?“

„Могло би ту бити нечега. Можда би ту стварно могло бити нечега“, придодао се Синовац.

„Можда би ту и могло нешто да се ископа“, Шифоњерко је у магновењу ухватио Синовчев смер. Зна се ко кормилари у овом двојцу.

Келнерица по питању посла са комарцима није мислила ништа. Није било у њеној надлежности.

Небо је и даље лило сузу за сузом. Шта ли се само туге накупило у њему.

„А са ким мислиш да ућеш у те комарце? Човек треба да се припази, зато што има свакаквих превараната. Ако налетиш на погрешне људе, лако можеш да награбусиш. Пуно је бараба“, брижан је Синовац.

„То и Крста каже.“

„Ко је тај Крста?“, знатижељан је Шифоњерко.

Келнерицу, међутим, Крста не занима, она дрема на ногама. Кад би хтела да јој се заврши смена па да се опружи, најлепше се спава по киши.

„Један мој пословни партнер.“

„А..., пословни партнер“, Синовац и Шифоњерко су разменили брзе погледе.

„Никад чуо за тог Крсту“, слегао је раменима Синовац.

„С тим Крстом мислиш да се упустиш у то са комарцима?“, омаловажвајуће је процедио Шифоњерко.

„Не, не са њим.“

„Паметно. То је неки безвезњаковић. Да нешто значи у бизнису, ја бих већ знао за њега. Нема шансе да ми промакне.“

„С ким онда?“

„Шта?“

„Па то с комарцима?“

„Сам.“

„Сам?!“, дрекнули су у глас Синовац и Шифоњерко, запањено.

Келнерица се пренула. Угурсузи, разбише јој сан. Журно је пришла столу.

„Шта желите?“

„Ништа, чисти се одавде.“

А што се онда дерете, кад је ништа, помислила је. Немој да сад узмем метлу па да вас све почистим и бацим у контејнер, ђубради ниједна. Окренула им је леђа, надурено. Зваћете ви мене, али ћете шпиак да добијете. И ова киша ти свашта нанесе.

Пери, пери, људско ђубре са улица нећеш спрати. Ни шмрковима.

„Јеси ли ти при себи, човече?!“, излетела је из Синовца једна од оних реченица којима је Јагода радо гађала Јаблана.

„Знаш ли ти уопште шта радиш?!“

Опа, ево још једне. Мора да негде постоји неки приручник, па из њега ваде.

„Надрљаћеш као нико мој.“

Млатили су га речима с лева, тукли с десна, да га ошамуте страхом. Па да га тако ошамућеног воде ку да им је воља. Позната му је та игра.

„То је озбиљан посао.“

„Да, велики пословни подухват“, сложио се Јаблан.

„Не можеш у њега тек тако. Требају ти поуздани, потковани људи. Треба ту веза, искуства, капитала.“

Упале су две девојке, слепљених коса, мокре као мишеви.

„Ту смо да ти помогнемо“, гукнуше истовремено Синовац и Шифоњерко, меко, готово љубавно.

„Да ти прискочимо, да ти се нађемо при руци. Само ти слободно, немој да се устежеш. Не знамо се од јуче“, сладио је Синовац.

Ма какви да се устеже, наравно да неће. Размислиће Јаблан о свему па се јавља, чим домисли.

„Нема ту шта ту да се размишља“, навалио се Шифоњерко. „Ствар је јасна.“

Нема шта да се размишља, то је рефрен који Јаблана прати откад зна за себе. Понавља му га свако, на сваком кокраку, у свакој прилици. Размишљање му дође као нека срамна слабост, које се свако разуман кло-

ни. Са филозофирањем стоји још горе.

„Све је јасно. Чак би то размишљање могло да се схвати и као увреда. Као неко неповерење.“

„Није ваљда да не верујеш старом колеги“, унео му се Синовац у лице.

Наравно да верује. Далеко било свако неповерење. Фуј.

Једном је неки пас кренуо ка Јаблану, са уједљивом намером. Фуј то, викнуо је газда да га заустави. Пас се повиновао узвику. Бити фуј, понекад то може и да те спасе.

„Онда смо се договорили“, потапшале су га две руке по два рамена. Затим су се на столу створиле две визитке.

„Имаш овде телефоне, па се јави ради даљих договора.“

Договорено, Јаблан, пун захвалности, стиска једну па другу руку, тронут, са сузама у очима. Нема свако такве ортаке.

А онда је он мени, можеш мислити шта ми је урадио, јадала се једна девојка другој. А онда сам ја њему. Женска жалопојка. Зар још нисте чуле за осветничке одреде, цуре моје? Фик, једним потезом оде мушки понос. Једноставна операција, бележе их у црној хроници Како то да нисте у току? Да вас повежем са крофнастим комшијом? Биће пресрећан да вас потанко обавести. Тај ништа не пропушта. Уколико се, у међувремену, није попишманио. Због извесног догађаја, у непосредној близини. Истина, измишљеног. Али и измишљени догађаји делују. Чак и снажније од стварних.

Ту више, бар засад, није имало шта да се каже. Киша, међутим, није уважила ову чињеницу. Наставила је тврдоглаво по своме, не допуштајући им да се разиђу.

„Да ипак скокнем по кола?“, накањивао се Шифоњерко. „Ко зна кад ће ово да престане“, показао је прекорно руком према прозору. „Ваљда имају овде неки кишобран.“

А је ли, кишобран ће господичић. Да се сиромах не истопа. Мора да је од шећера. Пази да га не добијеш. Осим по глави.

„Држимо коњак, кафу, капуџино, крушковачу, купус салату. Кишобране не држимо“, обрецнула се келнерица.

„А карфиол?“, упитао је Јаблан.

„Карфиол немамо на менију.“

„Ти си још и безобразна. Немој да ти зовем газду, да те сместа најури“, зашкргутао је Шифоњерко.

„Зови.“

„Дај ми телефон.“

„Нема телефон.“

„Како нема?!“

„Тако лепо. Нема човек. Није законски обавезан да има телефон па га и нема.“

„Слушај ти, пази како разговараш са мном. Немој да истресем тај телефон из тебе.“

„Ма пусти то“, умешао се Синовац. „Имамо преча посла.“

„Нећу да пустим. Не може ова печурка са мном тако.“

Е баш могу, одговарало је печуркино пркосно држање.

Девојке се заћутале. Жудно су упијале призор, прижељкујући да се догоди нешто заиста гадно, и истовремено страхујући од тога. Да, рецимо, фрајер издевета келнерицу или да у њу саспе цео шаржер. Или да му конобарица виљушком прикује руку за сто. Или да излети кувар са сатаром и фрајера скрати за главу, која ће се откотрљати до њихових ногу. И зурити у њих празним очима.

Јаблан је осетио неочекивану блискост са тим пркосним створењем. Јавила се у њему потреба да га заштити.

„Хајде да ово оставимо по страни, у име будућег посла. Да не баксузирамо.“

„Ако је у име будућег посла, онда...“, промрмљао је

Шифоњерко.

Јаблан је одбио понуду да га одвезу где год хоће. Нису превише наваљивали. Имали су његов пристанак у цепу, и то им је било довољно.

Шта ће даље бити? Шта даље да предузме? Јаблан о томе није имао никакву представу. Закотрљао је грудву па нека се котрља сама од себе. О ономе после, мислиће када то после дође. Свако предвиђање ионако омане. Догађаје је немогуће предухитрити. Како год да испадне, приредиће им разочарање, оштро као сечиво ножа. Напалили су се на милионе које никада неће видети. Повукао их је за нос, уображене билмезе, није то мало задовољство. Још кад би му успело да грицне Трешњицу, има ли ичег слаћег од воћа из туђег врта. Нарочито када је газда кретеноид.

15.

„И, шта ћемо сад“, питала је прилика. Била је у спортској опреми, са тренерком и патикама. Тренерка је била јаркоцрвена, патике сребрнасто сиве. Да неће и она да са знојем избаци отрове из себе?

Оћутао је. Није дужан да јој одговара. Правиће се да је не примећује. Правио се и правио тако извесно време, а онда више није могао да издржи.

„Шта ти хоћеш од мене?“

„Шта ти хоћеш од себе?“, приказа се подбочила.

Незгодно, тугаљиво питање. Клизав терен. Тутањ.

Зврцнула је Хефталица. Да захвали што ју је заврнуо. Нема на чему. Изволите и други пут. Само не зна ко је ту кога. Злочин у покушају. На време осујећен.

Звао је и Барометар, да му поручи да је испао најобичнији муфљуз. Јаблан захваљује на комплименту.

Јагода није звала. Превише је заузета. Својим програмом. Осваја врхове, упражњава пливање и сунчање, обилази видиковце и остале знамености. Да јој боравак не пропадне узалуд, када већ од породичне терапије није ништа испало. Зна се већ захваљујући ко-

ме. А можда јаше и шефа сале. Ђиха, ђиха!

Из *Пљуваонице* нису звали. Зашто ли нема нових проба? Да није негде запело? Да га нису отписали? Мора да установи шта се ту збива. Не може то да остави тек тако. Ипак је он идејни зачетник и стожер свега. Уклониш ли потпорни стуб, срушиће се читава зграда. Нема *Пљуваонице* без оног кога пљују. А ако мисле да ће Јаблану наћи достојну замену, ту се љуто варају. Бољег за пљување од њега нема.

Киша је са клупе спрала вештице.

По асфалту се разлила светла, жута и наранџаста, црвена и плава. Небо је остало неутешно.

Прошао је журно поред *Туйи*, *фруйи*, експорт-импорт компаније. И поред таблица са презименима. И поред агенције за посредовање *Дика*, и поред студија лепоте *Грација*, и поред детективске агенције *Трај*. Стигао је до брокерске куће *Дивиденга*. Застао је у недоумици пред таблом на вратима преко. *Палајиа*, агенција за промет некретнина, стајало је на табли. Био је нацртан и некакав замак. Шта је сад ово? Каква је ово камуфлажа? Зашто ли се крију? И од кога?

За пријемним пултом дочекала га је жена, сва у кестењастим увојцима. Брижљиво је мазала нокте светлуцаво љубичастим лаком.

„Купујете или продајете?“, упитала је, и даље заокупљена својим послом.

„Шта?“

„Кућу, земљиште, стан“, подучила га је, какви све идиоти овде свраћају, саркастично.

„Ништа не продајем. Ништа не купујем. Тражим *Пљуваоницу*.“

Довршила је домали прст на левој руци.

„Уопште не разумем о чему ви то. Да нисте нешто побркали?“

„Ништа ја нисам побркао. Био сам у *Пљуваоници*. Разговарао сам са вама лично. На разстанку сте ме назвали гљивом.“

„То је апсолутно немогуће. Мене газда увек хвали

због љубазног опхођења са странкама“, жена је испружила шаку и климнула главом. Била је задовољна својим учинком.

„И онда сте мазали нокте истим љубичастим лаком.“

„Шта имате против мог лака? Баш леп лак.“

Затресла је шаком.

„Дакле, тврдите да овде нема *Пљуваонице*?“

„Како би могло бити? Ово је угледна кућа за промет некретнина. Са веома бројном и веома задовољном клијентелом. То пише у нашем летку.“

„Могу ли да погледам?“

„Нема шта овде да се гледа. Ако нешто купујете, наши агенти ће вас повести да разгледате жељени објекат. По одређеном распореду. Гледају се објекти, не агенција, то је опште познато“, осим таквим шмокланима као што си ти, дорекла је интонација.

„Ништа не купујем. И ништа не продајем. То сам вам већ рекао.“

„Онда немате шта да тражите унутра. Не можете да ометате процес рада. Ако сте нека инспекција, покажите исправе, без тога не могу да вас пустим. Тако је газда наредио. Ако бане нека инспекција, тражи исправе. Без исправа не пуштај.“

Прешла је на другу шаку.

Јаблан се узјогунуо. Неће га се решити док не провери својим очима. Не дозвољава да га праве блесавим. Није могла читава *Пљуваоница* тек тако да нестане. Из чиста мира.

„Могу ли да разговарам са газдом?“

„Газда је на одмору.“

„Са неким шефом?“

„Шеф је у болници. Сломио је ногу. Запала му нога у неку рупу, на сред улице. Шта све може да се догоди. Једна моја пријатељица се опекла у рођеној кући. А дете једне друге пријатељице је гурнуло прсте у струју. Једва су га спасли. А...“

„Значи, нема никог са ким бих могао да разгова-

рам?“

„Разговарате са мном, шта вам фали? Нећете ваљда рећи да сам ја нико?“

Ма шта се ја ту устежем, шта се натежем са овом овде... Грунуо је напред. Прва просторија је била празна, друга такође. У трећој је за столом седело петоро људи, обавијених напетом шћу. Бројао се новац, поређан у свежњевима. Личили су на разбојничку дружину, која дели плен. Све се скаменило, све замрло на Јабланову појаву. Види ниткова, кога ли су само опељешили. Онда је неки оштар звук поцепео ваздух, вероватно је жена за пултом укључила аларм. Бануо је тип са пуцаљком у руци, благо повијен, раширених ногу, у пози из криминалистичких филмова.

„Не мрдај! Пуцам! Руке иза главе! Руке иза главе!“

Послушао је, да не попије метак, иако се осећао будаласто.

„Таааако! То је већ боље. Окрени се према зиду! Таааако! Рашири ноге! Таааако!“

Дон’т трџ анџтхинг силлџ.

Рука га је хитро препипала.

„Где ти је оружје?!“

„Нисам наоружан.“

„Утока? Ножекања? Шприц? Спреј?“

„Нисам наоружан.“

„Ниси?!“

„Не, нисам.“

„Па како си онда мислио да то изведеш?!“

„Шта да изведем?“

„Не изигравај ми овде наивчину. Знаш ти добро шта. Не мрдај! Просућу ти мозак. Дајте неки канап, да га вежемо.“

Сви су се устумарали. Журно су отваране фиоке, претурано је по регалу са фасциклама и регистрима, али конопца ни од корова.

„Јебем ти фирму без канапа“, љутио се тип са пуцаљком. „Па ајд’ ти ради кад немаш средства за рад. Јебеш ти такав посао. Ухватиш починиоца на делу а

немаш чиме да га вежеш.“

Једна жена и један мушкарац су се упутили да потраже по другим просторијама. Потрајало је док се појавила кестењаста, са клупком у руци.

Увезали су му руке око зглобова, ноге око чланака. И пре неки дан су га везали на овом истом месту. То је овде већ прешло у обичај. Неки су предлагали и да га клепе нечим, да га онесвесте. Тип није дозволио. Заробљеник је већ учињен безопасним. Страх је минуо, напетост је спласла. Сада су га посматрали радознано, као животињу у кавезу.

„Ко ти је типовао, прикане?“ , оловио га је скоро доброћудно тип са пуцаљком. Имао је брчине Краљевића Марка и руке до колена.

„Шта је ко имао да ми типује?“

„А је ли? Него си онако, случајно свратио. Шетао господин, да протегли ноге, па бап, ни пет ни шест, него равно на исплату. Пази да ти не поверујем. Како ти је воља. Пропеваћеш већ ти када те муркани пропусти кроз шаке. Целу банду ћеш да испљунеш. Тамо су, знаш, стручни по питању одваљивања бубрега и осталих органа. Сад ћемо ми лепо да позовемо патролу. Нек те носе, па нек виде шта ће са тобом. Ја сам своје одрадио, свака ми част.“

Када би му брка пришао сасвим близу, Јаблан би му шапнуо, може ли три бокса цигара, првокласних, никакво ђубре, па да заборавимо целу причу? Што да се петљамо са дишом Глишом? Шта ће нам то? Такав би му предлог усую у уво. Али брка држи званично одстојање, нешто није расположен за дилове. Превише ужива у свом подвигу. Исприсио се. Глади бркове. Преде.

Јаблан није веровао да ће се полиција заиста појавити. Како да је позову када су и сами упетљани до гуше у ко зна шта. Како да пандурима објасне одакле лова, коју су пребројавали?

Омануо је у предвиђању. Униформисана лица су га одмерила с ниподаштавањем, јаког ли разбојника. Ни-

је му то било право. Као осумњичени, заслужио је више поштовања.

У станици је исповрнуо личне податке, ко је и шта је, као да то човек икада зна.

Онда су га убацили у ћелију са дрвеним клупама и шкиљавом светлошћу. Обавио га је задах повраћања и мокраће. Задесила су се ту још тројица. Један дебели који се само знојио и уфтао, један момак који је шкргутао зубима и бацао кивне погледе око себе, један цига који је ситно, брзајући цупкао ногом.

Стражар га је спровео до канцеларије у којој га, ипак, није дочекао диша Глиша. Не, био је то инспектор у кошуљи заврнутих рукава, са олабављеном сребрно сивом краватом, голих подлактица. Инспектор није помињао пале претке. Хтео је да зна шта је Јаблан намеравао, тамо, у агенцији *Палаиша*.

Тражио је *Пљуваоницу*, ето шта. Прошли пут је била ту. Није му јасно куд се дела и одакле се створила та агенција. Недовољно обавештеном инспектору, недопустиво код таквог позива, Јаблан је стрпљиво објаснио шта је *Пљуваоница*.

„Лоша ти је тактика, Јаковљевићу. Нећеш ме збунити булажњењем. Свачега сам се ја овде наслушао. А ако мислиш да се извучеш на неурачунљивост, ни то ти не бих препоручио. Него ти лепо лани ко ти је типовао, ко је све ту уплетен, па да се нас двојица договоримо као људи. Ти као ти ме не занимаш. Занима ме организација, разумеш. Нисам скот, умет да ценим сарадњу. Може и на дуже стаже. Пожељно је, шта више.“

Није било никаквог типовања, никакве организације, само та проклета *Пљуваоница*, упоран је Јаковљевић. Уосталом, криво му је што он као он не занима чак ни инспектора, као што никога никада и није занимао. Свима је требао због нечег другог, не због себе.

„Слушај ме добро, Јаковљевићу. Ја сам фин човек. Можда и превише фин. То ми и замерају у служби, не-

ћу да кријем. Кажу, много си ти фин, Финац, Финац тако ме овде зову, са том багром треба другачије, грубље, оштрије. Шта ћу кад не могу, мека ми душа. Чим видим осумњиченог, сажалим се над његовом судбином. Дође ми да се заплачем. Такав сам човек, осетљив. Али, ако наставиш овако, мораћу да те пошаљем код колеге. Тај има преку, гадну нарав. И тешку руку. Много гадну нарав и много тешку руку. Зато ти је боље да ми се овде исповедиш, да олакшаш себи душу. Ја мислим да би сваки грађанин требао да се пред полицијом обавезно исповеди бар једном годишње. Као у цркви. Може и на оба места, и код инспектора и код попа, ништа не смета. Увео бих ја и друге новине. Општу затворску обавезу, на пример. Нема невиних, има само оних који нису откривени. Зато би свако морао да одређени део живота проведе у затвору. Укључујући, полицајце и судије, наравно. Ни себе не бих изузео. Дужина затворске обавезе би могла да се одређује по занимању и годинама. Што је неко старији, дуже би седео, зато што је имао више прилика да почини неку неподопштину. Политичари и бизнисмени би имали дупло дужу затворску обавезу у односу на просек, из разлога које нема потребе да објашњавам. Сами су по себи разумљиви.“

Јаблан би радо изашао инспектору у сусрет, просто му је непријатно да разочара једног тако финог инспектора, али заиста нема шта да исповеди. Зар би у пљачку ишао без оружја?

Да, сложио се Финац, то би била прилично необична пљачка.

Је ли неког напао? Није, настављао је да набраја Јаблан разлоге у своју корист. Само се нашао тамо у време исплате, откуд је могао да зна.

Ипак је знао.

Не, није.

Одакле је знао?

Не, није ништа знао.

Ипак, ушао је на силу. То не може да порекне. За-

што је ушао на силу? На силу се не улази без разлога.

Баш на силу и није било. Само је прошао поред оне што је на пријему лакирала нокте. Љубичастим лаком.

Зашто је то урадио?

Зато што јој није веровао, што се тиче *Пљуваонице*. Мислио је да га завлачи. Из злобе или из...

Зашто јој није веровао?

Зато што је лично био у тој *Пљуваоници*, на проби за надметање. И зато што је та иста и тада била ту. Чак га је назвала и печурком када је одлазио.

Печурком? Зашто баш печурком?

Ко ће је знати зашто. Тако да је ту чист. И пред богом и пред полицијом. Нема шта да исповеди ни попу, ни инспектору. А ни оно друго не могу да му прикаче.

„Које друго?“, наћулио је уши Финац.

Онако, било шта друго. Има необориви алиби. Продавачица из *Комшинице* може да потврди где је био и шта је радио. Што се тиче оног зврндова, тог је појела властита злоба. Јаблан са тим нема ништа.

„Ко је тај зврндов?“

„Није важно.“

„Нема неважних ствари. Полицији је све важно.“

Јаблан се ујео за језик, али касно. Тако му и треба када не зна да га држи за зубима. Сада је имао да спомене и породичне ручкове и остала прикљученија.

Инспектор је пажљиво саслушао објашњење. Ни по чему се, ни по изразу лица, ни по држању и покретима, ни по речима, ни по тону гласа, није дало назрети да ли је њима задовољан или не.

„Што се сарадње тиче, веома сам расположен за сарадњу.“

„Је ли?“, синую је Финац.

„Тамо где радим догађају се чудне ствари. То јесте, тамо где још увек радим. Пошто имам да намеру да зајдим из те помијаре чим средим где ћу. Понуђен ми је и изван ангажман, који сам раскинуо. Некакав Крста, сумњив тип, сигурно га имате у евиденцији. Рођена протува, види му се по фаци. Није ништа бољи од

Пихтијастог и Стрикана. Све је то иста багра.“

На багрему расте багер.

„Имам увид из прве руке у понешто од оног што се мува код Пихтијастог, то је тамо где радим. Спреман да своје информације ставим на располагање. А и Тихомир би сигурно, са своје стране, био вољан понешто да придода. Тихомир је стара кајла. Кувана и печена на свакој ватри. Недавно су га шутнули. Због афере са Синовцем.“

„А то не“, одмахнуо је инспектор нестрпљиво. „Велика мућка, крупне зверке, политика. Хвала лепо. Без мене. Ја се држим ситнијих ствари. Здравље је.“

Отпремио је Јаблана журно, да којим случајем не настави.

Тако наш јунак није обавио своју грађанску дужност, иако је то, ревностан, одговоран, савестан, жарко желео. Не својом кривицом, то ни највећи злобник не може да му пришије. Систем је, је ли, заказао. Систем, како то умирујуће звучи.

Похитао је под туш да са себе спере тај дан. Цеви су, међутим, биле суве. Ни капи воде. Осећао се као да му је неко измакао нешто испред носа. Зашто да се одрекне своје намере? С којим правом су му одузели воду? На шта то личи? Какав је то безобразлук?

Био је беспомоћан. Шта да предузме? Како да натера воду да дође? Никако. Преостало му је једино да се извуче у телефон за информације о кваровима, и да тиме да себи каквог таквог одушка, али би то било бедно. Зар да се искаљује на неком ко ни за шта није крив, кога су и поставили да прими на себе бес оних које су оставили на сувом? Када већ не може да се дочепа одговорених, нити може да утврди ко су, јадна му је замена да се истреса на потчињене. И шта би тиме постигао? Ништа. Они воду не могу ни да му дају, ни да му ускрате.

Отварао је славине сваких неколико минута са истим поразним исходом. Одбијао се да се помири да ће остати без туширања, без кога му се чинило да ви-

ше никако не може. Одустао је тек после поновљених безуспешних покушаја.

Заказао је систем. Увек закаже неки проклети систем, понављао је јетко, бесан што стално зависи од неког система и што том систему не може ништа. Нити може да на њега утиче, ни да га казни. А без тих проклетих система не може. Прикопчан је на њих као болесник на инфузију.

И шта је са том *Пљуваоницом*? Где се дела? Где испарила? Каква је то игра, сад ме има, сад ме нема? Уосталом, и боље ако је нестала. Што би се он због тога узнемиравао? Шта ће му? Свакако за њом патити. Нити ће да за њом јури, то би стварно било испод сваког достојанства. Заправо му тај нестанак само иде у прилог. Ипак је он ту мета. Предмет погрда. Није ваљда да за тим чезне? Није ваљда да без тога не може? Зар му није било доста? Да није постао овисник о грдњама? Да му живот без њих није отужан, празан? Стресао се. То би било гадно. Није ваљда толико забраздио? То мора да се пресече на време. Док му још има спаса.

Ходао је по стану, из собе у кухињу, из кухиње у собу. То је једна од предности када живиш сам. Можеш да се крећеш како ти наспе а да се ни са ким не судараш нити да те било ко запиткује шта хоћеш и зашто си се узмувао. Ниси стешњен. Не мораш ником да полагаеш рачуне, ни о својим поступцима, ни о свом расположењу. Свој си човек, што би се рекло. Иако ниси. Довољно је да те спрече да се истушираш па да искусеш колико си у туђим рукама. Или да те оставе без струје. Или без лифта. Или да те заглаве у саобраћају. Или да ти направе неку сличну гадост. О послу да не причамо. Ту си тек обична алатка којом рукују како им кад затреба. Али макар по стану можеш да се крећеш несметано. Толико слободе ти је ипак преостало. А и то је нешто. Драгоцена је свака мрвица слободе. Ма како мајушна била.

Одзго се ништа није чуло. Ни лупњава, ни дрека, ни

шкрипа кревета. Поспали су. Галамдија изморен својим урлањима, жена измождена својим незадовољствима. Спава и крофнасти, ко зна какве злочине сања. Спава и Жагода, тамо на планини, у складу са планом дневних активности, треба прикупити снаге за све што доноси сутрашњи дан. Спава и потомак и сања најновији модел мобилног телефона. Спавају Душан и Дуња, нарадили су се. Спава свемоћни Микан и сања како по чаршији, пуном шаком, дели културњачке ћушке. Спава Неница. Спава пихтијаста протува и сања како у себе трпа колаче с маком, никако да стане. Спава Алимпије лелујавим сном и сања како се успео на следећи степеник. Спава Фирмирана. Спава стара кајла, уз час покајничке, час претеће снове. Али Синовац и Шифоњерко никако да заспу. Преврћу се по кревету. Милиони еврића им играју пред очима. Донеће им их оне досадне зујалице. Ко би то могао да помисли. Са Јабланом ће лако. Испратиће га уз неки ситниш кад једном уђу у посао. Изгураће га, знају већ они како се то ради. Испекли су занат. Није за сваку шушу велика лова.

Помисао на ову двојицу је Јаблану поправила расположење. Неки жар је прострујао венама. Осетио се живљим, бодријим. Ала су се навукли. Ала су забалили. Који су то мајмуни. Ала ће да цвиле када остану без банане, којом им је тако вешто махнуо. Ипак је Јаблан сила. Не може то свако да изведе. Како је само смислио причу, на лицу места. У магновењу. Други би мозгао данима па ништа не би испало. Таква довитљивост није сваком дата. Узмимо мине које сеје по уговорима. Ко то још може? Колико њих? Могло би да се наброји на прсте једне руке. Можда и мање. И што онда за друге да троши свој дар? Да би се пихтијаститовио? И то његовим омиљеним маковњачама? Пази да му не позли. Не долази у обзир. Доста је било. Радиће Јаблан за себе, па куд пукло да пукло.

Шта да започне, поново се сударио са тим питањем. Нека агенција за правно саветовање, зашто да не? По

питању провлачења подвала кроз параграфе. То јест послова кроз параграфе, свеједно, ионако између послова и подвала нема неке разлике. Шта му све треба да би кренуо? Није имао појма. Тим стварима се никада није бактао. Упућен си у ово и оно, а не знаш оно што ти заиста треба. Мораће да се обавести код ових што отварају фирме.

Али, шта даље? Узмимо да је почео. Изнајмио простор, окачио фирму, полетан као Душан, пунонадежан као Дуња. И шта онда? Како да дође до клијената? Ко за њега зна? Нико. Држе га у шпајзу, далеко од сваког контакта. Истурају Фирмирану. Или се она сама натура. Да објави оглас? Шта у њега да стави? Правне намешталке свих врста? Са провереним деловањем. Да зивка телефоном? Шта да каже? Желите ли да сместите својим пословним партнерима? Наравно, то свако жели. Само ко ће отворено да прихвати такву понуду. И то од неког кога не познаје. Па још преко телефона и сасвим изнебуха. Откачиће га. Помислиће да је провокација или зајебавање. Ту мора прво да се припреми терен. Али, да би припремио терен, мораш прво да дођеш до човека. И ту се вртиш у круг.

Први послови су најважнији. После ће се прочути. Онај Јаблан, тај кад увеже у чвор, нико не може да размрси.

Али, шта док се не прочује? Да грицка нокте, док зури у занемели телефон? Да отвара електронско сандуче у коме нема ничега? Суморна судбина. Треба му неко да га препоручи. Ни на Барометра, ни на Хефту не може да рачуна. Ту је себи заувек затворио врата. И боље што је тако. Гледали би да га употребе, не да му помогну. Да га гурну у неке своје игре, питање је како би се извукао.

Да му је бар нека Дуња, па да се растрчи околу, да цима за рукав кога стигне, да ископа сваког ко би могао бити од користи. Једно такво створење би му добродошло. Јаблану је испод части да се нуди, да зивка, трчкара, мољака. Чиме је то Душан заслужио да до-

бије једну тако привржену, тако усхићену радилу? Ничим. Где је ту правда? Нема је. Ни у овом, ни у било коме другом случају. Сво то блебетање о правди је обично замазивање очију. Ништа друго. Ту даму још нико није сусрео. И неће.

Има ли, којим случајем, сестру Душанова муза? Мораће да сазна. Већ ујутру. За толико ће му Душан изаћи у сусрет. Није толика стипса да другу сестру крије за себе. Довољна му је једна. И то му је много, њему би Неница била сасвим довољна, али ајде, нека му буде. Није Јаблан од оних који отимају. Никада он не би посегао, радије би дао да му руку одсеку. У реду, Трешњица, али то би већ била нешто друго. То се не рачуна. Прво, зато што му Шифоњерко није другар. Друго, зато што би то била казна. Неко мора да кажњава и такве сподобе. Треће, зато што... Треће није успео да смисли.

Мозак му је зарисао, мисли су се сушиле. Спопала га је непредвиђена невоља. Жеђ. Славине су остале неумољиве а у кући није имао ни флаширане воде. Мрзео је стварање залиха из предострожности, за сваки случај, јер никада не знаш шта ти може зафалити. Отац је манијакално складиштио све и свашта.

Има ли ичег у близини што ради у ово доба? Никада није обраћао пажњу на радно време продавница. Подразумевало се да буду отворене када затребају. Још када би заиста било онако као што се подразумева. Али, није. Затрпавају те информацијама са свију страна, а опет си необавештен.

Да сиђе доле и лута насумице у потрази за водом, као какав истраживач који трага за извором? Или да остане и покуша да истрпи? Можда жеђ умине сама од себе. Није уминула. Ухватила је замах, морила је све више.

Лифт је, на срећу, радио. Не би имао снаге да се пешке спусти осамнаест спратова. Заређале су затворене продавнице, чак је и супер-маркет, у који је полагао највеће наде, радио до десет. Спас му је донео ка-

фић *Дракон*. Сручио је два тоника. Зарекао се да ће ујутру купити пакет флаширане воде. Или чак два. Ко зна када ће мамлази да се смилују и отклоне квар. Нима се не жури. Баш их брига. Ето кога би требало у *Пљуваоницу*. Да их добро намажу катраном, уваљају у перје. Није се задржао у кафићу. Уплашио се да му се неко не пришљамчи и не почне да се пајта.

Приказа је светлуцала као фењер. Пратила га је ћутке.

Јутром је уз воду купио новине посвећене огласима свих врста, није му се луњало по мрежи.

Душан прво није разумео шта га Јаблан пита. Онда се насмејао, иако у Јаблановом питању није било ничег смешног. Не, Дуња није имала сестру. Тако да је и то отпало.

Прескочио је селидбе, помоћ у кући, и још понешто, да би се задржао на пословним услугама. Коју од понуђених агенција да изабере? Ни о једној нема никакву представу. Одлучиће се наслепо, кренуће од најближе, увек може да одустане ако му се не допадне. Нису исто телефонска информација и сусрет лицем и лице.

„Ви бисте да отворите фирму?“, упитала га је млађахна црнка, тоном као да у тој његовој намери има нечег невиђеног, крајње необичног. У покретима је имала нешто угласто, подсетило га је то на Фирмирану. Мушкарац за столом са стране је, у снопу светлости, нешто зловолно куцкао по тастатури.

„То је, претпостављам, очигледно. Зашто бих иначе долазио?“

Црнка се није дала збунити.

„Која делатност?“

„Правни консалтинг“, није рекао саветовање. Консалтинг је звучало моћније, убедљивије.

„Мислите адвокатску канцеларију?“

Мушкарац је уздахнуо, клима уређај се покренуо.

„Не, не мислим на адвокатску канцеларију. Мислим баш на правни консалтинг. Предузећима. У погледу

состављања уговора, провере предлога уговора друге стране, откривања замки, разјашњавања нејасноћа и тако то.“

„Агенција или предузеће?“

„То зависи од услова за једно или друго. Шта ми отвара више могућности, шта ме мање кошта. На вама је да ми то кажете.“

Црнка се бацила на тумачење. Толико се кочоперила да је Јаблан с муком кротио жељу да је испрескаче. Није дошао да се са њом бори већ да добије обавештење.

Када је завршила, мушкарац је био у светлости са три четвртине фигуре и лица.

Јаблан се захвалио. Требаће му пар дана да о свему томе поразмисли, а онда им се јавља. Црнка није била вољна да га олако пусти. Унела је у рачунар његове контакт податке. Адреса, обична и електронска, телефони, фиксни и мобилни. Могао је да измисли, али га је мрзело. Дао је праве, иако је предосећао да ће му црнка засести за врат.

Назвао је Аутостоперку, да је обезбеди за вечерас. Упутио се према фирми. Није намеравао да сврати, само да прође поред, као поред нечег што клизи у прошлост. Мобилни је циликнуо, док је пролазио поред школског дворишта у коме су дечаци играли баскет. Са Душановог кућног телефона јавила се Невена. Хтела је да зна шта се то догађа. Чиме се по цео дан замлаћује замлата од њеног мужа. Шта га је спопало. Како шта, онај његов правац, одавно се носи том идејом. Сада му се указала прилика да... Каква црна прилика. И ко му је та Дуња, и какав је то сплав на који стално трчи.

А, то те коље, луткице. Да те нека не олакша за роба. Својина је својина, па чак и када не вреди много.

Нека обавезно сврати да јој то подробније објасни. Са оним бизговом је немогуће разговарати. Само гледа да што пре стругне. Доћи ће. Када? Невена је нестрпљива. Па може и сада, за једно сат, рецимо. Дого-

ворено, чека га.

Пред фирмом се нацртао Тика. Окачио је о врат картонску таблу са натписом – жртва сплетака и самовоље! Деловао је јадно. Још јадније од оних група које звижде, узвикују, машу транспарентима пред глувим ушима, слепим очима. Подсећао га је на просјака који моли да му уделе мало сажалења и мало пажње. Јаблан се стресао, ваљда никада неће пасти тако ниско.

„Шта тражиш овде?!“, дрекнуо је, не успевши да се суздржи. Иако је сваком на вољу да од себе прави будалу, укључујући ту и Тику. Што се ту Јаблан меша? Што човеку да квари задовољство? Ако Тика жели да се сроза до јадника, нека се сроза. Шта било ко има са тим. Понајмање Јаблан. Ако се шефу сале свиђа да га Јагода гази, нека га гази. С којим правом да га лише тог уживања?

„Шта је, да не би да ме отераш?“

„Што бих те терао?“

„Зато што сам постао непожељан. Обезбеђење је већ покушало да ме отера. И то онај исти, онај носати, кога сам не једанпут лично частио у *Акаџулку*. И тај носати мени, уклони се, немаш право овде да будеш. А он као има право, говнар. Шта ти је човек, данас с тобом пије, сутра те пљуне. Нема горе животиње од човека. Знао је Бог шта ради када је пустио потоп. И опет би требао један потоп. Да све подави.“

Изузев праведног Тихомира, разуме се. Тихомира треба оставити за семе. Да заснује неку нову, бољу расу. Иако би, Јаблан признаје, било весело гледати Пихтијастог како се узалуд копрца. И не само Пихтијастог. Има много оних које би требало подавити. И Тика је међу њима. Јаблан, наравно, није. Јаблан је заслужио да остане.

„Нисам му се дао. Ово је јавни простор, не припада фирми. Ту свако има право да буде.“

„И шта очекујеш? Да те врате на посао?“

„Не, то више не очекујем. И да ме зову не бих ишао. Са том ђубради сам раскрстио једном заувек.“

Види ти промене. До јуче си певао другу песму, славујчићу. До јуче си кукао, преклињао. До јуче си био спреман да пузиш. Шта се то с тобом збило?

„Хоћу да им буде непријатно када ме виде.“

„Брига њих. Дебелокошци су то, сви одреда.“

„Нека су и дебелокошци. Опет им није свеједно. Да им је свеједно, не би покушали да ме уклоне. Бодем им очи. А тек им неће бити свеједно када се сјате новинари. Обавестио сам све могуће редакције.“

Мученик сања о томе да свој случај изложи јавности. Нека сви сазнају шта се са њим ради. Па и да им се жеља оствари, шта онда? Шта ће то променити? Јавност је прождрљива звер. Њена глад је неутољива. Гута судбине. И сместа их заборавља. Прелази са узбуђења на узбуђење. Вари их вртоглавом брзином.

„И докле остајеш овде?“

„Данима и ноћима, ако треба. Улогорићу се. Док им добро не запржим чорбу. Док их не испљују на свим телевизијама и у свим новинама. Кад им то направим, пропали су. Више нико неће хтети да ради са њима. Ни Стрикан.“

Није могуће да стара кајла и даље верује у свемоћ јавности?

„Што се не пријавиш у *Пљуваоницу*?“

„Шта ти је то?“

„Нова ТВ емисија. Рекламира се на свим билбордима. Слоган је Пљуни па залепи. Можеш да залепиш кога год хоћеш. Што жешће ошајдариш, боље си прошао. Ја сам прва мета. Поставило ми и слику. Још увек не знам да ли да их због тога тужим. Неовлаштена употреба лика. И идеју су ми украли. Али им због тога не могу ништа. Нисам је заштитио.“

„Ко ће тебе да пљује?“

„Јагода, пре свега.“

„Твоја некадашња?“

„Она.“

„И ко још?“

„Душан.“

„Њега не знам, ко ти је тај?“

„Један мој пријатељ. Историчар. Предаје у школи. Утерује датуме и догађаје у ђачке главе.“

„Њега не знам. Ко још?“

„На проби су ме пљувале и неке непознате особе. Не знам да ли је то само ради вежбе, или сам ја и њихова мета.“

„Већ је било и проба?“

„Да, упознао сам и водитеља. Личи на рвача. Увалили му посао. Можеш и ти да ме пљујеш, ако хоћеш. Није никакав проблем. Немој да се устручаваш.“

Тихомир је застао па озбиљно одмахнуо главом.

„Није ми гушт да тебе пљујем. Може ли сваки учесник да сам изабере своје мете?“

„Претпостављам да може.“

Тика је поново одмахнуо главом.

„Не вреди, не би дошли. Када би могли да их силом приведу, али вероватно не могу.“

Зашто да не, полиција у служби телевизије. Молимо вас да пођете са нама у ТВ емисију. У случају опирања бићемо принуђени да употребимо силу.

„Или да поставе лутке да их замене?“

„Шта ће ми лутке? Мени треба прави Алимпије. И прави Синовац. И права Фирмирана.“

Постоји ли прави Алимпије, прави Синовац, права Фирмирна? Постоји ли прави отац, права Јагода, прави статистичар? Или су сви кривотворени до сржи?

„А Пихитијаста?“

„Какав пихитијаста?“

„Онај што му фотка виси у свим канцеларијама, изувез нашој. Свевишњи. Господар наших живота. Газда наш.“

„Он не зна шта се ради. Да зна, не би допустио.“

Похвала није заборављена. Ропска душа. Довољно да је господар поглади па да се растопи од миља.

„А за слику си ти крив. Да није било твог шегаче-

ња, не би је уклонили из наше канцеларије. Да је нису уклонили, ово са мном се не би догодило. То могу да ти гарантујем.“

Где си, заштитничка слико.

„Ништа ми не вреди та твоја Пљуваоница. Настављам онако како сам замислио.“

„Само ти гурај своје. Па докле изгураш. Ја ти свакако нећу сметати.“

„А ти, ти ћеш унутра?“, капнула је туга са Тикиних усана. Кап, кап, кап.

Јаблану се стегло срце. Није намеравао да уђе. А опет, нешто га је вукло да провери да ли је онима унутра непријатно због Тике који им се посадио испред улаза. А и да мало осмотри. Да види да га нису отписали.

Брош није био ништа ведрији од Тике. Нико да га примети, нико да га похвали. Зашто онда уопште постоји на овом свету? Броширана је била киселија него икад. Гвожђе би изгризла.

„Нешто си пожурио са повратком?“

„Само сам свратио, у пролазу.“

„Вуче те, а? Не можеш без нас? А видиш, ми без тебе можемо сасвим лепо. Лепше него са тобом. Што се нас тиче, ниси морао ни да долазиш.“

Хоће ли нешто да му поручи? Или само истреса свој јед? Не, Тика је није потресао. Могао је тамо и да се укорени, ако већ нема паметнијег посла.

Радмила се, као и обично, кљукала законима. Жвакала је, брзо мичући уснама. Да нема параграфа, прецркла би од глади.

На Тикином месту врпољио се плавокоси момак уског лица. Свеж производ. Било је у његовим покретима и његовом држању нелагодности онога ко се још увек није одомаћио, па стрепи да би сваког часа неко могао да га приупита – шта ти ту тражиш? Ајде, губи се одавде, није ти ту место.

На Јаблана је бацио крзав, бојажљив поглед. Да није он тај проклетник, тај прогнаник, чије су му место

доделили? Да не насрне на њега као узрочника своје зле судбине? Невоља заслепи. Невољник удара по коме стигне. И чиме стигне.

Радмила је на кратко прекинула свој оброк да Јаблана упозна са придошлицом. И придошлицу с Јабланом.

„Ђорђе. Замењује Тику“, климнула је главом у правцу плавокосог момка. „Слаба га је регрутовала.“

Довлачи своје војнике, генералица. Да их баци у бој, када затреба.

Хм, замењује. Не - уместо. Као да је Тихомир привремено одсутан. Да ли се још увек није помирила са коначним одласком? Или ублажава због Јаблана?

„Јаблан, наш стари колега“, климнула је главом у Јаблановом правцу. И наставила да жваће.

Да покаже Тихомиру његовог наследника, да младунцу преброји ребра?

„Цинкарошу, ццц“, цокнула је приказа.

Фирмирана је била ван зграде. На важним саставницима.

На Јаблановом столу није било рачунара.

„Шта је са мојом машином?“

„Однели је на чишћење. Од вируса.“

Тако, дакле. Уклањају трагове. Нека их, неће се Јаблан због тога потрести. Невоља мање. Финца то ионако не занима. Неће човек да опече прсте. По чему би онда баш Јаблан био задужен да поправља овај свет? Поправити га не можеш, па да имаш хиљаду живота, не овај један. Кварова је превише. Уосталом, поправљачи света му никада нису били нарочито привлачни. Чудних ли мајстора. Има у њима превише надмености. Ко би да поправља свет, умислио је да се уздигао изнад њега. Тај квар налази сувгде, осим у себи. Што се мајстора тиче, исправан је, нема му замерке.

Ни Јаблан није имун на поправљачко искушење. Спопада га то, није да није. Углавном када би хтео да се свети. Шта ће му освета? Хоће ли га ослободити? Тешко. Заправо се везујеш за онога коме се светиш.

Постаје ти веома важан. Претвара се у средиште твог живота. Стално ти је пред очима. Заклања ти све остало. Шта ће ти то, Јаблане?

Изашао је из фирме са тим питањем у глави. Онда је питање некуд потонуло.

Око старе кајле се још увек није сјатила новинарска сила. Да узбуни јавност до неба вапијућом неправдом.

Не, неће му рећи да уклањају трагове.

Мобилни га нестрпљиво опоменуо на Неницу, препеченицу.

Црвени човечуљак, укочен у ставу мирно, опоменуо га је да стане. Потекла је бујица аутомобила, обавијена сопственим смрадом. Једном ће набавити гас маску, да се са њоме креће по граду.

Невена је била врло љута. Какав је то начин да је остави да толико чека? Какав је то безобразлук, кренула је у напад с врата, како би га одмах довела у неравноправан положај и принудила да се осети кривим, да се брани.

Не, није се бранио. Није упао у ту замку.

„И шта је сад онај клипан намислио?“

Тако је, Душана у *Пљуваоницу*. Не Јаблана. Грдна би штета била да се не оствари тако грандиозна замицао. Да се не удовољи једној од најважнијих нагонских потреба. Човек може да се одрекне много тога, али пљувања, то чак ни најстрожим испосницима није пошло за руком. Нити су желели. Шта је њихово испосништво до начин да пљуну у лице читавом свету? Да му залепе једну позамашну крахотину. Једну попрличну шлајмару. Завладала би гробна тишина када људи не би пљуцкали једни по другима. Један тако моћан нагон заслужује да има своје надметање. А онај ко је пронашао и нагон, и надметање, Јаблан Јаковљевић лично, томе је место међу великанима овога света, молимо за аплауз.

Не, *Пљуваоница* није нестала јер није смела да нестане. Ту се догодила некаква збрка. Или нека маска-

рада са том наводном агенцијом. Да нису Синовац и Шифоњерко наумили да га истисну из *Пљуваонице* па поставили кулисе са статистима? Од таквих се свашта може очекивати. Лакта се то и лево и десно. Саплиће с леђа. Крља како стигне. Али ће се о Јаблана, богаме, спотаћи. Има да се пруже колико су дуги. Могао би да их натера и да кану неку лову, не само да их намагарчи. То је идеја. Зашто да не? Макар из васпитних разлога.

„Ти, наравно, знаш за његову стару идеју о новом историјском правцу. То он још из студентских дана. Тако, машта о томе.“

„Нисам на то обраћала неку пажњу.“

А на шта си ти, луткице, уопште обраћа пажњу? Осим на себе и своје серије?

„Нисам то узимала озбиљно. Да јесам, истерала бих му већ те бубице из главе.“

„Није вероватно ни он то узимао превише озбиљно. Све док му се није учинило да је дошао тренутак да заиста спроведе у дело. Његова колегиница, Дуња, предаје ликовно, заинтересовала се за...“

„Мислиш, напалила га?“

„Рецимо да га је напалила.“

„Тешко морона напалити.“

„Нашла је и неког познаника, који је као нека фаца међу културњацима. Неки новинар. Тај ће као да му среди да се за правац прочује. Да се заталаса јавност и остало.“

„А може ли он то?“

„Нити може, нити хоће. Само ужива да се прави важан. То му је душевна храна. Као што је црна хроника душевна храна мом крофнастом комшији. Или, рецимо...“

„А онај мој морон и та фаћкалица...?“, пресекала га је нестрпљиво.

„Да, крешу се, ако те то занима. Тамо на сплаву. Природан развој догађаја. Преплитање душе и тела. Потпуно прожимање. А и вода подстиче пожуду“, сло-

жио је саучесничку фацу. Још ако си га држала на дијети, као што вероватно јеси, то није рекао.

Лице јој се искривило као да је загризла нешто гадно.

„Наравно, немам директних доказа. Нисам им држао свећу. Ако имаш сумњи, могу да ти препоручим човека који је специјализован за те ствари, неверства, одбегли супружници и тако то. Даћу ти адресу и телефон. Радо бих те одвео али не ми се не улази у ту зграду. Из личних разлога, у које не бих да улазим. *Трај*, тако се зове агенција. Газда је прва лига.“

Кратко је одмахнула главом, и даље затворених устију, као да покушава да прогута оно гадно у шта је загризла.

„Ако хоћеш да се разведеш, и ту могу да ти прискочим. Имам друга који се специјализовао за разводе. Има све у малом прсту.“

Ког то друга, Јаблане? Барометра? Оног што је покушао да те прода у робље? Јак ти је то друг. Уосталом, тај више неће ни да чује за тебе. Покварио си му комбинацију.

„Још ћемо ми то да видимо, још ћемо ми то да видимо“, цикнула је Неница, препеченица.

Треба да се види, него шта. Не може то тако, некоме муза, неком шипак.

16.

Шљис, шљас, шљус. Радиле су руке. Шљис, шљас, шљус. Радиле су ноге. Шљис, шљас, шљус. Прштале су и пресијавале се капи. Шаке су се спустиле на ивицу базена. Труп се подигао из воде. Јаблан се нашао наспрам четвртасте главе. Глава га је гледала мутним очима.

„Права ствар. Пливање.“

Шифоњерко се упутио према столу под сунцобраном. Сто је био бео, пластичан. Столице такође. Сунцобран је био наранчаст. Било је ту и пар платнених

лежаљки, али Трешњице, на Јабланово разочарање, није било. Можда наврати касније? Или је шкартирала мамлаза? Нема ништа против, сасвим му одговара. Само је преуранила, како да је сада нађе? Не ваља бити нестрпљив. Могла је баш и да сачека, да успоставе везу. Иако разуме да је са овим овде тешко поднети сваки тренутак. Али ипак... Овако му дође као да га је унапред преварила.

„Сад ће друшкан, само што није стигао.“

Јаблан се осећао идиотски, потпуно обучен поред човека у купаћим гаћицама, као да је део послуге, још би само требао да му принесе куп сладоледа на послужавнику, или ознојену боцу вискија и посуду се ледом. Или да га истрља фротиром.

„Донео си добру одлуку. Где ћеш сам у тако велики посао. Узвезао би се. Уплео би се као пиле у кучине. Појели би те. Смазали за доручак. Не знаш ти с каквим намазаним барабама би све имао посла. А ти, без икаквог искуства. Овако... Имаш подршку. Има ко да залегне за тебе. Штета би била да пропаднеш. Имаш ти кефало. Добро си почео. Биће нешто од тебе у бизнису. Само се ти држи правих људи и далеко ћеш догурати.“

Шифоњерко је хвалио Јаблана надмоћним тоном којим газда хвали намештеника. Јаблан је истрпео, али је запамтио. Још једна ставка на рачуну, имаће шта да се наплати. Када објави фајронт.

По Синовчевом доласку прешло се на подробнија разматрања. И Синовац је био обучен, ципеле, панталоне, и кошуља, с кратким рукавима истина, али с краватом, па је Јаблану било лакше.

Која кинта треба да се цалне, за почетак. Земљиште, објекат, опрема за одржавање оптималне температуре и влажности, накот комараца за расплод, све у свему, могли би да прођу са неких триста хиљада евра. Која хиљада мање или више, не игра улогу.

Синовац и Шифоњерко су звизнули истовремено. Синовац се огласио једним дугим, фијуууууу, продор-

ним звуком, Шифоњерко је испустио два краћа, фију, фи. Негде у грању зацрвкулала је птица. Забрундала је Синовчева торбица.

„Хало, да? Како? За то ћемо још видети. Назваћу те касније. Сад сам на једном важном пословном састанку. Милиони су у питању... Како?... Евра, наравно, зар ја рачунам у динарима? Немој да ме вређаш.“

„Леп свота“, приметио је Шифоњерко.

„Позамашна“, сложио се Синовац.

Али зато доноси милионе. Десетине милиона. Па можда и, кад се залауфа... Ни стотине нису далеко. Ни милијарде нису искључене. Тако уносног улагања нигде нема, уверавао их је Јаблан.

Мораће ту да се направи детаљан прорачун. Да се претресе ставка по ставка. А и са тим Швабом морају да се нађу пре него што се у то уђе. Да се види, гарантује ли он пласман. Је ли спреман да авансира производњу комараца и тако то. Нека Јаблан позове свог чову, да заједно заседну, да виде шта ту може да се уради. Тако Синовац.

Проклети Шваба, откуд да га створи? Јаблан се нашао пред препреком коју није очекивао. Није имао основа да се успротиви.

Покушаће да доведе немачког партнера. Иако неће бити лако. Човек је ужасно заузет.

„Можемо и ми до Минхена, Берлина, Хамбурга или где већ треба. Није никакав проблем“, предложио је Шифоњерко.

Гледаће да уговори састанак. Код нас или код њега. Мада ту не би требало превише затезати. Гвожђе се кује док је вруће. Може Немац да уговори производњу и на неком другом месту. Узмимо Бангкок. Тамо би га дочекали раширених руку. А тамо је клима идеална за производњу првокласних комараца. И температура. И влажност. И шта год хоћеш.

Без да се лично договори са Швабом, нема ништа, одлучан је Синовац. Јаблан се разуме у параграфе, свака част, али пословни разговори, о томе, без увре-

де, благе везе нема.

Где да им створи тог Швабу? Да се извуче на увређеност? Као, нећу да радим са онима који ми не верују. Ко ми не верује, тај ме не поштује. А без поштовања нема сарадње. Или нешто у том стилу. Оклевајући, пропустио је прави тренутак да се увреди.

„Дакле, да се видимо са немачким партнером најкасније за десет, ајд' нека буде и петнаест дана. А прорачун ми шибни мејлом сутра, најдаље прекосутра.“

Синовац је већ издавао наређења. Био је то сасвим други човек од онога који је повремено навраћао у канцеларију да мало чука по рачунару, прочешља пар порно сајтова, исприча пар анегдота и вицева. Ни трага од оног блесавог осмеха. Јаблан се са нелагодношћу упитао да ли је и он сам у различитим околностима толико различит.

„Све смо утаначили, сада можемо да се бућнемо!“, ускликнуо је Шифоњерко и наглавачке скочио у базен. Синовац се брзо свукао па за њим. Добацивали су Јаблану да им се придружи. Изговарао се да нема купаће на себи. Па нека се купа го, неће му замерити. Своји су, шта се устеже. Нека они само уживају, нека се на њега не базирају. Као да није ту. Заправо, страховао је да га не потопе. Шта ако му загњуре главу и држе је под водом, све док му плућа не пукну? Најбоље ће бити да крене и да на миру размисли како да покуса попару коју му је закувао измишљени Шваба. А да ипак још мало причека? Можда Трешњица однекуд искрсне.

Поседео је, клативши ногом, колико да нешто ради. Стрпљење је умало било награђено. Базену се приближавала женска прилика у бикинију. Срце му је поскочило. Лажна узбуна. То није била бомба. То није била трешња. Било је то неко здепасто, гегутаво чељаде, са косом боје сламе.

Чељаде му је упутило упитан поглед.

„Јаблан Јаковљевић, пословни пријатељ“, представио се, чак се и наклонио, да прикрије разочарање.

Челјаде се без речи спустило на лежалању.

„Па онда, идем ја!“, довикнуо је двојици у базену.

И оде. Журним кораком. Да што пре утекне. Да им не пружи прилику га зауставе. Хтео је да буде далеко, страшно далеко. Хтео је да се изгуби у недогледним даљинама. Да се нађе тамо где никакав поглед не допире. Од детињства би га повремено обузимала та жеља,

стигао је до – новинског киоска. Прошао је, наравно, поред многих, не примећујући их, али је код тог застао. Привукла му је пажњу фаца на насловној страни једног од листова. Била му је однекуд позната. Лист се звао *Усџех!* Баш тако, са ускличником. Фаца је припадала, припадала, припадала, Барометар, Хефталица, грађевина, Крсти, коме би другом.

Крста је, на две стране, био представљен као угледан и успешан послован човек, као способан предузетник који суверено плови водама више привредних делатности, истичући се својом вештином у свакој од њих. Као визионар и прагматичар. Као поуздан послован партнер и привржен породични човек. Као истовремено смотрен и одважан. Као частан и савестан. Као хранитељ устију која за њега раде. Упитан за формулу успеха, узор пословности и врлине је кратко одговорио: рад, рад и само рад! Има у том одговору неке наполеоновске језгровитости и одсечности, закључио је новинар.

Колико ли коштају све ове похвале?, питао се Јаблан. Наплаћују ли по квалитету или по квантитету? Што јача похвала, то више кошта. Да ли би Крсту мање дошло када не би пловио суверено, већ само обично? Или да му мото није био наполеоновски? Имају ли некаку скалу, некакав хваломер? Или што више простора, то више пара? Или комбинују једно и друго? Тако ти на пијаци кило једних јабука дође толико, кило других онолико, па ти изабери коју ћеш врсту и колико кила. Биће да је тако. Није им лош бизнис. Свако воли да га хвале. Што да не плати? Како ли се осећаш

пред купљеним похвалама? Да ли и сам поверујеш у оно што о теби пишу? Рецимо, како ли је Крсти када распростре *Усџех!* преко стола? Да ли се диви себи? Или је бар мало зачуђен тим идолом, тим савршенством које му представљају новинске странице. Да ли му се осећа недораслим? Како ли је Пихтијастом испод сопствене слике?

Крста сигурно гура лист сваком под нос. Види, види, шта о мени кажу, каква сам ја зверка. Поклања ли примерке? Са посветом?

Његова ствар. Што би Јаблан траћио своје време на Крсту када има важнијег посла којим треба да се позабави. Мора да види шта да изведе са тим Немцем.

Није му требао тај Шваба, са својим комарцима. Како да га скине с дневног реда? Да отвори мејл под швапским именом? Па да са њега пошаље поруку, у смислу – посао се одлаже на неодређено. Потребна су додатна испитивања. Или нешто слично. То не би било лоше. Само што не зна немачки. Да му је ту нека муза, па да се распита, да неког ископа. Овако ће морати сам да се снађе. Није то у реду. Ваљало би да Неница препеченица под хитно нешто предузме. Да, рецимо, историкуса стрпа у кућни притвор. Има довољно основа за такву меру. Било би то, уосталом, за његово добро. Почео је превише да вилени. Полетео је превисоко, треба га приземљити на време. Иначе би, када тресне, могао да се разбије у парампарчад. И шта би онда било? Један историкус мање на овом свету, ето шта би било. Да је бар један статистичар мање, Јаблан би био веома задовољан таквим исходом. Овако...

И ко би за то био крив? Опет Јаблан? Ни случајно. Него би Микана требало узети на зуб. Иако су мале шансе. Такви се увек извуку.

Са притвореним историкусом, упразнило би се место код извесне особе склоне одушевљењу. Предмет одушевљења би нестао али би склоност остала. Захтевала би да се пренесе на нешто друго и неког дру-

гог. А тај други би могао бити, зна се ко.

Могла би Неница да пожуре са својим мерама, да се Дуња што пре нађе Јаблану при руци. Доста је Неници дан, да призрафи Душана, шта ће јој више.

Посао с комарцима не може да чека. А и агенцију треба отворити. Да је назове *Мишомор*, то не би било лоше. Агенција за правну дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију, моћно звучи. Консалтинг се олињао од превелике употребе. Конслатинг је за Фирмирану или Хефталицу, не за Јаблана. За Јаблана је нешто самосвојније.

То са Швабом ће морати некако да реши. Да му она двојица не пошаљу неког да му намести кости, насилне су то гнусобе, неће прећи преко шале на свој рачун. Зар да испадну смешни? То се не сме дозволити. Ни по коју цену.

Приказа се измотавала, јаучући, сва у завојима.

Иш, несрећо.

Ни да чује.

Укључио је рачунар, да прегледа пошту, дуго није. Можда му однекуд стигне нека идеја или неки подстицај. Избрисао је гомилу спамерског смећа. Порука из фирме? Шта ли је то?

Неојходно је да збијемо редове у овом озбиљном тренућку, када смо се нашли на удару безобзирне конкуренције, која ни од чега не преза. Покушавају на сваки начин да нас узнемире, заглаше, уздрмају како би нас истисли с тржиштва. Нападнућемо смо, бранићемо се. Нужно је да то чинимо као један. Неојходно је да се оставе по стирани сви уски, себични интереси. Онај ко хоће да уништи нашу установу, хоће да уништи вас и ваше породице. Да вас избаци на улицу, остави без прихода. Нећемо му то дозволити. Поднећемо све жртве које треба поднети, издржаћемо сваки ударац, али ћемо се изборити, као и увек до сада. И постојати још јачи. Неће нас ућлашити, неће нас поколебати, неће нам наудити. Морамо бити јединствени! Само тако смо нејобедиви.

И тако даље. Порука се завршавала потписом Пихтијастог, а била је убачена и његова фотка. Да делује убедљивије.

Ко ли пише ове ствари? Јаблан би волео да поприча с тим момком или том цуром. Да им уђе у мозак. А могао би и да их ангажује, када крене са својим бизнисом. Требаће му овако нешто, празњикаво, слаткоречиво, благоглагољиво.

Шта им је спело да шаљу овакве поруке? Да ли их је Тихомир узнемирио? Својом појавом. Или се сјатила силесија новинара? Па им дува за врат. Са страшћу и слашћу осветника.

Шта ли Тихомир даље смера? Да му се и сам придружи? Да заједно навале. Не, није то поуздан савезник. Оставиће га на цедилу чим загусти. Разлози су им различити, циљеви им се разилазе. Нека свако сам бије своју битку. Свако увек сам бије своју битку. Сва савезништва су привремена.

Бим, бам, бом. Бим, бам, бом, покушавала су да се до неба пробију црквена звона. Безуспешно. Разливал су се у тами.

Спустио се у кафић. Приказа га није пратила. Нешто се превише брзо губи у последње време. И превише дуго одсуствује. Да се није заморила? Изгубила вољу? Да не побољева? Или ју је *Пљуваоница* учинила сувишном?

Сместио се у *Дракон*, аутоматски, за шанком, само је ту било места. Није му се допао тај аутоматизам. Не би ваљало да се одомаћи, да постане један од сталних. То никако. Следећи пут ће морати да изабере неко друго место. Сада га мрзи да се премешта.

Нека шака му је пала на раме. Тргао се, нагло окренуо, спреман да се брани. Није волео изненадне додире.

„Рекао бих ја да је то. И јесте то. Мета и нико други.“

Био је то водитељ *Пљуваонице*. Са њим је била бледуњава девојка, троугластог лица, косе подигнуте

у пунђу.

„Симонида. Моја девојчица“, представи ју је. „Станује овде, у крају. Тражимо неко место да седнемо, а нађемо, кога? Не бих ни помислио. Што ти је живот.“

„Живот је низ подударности“, девојка је изгледа волела да се разбацује фразама, покупљеним из ко зна које емисије, из ко зна ког часописа.

„Него, овде је пуно као око. Боље да потражимо нешто где можемо сво троје...“

Пуно је било и код *Белој Медведа*. Места није било ни у *Свежини*. Сто су нашли тек код *Орла*.

„Па, како је на послу?“, кренуо је Јаблан да изокола испипа шта се збива.

Девојка се кратко насмејала. Водитељ јој се придружио, брундаво.

„Нема посла.“

„?“

„Нестао. Испарио. Одем ја тамо пре неки дан ујутру, сасвим нормално. Онако, није ми ни до чега, знаш већ како се на посао иде, најрадије би да их тамо све изуједам, али не можеш, када оно нема ништа. Од посла, хоћу да кажем.“

„Хокус, покус, препарандус. Хууу“, девојка је направила покрет као да подиже мађионичарски плашт.

„Баш тако. Хокус, покус, препарандус. Хууу. Уместо посла изникла агенција за промет некретнина. Протрљам ти ја очи, уштинем се, обавим све радње да проверим да ли сам будан, будан сам. Вратим се доле. Да нисам погрешно адресу? Проверим улицу и број, све се слаже. Одем поново горе. Питам ону на пријему, где је *Пљуваоница*. Каква пљуваоница, ништа она не зна. Ту је угледна агенција за промет некретнина, зове се *Палаша*, задовољне муштерије, нема пљувања.“

„А је ли та радила и код вас?“

„Ко?“

„Та на улазу.“

„А не, није. Ово је једна сасвим друга.“

„Јесу ли те водили код Финца?“

„Ког Финца?“

„Оног што је фин са притвореницима. Има гадног колегу. Тешка нарав, тешка рука. Где тај удари, трава не расте.“

„Нису ме водили ни код каквог Финца.“

„Како нису?“

„Тако лепо.“

„Код кога су те онда водили?“

„Ни код кога ме нису водили. Сам сам ишао.“

„Сам си ишао у пандурацију?“

„Нисам ишао у пандурацију. Ишао сам кући.“

„Нису те хапсили?!“

„Зашто би ме хапсили?“

„Мене јесу.“

„Је ли? А зашто?“

„Кажу, покушао сам да провалим.“

„Где си покушао да провалиш?“

„У *Палаши*. У ствари, нисам покушао да провалим. Само сам прошао поред кестењасте.“

„Шта си тамо тражио?“

„Хтео сам да се уверим да унутра нису сакрили *Пљуваоницу*.“

„Је си ли се уверио?“

„Јесам.“

„Ти си неки много неповерљив човек. Ја сам им из така поверовао. Без да проверавам.“

„Пази се Финца, ако те случајно склептају. Тај је гори од оног другог. Намазан је свим мастима. Хоће да уведе затворску обавезу.“

„Пазићу се, нема да бринеш.“

„Само, цвика од великих зверки. Нудио сам му Пихтијастог, на длану. Јок, ни да чује.“

„Тако ти се ја вратим кући. Мислим, шта ћу тамо кад посла нема па нема.“

„И назовеш мене“, убацила се девојка.

„И назовем тебе, тако је.“

„Да заједно одгонетнемо шта је то.“

„Тако је, да заједно одгонетнемо.“
„Зато што ти без мене не умеш ништа да смислиш.“
„Јесте, не умем“, признао је спремно водитељ. „Мало сам запоставио мождане вијуге, то је чињеница. Зарђало, зарибало.“

„Без мене не би знао где ти је дупе, где ти је глава.“
„Тако је, без тебе не бих знао где ми је дупе, где ми је глава.“

Цмок, пао је пољубац као потврда признања.

„И шта сте одгонетнули?“

„Ништа. Ваљда су негде запалили, ко ће их знати. Нећу тиме да лупам главу.“

„Могоао би да нажуљим мозак.“

„Тако је, могоао бих да нажуљим мозак. А то би болело. Где су да су, нека су. Што да их ја јурим? Да им требам, звали би ме.“

„Преместили су се у непознату диииимееензииијуу“, развукла је девојка.

Прешли у невидљиво агрегатно стање? Како се тога није досетио. Ево ти сад, физичару!

„Ја се интензивно бавим димензијама постојања“, одрешита је пунђа.

„Сада тражим други посао“, водитељ се држао познате димензије.

„А молиш бога да га не нађеш.“

„Јесте, молим бога да га не нађем. Који лудак још воли да диринчи за другог?“

„Невоља је само што ти требају паре.“

„Јесте, то је невоља. Велика невоља. Када бих имао које милионче, па да га крцкам. Овако... Цабе прича. Нема ми друге него да повијем грбачу. Мислим, не морам ја да радим нешто онакоfino, водитељски. Могу и као избацивач. У неком клубу или шта ја знам. За оне који постану незгодни када превише потегну. Или су се незгодни родили. Умем ја са таквима.“

„Можда би и могоао да дођеш до тог милиончета“, досетио се Јаблан.

„Ех, мани ме. Ја и милиони, не иде то заједно.“

„Има димензија у којима новац не постоји“, пуцнула је прстима пунђа.

„Што не би ишло?“

„Зато што не иде.“

„Никад се не зна. Милионче би могоао да згрнеш и на комарцима.“

„Комарци, није него. Добро ниси рекао магарцима.“

„Знаш ли немачки?“

„Немачки? Ни да зинем.“

Девојка је уметнула да она зна и немачки, и шпански, па ако затреба...

„Треба ми немачки. Шпански није битан. Треба ми неко да представља пословног партнера из Немачке. Због једног мог...“

„Је ли то нека намештаљка“, запљескала је весело девојка.

„Није баш намештаљка. Више онако...“

„Штета, ја обожавам намештаљке.“

А да је позове у своју агенцију? Смести ближњему своме, слоган који погађа равно у срце.

„У неку руку и јесте.“

„Знала сам да јесте. Морало је бити. У мултидимензионалном хороскопу стоји да данас улазим у срећну димензију. Доживећете велику радост, тако пише. И ето мени радости. Ништа лепшег од намештаљки.“

„Ја то не волим. Некако ми је...“, бивши водитељ је узалуд тражио реч.

„Зато што си смотан, па те увек наместе, ето зашто. Да си сналажљивији и ти би уживао. Што тај немачки партнер не би био неки наш који је тамо отишао, па развио бизнис?“

Хм, Симонида има идеја, не може се рећи да нема, замислио се Јаблан. Истина, говорио је о Немцу, али зашто то не би био наш Немац? Или Немица, још боље? Девојка би се боље снашла од водитеља, заправо, бившег водитеља. Или би могла да буде наша менаџерка запослена код Немца. Задужена за Балкан. Зато што познаје језик, нарави, људе. Вредело би разми-

слити о томе. Мада, шта ту има да се размишља. Размишљање је замка. Изговор да се развлачи, одуговлачи. Ако се буде превише премишљао, неће ништа одлучити. Колико год да вагаш, увек ти се учини да треба измерити поново. Боље да одмах пресече. Наполеонски, што би рекли они у *Устеху!*

Симонида је без оклевања пристала да представља менаџерку.

„А ти ћеш бити мој шофер!“, клевила је по рамену свог драгог. Овај баш и није био одушевљен.

„Ја се у то радије не бих упуштао.“

„А што, шта ти фали да будеш мој шофер? Боље то него избаивач. Шофер је господин човек. Још кад ти натакнемо униформу, капу и рукавице, има да будеш даса.“

„Није то. Него...“

„Шта?“

„Није у реду. Превара, мислим.“

„Да те не мучи савест?“

„Јесте, мучи ме.“

„Јака ствар, та твоја савест. Савест ти је ко камен у ципели. Не можеш људски ни да макнеш. Стално те жуља. Истреси ти то.“

„Не могу“, снуждио се водитељ.

„То је твој проблем. Како год хоћеш. Понуђен као почашћен. Немој после да ми гунђаш што се забављам без тебе.“

Јаблан је упутио Симониду у подухват са комарцима. Вриштала је од смеха. Водитељ је бивао све снужденији. Осећао се сувишан, напуштен, искључен.

„За колико ћемо да их ојадимо, са тим комарцима?“

Не, не ради се о томе да се извуче нека лова, покушавао је да објасни Јаблан. Јесте, помишљао је и сам да их наведе да звекну коју пару, не због користи већ зато што би им то најтеже пало. Само што му онда више не би било опстанка. Заврнули би му шију. Нашли би га, у земљу да се завуче.

„У чему је онда цака? Обрни, окрени, на крају је

увек цака у лови.“

„Нема ту никакве цаке. Шала, другарска шала. Мало забаве, ништа друго.“

„Забава је грејт. Али је и лова грејт. Кад се смућкају заједно, добија се прави коктел. Да црччиш за лову без забаве, убија. Да се забављаш без лове, не иде.“

Добро, није само шала, морао је да призна Јаблан. Уплео се помало непромишљено у то са комарцима па би сада да се испетља. Зато му и треба та Швабина менаџерка. Да као дође на преговоре, па да онда обзна ни да од посла неће бити ништа. Зато што... Смислиће већ неки добар разлог. Ето, у томе је цака. Отишао је предалеко, па би да се врати.

„А повратка нема“, снуждено ће водитељ. „Као на аутопуту, када промашиш скретање, не можеш у рикверц. Мораш да сачекаш следеће. А до следећег, ко зна колико има.“

„Зависи о којој димензији говоримо. У неким димензијама има повратка, у неким нема.“

„Не разумем се ја много у те димензије.“

„Зато се ја разумем.“

„Тако је, зато се ти разумеш.“

„Шта би ти без мене?“

„Не знам шта бих без тебе.“

Цмок.

„Много би ми значило да се извучем из те приче са Швабом и комарцима“, Јаблан би да преусмери пажњу на оно што га коље.

„Па да га шлепујемо?“, доброћудно ће несуђени водитељ.

„Хоћеш ли да шофираш?“

„И да шофирам, ако је морално.“

„Морално је. Лудујем за шоферима.“

„Онда ћу да шофирам.“

„Ако ћеш да шофираш, онда ћемо да шлепујемо твог другара.“

Цмок, да се запечати договор.

Уф, спао је Јаблану терет са срца. Закратко.

„А колико ће то да нам се плати?“, занимала је Симониду пословна страна приче.

„Па сад...“, Јаблан је стао да врда. „Нисам при неким парама, али... разуме се... Свака услуга има цену. Да, видимо... колико тражите?“

„Наше услуге су непроцењиве.“

„У том случају...“

„А да му припомогнемо бесплатно, другарски?“, предложио је водитељ.

„Све се плаћа на овом свету. Бар у овој димензији у којој тренутно пребивамо.“

Проклети комарци, животиње крвожедне, скупо ће га доћи. Нека му само још један зазуји око главе. Употребиће против њих сва хемијска и друга средства.

„Може и на дуг“, смиловала се Симонида.

Само не дуг, претрнуо је Јаблан.

„Дуговаћеш нам услугу. Може ли тако?“

Никакав дуг, никаква услуга, говорило је срце.

„У реду, услуга за услугу“, изговорила су уста.

„Закажи састанак па нас позови да разрадимо детаље“, шљепнуо је водитељ Јаблана по рамену.

Наздравили су.

Затим се распало оно што их је до малочас држало на окупу. Дошло је време да се разилазе.

Јаблан је први устао.

„Па, добро, онда идем ја.“

Па, иди. И не требаш нам. Нису баш рекли али се подразумевало.

Добро кад им не треба, не требају ни они њему. Неће да им се прилепи, нека не брину. Ни сам не воли прилепчиве типове.

Невоља је што није требао ни самом себи. Осетио је то тако снажно, ударила га је у груди тако силовито, та сувишност, да му је скоро одузела дах. Морао је да застане, да се поврати. Имао је такве нападе и раније. Сустизали су га било где, у стану, у превозу, на улици, на послу. Били су снажнији или слабији. Ово је био један од јачих.

Заправо, осећање излишности га никада није саввим напуштало. Само би се притајило, примирило, расплинуло у неку неодређену nelaгодност.

Шта ће са собом у овој ноћи, испод окрутнo јасног звезданог неба?

Посегао је за мобилним.

Јагода је деловала поспано. Ах, да, њен распоред. Отићи на спавање тад и тад, да би се устало тад и тад. Толико и толико сна за толико и толико сати напора. И тако даље. Све одмерено, све дозирано, све методично. Да полудиш. Телефон никада није искључивала, да случајно не пропусти неки хитан позив. Ко зна шта све може да искрсне, и то у сред ноћи. Предострожне ли жене.

Шта је хтео? Није хтео ништа посебно. Само да види како им иде. Иде им одлично. Откуд то да се он за то занима? Зашто се не би занимао? Никада се није распадао од интересовања. Боље да у то не улазе, мало је касно за препирку. Мало је касно за све. Како она каже, зна се да је она увек у праву. Наравно да је увек у праву, зашто не би била. Чак и овако поспана је терала своје. У реду, нека јој буде. Како гура Гаврило? Одлично. Никад боље. Учи да одраста без оца.

Шта је сад ово? Нека нова терапија?

Није успео да је пита. Прекинула је везу.

На клупи пред зградом није било вештица. Биле су необична враста. Скупљале су се дању, разилазиле ноћу. Лифт је јогунасто одбио да се одазове. Ајмо, степеник по степеник. Тако се то ради, мој Алимпије, а не као ти, застао па ни макац. Ако не припазиш, предухитриће те и Фирмирана. Боље би ти било да си се држао старе гарде. Овако, спреми се за свилен гајтан.

На екрану, отимали су се о лопту.

Идемо на стадион, тамо игра шампион, орило је из навијачких грла у Јаблановом детињству. Лично, више је волео шампите од шампиона. Вршњаци му то никада нису опростили. Мрзе те чим се не дерњаш са гомилом. Отац се увек дерњао са гомилом. Пре него

што је зарио чело у тањир супе. Заправо, столњак, не тањир супе. Јаблан са тим нема ништа. У лекарском налазу је лепо стајало – узрок смрти: отказала чука. Не, рецимо, подсмехом изазвана угроженост унутрашњих органа. И на сахрани су му сви тронуте стисли руку. Смрт људе чини свечанима. Још свечанијим него на паради. Тако да ту Финац нема шта да тражи. Паметније би му било да се позабави Пихтијастим, Стриканом, Синовцем, ако има петље, као што нема. Лако је јуначити се на Јаблану. Удари ти, дедер, на крокодиле.

Мобилни је зациликао.

„Новинари су говна“, јекнуо је Тихомир.

А, то ли је. Изостала је седма сила. Да затресе банду.

„Гњиде и говна.“

„Јеси ли још увек тамо?“

„Где тамо?! Нема више тамо!“

Тихомир је звучао припито.

У позадини, женски глас је добацио нешто неразговетно.

Још један мушкарац који се, пун самосажалења, за своје поразе теши у женском загрљају.

Јаблан је укључио телевизор. Отац се љутио када би телевизор био искључен. Зашто сам га купио?!, беснео је.

Адвокат је ватрено сипао аргументе у корист невино окривљеног. За Јаблана се никада нико није тако заузео. Жена у прегачи је сипала састојке у лонац. Некакав уважени скуп је негде нешто одлучио, али није разумео ни шта ни где. Отац је певушио у купатилу, припремајући се за одлазак на параду, Душан Силни је, са тророгом капом на глави, кроз вејавицу марширао ка Москви. Гвоздене гусенице су гњечиле асфалт.

17.

Финац је зевнуо.

„Ја се не бавим несталим лицима.“

„Ово није лице. Ово је приказа.“

„Свеједно. Ја се не бавим ни несталим лицима, ни несталим приказима.“

„Није приказ него приказа.“

„Може да буде и указ што се мене тиче.“

„Ко се онда бави несталим лицима, ако не полиција?“

„Полиција се бави несталим лицима. Али то не значи да се тиме бавим и ја. Има колега које то раде. Свако има своју специјалност. Пријавите и поступиће се по пријави. Опис лица, време и место када је последњи пут виђено. Са ким је виђено. Какво му је уобичајено кретање. Са ким се дружи. Ко су му пријатељи, ко непријатељи. Какве су му навике. И такве ствари. Колеге ће урадити шта могу. Или потражите неку агенцију. Ни ми не можемо све да постигнемо. Знате ли колико људи свакодневно нестаје?“

„Да ли бисте могли да ми препоручите неку агенцију?“

„Не смем никог да препоручим. Да се после не каже како неком намештам посао.“

„Агенција *Траї*, шта о њој мислите? Упознао сам власника. Тип ми делује способно.“

„Не мислим ништа о агенцији *Траї*. Ни о било којој другој. Не знам ко је способан, ко није. Није мој посао да се тиме бавим.“

„А што и ви не бисте отворили детективску агенцију?“

„Ја сам сасвим задовољан својим послом.“

„Ех, другом ви то. Ко је још сасвим задовољан својим послом? Ко још воли да га мрцваре? Да га израбљују? Нема таквог. Него се људи боје да пробају сами. Или не знају шта би. Узмимо мене. Ја бих сутра отишао из оне рупчаге, када бих знао шта да започнем. Или, узмимо Душана.“

„Ко је тај Душан?“, пита Финац са професионалном, имамо ли тог у евиденцији?, сумњичавошћу.

„Душан силни. Историк. Утерује датуме и догађаје у ђачке главе. Зар њему годи да се тиме бакће? Радије би се позабавио својим правцем.“

„Којим правцем?“

„Историјским. Смишља нови историјски правац. Да осветли таму прошлости. Могли бисте да га ангажујете да напише историју полиције. Или да се позабави улогом полиције у историји. Иако је, по мени, историја немогућа. Осим као досадно писан роман. Збир лажних никада неће дати истину. Душан ни да чује. Разумем га, не сече му се грана на којој седи. Зарибало му је са тим правцем. Умешаће се Неница препеченица. Да га стави у кућни притвор.“

„По ком основу?“

„Брачном.“

„А, то“, Финац је поново зевнуо.

„Душан се спетљао са Дуњом, разумете. Дуња је у њему запалила пламен страсти и надахнућа. Повезала га је и са Миканом. Микан је прво перо културног новинарства. Ограничена будала, ако мене неко пита. Није разумео мој *будитије аути* правац. Наводно, може да погура Душанове замисли. Може, наводно, и више од тога - да изазове културолошки земљотрес, који би срушио руине наше заосталости. Бар тако каже. Ја му ништа не верујем. Тако да је Неница сасвим у праву што то хоће да разбуца. Истина, Дуња ће да пати, али сам зато ја ту да је утешим. Дужност ми је да утешим бившу љубавницу свог најбољег друга. Може и шеф сале да теши моју бившу жену, немам ништа против. Нека му буде, кад већ воли штиклу за вратом. О укусима не расправљам. Зато сам се и уклонио, да им не сметам. Не да бих побегао са екс-породичне терапије. Немам ништа против да будем употребљен у терапеутске сврхе. Нарочито ако је то за јуношино добро. Још када би могао да се излечи од брендитиса и трендитиса. Мада не верујем. Мислим да се болест већ превише запатила. Повукао ју је од мајке. Нисам побегао ни од статистичара зато што ме је тукао на билијару.“

Шта је за мене један пораз? Ништа. Могу ја да поднесем милион пораза а да не трепнем оком. Зато што ми није стало до победа. Успео сам да у себи угушим такмичарску страст. Зато што та страст води равно у ропство. Ко би да побеђује, тај је већ изгубио своју слободу. Нисам побегао ни зато што тај опасни манијак све своди на статистичку чињеницу. Бити статистичка чињеница међу статистичким чињеницама је, признаћете, неиздрживо. Нисам отишао ни зато што смо се ја и Јагода у једном тренутку мало занели. Због кише. Па се јавила опасност да све започне изнова. То никако не бих могао да поднесем.“

„И шта ја имам са свим тим?“, куцнуо је Финац оловком по столу.

„Мислио сам да се удружимо.“

„У ком смислу?“

„Пословном. Ви отворите детективску агенцију, ја вам водим правни део приче. Добро сам поткован, иако то ни Фирмирана ни Алимпије не би признали ни за живу главу. Умем да провлачим подвале кроз параграфе.“

„Је ли то све? Имам ја и другог посла“, Финац се није ни осврнуо на пословну понуду, неуљудног ли човека.

„Бојим се да није. Бојим се да има још нешто. Увек има још нешто. Шта ако приказа није нестала? Шта ако сам је ја убио? Па сам дошао да признам? А зашто сам је убио? Зато што је она глас који се оваплотио. Тај глас је припадао... није важно коме.“

Финац је Јаблану добацио паћенички поглед - хоћу ли се икада решити овог дилеје.

„Шта ако сам дошао да растеретим своју савест? Не само по питању приказе. Имам ја и других грехова. Наношење тешких психичких повреда свом потомку. Очеви и синови, знате већ како то иде. Не може да прође без озледа. Хтео бих да испуним своју обавезу редовног исповедања полицији. И да добијем разрешење грехова. По систему који сте сами увели.“

Финац се укрутио. Да га овај мамлаз нешто не провоцира? Да му нешто не смештају? Ко зна ко га је послао. Паметније би му било да држи језик за зубима. Него, понесе те замисао, повуче реч. Одведе и тамо где није требало да стигнеш.

„Не уводим ја никакве системе. Нисам за то надлежан. Зна се ко је задужен да уводи системе“, Финац је показао руком ка вратима, изволи напустити канцеларију.

„Пихтијаста? Је ли он надлежан за увођење система? Или Стрикан? Или Синовац?“, покушао је Јаблан да продре у срж ствари. Остао је без одговора.

Добро, ако га ни у полицији неће. Ником се не натура.

Пар раскрсница даље, Јаблан се присетио да није затражио заштиту за случај да га Синовац и Шифоњерко нагазе због комараца. Полицајац на улазу га није пустио натраг.

Приказа му је села на раме у облику плишаног меде, тужних, округлих очију.

„Суклато“, шанула је.

Није нестала, проклетница. Остаће и када Јаблана више не буде било. Вечна је, као трсколики.

Сплав се љуљушкао у окрутно јасној светлости, уз шљапкав звук.

„Долази! Долази! Долази!“, Дуња је плескала, скакутала.

Душан је важно дунуо кроз нос.

„Биће нешто од тога“, рекао је.

Јаблан се снуждио. Неница препеченица је заказала. Уместо да растури гнездашце, уместо да му упрзни место, она... Што ли гута толике телевизијске серије кад из њих није научила како се поступа у оваквим приликама? Изневерила је његова очекивања, Неница препреченица. Пала је на првом правом искушењу. Много се у њој преварио. Много.

„Доводи и неке важне људе.“, блистале су Дуњине

очи.

На ланцу? Или повоцу?

„Па онда, идем ја“, хтео је Јаблан да се опрости.

„Седи, где журиш?“, заустављао га је Душан.

„Долази висока делегација. Не бих да будем на сметњи.“

„А што би био на сметњи?“

„Да не покварим нешто код Микана. Да се опет не излетим, као оно са будите увек аут, никад ин.“

„Не можеш ништа да поквариш.“

Превише је сигуран Душан Силни. Чврсто је, као, засео, нико не може да га избаци из седла. Јаблану се не допада та увереност. Могао би ти, прикане, још увек да звекнеш носом о ледину. Да ниси потценио Јабланову разорну моћ? Да га ниси прерано отписао?

„И ја вас молим да останете. Као најбољи Душанов пријатељ“, испречила се Дуња.

Па, кад ме ти молиш...

Треба им сведок. Да потврди значај догађаја. У реду, добиће га.

Микан се појавио у пратњи две жене и два мушкарца. Свита се надимала од важности.

„Дакле, ту се кује нови правац?“, упитала је млађа жена, у мајци боје купуса и белим панталонама.

Микан ју је представио као првокласног стручњака за паблик рилејшн. Та ће да узбурка јавност.

„Занимљиво месташце“, рекла је старија, у ружичастој сукњи и са ружичастим шеширом на глави. Била је то власница једне од најјачих издавачких кућа.

Мушкарци нису рекли ништа. Један је напео, други увукао образе. Мушкарац напетих образа је био уредник културног часописа, онај увучених – филозоф.

Дуња се растрчала. Да угости.

Микан је чинодејствовао. Кадио је Душана да окади себе.

Пиаровка је тражила занимљиве детаље, који подстичу машту публице.

Власница је помињала специјална историјска издања којима се њена кућа дичи.

Уредник је био спреман да свој часопис стави на располагање.

Филозоф је похвалио потрагу за погонским горивом историје.

Јаблан је јогунасто ћутао. Претварао се да није ту, већ на неком сасвим другом, много занимљивијем месту.

Дуња је пунила чаше и тањире.

Душан је показао фасциклу са белешкама за манифест и студију. Фасцикла је направила пун круг. Дуња је напоменула да Душан прву верзију пише руком, ради приснијег додира са материјом.

Пиаровка је похвалила метод као употребљиву маркетиншку досетку. Филозоф се дотакао утицаја технологије на стваралачки процес.

Душан је прочитао пар реченица о различитим историјским судбинама народа које произлазе из разлике у јелу и пићу.

Што се јела и пића тиче, пиаровка је била на дијети. Иако би себи дала извесног одушка, у изузетним приликама као што је ова.

Власница је похвалила дијетални кувар који је издала њена кућа. Прво издање је просто плануло. И за друго се грабе.

Уредник није био пробирач. Јео је шта му ставе на сто. Изузимајући карфиол. Карфиол није могао да поднесе.

Филозоф је најрадије таманио ђевапе и коленице у сафту.

Микан је лизнуо и подигао кажипрст, да одреди правац поветарца који је благо мрешкао воду.

Обзнанио је да је дошло време великог културног преврата. И да су на овом сплаву они који ће га извести. Тврдња је наишла на бурно одобравање свих завереника.

Више пута се наздравило великом преврату.

На Душанов предлог, сели су на ивицу сплава и спустили ноге у воду. Да осете историјско струјање. Што га Неница није стрпала у затвор, тамо где му је и место, него га је оставила да лудује? За неке је боље да буду стављени под старатељство.

Кад смо код затвора, чиме ли се забављају Јагода, потомак, статистичар и његов анђеоло? Веру ли се по висовима? Упражњавају ли пливање? Посећују ли знаменитости? Ређа ли статистичар трендове и бројке? Заподева ли разговор с народом? Кога сад бије на билијару? Нашао је већ неког. Такви се увек дочепају неке жртве.

Време им се пролепшало. Синило им је сунце чим је Јаблан отишао. Још једна потврда штетног деловања његове личности.

Да ли се потомак смртно досађује, или је из себе избрисао чак и досаду? Да ли је у њему остало ичег осим звука који се слива из слушалица и назива робних марки које неизоставно треба имати да се не постидиш пред друштвом?

Ко ће да спречи то убиство, мој Финче? Ко ће за то да одговара? Не, то Јаблану не може да се накачи. Није извршилац. Није ни саучесник. Или можда јесте? Шта је учинио и шта чини да то спречи? Зашто је кукавички подвио реп? Премоћ противника јесте огромна, али је једно бити поражен у борби, друго стругнути главом без обзира. Зашто? Да би спасао себе. А ни то му није пошло за руком.

Ишчупао се са сплава. Читаве ноћи му је бучало у глави, као да се по њој котрљала гвоздена кугла. Као да је неко стеже гвозденим обручем.

Пробудио се око поднева.

Предвече се обрео у спортском центру, без неке посебне намере, ето тако, десило се.

„Свашта се теби дешава“, замумлао је меда.

„Кушуј, приказо!“

„Побегуљо.“

„Носи се, наказо!“

Оаза здравља, кочоперило се на улазу.

Посвећеници су напорно радили на свом здрављу. Трчали су, истезали се на справама и травњаку, ударили тениске лопте, отимали се за фудбалску. Овог пута Душана није било међу њима, да из себе избаци отрове. Није било ни Дуње да поскакује на трибинама. Али је зато пегаво псето помно пратило меч. Или је само меркало могућег газду?

Мобилни није мировао. Мораће да се отараси те направе. Покушава да њиме загосподари. А Јаблану је доста и господара и господарица.

Шифоњерко је навалио да се распитује за Швабу. Шта се збива? Кад могу да се нађу са човеком, да га гурну у посао? Доста је било развлачења. Или да или бу. Ако неће он, има ко хоће. Није Шваба једини на белом свету који гаји комарце. Има и других, бољих од њега. Синовац је, преко својих канала, ископао једног из Аргентине. Аргентинци се у тај посао разумеју боље од Шваба.

Јаблан не брани свог пословног партнера. И њему се чини да тај нешто врда у последње време. Изгледа да му не иде баш набоље. Мора да га је притисла конкуренција. Или се запетљао у дугове, па не може да дише.

„Хоће да га потопе?“, злурад је Шифоњерко.

„Тако му некако дође“, уздахнуо је Јаблан саучеснички.

„Нека тоне без нас. Далеко му лепа кућа. Не хватај се за давленика, да те не повуче са собом. То ти ја кажем. А ја и Синовац ћемо са Аргентинцем. Аргентинац је прва лига.“

Јаблана не зову да им се придружи. Нити Јаблан то тражи. Срећан је да се испетљао из сопствене измишљотине. Малкице је затечен како су ту измишљотину већ надградили својом и начинили је у неку руку стварном. Стала је на сопствене ноге и кренула својим путем. Нека је, нека иде. Можда из ње и исцеде неки посао, вештији су од њега у продавању магле. А про-

даја магле је најважнији састојак пословне вештине. Све можеш да увалиш, само ако умеш. Бар будала не мањка на овом свету.

Ма колико загледао, Јаблан себе више не види на билбордима. Значи, ипак су одустали од *Пљуваонице*. Из Јаблану непознатих разлога.

И Јаблан је одустао од агенције за правне подвале. Заправо и није одустао, него одложио. На неодређено. До Светог Никад, Јаблановог свеца заштитника. Шта би Јаблан без одлагања? Чиме би се тешио? Чиме уљуљкивао? Чиме заваривао? У одустајању има нечег окрутно неопозивог док се оно што је одложено још увек може збити. А то *може* је Јаблану најважније.

Шта је одвратило нашег Јаблана од његове намере?

Да ли му је савест бранила да у своје име чини оно исто што је лака срца, па и забављајући се, радио по туђем налогу? Да преузме пуну одговорност за преваре. Уместо да се заклања иза Пихтијастог, Алимпија, Фирмиране. Лако је заклањати се. Па и подмукло. Него се ти дедер сам испрси. Па или ради или немој да радиш. Не овако. Крадомице. Из потаје. Претварајући се да си бољи од оних по чијим налозима поступаш. А ниси. Можда си чак и гори. Они се бар не пренемажу. Пихтијаста се бар отворено церека – *Погло, погло, нема ништа*. А ти, Јаблане? Ти се клибериш у себи. И мислиш да си изнад свих. Кога вараш?

„Иш, приказо. Тутањ, наказо.“

Или савест са тим нема ама баш ништа? Него је Јаблану зафалило поверења у властите способности? Уплашио се да сам неће опстати?

Или се испрепадао свих оних послова којима би морао да се упетља а које су у фирми завршавали други? Да га није уморила и сама помисао на тако нешто?

Или је превладала снага навике која човек усмерава у табаним стазама, ма како неудобне биле.

Овако или онако, Јаблан се, покуњен, вратио у радни јарам.

Броширна га је равно с ходника проследила Алимпију. Алимпије га је примио необично срдечно. Чак су и седели на истој висини, за гарнитуром. Без грудобрана радног стола. Алимпије је надугачко и нашироко хвалио Јабланове *професионалне квалитетне*, уздизао његов *учинак*, истицао његову *неојходност*.

Чак је поменуо и како је све учинио да спасе Тихомира, али се није могло, Синовац је био много љут. А кад је љут Синовац, онда је љут и Стрикан. А када је љут Стрикан, онда је љут и Газда. Много му је жао старог, искушаног сарадника, печеног и куваног на свакој ватри, али, ето, испало је како је испало. Језик очас посла упропасти човека.

И он сам има својих горких искустава, додао је поверљиво.

Ах, да. Проклети степеник. Проклето слово које Алимпија дели од Олимпа, на коме пребивају пословни богови. Свемоћ ситница.

На много тога би Алимпије имао да се пожали. Па опет некако гура. Као да је њему лако што га прескачу гори од њега. Шта ћеш, боли, али стиснеш зубе и идеш даље. Да је Тика умео да стисне зубе, боље би му било. Али није умео. Не, ту Алимпију нема шта да се пребаци. Учинио је све што је могао да га спасе. Иако је тиме могао себи да навуче беду на врат. Није упутно бранити оног на кога је са самог врха указано прстом. Пизма може да падне и на тебе. Али је ипак покушао да заштити стару кајлу. Стари борци треба да се држе заједно. Алимпије и Јаблан, на пример.

Шта је ово? Откуд оваква промена код трсколиког? Откуд позив на савезништво? Да га Фирмирана, ухвативши убрзање, није већ прескочила, у ово пар дана? Или је на путу да то учини? Или Алимпије тек наслућује њене намере па би да јој на време сузи простор, скрати залет?

Има једна непријатна стварчица, прочистио је грло

Алимпије. Одделујао је до радног стола. Извукао некакав папир из десне горње фиоке. Има једна пријава. На срећу да је стигло у праве руке, па неће отићи даље. Иначе би свашта могло да се изроди. Од када је Тика направио оно срање, у фирми се много заострило. Само режу. Тако је тражено одозго, Алимпије је бојажљиво подигао поглед ка слици Свевишњег. Слика је припретила прстом. Но, но, мотрим шта радите.

Имао је домар стотину очију. И руке до колена.

Пријава? Против Јаблана?

Тако је, трска је благо и забринуто зањихала главом.

Поводом чега?

Поводом неодазивања на генералну пробу *Пљуваонице*. Тежак прекршај радне дисциплине.

Јаблан је забезекнут.

Последице би такође могле бити тешке.

Какве везе имају *Пљуваоница* и посао?, јогуни се Јаблан. *Пљуваоница*, то је приватно. Ствар његове добре воље.

Нема више приватно и пословно, подучава га Алимпије. Данас је све пословно. То је било некад, да се унајми радна снага на одређен број сати дневно. Давно прошло време. Сада се унајмљује особа у целини. Дакле, ако те зову у *Пљуваоницу*, има да се одазовеш. Или да одговараш за штету коју си нанео.

Јаблан би да брани право на приватност, али... Некако је сам себи неуверљив. Недостаје му права подлога. А без подлоге нема ослонца. А без ослонца нема ни полуге. А без полуге... Напушта први одбрамбени положај. Онај најважнији. Пребацује се на други, правдајући. А ко се правда, тај је већ изгубио.

„Био сам на једној проби.“

„Једна проба је једна проба.“

„После ме више није ни звало. То ме је зачудило па сам отишао да их потражим. Више их није било. Уместо *Пљуваонице*, затекао сам агенцију за промет некретнина. Зове се *Палаиша*. Преваранти, наводно раде

са све самим палатама а уваљују страћаре. Тамо су ме и прихапсили. Због наводног препада.“

Алипије је зачкилио. Другом ти то, другом.

„Финац може да посведочи. Може да посведочи и водитељ. И он је остао без посла, па сад не зна шта ће. Нема више ни билборда са мојим ликом.“

„Откуд онда пријава?“ , Алипије се није дао поколебати. Пријава је била крунски доказ. „Него да се ја и ти не натежимо, мој Јаблане. Нема потребе, читаву вечност радимо заједно. Него се ти лепо јави људима, изговори се нечим због генералке, и гледај да надокнадиш оно што си пропустио. *Пљуваоница* мора да иде. Тако је наређено одозго“, снисходљиви поглед ка слици. „Не смем ни да ти поменем чији је капитал ту ушао.“

Алипије је испратио Јаблана уз једно завереничко:

„Ово је, дакле, сређено.“

Рачунар је поново био на Јаблановом столу. Темељно очишћен.

Регрутовани младунац се већ делимично одомаћио. Припадао је експресно пријањајућим биљкама. Остало је и даље извесне бојажљивости и несигурности, али се убрзано повлачила. Већ је почела да пупи и извесна, иако још увек оклевајућа осиноост послуге од посебног поверења. Јаблан је ухватио пар непријатељских погледа које му је упутио искоса, као предодређеном за пад у немилост.

Радмила није примећивала ништа од тога. Кљукала се паграфима да се њима заштити, да у њима потражи уточиште. Да ли га је нашла?

Јагода се вратила са одмора. Пуна позитивних искустава, нагласила је. Како би другачије, ту није било врдања, позитивна искуства су налагали женски часописи, емисије, сајтови. Против те силе Јаблан не може ништа, макар се поставио на главу. Није му успело да јој поквари ни одмор, ни терапију. Иако је покушао.

А Мајсторовићи су били фантастично друштво.

Из Јагоде је ишчезао и последњи остатак збуњености. Женске редакције су јој већ објасниле шта се и зашто збило, већ су је увериле да нема разлога за узнемиравање.

У недељу ће, наравно, имати да игра оца, како зна и уме. Тог мучења неће бити поштеђен. Нека још једном искуси сву своју немоћ и сав јед због своје немоћи. Не треба му гора казна.

Симонида је хтела да зна када наступа као Швабина менаџерка. Јаблан се нашао у неприлици. Сасвим је смео с ума њихов договор. Ствар је сређена, покушао је да објасни. Посао је адактиран. Гнусобе су се попишманиле. Због пословних проблема у које је Шваба запао. Клоне се дављеника. Да их не повуче са собом. Опасност је прошла. Тако да нема потребе за наступом.

Симонида је подивљала. Како он то отказује њене наступе без њене сагласности?! Чак и без њеног знања. На шта то личи?! Какав је то начин?!

„Хијено!“ , вриснула је тако да му се уво цепало.

Недеља се претворила у суботу. Потомку су требале патике. Јагода је наложила Јаблану да са јуношом крене у куповину. Учинила је то са особитим задовољством, баш зато што је знала да се грози шопинга.

Отишао је по јуношу. Воћкица, срећом, није била ту. Тако да се провукао без предавања.

Кренули су од продавнице до продавнице. Јабланова раздраженост је расла са сваком радњом у коју би ушли. Иза раздражености се пробијала потмула потреба да мало кињи јуношу, и Јаблана су итекако кињили, свака генерација се на наредној свети за зло које јој је нанела претходна, да га мало омета, и Јаблана су итекако ометали. Нешто га је терало да према потомку поступа као према заробљенику из противничког табора, зато што је био мајчина творевина, иако

је мрзео ратове које родитељи воде преко деце.

„Молим вас да ми брендирате потомка“, рекао је продавачици. Била је млада и сасвим пристојно грађена, у изразу јој је, истина, било нечег сунђерастог, али, шта ћемо, нико није савршен.

„Наравно“, осмехнула се бледуњава, механички.

„Страшно ће патити ако ми остане немаркиран. Душа ће да заболи. Знате ли ви како је то када душа заболи?“

„Да, душа... заболи... наравно...“, помела се продавачица. Неочекивано, нашла се на непознатом терену. Вукло је то на рефрен неког од оних завијања које сигурно упија у себе. Драги другу воли, мене душа боли. Или нешто слично. Али јој се није уклапало у околности.

Јуноши је, наравно, било непријатно. Физички је осећао његову нелагодност. Али више није могао да се заустави. Чак га је и дечакова нелагодност подстицала да иде даље.

„Срамно је бити небрендиран, зар није тако“.

„Небрендиран... да...“, промрљала је несигурно.

„Који бренд ви преферирате?“

„Ја... како да вам кажем...“

Да поглед може да убије, Јаблан би пао од синовљевог, као од метка.

„На вама се види да сте једна скроз на скроз брендирана особа. У сваком погледу. А и мој потомак се труди, није да није. Прати све што треба. И тако. Уздиже се. Развија. Ајде, синак, потражи те патике без којих ти је живот незамислив.“

Јуноша се сав укрутио, сада већ пркосан.

„Не требају мени никакве патике“, процедио је бесно.

„Како то мислиш, не требају. Не може то тако. Шта ће ти рећи другови? Немој да ти се смеју. Они брендирани, а ти небрендиран. А и ова дражесна госпођица ће бити разочарана ако нешто не купимо.“

„Не требају ми никакве патике“, поновио је Јуно-

ша у грчу и излетео напоље.

Јаблан је савладао импулс да потрчи за њим. Нека га, мала лекција му неће шкодити. Време је да му неко отвори очи. Пре него што буде прекасно.

„Ех, данашња деца“, слегао је раменима. „Не зна то шта хоће. Ви сте вероватно сасвим другачији. Имате циљ, је ли тако?!“

„Циљ“, поновила је механички продавачица, бледо се осмехнувши. Лутка са поквареним механизмом.

Када се Јаблан обрео на улици, потомка нигде није било. Где ли се само део, тај деран? Посегао је за мобилним. Није било одговора. Где је могао да нестане? Вероватно је одјурио кући. Кући, међутим, нико није одговарао на звоњаву. Покушао је и други пут. Трећи пут је налегао на звонце. Опет ништа. Закључао се, па неће да се јави, нема друге. Кажњава ме. Ипак, Јаблан није био у то превише уверен. У њега се увукао растући немир.

Било је бесмислено да и даље стоји пред тим вратима, али није могао да оде, док се не увери да... Шта? Па да... одбијао је да доврши мисао.

Сачекаће испред зграде. Можда јуноша још није стигао кући. Можда хода околу да се издува. Није ли и сам тако радио?

„А..., кога ја то видим“, прикачио му се тип коцкасте главе. „Богами, откад си емигрирао, ретко те има у старом крају.“

Познавали су га у тој згради. Дуго је њој становао.

Коцкасти се љутнуо због Јаблановог настојања да га се што пре отресе.

„Много брзо се заборављају старе комшије. Не ваља ти то, никако не ваља.“

Јаблан је нерадо назвао Јагоду.

„Цимни потомка.“

„Зашто? Шта се догодило?“

„Само га ти цимни.“

Приказа се закикотала.

Немир га је држао у бесциљном, бескорисном по-

крету.

Мобилни је циликнуо.

„Ти си животиња, ето шта си ти“, сручила је Јагода у слушалицу.

„А где је битанга?“

„Код друга.“

Лакнуло му је.

„Довео си дете на ивицу нервног слома. Животиња и ништа друго.“

Па добро, можда је, за промену, Јагода овог пута у праву. Можда је мало претерао. Иако је то било за јуношино добро. Извесне васпитне мере се морају предузети. Нема Јаблан право да се држи по страни.

Није било с предумишљајем, инспекторе. Хтео сам да га пецнем, то је тачно. Али нисам могао да претпоставим да ће га толико погодити. С друге стране, брендови и остале глупости и гадости, сво то смеће којим пуни главу, не могу то да оставим тек тако. Да се обратим неком доктору, помагајте, потонак оболео од брендитиса, насрнули подивљали вируси, не иде. Зараза је, уосталом свеопшта. Болест, страхујем, неизлечива. Пустимо то. Него да ја вама за Пихтијастог. Не, не, не покушавам да се искупим. Због чега бих се искупљивао? Нисам ништа крив.

Приказа му је принела упаљач са отвореним пламеном.

Не, хвала, не пушим.

А..., да се запалим? Идеја није за бацање. Мораћу да промислим о томе.

Да више није поновио оно што је приредио њеном сину. Направи ли још једном тако нешто, очи ће му ископати. Је ли он уопште нормалан? Зна ли он какве све последице... Једна таква траума... Свашта је о томе нашла на интернету. Да ти се дигне коса на глави. Не разуме како неко може да буде толика цукела. Верглала је Јагода.

Ав, ав, аввррр. Пази уједам.

Забрундало је негде у недрима неба. Затим се про-

ломило.

Био је на високој заравни. Авиони су прелетатли тик прокрај просторије са зидовима од стакла, скоро да их дотакнеш. Пратио их је са тескобом. Неки ће се сигурно срушити. И заиста, један се смешно обрнуо око себе и, падајући, наставио да се обрће. Када удари о тло, сунуће пламен, захватити здање у коме се налази. Мора напоље пре него га пожар зароби. Одрвенелим прстима, међутим, никако не успева да навуче патике. Запињу му о пету.

Пробудио се пре него што ће изгорети или се угушити у диму. Тама се тек тањила. Било је запањујуће, нестварно тихо.

Није покушао да се врати у сан. Будан, осећао се сигурније. Чекао је да сване. Да га дан усиса у себе.

Гуланфер, шушумига, ништарија, гуњао је отац. После га је нека виша сила казнила због његових речи. Јаблан са тим није имао никакве везе. Изузев жеље. А жеља, молим лепо, није кривично дело. Свакоме је дозвољено да жели шта му се прохте. Само се чин гони. Изучио је он то на студијама. Потанко. Па сад, нека испитују колико хоће. Ништа не могу да докажу. Није ни он куче од јуче.

Да се направи предлог уговора о куповини легла комараца из Аргентине. Наложила Фирмирана. Младунац пренео. Гле ти њега, већ се примио. Коров се увек брзо прима. Шта изиграва? Некаквог наредника. Јаблану сигурно неће наређивати. Ни у своје ни у Фирмирано име. Видеће Јаблан са Алимпијем да шкартирају младунца. Не сме се дозволити Фирмираној да ствара своју војску. Иначе су надрљали и Јаблан и Алимпије. Придружиће се обојица старој кајли.

Јаблан није негодовао због преотете пословне идеје. Не би вредело. Пљачкаши су превише добро заштићени.

Ја сам мађиночар, помислио је Јаблан Јаковљевић. Трик је успео, зец извучен из шешира. Заживело је оно чега нема. Опсена се претворила у стварност. Чудо стварања. Јухуј, хуј, плеснуо је Јаблан. Да нешто запева?

Као дете, био је опчињен мађионичарима. Кидали су ланце нужности. Не, није морало бити оно што увек бива, ни онако као што увек бива. Могло је бити и нешто сасвим друго, и нешто сасвим другачије. Када би овладао њиховом вештином, можда би постигао да и отац нестане. Изговориш пар чаробних речи и, пуф, тлачитеља више нема. Испарио.

На Дуњином сплаву је било све веселије. Микан је навраћао све чешће, са све већом пратњом. Празнили су се тањира и чаше. Наздрављало се великом културном преврату. Овлаженим прстом се пратио правац културних ветрова. Најављивала се велика олуја, која ће све испретумбати.

Завртале су се ногавице. Ноге су урањале у воду. Да се осете историјска струјања.

Ковали су се заверенички планови. Припремао се силовит, неодољив напад.

Душан је пунио фасцикле новим и новим папирима. Како му само не дојади да толико дрља?, чудно се Јаблан.

Дуња је била све одушевљенија. Очи су јој цаклиле.

Неница препеченица би се најрадије преселила у неку ТВ серију. Тамо би знала како да поступи, шта да предузме. Овако се помела, препуштена себи. Тешила се да то неће потрајати и да ће сплавски занос минути заједно са распустом, када Душан изнова урони у задах учионица. У тупу тромост.

Због неизмирених дуговања, Тихомиру су забранили улаз у *Акаџулко*. „Свуда ме терају“, вајкао се Јаблану, све плачљивији. Како да га се отресе? Несрећа

је безобзирна, само о себи води рачуна.

Клонуло су се, јечећи, оглашавала црквена звона.

Победник је, ослоњен о мач, погледом пратио пораженог непријатеља.

Херојски ротвајлер је добио своју улицу. Споменик губитнику није подигнут, почасту нису за већину.

Прилике у наранџастом су узалуд спирале улице. Ђубре се обнављало само од себе.

„Подло, подло, нема шта“, са одобравањем се, у ситном смеху тресао Пихтијаст.

Алимпие је лелујао. Четкаста је узалуд мењала брошеве. Фирмирана је усавршавала пословне вештине.

Крофнасти се шуњао улицама, уз плашљиво освртање. Зло је сишло са телевизијских екрана и новинских страница. Примакло се опасно близу. Ко зна откуд може да га снађе.

Барометар се јавио, пријазним гласом, као да ништа није било. Потреба да буде у току се показала јачом од увређености. Хтео је да зна како иде посао. Је ли Јаблан нашао нову фирму? Је ли започео нешто своје? Или је још увек тамо где је био?

„Изнајмљујем раме за плакање. Потражња је огромна.“

Барометар је прикрио збуњеност. Адвокат који држи до себе не дозвољава да га било шта збуни. Такав у свему плива као риба у води. Јако му је драго због тога што чује. Срећан је када крене неком од *наших*. Ради ли Барометар за полицију? Да није полицијски дошник, шапутало? Или само има полицијску навигу да свугде забије свој нос.

Упркос догађају са патикама, Јагода није обуставила недељна мучења. Напротив, испад јој је добродошао. Кривица више, да је Јаблану набија на нос.

Мада то, право речено, није био никакав испад. Напротив, било је то сасвим оправдано па и корисно разоткривање. Прилепе ти тако неку реч, да изврну, да

искриве, да помету трагове. Ако ниси на опрезу, и сам је усвојиш. Онда си готов.

Приказа је зановетала.

Тако се окончало још једно лето.

Град је поново усисао масе које је избљубао из себе. Напуниле су се улице, канцеларије, учионице. Зазвонила су школска звона. Сунце је изгубило на жестици. Дани су бивали све краћи, као да им неко крајеве одсеца маказама. Делић изјутра, делић навече.

„Пљуни па залепи!“ , кликнуо је победоносно водитељ, имао је пламено црвену косу.

„Говноваљ, гиљотина, гундел“, осуло је по Јаблану. „Забушант, зезвек, завидљивац. Протува, пропалитет, пенкало. Мазгов, мизерија, муштукла. Педер, позадинац, перушка, пицопевац, патлиџан, паприкаш. Стеница, цвекла, циклама. Гњида, гулаш, гангрена. Пацов, протува, пробисвет.“

Везан, запушених устију, Јаблан је утонуо у слатку слабост.

Микан је објавио опширан чланак посвећен *Пљубаоници*. Прогласио ју је културним догађајем деценије. Прекретницом и преокретом.

Душан се снуждио. А шта је са његовим правцем? Шта је са обећаним превратом? Јаблан је прећутао одговор. Да му не пребаце због суровости.

Јаблана је сустигао напад мртвила. Није у њему било ни стрепње, ни срџбе, ни бола. Није било ничега. Била је то потпуна унутрашња замуклост.

Био је беспомоћан пред тим наступом. Узалуд се упињао да га савлада напором воље, узалуд покушавао да себе мамузне како би живнуо, како би се покренуо. Узалуд је себи наређивао да настави даље. Није вредело.

Преостало му је једино да чека да га мртвило напусти само од себе. Ако га икада напусти.

Није ли то мртвило његова последња истина? Није ли та унутрашња укоченост његово једино истинско искуство? Није ли све остало пука опсена? Пуко шагачење са самим собом? Игра жмурке. Чик ме нађи. Није ли, као мађионичар, сваког дана покушавао да из шешира извуче нешто живости? Трик није увек успевао.

Није ли све чинио да предупреди нападе? Није ли због тога наметао себи обавезе да би се затим бунио против њих? Није ли се због тога предавао задовољствима у којима није уживао? И ковао планове да би себе прекоревашто што их не остварује? Тражио људе да би их избегавао? Није ли томе служила читава та комедија у којој је Јаблан истовремено био и писац комада, и редитељ, и глумац, и гледалац? Није ли свашта измишљао само да би изгледало да се нешто догађа? Није ли себи придодао и пратњу да би све било занимљивије, узбудљивије?

Шта све није предузимао само да затвори сваки процес кроз који би мртвило могло продрети. Није било никакве вајде. Мртвило га је ипак обузело, оковало.

Био је несахрањени мртвац. Био је леш који хода. Био је сопствена сабласт. То је срамна тајна коју је најпоније крио.

Са неверицом, са неповерењем пратио је Јаблана Јаковљевића који је живео његов живот, хранио се његовом крвљу. Тог лутана је уместо себе слао међу људе. Жудео је и одбијао да се са њим поистовети, презирао га је и величао, мрзео га је а није могао без њега.

Да ли је са другима било другачије? Или су и остали били ходајуће авети? Јесу ли сви скупа обитавали у царству мртвих, царству сени? Или је једино Јаблан проклет? Није са тим био начисто. Људи су му се чинили час мртвијим, час живљим од њега. Збуњивало га је то. Да ли је Пихтијаста заиста живео или му је незајажљива похлепа пружала привид да живи? Шта би

било са њим када би престао да граби?

Има ли живота пре смрти?

Је ли могуће да је мало жив, мало мртав. Да је преминуо у једном погледу, у другом не? Постоје ли делимична смрт и делимичан живот?